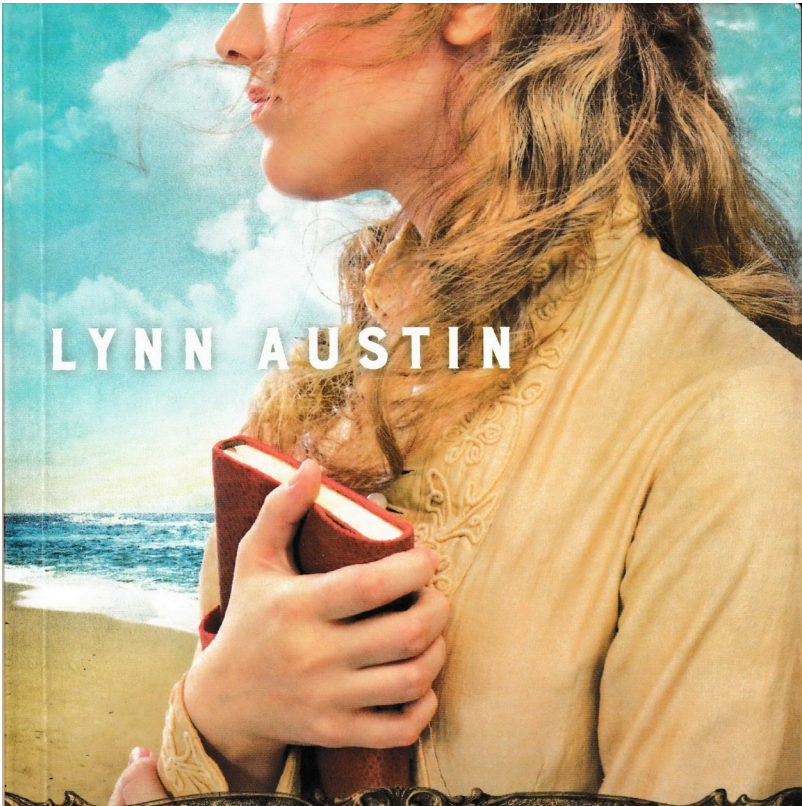

LYNN AUSTIN

Valuri de îndurare

LYNN AUSTIN

Valuri de îndurare

**Traducere de Gabriela-Mariana Wilson
CASA CĂRȚII - Oradea, 2019**

Copyright © 2016 Lynn Austin

Cartea a fost publicată în limba engleză cu titlul *Waves of Mercy*, la Bethany House Publishers, 11400 Hampshire Avenue South, Bloomington, Minnesota 55438, un imprint al Baker Publishing Group, Grand Rapids, Michigan, 49516, SUA.

Toate drepturile rezervate.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Valuri de îndurare de Lynn Austin Copyright © 22019
Casa Cărții OP 2, CP 30 410670, Oradea

Tel/Fax: 0259 - 469 057; 0359 - 800761; 0728 - 874975

E-mail: infoecasacartii.ro www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AUSTIN, LYNN

Lylei Rose,
Cu dragoste

„Copiii copiilor sunt cununa bătrânilor”

Proverbe 17:6

Căci sunt bine încredințat că nici moartea,
nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile,
nici puterile, nici lucrurile de acum, nici cele viitoare,
nici înălțimea, nici adâncimea,
nici o altă făptură nu vor fi în stare
să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu
care este în Isus Hristos, Domnul nostru.
Romani 8:38-39

Capitolul 1

Anna

Lacul Michigan

1897

Îmi trăiesc pe viu coșmarul. O furtună violentă ne-a luat cu asalt vaporul și fiecare clipă ce ne saltă pe creasta unui val, pentru ca următoarea să ne azvârle necruțător în vârtoarea apelor, îmi întărește convingerea că ne vom scufunda. Totul e ca în coșmarul meu - cel care mi-a bântuit nopțile de când mă știu pe lume.

Mă cuibăresc cu mama pe puntea de pasageri, în timp ce vântul face ca ploaia și valurile să se izbească de ferestre. Tunetele bubuie și trosnesc ca niște butoaie încărcate cu ghiulele de tun care se rostogolesc la vale. Închid ochii, în timp ce lănci de fulger brăzdează zarea întunecată. Peste răcnetul vântului, abia îmi pot desluși suspinele, și glasul mamei ce încearcă să mă liniștească.

— Psst... Nu mai plânge, Anna.

Sunt femeie în toată firea, am douăzeci și trei de ani, dar încearcă să-mi potolească temerile ca pe vremuri, în copilărie, când mă trezeam urlând în toiul nopții din coșmar, tremurând ca varga, de parcă apele înghețate m-ar fi înghițit de vie.

Numai că, de data asta, nu visez. Ne aflăm la bordul unui vapor pe nume „Holland”, care se căznește să străbată Lacul Michigan pe o furtună cumplită. Cazanele vuiesc și îmi zvâcnesc sub picioare ca bătaile unei inimi tulburate, îngânându-mi parcă propria inimă. Mă amețește tangajul și balansul violent al vaporului care alunecă pe lac precum o jucărie. N-ar fi trebuit pentru nimic în lume să mă învoiesc să vin cu vaporul, dar, în graba mare de a pleca din Chicago, am ales ceea ce-mi părea cel mai rapid și mai direct mijloc de transport. O greșeală catastrofală. Cum am

putut să uit de coșmarul care mi-a bântuit copilăria? Acum am să mor, și nu vreau asta în ruptul capului.

— Șșș... Nu mai plânge, Anna, mă liniștește mama. Sunt aici, lângă tine.

Dar tata e acasă, la Chicago, ceea ce face ca acest coșmar real să se deosebească de visul meu de atâția ani. De aici știu că vom muri amândouă. În vis, mami și cu mine abandonăm vasul împreună cu alți călători și ne îngrămădim într-o barcă ticsită de salvare. Suntem izbite brusc de un val semeț care ne răstoarnă barca, prăvălindu-ne în apa înghețată. Șocul îmi taie respirația. Pielea îmi furnică și mă ustură de mama focului. Ne scufundăm, ținându-ne strâns una de alta, trase la fund de fustele și jupoanele grele ale mamei. Nu mai văd nimic, nu mai am aer. Mama dă din picioare, zbatându-se să iasă din nou la suprafață, și când reușim, în sfârșit, peste tot în jur lumea urlă și strigă după ajutor, întinderea nesfârșită a lacului le înghite strigătele. Îl văd pe tata bătând frenetic apa la câțiva metri de noi, îmbrăcat în costumul și vesta lui întunecată. Mami mă împinge spre el, implorând: „Salvează-o pe copilă, te rog! Te implor!”

Nu vreau să-i dau drumul, dar tata mă apucă strâns cu brațele lui puternice, ținându-mi capul deasupra valurilor învolburate. Mă uit înapoi, dar mami nu mai e. Peste vârtejul apei nu se mai zărește decât mâna ei fluturând ca de rămas bun. Tata își face vânt s-o apuce, dar e prea târziu. Mami dispare, înghițită de marea neagră, învolburată.

Mă trezesc țipând de fiecare dată, dar nu și din acest coșmar. Mă agăț atât de strâns de mama, încât o fac să icnească.

— Ușurel, Anna. Mă sufoci!

— Nu mai e tata aici să ne salveze! Ne scufundăm și nu vreau să mor!

— Nu ne scufundăm, draga mea.

Dar nu mă convinge. Gândul îmi zboară la ultimul

serviciu religios la care am luat parte la biserica de pe Bulevardul Chicago și tema predicii mi se pare acum profetică. Pastorul ne-a vorbit de o furtună întocmai ca cea stârnită brusc pe Marea Galileei, făcând scena la fel de vie ca în coșmarul meu. Iisus dormea în barcă, dar a fost trezit de prietenii Lui, îngroziți că se scufundă. Iisus a strigat: „Taci! Fără gură!” Și vântul și valurile s-au potolit într-o clipă. Au fost salvați. „Iisus poate să potolească și furtunile din viața ta”, a mai spus pastorul, întrebând mai apoi: „L-ai primit pe Iisus ca Mântuitor? E alături de tine pe marea tumultuoasă a vieții? De-ar fi să mori mâine, te-ai duce în cer?”

Am simțit nevoia să mă ridic din strană și să-i urmez chemarea, mergând cu ceilalți la altar, dar teama m-a ținut pe loc. Iar acum, din pricina predicii ăleia, mă aflu aici pe vapor pe o asemenea furtună teribilă. William mi-a pus în vedere să nu mă mai întorc la biserica aceea și a rupt logodna când a aflat că nu l-am ascultat. Am plecat din Chicago să-mi oblojesc inima frântă, imbarcându-mă cu mama pe un vapor ce ne ducea la o stațiune aflată pe malul celălalt al lacului Michigan. Se pare însă că nu vom mai ajunge. Se aude un nou bubuit de tunet, ceva mai departe de data asta.

— Totul va fi bine, Anna, mă liniștește mama. Mă întreb dacă vorbește de călătorie sau de inima mea frântă. Poate și de una, și de alta.

— Uite, deschide ochii, să te convingi!

Îmi dă drumul din brațe, lăsându-mă să-mi ridic capul dintre pliseurile bluzei ei.

— Vezi, draga mea? Furtuna se depărtează. Cerul e mai senin acolo. Încă puțin și ajungem.

Dar țărmul încă nu se zărește și lacul răvășit de furtună se învâlburează mai departe, vestind o călătorie zbuciumată până la hotelul Ottawa, de pe litoral.

— E întocmai ca în coșmarul meu. Mai ții minte, mamă? Mai știi cum mă trezeam noaptea ținând? N-am mai visat

de mult că mă înec, dar furtuna asta îmi răscolește amintirile. Era un vis atât de real!

— Treci printr-o perioadă dificilă. E firesc să fii supărată.

L-am iubit pe William și am crezut că și el mă iubește, dar el în schimb mi-a frânt inima, punând capăt logodnei. Îmi duc mâinile la inimă și o simt zbătându-se în piept ca o pasăre rănită.

— Încă mă doare, spun eu.

— Știu, draga mea... Știu...

Dar mama habar n-are de ce nu mai vrea William să se însoare cu mine. Din pricina religiei, în general, și a bisericii de la intersecția dintre Bulevardul Chicago și strada Lasalle, în special. „Ți-am spus că nu mai vreau să aud de locul ăla, Anna!”, a strigat el.

Nu l-am mai auzit niciodată ridicând tonul așa.

„Ți-am spus să nu te mai duci acolo! Te smintește de-a dreptul. Ți-am pus în vedere să nu mai mergi, dar ai ieșit din cuvântul meu!”

William crede - la fel ca părinții mei, de altfel - că bisericile sunt bune numai pentru cununii și înmormântări sau ca să aibă unde merge lumea bună din Chicago de Crăciun, de Paști și la alte ocazii speciale. El spune că manifestările ostentative de felul celor de la adunările evanghelistice ale domnului Moody și de la biserica de pe Bulevardul Chicago sunt pentru gloatele proaste de imigranți, nu pentru oameni rafinați ca noi. Și totuși, ceva m-a făcut să mă întorc acolo, chiar și după ce mi-a interzis William să mai merg. Biserica mi s-a părut minunat de familiară, iar cuvintele pastorului au atins o parte neștiută și pustie din sufletul meu, una care mă duce cu gândul la fotografiile cu orașul Chicago de după Marele Incendiu, cu fragmente înnegrite de ziduri șubrede și străzi fără viață, acoperite de moloz, care se întind pe kilometri întregi. Când am încercat să-i explic lui William ce simt și de ce m-am dus înapoi, a rupt logodna. „Nu pot accepta ca soția mea, mama copiilor mei, să se lase amăgită de asemenea

nerozii”.

Mă întreb dacă mă va plânge când va afla că s-a scufundat vaporul și m-am înecat. Vasul se clatină și se hurducă încă. Priveliștea de la ferestre este estompată de ploaia de afară și încețoșată de respirația noastră pe dinăuntru. Simt cum ne cocoțăm încă pe crestele valurilor, prăvălindu-ne apoi de cealaltă parte. De s-ar fi aflat Iisus la bord, ar putea oare potoli apele strigând: „Taci! Fără gură!”? William nu crede în minuni.

Tata a fost descumpănit aflând că am rupt logodna. La urma urmei, el a făcut în așa fel încât William să-mi facă curte și se temea ca bârfele să nu-mi distrugă reputația, odată ce vestea va fi ajuns la urechile celor din cercul nostru social.

— Am să stau eu de vorbă cu William, îmi făgădui el. Să văd ce pot face ca să se limpezească apele.

Dar acum mă întreb dacă îl mai vreau înapoi pe William. Bănuiesc că da. Cred că încă îl mai iubesc.

Par să se scurgă ceasuri întregi până îl aud pe un pasager zicând:

— Se văd luminile portului!

Mama scoate batista dantelată din mânecă și șterge cu ea fereastra aburită, dar nu zăresc nimic. Și chiar să fim aproape de port, vaporul încă se mai poate împotmoli într-un banc de nisip. Ca în coșmarul meu. De aceea, în vis, mami și cu mine trebuie să abandonăm vasul și să urcăm în barca de salvare.

— Încă ne mai putem lovi de un banc de nisip.

Nu-mi dau seama că am vorbit cu voce tare până nu îmi pune mama pe buze degetele ei înmănușate, spunându-mi:

— Taci, Anna.

— Uite portul! exclamă același pasager. Recunosc farul din Holland.

Câțiva călători se ridică să privească și mai că nu se dau de-a dura pe puntea mișcătoare. Trece parcă o veșnicie până ajungem la țarm, cu vaporul ținând piept valului uriaș.

Când zăresc în sfârșit gura canalului de legătură dintre Lacul Michigan și celălalt lac mai mic, mi se pare ridicol de îngustă. Cum va reuși căpitanul să ocolească debarcaderele de piatră aflate de o parte și de alta, acoperite cum sunt de valuri? Ca prin minune, reușește. Traversăm canalul și intrăm în Lacul Negru, care nu pare cu nimic mai calm ca lacul Michigan. Zăresc luminile stațiunii licărind în întuneric, cu silueta neagră a dunei de nisip profilându-se în zare, luminată de lănci de fulger îndepărtate. Un alt rând de lumini licăresc dintr-un șir de cabane și de la hotelurile aflate pe partea cealaltă a țărmului ce încadrează îngustul lac interior.

Într-un târziu, de pe puntea lunecoasă răzbat strigăte de bărbați în timp ce manevrează nava la locul ei, pe lângă docul din apropierea Hotelului Ottawa. Hamali cu umbrele dau buzna să-i ajute pe călători la debarcat. Mă ridic, nerăbdătoare să cobor și eu, dar temându-mă că mă vor lăsa picioarele de atâta tremurat. Un marinar trebuie să mă ia de mijloc ca să mă dea jos în siguranță, în timp ce vasul se leagănă în sus și în jos pe apa învolburată. Faptul că un străin mă apucă cu atâta grosolanie îmi dă fiori.

— Gata, duduie, zice el când picioarele îmi ating pământul.

Mi se taie genunchii și trebuie să mă apuce din nou văzând că sunt gata să mă prăbușesc.

— Ușurel, duduie! Ți-e rău?

— Nu, nu, n-am nimic.

Îi împing mâinile la o parte. Ne îngrămădim cu mama sub o singură umbrelă. Pământul îmi fuge de sub picioare în timp ce mă poticnesc pe pasarela de lemn spre intrarea din față. Ajunsă în holul hotelului, mă prăbușesc pe primul scaun ce-mi apare în cale, așteptând să vină mama cu cheile odăii. Mi se va părea tare ciudat să fim fără slujnică pe tot timpul șederii noastre. Mama a vrut s-o aducă și pe Sophia, dar am ținut morțiș să fiu singură cuc. Vom purta straie de rând și vom fi departe de corsetele și obligațiile

noastre obișnuite, așa că nu vom avea nevoie de rochii alese și coafuri dichisite. Habar n-am ce voi face toată ziulica sau cât timp îi va lua inimii mele să se întrezeze.

— Hamalul ne va conduce la odăile noastre, spune mama, întorcându-se cu el și cu cheile. Cina se mai servește încă o oră.

— Mi-e prea greață să mănânc, îi răspund. Nu vreau decât să mă schimb de hainele de călătorie și să mă întind.

Odăile noastre alăturate se află în vechea clădire a hotelului, nu în anexa recent construită. Sunt mici, dar încântătoare, și a mea dă înspre Lacul Negru, unde vasul „Holland” stă încă ancorat în doc. Nu s-a scufundat în furtună. Nu m-am înecat cu mama în Lacul Michigan. Dar, privind la nava ce se leagănă în vânt și la valurile înspumate dansând în zare, îmi jur ca la plecare să iau trenul înapoi la Chicago. Nu mai pun piciorul pe vapor cât trăiesc.

Capitolul 2

Geesje

Holland, Michigan

1897

— Nu vrei să te duc acasă cu trăsura, Geesje? mă întreabă una din celelalte veterane la încheierea întrunirii. Oamenii ne numesc „veterani” fiindcă suntem printre puţinii colonişti olandezi rămaşi în viaţă din primul val venit din Olanda la Michigan, acum cincizeci de ani. Dar eu una nu mă simt bătrână.

— Nu, mulţumesc, doamnă Kok, îi răspund. E o zi minunată de vară, aşa că am să merg pe jos. De altfel, trebuie să trec pe la magazinul de mărfuri al lui Van Putten în drum spre casă.

Doamna Kok îşi pune mâna zbârcită pe braţul meu. Pare firavă; dar trebuie să aibă peste şaptezeci de ani, cu aproape zece ani mai mult ca mine.

— Ai de gând să iei parte la toate paradele şi evenimentele organizate pentru festivitate, Geesje? mă întreabă ea. Bag de seamă că vor să facă mare tam-tam de a cincizecea aniversare a oraşului nostru. Oare cum de au trecut deja cincizeci de ani?

— Habar n-am, răspund râzând. Nici mie nu mi se pare aşa de mult.

Şi totuşi e o viaţă de om. Viaţa mea.

— Îmi trebuie un răgaz să mă gândesc la planurile lor excentrice înainte să dau un răspuns comisiei. Dacă vrei, trec pe la dumneata săptămâna asta să ne sfătuim.

— Eşti tare amabilă, draga mea. Îţi doresc o zi bună.

— Şi eu dumitale, doamnă Kok.

Ies din clădirea băncii unde s-a ținut întrunirea, păşind pe strada forfotind de viaţă, şi îmi arunc privirea spre orologiul din turn. Încă nu mă pot hotărî dacă e bine sau rău

că ni se reamintește întruna cât e ceasul. În primii ani nu ne-au trebuit orologii și ceasuri. Orologiul orașului este un semn de progres, bănuiesc, la fel ca șirurile de stâlpi din lemn și încâlceala de fire care împânzesc cerul de deasupra străzii. Sau ca noile felinare electrice montate în locul celor vechi, cu petrol, lăsându-l pe lampagiu fără slujbă. Măcar a avut cineva bunul gust să folosească piatră de Waverly la construcția noii bănci și a turnului cu ceas, în loc să încropească o nouă clădire din lemn și cărămidă.

Piatra adusă de la carierele de piatră locale oferă turnului un aer de trăinicie, deși Holland nu se ridică nici pe departe la nivelul minunatelor orașe pe care le-am lăsat în urmă în Olanda, cu clădirile lor vechi de secole și străzile pavate. Aștept să treacă o căruță cu cai, apoi traversez Bulevardul Râului și o iau în sus pe Strada a Opta. Cu tot progresul orașului, nu înțeleg de ce străzile sunt încă nepavate. Până și vechii romani au avut mai multă minte și și-au pietruit drumurile. Comitetului semicentelar nu-i mai rămâne decât să se roage să nu plouă la serbările de aniversare, altfel paradele și trupele de marș vor fi îngropate în noroi.

După ce-mi fac cumpărăturile la magazinul de mărfuri și pălăvrăgesc cu doamna Van Putten despre viitoarele festivități ale orașului, mă opresc o clipă să privesc lucrările de construcție la uriașul arc din lemn și pânză ce se întinde de la un capăt la celălalt al Străzii a Opta. Comitetul ne-a înfățișat într-o schiță cum va arăta când va fi gata, cu portretul pastorului Van Raalte cocoțat în vârf, chiar în centrul arcului. Cât de mult i-ar fi displicut acest lucru!

Mai târziu, în după-amiaza aceea, în timp ce stau și tricotez pe scaunul meu preferat, trece pe la mine fiul meu, Jakob, aducându-mi ouă proaspete de la unul din enoriașii săi.

— Cum a mers întâlnirea cu Comitetul semicentelar, *Moeder*? întreabă el. Acasă vorbim în olandeză, cum am făcut-o dintotdeauna în familie.

Mă opresc din tricotat, lăsându-mi în poală mâinile și șoseta pe jumătate gata.

— Doamne, ce tam-tam mai pun la cale - parade, discursuri, marșuri și câte și mai câte! Și arcul ăla ridicol de pe Strada a Opta, pe care își cheltuiesc banii! Totuși, e frumos că vine și tribul de indieni băștinași să ia parte la serbare, chiar dacă au fost alungați din oraș cu ani în urmă. Căpetenia va ține o cuvântare.

— Și voi, ceilalți, ce trebuie să pregătiți pentru aniversare?

Își desface gulerul clerical în timp ce vorbește. În clipa asta seamănă atât de mult cu tatăl lui, că mă surprinde.

— Fără discursuri, slavă Domnului. Vor să mergem într-unul din carele de paradă. O prostie, dacă mă întrebi pe mine. Și să-mi scriu memoriile pentru o carte despre istoria orașului, pe care au de gând să o publice. Tot ce-mi amintesc din perioada când am părăsit Olanda și ne-am stabilit aici acum cincizeci de ani.

— Ce idee splendidă. Sper că ai s-o faci.

— Nu știu... Nici n-aș ști cu ce să încep.

— Ce-ar fi să începi cu motivul pentru care te-ai hotărât să pleci din Olanda?

— N-am hotărât eu. Ci părinții mei. Aveam șaptesprezece ani.

— Știi ce vreau să spun. Să incluzi și o parte din povestea lor. De ce și-au părăsit patria și biserica din Olanda. E important ca nepoții tăi și generațiile de după ei să știe ce s-a întâmplat și de ce suntem aici.

Îmi abat privirea și ridic punga de tricotat să văd cât mi-a mai rămas din ghemul de ață, încercând să trag de timp. Când mă uit din nou la Jakob, nerăbdarea i-a săpat o cută adâncă între sprâncene.

— Și ceilalți coloniști care au fost aici de la început îți vor spune și ei povestea? Întreabă el.

— Asta și-ar dori comitetul. Dar știi că nu știu scrie bine în engleză, Jakob. M-aș rușina să vadă lumea câte greșeli

fac.

— Te ajut eu. Joanna și cu mine vom avea grijă să fie totul cum se cuvine, înainte să o predai.

— Nu știu...

Îmi iau lucrul de mână și înfășor lâna în jurul degetelor, ca să termin rândul. Andrelele şușotesc încet atingându-se una de alta de parcă și-ar fi împărtășit secrete.

— Nu știu dacă vor să afle doar ce s-a întâmplat în anii aceia și greutățile prin care am trecut sau dacă să le spun tot adevărul.

Jakob clipește și se așază pe scaun în fața mea.

— Ce vrei să zici, *Moeder*?

Nu răspund. Întrebarea mea este următoarea: Să spun adevărul despre toate situațiile în care mi-am pierdut nădejdea în dragostea lui Dumnezeu? Când m-am îndoit, și credința mi-a fost zdruncinată, și m-am întors de la El cuprinsă de mânie? Ba uneori chiar mai mult decât mânie – furie. Aceste sentimente fac și ele parte din povestea mea și le-am ținut tănuite în toți acești ani. Își găsesc oare locul în această carte despre trecutul nostru?

— Desigur, spune adevărul, *Moeder*. Doar va rămâne în istorie, nu?

Cuta i se adâncește și își trece din nou degetul între guler și gât.

— Te rog să te gândești bine, dacă nu de altceva, măcar de dragul familiei. Nădăjduiesc că vei spune da.

— Da, zic cu un oftat. Da, cred că îmi voi spune povestea.

— Foarte bine.

Jakob se ridică din nou. Nu stă niciodată prea mult.

— Dacă vrei, îți aduc un caiet când vin data viitoare. Și niște cerneală și un stilou bun.

— Prefer un creion. Ca să pot șterge ce nu vreau să împărtășesc.

— Câteva creioane atunci. Mai ai nevoie de ceva înainte să plec?

Fac semn că nu și se apleacă să mă sărute pe obraz. Mâna groasă i se odihnește o clipă pe umărul meu. Barba lui lănoasă îmi gădilă fața și îi simt parfumul proaspăt de săpun Castille.

— Ne vedem duminică la cină, mamă.

Se întoarce și-l privesc cum își apleacă capul să treacă prin ușa de la sufragerie. Când s-a transformat băiatul desculț cu păr de mătase pe care l-am ținut odată în poală în acest bărbat înalt de vârstă mijlocie?

Încep din nou să tricotez. Nu vreau să mă gândesc încă la trecut sau să răscolesc amintiri îngropate. Trebuie să mă concentrez când întorc călcâiul șosetei și încep să tricotez laba piciorului. Ar fi trebuit să măsoz piciorul lui Jakob cât a fost aici. Șosetele sunt pentru el. Aud ușa de la bucătărie deschizându-se și închizându-se la loc în depărtare.

— Ai uitat ceva, Jakob? strig.

— Sunt eu, tante Geesje.

Îmi ridic privirile, uimită să-l văd în pragul ușii de la sufragerie pe băiatul din vecini. Dar nici Derk nu mai e un copil. E bărbat în toată firea, la fel de înalt ca fiul meu.

— Tu ești, Derk? Pentru Dumnezeu!

Vâr la loc în pungă șoseta neterminată și ghemul de lână și mă ridic anevoie de pe scaun să îl îmbrățișez.

— Ce minunat să te văd! A trecut mult prea mult timp din duminica Paștilor, pare-mi-se.

— Știu! Și îmi pare tare rău că a trecut atât de mult. Ultimele luni au zburat cât ai clipi, cu studiile de la seminar și examenele de sfârșit de an, iar apoi mi-am început slujba de vară la numai o zi după terminarea școlii. Cum ești, tante Geesje?

Îmi spune tante - mătușă -, deși nu suntem rude.

— Bine, atât cât se poate aștepta la anii mei. Haide, să-ți aduc ceva de mâncare. Cred că au mai rămas niște prăjiturile în cutie.

Îi vorbesc de parcă ar fi încă băiețelul orfan ce mă ajuta la treburi, cărând cărbuni din pivniță în zilele geroase de

iarnă sau golindu-mi găleata cu cenușă, nu adultul ce a devenit între timp. Derk și cu mine am avut grijă mulți ani unul de altul. Își făcea adesea apariția în bucătăria mea chiar la momentul potrivit, când mă simțeam singură și simțeam nevoia să vorbesc cu cineva, de parcă Dumnezeu însuși i-ar fi șoptit la ureche să vină la ușa mea.

— Ceai sau cafea? îl întreb. Sau mai bine un pahar cu lapte?

— Nu te deranja, tante Geesje. M-am oprit doar o clipă să văd ce faci.

— Dar va trebui să bei ceva după prăjiturelele mele cu migdale. Sunt preferatele tale.

Zâmbește.

— Atunci, lapte, te rog.

Se așază la locul lui obișnuit de la masa din bucătărie, cu picioarele lungi lăbărțate și un zâmbet ce luminează întreaga odaie cu tavan jos. A devenit la fel de vânos și de chipeș ca bunicul său la vârsta lui. Să scriu despre bunicul lui în povestirea mea? Ce șocat ar rămâne fiul meu! Dar nu cred că Derk ar fi șocat.

Deschide cutia cu prăjiturele și scoate una, în timp ce eu ațâț focul și mai pun niște lemne, împingând ceainicul pe plită să fiarbă.

— Povestește-mi tot ce ai făcut de când te-am văzut astă-primăvară, îl îndemn.

— Ei bine, să vedem. Cursurile de la seminar s-au încheiat pe semestrul ăsta. A fost un an tare greu, dar mi-a mai rămas doar unul. Ți-am spus că lucrez la hotelul Ottawa pe timpul verii?

— Ce faci acolo, dragul meu?

— Câte un pic din toate: car bagajele clienților, mă ocup de vasele cu vâsle și de canoe, poate voi da chiar lecții de navigație sau voi face excursii în jurul Lacului Negru, dacă se va înscrie cineva. Știi ce mult îmi place să merg cu barca.

Dă pe gât laptele pe care i l-am turnat în pahar.

Tăifăsuim ca niște buni prieteni ce am fost dintotdeauna, în timp ce-mi sorb ceaiul și Derk îmi golește cutia cu prăjiturile.

— Pot să-ți cer părerea într-o privință, dragul meu? Îl întreb după o vreme. Mi-ar prinde bine sfatul tău.

— Poți să mă întrebi orice, tante Geesje, știi prea bine. Deși nu sunt convins că opinia mea valorează prea mult.

— Valorează pentru mine... M-am întâlnit azi cu câțiva membri ai Comitetului Semicentenar și mi-au cerut să-mi scriu povestea despre cum am părăsit Olanda și ne-am stabilit aici acum cincizeci de ani. Vor să includă toate istorisirile veteranilor într-o carte dedicată celebrării celei de-a cincizecea aniversări a orașului Holland în luna august. Ce părere ai?

— Cred că ar trebui s-o faci. Mi-ar plăcea tare mult să-ți citesc povestirea. Am regretat întotdeauna că n-am ascultat cu mai multă atenție istorisirile bunicilor cât au fost în viață. Nu vorbeau prea des de trecut.

— Nu mă mir. Nici mie nu-mi place să-mi amintesc de acele vremuri de restriște... Fiul meu Jakob crede că ar trebui s-o fac, dar nu știu cât să spun din adevăr.

Derk pune jos paharul.

— Cum adică?

Clipesc din ochi să-mi alung lacrimile neașteptate.

— Pot să descriu cum a lovit febra și ce am simțit când am auzit clopotul bisericii la înmormântarea celor dragi, în cimitir. Dar să spun și cât de mult m-am rugat zi și noapte, implorându-L pe Dumnezeu să-i cruțe? Sau cât de furioasă am fost pe El că i-a lăsat să moară?

Trasez cu degetul modelul de pe fața de masă, în timp ce vorbesc, fără să-mi ridic privirea. Derk își odihnește mâna lată și netedă peste a mea, liniștind-o. Lacrimile mi se descătușează la căldura atingerii lui.

— Dacă tot îmi re trăiesc povestea, cred că ar trebui s-o spun pe toată, nu? Dar ce vor gândi oamenii când o vor citi? Tinerii ca tine își închipuie că bunicii lor și chiar bărbații

de felul pastorului Van Raalte au fost plini de credință, fără să se îndoiască vreodată de ceea ce credeau. Ce se va întâmpla dacă voi dezvălui toate fisurile din imaginea aceasta ideală?

— Cred că ar trebui să spui adevărul, cu îndoieli cu tot.

Vocea profundă a lui Derk s-a înmuiat.

— Dacă nu de altceva, măcar pentru tine. Scrie tot ce ai pe inimă, tante Geesje. Am să citesc, dacă îmi vei permite, și te voi ajuta să hotărăști ce să incluzi în carte și ce e mai bine să rămână între tine și Dumnezeu.

Dau din cap și îmi eliberez mâna să-mi șterg lacrimile. Îmi mai torn niște ceai în ceașcă. Derk va fi preot într-o zi, așa că poate ar trebui să știe ce departe pare Dumnezeu de o mamă când își pierde copilul. Să știe cât de goale i se vor părea acelei mame vorbele lui de mângâiere. Sper ca, la urma urmei, să nu-și schimbe părerea despre mine și credința mea imperfectă.

— Bine, Derk. Așa am să fac atunci, îi zic. Mulțumesc.

Savurez ceaiul, așteptând o clipă să mi se risipească tristețea.

— Există acum vreo fată care să ți se pară deosebită? Un pastor tânăr și chipeș ca tine ar trebui să fie căsătorit, altfel domnișoarele de la biserică vor fi prea distrase de la predicile tale.

Mă aștept să râdă, dar n-o face.

— A fost cineva, zice el, privind în jos la paharul gol. Caroline e frumoasă, amuzantă și plină de viață. Am întâlnit-o la o adunare de tineret organizată de trei biserici din zonă și m-am îndrăgostit nebunește de ea. Am cerut-o de soție... dar mi-a spus că nu vrea să se căsătorească cu un preot, și asta m-a chemat Dumnezeu să fiu. Tatăl ei este pastor și susține că pastorii n-au niciodată timp pentru soțiile și familiile lor. Presupun că are dreptate. S-a despărțit de mine acum o lună. N-a mai fost nimeni de atunci.

— Îmi pare rău, Derk. Iartă-mă că te-am tras de limbă.

— Nu, nu face nimic. Am trecut deja peste asta, zice el cu zâmbet abia schițat și trist. Dar dacă ai avut vreodată inima frântă când ai fost de vârsta mea, promite-mi că îmi vei spune totul în povestirea ta.

Simt cum mi se aprinde fața.

— Vom vedea, îi răspund. Nu promit nimic.

După ce pleacă Derk, mă simt prea agitată să mai stau jos și să tricotez șosete. Ard de nerăbdare să-mi încep povestea și regret că încă nu am caietul cel nou pe care mi l-a promis Jakob. Scotocesc prin masa de birou după niște hârtie și găsesc câteva coli. Găsesc și scrisoarea fiicei mele Christina, ultima pe care mi-a scris-o vreodată. Nu-i nevoie s-o citesc. O știu pe dinafară. Se întorcea acasă ca fiul risipitor din pilda lui Isus. Dar, spre deosebire de acesta, n-a mai ajuns niciodată.

Aranjez foile de hârtie într-un teanc ordonat și caut un creion. Apoi mă așez la birou și încep să scriu.

Capitolul 3

Povestirea lui Jeese

Orașul Leiden, Olanda

Cu 52 de ani în urmă

În noaptea când am împlinit cincisprezece ani, o cărămidă uriașă a spulberat fereastra atelierului tipografic al lui tata și mi-a pus capăt copilăriei. Bubuitura m-a trezit brusc și, când l-am auzit pe tata năpustindu-se pe treptele înalte și strâmte să vadă ce se petrece, am sărit din pat să mă iau după el. Cărămida zăcea sfărâmată lângă presa de tipărit. Podeaua era presărată cu cioburi cât boabele de grindină. Din vitrina uriașă cu numele tatii nu mai rămăsese decât o gaură zimțată, ce făcea să pătrundă în casă răcoarea nopții. Dar cărămidile nu cad din cer. Cineva trebuie s-o fi aruncat dinadins pe fereastră.

— Nu intra, zise tata, rotind un felinar aprins de jur-împrejurul prăvăliei. Să nu te tai la picioare pe cioburi.

— Dar vreau să te ajut la măturat.

Mă irita să văd cioburile și bucățile hidoase de cărămidă maronie pe pardoseala imaculată a prăvăliei lui tata. Voiam să fac curat.

— La dimineață, Geesje, răspunse el cu blândețe. Du-te înapoi la culcare. În seara asta nu putem face nimic.

L-am ascultat, dar mi-a luat o veșnicie să adorm la loc. Pe tata nu l-am mai auzit venind la culcare. Mai târziu am aflat că a rămas jos de strajă toată noaptea. Dimineața, pe lângă vraștea din prăvălie, am descoperit că atacatorii ne-au stropit vitrina cu vopsea roșie, inscripționând pe ușă cuvântul „eretic”. Vopseaua se prelingea din fiecare literă ca sângele.

— Cine să facă una ca asta? l-am întrebat pe tata. Cine e în stare de așa ceva? Și de ce?

— Din cauza Afscheidingului¹, răspunse el. Oamenilor nu le convine că familia noastră s-a desprins de biserica de stat, ca să întemeieze una nouă.

— Dar de ce să faci una ca asta?

N-avea nicio noimă. Nu-l urmăam cu toții pe Cristos, chiar dacă biserica noastră se aduna în casele oamenilor, nu într-o clădire oficială?

— Ei cred că, dacă ne intimidază, ne vom întoarce la religia susținută de stat.

Nu bine sosi Maarten, ucenicul tatii, că fu trimis să cumpere scânduri să bată în cuie fereastra spartă. Cioburile de sticlă sclipeau ca arginții în timp ce le măturam de pe podeaua atelierului tipografic. Mi-au venit în minte versetele din Scriptură pe care le învățasem la lecția de catehism: „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții; cum v-am iubit Eu, așa să vă iubiți și voi unii pe alții. Prin aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii pentru alții”.

Asta numai dragoste nu se numea. Viețile noastre s-au schimbat în noaptea aceea, deși ne-au trebuit câteva luni să ne dăm seama de asta. Mă simțeam pângărită, cu sentimentul ocrotirii și siguranței spulberat precum fereastra. Mă confruntasem rareori cu teama până în noaptea aceluia act de lașitate, copilăria mea din Leiden fiind încântătoare și zglobie, ca rotocoalele de lumină ce dansau pe peretele dormitorului meu în zilele cu soare. Casa îngustă din cărămidă unde crescusem dădea înspre Nieuwe Rijn, și mama spunea că rotocoalele acelea nu erau decât reflexia razelor de soare pe suprafața apei. Când era noros și lipseau rotocoalele jucăușe, știam că râul va fi întunecat și dens, ca oțelul topit.

Tiparnița tatii se afla la primul nivel al locuinței noastre de pe strada Nieuwe Rijn, la zece minute de Universitatea din Leiden. Leiden e un oraș frumos, cu clădiri vechi de câteva veacuri, cu străzi asfaltate și cu canale care se

¹ Separare, în limba olandeză, în original (n.trad.)

întrețes pe bulevarde ca vița de vie. Îmi plăcea să privesc de la fereastra iatacului meu cum alunecau pe apă vapoarele și plutele, să ascult scârțâitul balamalelor de lemn când se ridica podul mobil să poată trece catargele corăbiilor. Stăteam adesea pe malul apei cu Anneke și Geerde, surorile mele mai mari, aruncându-le pâine stătută lebedelor. În zilele de târg, mergeam pe jos cu mama la Stadthuis, pe lângă Nieuwe Rijn, ca să facem cumpărături la dughenele colorate încărcate cu brânzeturi, legume și flori – nelipsitele flori.

— M-am gândit bine, Geesje, zise tata la prânz după ce l-am ajutat să facă curățenie. Nu vreau să te mai duci singură la surorile tale.

— Dar trebuie să le ajut cu micuții. Și nu-i foarte departe.

Surorile mele se măritaseră amândouă cu niciun an în urmă.

Mai întâi Anneke, apoi Geerde. Acum avea fiecare câte un băiețel.

— Îmi pare rău. Dar până nu știm cine a făcut asta și nu sunt pedepsiți derbedeii, e periculos să hoinărești de una singură. Lumea știe că aici locuiește o familie de separatiști. Par să stea cu ochii pe casa noastră. Să nu te pui în pericol.

Nu mă mai simțisem niciodată în pericol. Îmi plăcea să cutreier singură frumoasele străzi din Leiden, mergând pe malul șerpuitor al râului până acasă la Anneke și Geerde.

— Și dacă vine mama cu mine? l-am întrebat.

Tata se șterse la gură și se ridică să se întoarcă în atelierul tipografic.

— Chiar dacă sunteți două, nu mi se pare o idee bună.

— Eu una nu mă tem, interveni mama.

Era o femeie mărunță, pe care lumea o lua adesea drept copil când își ascundea sub bonetă părul blond, cenușiu. Dar era neînfricăță ca o regină din vremuri biblice.

— Ne păzește El, Tatăl din ceruri.

— Asta așa e, draga mea. Dar tot nu vreau să iasă Geesje singură.

— Mă... mă duc eu cu ea, domnule.

Ucenicul tatii vorbea atât de rar, că ne-am întors cu toții spre el înmărmuriți. Maarten era cu doi ani mai mare ca mine și lucra pentru tata de la doisprezece ani. Crescuse sub ochii noștri, transformându-se dintr-un băiețel deșirat ce nu știa mai nimic despre munca la tiparniță într-un bărbat voinic și mâna dreaptă a lui tata. Era separatist și el ca noi.

— Mă duc eu bucuros cu Geesje... dacă... dacă vă puteți lipsi de mine câteva minute.

Tata își înclină capul într-o parte, apoi în cealaltă, cumpănind la vorbele lui.

— Nu-i o idee rea. Numai să nu mergi singură, Geesje.

Nu mi-am sfidat niciodată părinții și n-am ieșit din cuvântul lor, căci una din cele Zece Porunci ale lui Dumnezeu este să-mi cinstesc tatăl și mama. Neascultarea de ei ar fi fost un păcat. Căci, de când mă țineam minte, familia mea trăise în credință, cu frică de Dumnezeu, ținând pe cât se poate învățăturile Bibliei. Părinții mei se desprinseseră de biserica oficială înainte să mă nasc eu, convinși că ritualurile rigide și solemne ale bisericii de stat îl făceau pe Dumnezeu să pară rece și distant. Tânjeau după o credință vie și o închinare la un Dumnezeu al iubirii, o credință care să se bizuie mai mult pe învățăturile Bibliei, decât pe tradițiile omenești. Am crescut cu râvna de a-L sluji pe Dumnezeu oricum mi-ar cere. Îmi închipuiam că asta însemna să mă mărit cu un creștin devotat, să cresc o liotă de copii, să-i hrănesc pe săraci și să propovăduiesc iubirea lui Cristos. Eram convinsă că am o credință tare. Puțin știam pe atunci că o credință neîncercată nu face doi bani.

Când m-a însoțit prima oară Maarten acasă la Geerde, ne-am simțit amândoi stânjeniți. Nu mai fusesem niciodată singură cu un flăcău, deși Maarten îmi era ca un frate. Pe

lângă asta, ne potriveam ca nuca în perete: el – înalt, voinic și lat în umeri;

eu – scundă și firavă de nu-i ajungeam cu capul nici până la bărbie. El – oacheș, ca spaniolii ce cotropiseră Olanda cu generații în urmă; eu – blondă și cu pielea albă. Nu ne-am spus nicio vorbă în prima zi.

Politica de intimidare de la prăvălia tatii s-a înrăutățit treptat. Nu bine ștergeau el și Maarten lozincile pictate pe vitrină, că apăreau altele. Mulți dintre clienții regulați au încetat să-i mai ceară serviciile. Unii precupeți de la piață refuzau să ne servească pe mine și pe mama sau pe ceilalți membri ai adunării separatiste. Nu pricepeam de ce se întâmplă toate astea, dar îi eram profund recunoscătoare lui Maarten pentru prezența lui tăcută și protectoare ori de câte ori mă aventuram afară din casă.

Până la sfârșitul anului, când am împlinit șaisprezece ani, negoțul în declin al tatii și dușmănia crescândă a vecinilor l-au silit să ia o hotărâre. Le-a invitat la noi pe Geerde și Anneke cu soții lor într-o duminică după slujbă să ne dea la toți vestea.

— M-am hotărât să plec definitiv din Leiden și să mă mut cu tiparnița la Arnhem.

— O, nu... am suspinat.

Aici era casa noastră. Nu puteam pleca din Leiden. Mi-am dus mâna la gură să nu-mi dau glas gândurilor. Surorile mele păreau și ele șocate de veste.

— Pastorul Albertus Van Raalte, unul din fondatorii bisericii separatiste din Leiden, s-a mutat de curând la Arnhem, continuă tata. A predicat la noi la adunare înainte să fie nevoit să plece, acum câțiva ani. Biserica separatistă din Arnhem e mai mare decât cea de aici, așa că nu va trebui să îndurăm singuri prigoana religioasă.

Mama îl luă de mână să ne arate tuturor că îl sprijinea în decizia lui.

— Nu ne-a fost ușor să luăm această hotărâre, le spuse ea surorilor mele. Ne va fi tare greu să ne despărțim de voi

și de familiile voastre și să vă lăsăm aici la Leiden.

Eu și surorile mele eram deja în lacrimi, dar mama își păstră cumpătul. Avea să-și verse lacrimile în ascuns.

— Poate vă hotărâți să veniți și voi la Arnhem, le spuse tata ginerilor săi. Mă pot interesa de locuri de muncă, dacă doriți.

Nu se arătară prea încântați, oferind doar promisiuni vagi, deși erau și ei separatiști. Singurul care părea dornic să vină cu noi la Arnhem era Maarten, care-și terminase ucenicia la optsprezece ani și era acum mâna dreaptă a tatii.

— Aș dori să mă mut și eu cu voi, dacă-mi permiteți, zise el. Părinții mei rămân aici.

— Cum să nu! strigă tata, bătându-l cu mâna pe umăr. Ne vom ocupa de atelierul de tipărit împreună.

Odată luată hotărârea, n-am mai pierdut vremea și ne-am lansat în sarcina dificilă de a împacheta lucrurile gospodărești, în speranța că negoțul tatii va propăși în noul oraș. Mi-am luat rămas bun cu lacrimi de la surorile mele, de la cei doi nepoței și de la încântătorul oraș Leiden.

Tata găsi o clădire de închiriat lângă gara din Arnhem, nu departe de râul Nederrijn. Prăvălia lui și bucătăria erau la parter, în timp ce odăile de locuit se aflau la etaj. Maarten se mulțumi să doarmă sub căpriori, într-o odăiță de la mansardă, deși n-am priceput niciodată cum de nu se lovea cu capul de căpriori. Mă temeam să nu rămână cocoșat dormind acolo ghemuit noapte de noapte.

A doua zi după mutarea la Arnhem a venit să ne viziteze pastorul Van Raalte. Tata a lăsat prăvălia în grija lui Maarten și l-a invitat în bucătărie, la o cafea. Eu și mama despachetam încă, dar plita era încinsă și cafeaua fierbinte. Pastorul Van Raalte nu era cu mult mai înalt ca mine, dar căldura și farmecul îi dădeau o statură aparte.

— Biserica se poate aduna aici, la mine la tiparniță, zise tata în timp ce se așezau la masă.

— Mulțumesc. Îți rămân profund îndatorat, răspunse

pastorul. Primesc cu dragă inimă oferta dumatile.

Suflă în cafeaua fierbinte, apoi sorbi din ceașcă.

— Dar să nu uiți că nu se pot aduna mai mult de nouăsprezece oameni în prăvălie la un moment dat.

— De ce? Încap mai mult de nouăsprezece, replică tata. Dacă dau la o parte masa de birou și mut câteva lucruri din cale, putem strânge cu ușurință cincizeci.

— Nu spațiul e problema. Regele i-a declarat pe separatiști „agitatori secreți”. E ilegal să se adune mai mult de douăzeci de persoane la alte servicii religioase decât cele ale Bisericii de Stat, fără aprobarea guvernului. Și aprobarea oficială e aproape imposibil de obținut.

Am văzut după expresia indignată de pe chipul tatii că era gata să sfideze această lege ridicolă. Mama se băgă repede în vorbă înainte să apuce el să protesteze.

— Și ce se poate întâmpla dacă se strâng douăzeci sau douăzeci și una de persoane?

— Vor da buzna autoritățile și vor pune capăt întâlnirii. Iar proprietarii locuinței sau ai prăvăliei vor fi pedepsiți cu amenzi exorbitante pentru încălcarea legii. O parte din pastorii noștri au fost deja amendați pentru adunări ilegale, ba unii au fost chiar întemnițați.

După cum a aflat tata mai târziu, pastorul Van Raalte însuși stătuse la închisoare pentru încălcarea legii.

— Nu suntem bogați, continuă el. Amenzile sunt împovărătoare. Dar unii suntem de părere că niciun preț nu-i prea mare de plătit pentru libertatea de închinare.

— Atunci nu putem face nimic în privința acestei legi? Întrebă tata.

Pastorul îl privi cu surâsul lui calm și răbdător.

— Am găsit noi niște soluții. Ne-am putea aduna, de pildă, nouăsprezece la tine în prăvălie, iar alții să stea afară și să asculte prin ușile și ferestrele deschise.

— Așa vom face, hotărî tata.

— Și uneori, când e vreme bună, continuă pastorul, ne adunăm afară, la hotarul dintre două orașe. Dacă vin

autoritățile dintr-un oraș să spargă adunarea, ne împrăștiem repede în celălalt să nu ne găsească pe toți laolaltă.

Biserica se întruni la tiparnița tatii în prima noastră duminică de la Arnhem. Eu, mama și alte câteva femei ascultam din bucătăria aflată în spatele prăvăliei, în timp ce nici mai mult, nici mai puțin de nouăsprezece persoane se adunară în jurul tiparniței uriașe din față. Alte câteva duzini blocau aleea îngustă spre prăvălie sau se îngrămădeau pe trotuarul din dreptul ușii deschise să asculte predica pastorului Van Raalte. Eram cu toții de acord că merita efortul, ca să ne putem închina laolaltă și să ascultăm predica pastorului, care ne asigura de belșugul iubirii lui Dumnezeu.

Bucuria ne-a fost de scurtă durată. La numai câteva nopți după aceea, o bandă de huligani lansă o avalanșă de pietre și cărămizi pe fereastra noii prăvălii a tatii. Zgomotul sticlei spulberate mă trezi brusc. De data asta atacul nu se opri la o fereastră. Atacatorii continuară să dea cu pietre și cărămizi până nu mai rămase nicio fereastră întreagă în apartament. Continuă apoi să arunce cu bolovani prin găurile spulberate, în încercarea de a distruge mobilierul dinăuntru.

— Geesje! Treci în dulap! I-am auzit strigând pe tata.

Dulapul se afla de cealaltă parte a iatacului meu și podeaua era plină de cioburi argintii. M-am târât sub pat, în timp ce tata și Maarten au dat buzna jos în prăvălie. Am închis ochii, rugându-mă să nu pățească nimic, în timp ce din prăvălia de dedesubt răzbăteau strigăte, vociferări și bubuitul surd al bolovanilor.

Într-un târziu, se făcu liniște. Prea mare liniște. Ce se întâmplase cu tata și cu Maarten? „Te rog, Doamne... te implor, Dumnezeule...”, m-am rugat. Am auzit un zgomot clar de pași urcând scările. Pitită încă sub pat, m-am lipit cu toată puterea de zid, cu inima bubuindu-mi ca bolovanii. Ușa dormitorului scârțâi și cineva se opri în prag. Îi vedeam

saboții de lemn prin crăpătura de sub pat. Mi-am dus mâna la gură să-mi înăbuș țipătul.

— Geesje...? Ești teafără? șopti un glas.

Era Maarten.

— Sunt... sunt aici jos. Po... pot să ies?

— Da. Huliganii au șters-o... Dar ai grijă. Podeaua e plină de cioburi.

Vlăguită cum eram, abia m-am putut târî afară. Maarten înlătură cu piciorul o parte din cioburi și, de cum am ieșit, mă luă în brațe, punându-mă pe pat.

— Mi-a fost atât de frică! am strigat, în timp ce el mă ținu strâns o clipă.

— Știu. Și mie.

Când se dădu înapoi, i-am zărit pe față o pată întunecată. Am încercat s-o înlătur, dar am văzut că era umedă. Era sânge.

— Îți sângerează fața, Maarten! Ești rănit.

Își duse mâna la frunte și icni.

— Au aruncat în noi cu pietre.

— Trebuie să te speli și să-ți legi rana.

Mă ajută să-mi găsesc pantofii și am coborât împreună treptele înguste în spirală până la bucătărie. Mama aprinsese lampa și oblojea tăieturile de pe fața și brațele tatii. Când termină, se ocupă de Maarten.

— Unde v-a stat capul? îi dojeni ea în timp ce-i îngrijea. N-ar fi trebuit pentru nimic în lume să ieșiți acolo! Ar fi putut să vă omoare!

— Sunt gata să fac orice să-mi apăr casa și familia, zise tata.

— De ce ni se întâmplă asta? am întrebat. De ce nu ne păzește Dumnezeu?

— Ne păzește El, Geesje, mă liniști tata. Uite, ne-au bombardat cu bolovani și totuși suntem cu toții teferi.

— Și nu știi ce-a zis Iisus? adăugă mama. „Robul nu este mai mare decât stăpânul său. Dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni”.

A doua zi, pastorul Van Raalte și alți câțiva bărbați de la biserică veniră să ne ajute la curățat.

— Unde au fost aseară autoritățile? întrebă tata, strângând cu lopata bolovanii și bucățile de cărămidă sfărâmată și aruncându-le într-o găleată. De ce n-au dat de urma făptașilor?

— Îmi pare rău că trebuie să spun, dar n-a fost primul incident de felul ăsta, răspunse Van Raalte. Huliganii prind curaj, fiindcă știu că oficialii orașului se fac că nu văd.

— Deci ne putem aștepta să se mai întâmple? am întrebat. Voiam să știu dacă mă voi mai simți vreodată noaptea în siguranță.

— Biserica vă va ajuta să montați jaluzele pe care să le țineți închise pe timpul nopții, răspunse pastorul.

— Și de azi înainte voi dormi jos în prăvălie, adăugă Maarten. N-am să las pe nimeni să-ți facă rău, Geesje.

Vânătaia de pe frunte i se făcuse cât oul. Avea să se aleagă cu o cicatrice în formă de semilună care să-i amintească pentru totdeauna de noaptea aceea teribilă. Mă privi duios cu ochii lui negri și am simțit un fior straniu, dulceag pe dinăuntru. Era prima oară când îmi dădeam seama că Maarten vedea în mine mai mult decât o prietenă sau o soră mai mică.

În zilele ce urmară, am observat că se fâstâcea atât de tare când intram în atelier, că uita ce are de făcut și se făcea roșu la față ca racul. Mă amuza reacția lui și intram adesea în prăvălie doar ca să-mi încerc puterea asupra lui. Râdeam apoi în sinea mea când mă întorceam la bucătărie. Maarten era frumușel în felul lui deșirat, ca un cățel crescut prea repede, care avea să iasă în curând din perioada asta stângace. Îl socotisem întotdeauna ca pe un frate mai mare, dar după mutarea la Arnhem, am început să-l văd prin ochii celorlalte fete din adunare. Acestea chicoteau și roșeau în prezența lui, iar cele mai curajoase căutau prilejuri să-i vorbească. S-au împrietenit repede cu mine ca să ajungă la el.

— Are vreo iubită? mă întrebau ele. Mai vorbește-ne despre el, te rugăm!

Câteva m-au rugat chiar să le fac cunoștință. Aș fi făcut bucuroasă pe pețitoarea, dar sfiosul Maarten le refuză toate ofertele.

— Geesje, hai cu mine să ne plimbăm pe malul râului, îmi spuse tata într-o seară după cină. Vedeam după expresia serioasă de pe chipul lui că avea ceva important să-mi spună. N-aș fi ghicit nici într-o mie de ani că era vorba de Maarten.

— Ascultă, Geesje, zise el în timp ce ne plimbam la braț. Zilele trecute a venit Maarten la mine și m-a rugat să-l las să-ți facă curte.

M-am oprit brusc, trăgându-l și pe tata după mine, și m-am holbat la el. Nu știu de ce, dar perspectiva mă umplea de groază în loc să mă entuziasmeze.

— Și ce i-ai spus?

— I-am dat binecuvântarea mea, desigur. Cred că ești destul de mare și de matură să te gândești într-un an, doi, la căsătorie, dar i-am spus că hotărârea îți aparține. N-am să te silesc să faci ceva ce nu-ți dorești.

Am răsuflat ușurată și am pornit din nou la drum. Era o seară caldă de primăvară și străzile erau pline de oameni ce se bucurau de vremea bună.

— Singurul lucru pe care-l cer de la oricare din pețitorii tăi, Geesje, e să fie credincios.

— Și separatist ca noi?

Tata își înclină capul într-o parte, apoi în cealaltă.

— Va trebui să mă conving că e credincios și devotat cu adevărat lui Cristos.

Ne-am oprit pe malul râului. Am privit la oglinda uriașă a apei și la păsările ce se roteau scoțând strigăte deasupra capului. Nederriijn nu era nici pe departe ca râul din Leiden și am simțit cum mă încolțește dorul de casă.

— Maarten are toate calitățile pe care le-aș putea dori de la viitorul tău soț, Geesje. Îmi e deja ca un fiu. Și, dacă v-

ați căsători, tiparnița ar rămâne în familie.

— Am să mă gândesc, tati, i-am făgăduit.

— Să faci mai mult decât să te gândești, lieveling. Să te mai și rogi.

Eram o fată cuminte și ascultătoare. Făceam de obicei ce socoteau părinții mei de cuviință. Maarten era un om credincios și ar fi fost un soț minunat, dar nu eram convinsă că vreau să-i fiu soție. Să fiu sinceră, îl găseam cam plicticos pe Maarten cel sfios și blând. Cu toate astea, aș fi putut să mă îndrăgostesc de el, mai ales după felul duios în care se purtase cu mine în noaptea atacului. Dar apoi au sosit la Arnhem soldații regelui și totul s-a schimbat...

Holland, Michigan

1897

Mi s-a terminat hârtia. Restul povestirii va trebui să aștepte până îmi aduce Jakob caietul cel nou.

Capitolul 4

Anna

Hotel Ottawa

1897

Am dormit prost în patul simplu de hotel, cu care nu eram deloc obișnuită. Coșmarul din copilărie mi-a revenit după furtuna cumplită și, pentru a nu știu câta oară, am visat că abandonam cu mami vasul gata să se scufunde, urcând în barca de salvare. Am auzit urletele jalnice ale călătorilor care se înecau și am văzut-o pe mami dispărând sub valuri. Acum sunt trează, dar tremur din toate măduarele. Razele strălucitoare ale soarelui răzbat prin perdele, dar habar n-am cât e ceasul și nici nu-mi pasă. Am venit la hotelul Ottawa să mă gândesc la cele întâmplare și să-mi ling rănilor ca un animal rănit. Mă dau jos din pat și scotocesc prin cufăr după niște veșminte; am fost prea obosită să-mi aranjez hainele aseară și acum zac împrăștiate pe scaun și pe podea. Mă schimb într-o cămașă cu nasturi, o fustă simplă și largă și jacheta de călătorie, apoi îmi pieptăn părul, lăsându-l despletit. De ce să-mi bat capul cu el când nu mai am logodnic de impresionat și nici convenții sociale de respectat? Mă îndrept spre ieșire cu un sentiment surprinzător de eliberare.

Îmi dau seama că-i devreme, căci iarba încă scliștește după ploaia de azi-noapte și soarele de vară n-a apucat să dezmoștească aerul răscolit de furtună. Câțiva turiști mai viteji se îndreaptă deja spre plaja nisipoasă a Lacului Michigan, dar eu mă țin cât mai departe de întinderea cumplită de ape care se pierde în zare.

Mă așez pe o bancă cu vedere spre lacul mai mic, numit Lacul Negru, și privesc la pilonii loviți de valuri. Vasul „Holland” nu mai e acostat în doc și o familie de rațe înoată în apropiere de țărm. Plutesc în sus și în jos pe valuri, ca

niște jucării, la un joc de carnaval, scufundându-și capetele sub apă cu cozile ridicate spre cer și ridicându-și-le iarăși. Nu știu mare lucru despre animalele sălbatice și mă întreb dacă așa se hrănesc rațele.

E o liniște de îmi aud respirația. Nu sunt zgomote de trafic, ca în Chicago, nu sunt tramvaie, trenuri și nici roți de care s-au copite de cai tropăind pe străzile pavate. Liniștea nu e tulburată decât de croncănitul ciorilor, ciripitul păsărilor și valurile ce se lovesc de doc, până când un nesăbuit o spulberă strigând:

— Elizabeth!... Elizabeth!

Vorbește tare și insistent. Mă fac că nu-l văd, în timp ce pașii i se apropie grăbiți pe potecă în direcția mea. Se oprește gâfâind lângă mine și mă înghiontește jucăuș în braț.

— Te ții de pozne, Elizabeth? De ce nu mă bagi în seamă?

Îmi ridic în sfârșit privirea, făcându-l să se dea înapoi înmărmurit.

— Nu ești Elizabeth!

— Nu, nu sunt. Tocmai de aceea nu ți-am răspuns.

Îmi îndepărtez din ochi părul răvășit de vânt.

— Îmi pare rău, spune el. Dar în loc să se scuze și să plece, rămâne pe loc, zgâindu-se la mine și scărpinându-se în cap uluit. Mă întorc din nou spre el, încruntându-mă de bădărnănia lui. E cam de aceeași vârstă cu mine, cu ochii cenușii-albăstrui ca lacul. Părul îi este atât de blond, că pare aproape alb. Sprâncenele ridicate încă de mirare sunt și ele deschise la culoare.

— Uimitor! exclamă el. Semeni leit cu Elizabeth! Parcă ați fi surori!

— N-am nicio soră, te asigur. Și niciun frate, dacă tot veni vorba.

S-ar cuveni să se scuze și să plece. Se așază în schimb pe bancă lângă mine și îmi întinde mâna.

— Sunt Derk Vander Veen. Lucrez aici la hotel... pe

timpul verii, cel puțin.

Îi ignor mâna întinsă, dar îmi dau seama că sunt la fel de nepoliticoasă ca el. De altfel, am venit aici să scap o vreme de normele rigide și convențiile sociale.

— Anna Nicholson. Îmi pare bine de cunoștință.

Îi întind mâna cu palma în jos, dar el o reține stângaci, de parcă n-ar fi știut cum să salute o domnișoară. Când am făcut cunoștință cu William, atingerea lui m-a făcut să mă înfior din vârful degetelor până în obraji, chiar și prin mânușile de mătase. De data asta nu am nicio reacție, nici chiar cu palmele goale.

— Am sosit aseară cu vaporul de la Chicago. Pe furtună, îi zic.

— Și ce mai furtună, nu-i așa? Îmi va lua toată dimineața să curăț crengile doborâte.

— Am crezut că ne vom scufunda în lacul Michigan. Nici acum nu înțeleg cum de n-am făcut-o.

— N-ar fi prima oară când se scufundă un vapor pe o furtună ca asta. Ți-aș putea spune multe despre cele care au făcut-o. E un fel de pasiune a mea.

— Nu, mulțumesc, protestez cu glas înțepat. Nu țin să aud despre vapoare scufundate. M-am hotărât să mă întorc cu trenul la Chicago, când se termină vacanța.

Râde, deși n-o spun în glumă. Mi se pare ciudat că nu-mi pot aminti râsul lui William. Poate că a râs la început, când s-a apucat să-mi facă curte, dar nu și în ultimele luni, când totul a început să se ducă de râpă, ca o casă de cărămidă, fără mortar.

— Ai rude aici, la Holland? Întreabă Derk. Trebuie să ai.

— De ce „trebuie”? Ce vrei să spui?

— Uită-te în oglindă! exclamă el râzând din nou. Semeni leit cu noiăștia din Holland. Orașul a fost întemeiat de imigranți olandezi, așa că mulți avem pielea albă, părul blond și ochii albaștri. Așa ca mine. Și ca tine.

Am știut dintotdeauna că părinții mei m-au înfiat imediat după naștere, așa că există, presupun, o șansă să aibă

dreptate și să am strămoși olandezi. Mă preocupă rar faptul că sunt adoptată și până acum n-am simțit nevoia să-mi găsesc părinții adevărați. Și totuși mă intrigă această asemănare pe care o vede între mine și această fată pe nume Elizabeth. Să fie cu puțință să fim rude?

— Ai putea trece ușor drept olandeză, dacă ai vrea, spune Derk. Ai putea susține că ești verișoară cu Elizabeth sau cine știe ce altă rudă îndepărtată, și lumea te-ar crede.

— Elizabeth e logodnica ta?

— Nu, răspunde el repede, clătinând din cap. E nepoata unei vecine. Nu-mi pot permite să mă însor până nu-mi termin studiile. Studiez la Seminarul de Vest de aici, din Holland, ca să mă fac pastor.

Simt un fior lăuntric. Îmi vine să-l întreb dacă va fi ca pastorul de la biserica părinților mei sau ca reverendul Torrey de la biserica la care mi-a interzis William să merg. Habar n-am cum să pun întrebarea, așa că îl întreb:

— Ți-ai dorit dintotdeauna să te faci pastor?

Derk surâde.

— Nu, când eram mic îmi doream să fiu căpitan de vas și să fac înconjurul lumii. De aceea știu atâtea despre naufragiile de pe Lacul Michigan.

Zâmbește cu atâta ușurință. Gândul îmi zboară din nou la William, pentru care zâmbetele sunt ca niște monede rare, care trebuie drămuite cu grijă.

— Am renunțat la ideea călătoriei în jurul lumii acum câțiva ani, când m-a chemat Dumnezeu să fiu pastor, încheie Derk.

Ce afirmație stranie - că l-a chemat Dumnezeu. Mă pregătesc să-l întreb ce vrea să spună, dar se ridică.

— Trebuie să mă întorc la lucru. Încântat de cunoștință, domnișoară Nicholson. Sper să mai vorbim.

— O zi bună, îi răspund dând politicoasă din cap, deși mă îndoiesc că vom mai vorbi vreodată. Nu cred că hotelul Ottawa încurajează conversațiile dintre personal și turiști. Îl privesc cum se depărtează săltând prin iarbă și mă întreb

cum a îndrăznit să intre în vorbă cu o fată de nivelul meu social fără prezentările de rigoare. Apoi îmi aduc aminte ce simplu sunt îmbrăcată. N-are de unde ști că provin dintr-o familie bogată din Chicago. În plus, m-a confundat cu Elizabeth, dacă ăsta n-a fost cumva doar un șiretlic. Mama m-a prevenit în privința bărbaților lipsiți de scrupule. Dar de ce nu m-a prevenit și că un bărbat respectabil și desăvârșit ca William poate să-mi țină inima între palmele lui pudrate și s-o frângă într-o clipită?

Simt sub mine banca rece și țeapănă. Mă ridic și pornesc înapoi spre hotel. Derk adună crengile doborâte și le strânge grămadă. Zărindu-mă, îmi face ușor cu mâna. „Dumnezeu m-a chemat să fiu pastor”, a spus el. Dar de unde a știut că ăsta e rostul lui în viață? Îmi vin în minte cele rostite de reverendul Torrey într-una din predicile sale: „Dumnezeu are un plan și un scop pentru viața ta”. Vorbele lui m-au pus pe gânduri și l-au înfuriat pe William. Mi-a spus că scopul meu în viață e să fiu soția lui și mama copiilor noștri și să-l ajut în îndatoririle sociale de fiu al uneia dintre cele mai de seamă familii din Chicago. Mi-a spus că e ridicol și egoist să-mi doresc mai mult, o adevărată insultă pentru ambele familii. Bag de seamă că s-a temut să nu mă fac sufragetă, când de fapt eu nu-mi doream decât să-mi umplu golul din suflet. Ceva important părea să lipsească din viața mea și aș fi dat orice să regăsesc ceea ce pierdusem.

Rareori mă gândesc la faptul că sunt înfiată, dar după discuția cu Derk, încep să mă întreb dacă nu cumva m-am născut pentru un alt scop. Dacă prin adopția mea a fost zădărnicit adevăratul plan al lui Dumnezeu? Nu cumva de aceea mă simt atât de goală și zbuciumată? Sau poate a fost planul lui Dumnezeu să fiu înfiată și sunt chemată să devin soția lui William.

Habar n-am. Și sunt atât de derutată!

Ajunsă în odaia mea de la hotel, bat în ușa alăturată să văd dacă e gata mama de micul dejun.

— Mă întrebam eu pe unde umbli, zice ea când mă vede.

Îmi dau seama după privirea pe care mi-o aruncă în treacăt că e nemulțumită de părul meu răvășit de vânt. Chiar și în straie de rând, mama pare îmbrăcată la ultima modă.

— Să cobor să aleg o masă? o întreb.

— Da. Vin și eu într-o clipă. Dar mai întâi piaptănă-ți părul, te rog.

Aștept să ne așezăm la masă și să ne fie servit micul dejun, apoi spun ca într-o doară:

— Mi s-a întâmplat ceva tare ciudat pe când mă plimbam azi dimineață. Un angajat al hotelului m-a confundat cu o fată pe nume Elizabeth. A spus că e olandeză și că par și eu olandeză. Știi cumva de ce naționalitate sunt în realitate?

Preț de o clipă, expresia de pe chipul mamei e una de spaimă netăgăduită. Mama se pierde rareori cu firea – oricât de jenantă ar fi situația – și are întotdeauna răspunsul pregătit. Dar acum, preț de câteva secunde nesfârșite, rămâne fără replică. Când își vine în fire, îmi ocolește privirea și spune:

— Habar n-am... îl vezi undeva pe chelner, Anna? Mi-ar prinde bine niște ceai. Ție nu?

— Nu, mulțumesc. Dar mă întrebam...

— Ce zici să facem astăzi? Am auzit că plaja e minunată. Acolo te-ai dus la plimbare?

Încercarea ei de a schimba subiectul mă calcă pe nervi, ațâțându-mi și mai mult curiozitatea.

— Deci e posibil să fiu olandeză? întreb.

Mama e prea bine crescută să pufăie, dar știu că-i vine s-o facă.

— Adoptția s-a făcut privat, prin intermediul avocatului nostru. N-avem cum să știm toate detaliile.

— Și n-avem cum să aflăm?

— Nu cred... Acela e chelnerul nostru?

Îi face semn și mai comandă niște ceai. După plecarea lui, spune:

— La ce te-ar ajuta să știi, Anna? Ești fiica mea și, nici dacă te-aș fi născut eu, nu te-aș fi iubit mai mult.

— Știu, știu asta.

Dar mă gândesc să-i pun aceeași întrebare tatii când îl văd.

— Crezi că va veni și tata? o întreb.

Mama mă cunoaște prea bine.

— Nici tata nu știe nimic despre trecutul tău, Anna. Te rog să nu-l întrebi. Îi vei răni sentimentele.

— Așa cum le-am rănit pe ale tale? N-am avut intenția.

Dar până să răspundă sosește chelnerul și îl privesc cum îi toarnă ceai în ceașcă. Poartă veston alb și cravată neagră, de parcă ar fi servit într-un restaurant luxos din Chicago, nu într-o stațiune din sălbăticia din Michigan. Clatin din cap când mă îmbie și pe mine cu ceai.

— Pentru mine nu, mulțumesc.

— Sigur că nu m-ai supărat, spune ea după plecarea lui. E normal, bănuiesc, să te întrebi uneori. Dar majoritatea fetelor ar invidia traiul pe care ți l-a oferit tatăl tău. Întrebarea ta te-ar putea face să pari nerecunoscătoare.

Are dreptate. Poate de aceea s-a supărat și William atât de tare pe mine. Mi-a oferit tot ce-și poate dori o femeie – un soț chipeș, bogății și prestigiu, o casă nouă și frumoasă, un voiaj de nuntă în Europa, iar eu i-am spus că mă simt goală pe dinăuntru. Pentru că ăsta e adevărul.

— Bine, n-am să-l întreb pe tata.

— Așa te vreau. Acum ce zici, cum să ne petrecem prima zi aici?

Capitolul 5

Jeesje

Holland, Michigan

1897

În drum spre casă, după vizita făgăduită doamnei Kok, mă hotărâsc să o iau pe scurtătură prin Market Square, unde copacii umbroși mă vor adăposti de arșița după-amiezii de vară. Încă îi spun Market Square după vechiul nume, deși piața a fost redenumită „Parcul Centenar” acum douăzeci și unu de ani, în cinstea aniversării unui secol de la proclamarea Declarației de Independență. Când pastorul Van Raalte a donat orașului acest petec de pământ, s-a gândit că va fi folosit în același scop ca piețele noastre de acasă, din Olanda. Orașenii noștri preferă însă stilul american de cumpărături, cu vitrine aliniate de-a lungul străzii principale. Market Square nu-i acum decât un parc comunal.

Ies din parc și îmi continui drumul pe stradă, când o trăsură se oprește brusc în dreptul meu.

— Bună ziua, *Moeder!* strigă vizitiul.

— Jakob! Ce te aduce prin oraș pe o zi de vară ca asta?

— Sunt în drum spre tine, spune el, coborând de pe capră.

Îmi pune o mână pe umăr și se apleacă să mă sărute pe obraz.

— Ți-am adus caietul pe care ți l-am promis. Ești în drum spre casă? Te duc eu.

Mă ajută să urc în trăsură și-mi întinde caietul cel nou. Simt un fior de emoție răsfoind filele goale ce așteaptă să fie umplute.

— Mulțumesc, dragul meu. E numai bun. Am fost în vizită la doamna Kok. O mai ții minte? Veterană și ea. Comitetul vrea să-și scrie și ea povestea pentru volumul

aniversar, dar o va face în olandeză. Va trebui s-o traducă altcineva.

— Atunci te-ai hotărât s-o faci? Îmi pare bine.

— Mda... Și am răscolit o grămadă de amintiri cu ocazia asta.

Câteva minute mai târziu, ne oprim în fața casei.

— Ai vreme de o cafea? îl întreb. E mai răcoare înăuntru.

Jakob pare mereu înfierbântat, cu gulerul clerical țeapăn și costumul închis la culoare. Fața lui rotundă, bărboasă, e umedă de sudoare.

— Azi nu, *Moeder*, îmi pare rău. Mai am de vizitat doi enoriași care mă vor umple cu cafea până la refuz. Data viitoare, îți promit.

Îmi stă pe limbă să-l întreb dacă va trebui să mă îmbolnăvesc sau să fiu pe moarte ca să-și rupă un răgaz din viața lui aglomerată și să stea de vorbă și cu mine, dar îmi amintesc de spusele lui Derk despre fosta lui iubită și îmi mușc limba. Lucrarea lui pentru Domnul trebuie să fie pe primul plan.

— Mulțumesc pentru caiet, dragul meu.

— Am adus și câteva creioane, zice el, scotocindu-se prin buzunarul de la haină. Parcă ziceai că preferi creioanele, nu?

— Da. Sunt numai bune.

Mă ajută să cobor, apoi se cațără înapoi pe capră. Se depărtează făcându-mi cu mâna.

Gata cu vizitele pe ziua de azi prin oraș. Îmi stropesc cu apă fața înfierbântată și mă pregătesc să mă așez și să călătoresc înapoi în trecut. Paginile albe, liniate, de caiet par să mă ademenească. Ascut unul din creioanele noi și încep.

Povestirea lui Jeesje

Olanda

Cu 50 de ani în urmă

În anul dinaintea mutării noastre de la Leiden la Arnhem, a dat mana cartofului peste recoltele din Olanda. Din toată Europa, de altfel. Frunzele și tulpinile s-au ofilit, prăpădindu-se într-o năclăială neagră înainte să apuce să se formeze tuberculi în pământ. Agricultorii și săracii – și aveam destui în adunare – au răbdat de foame toată iarna. În primăvara aceea, la scurt timp după sosirea noastră la Arnhem, agricultorii și-au plantat din nou culturile de cartofi. Eram încrezători cu toții și plini de nădejde în bunătatea lui Dumnezeu în acel an: țăranii sperau că recoltele lor vor rodi, iar familia noastră, că noua tiparniță a tatii va aduce câștig.

Înlocuiserăm toate geamurile de la noua prăvălie după noaptea aceea cumplită. Un dulgher din adunare ne-a făcut obloane de lemn, pe care tata și Maarten urmau să le închidă noaptea, chiar și o pereche uriașă care să protejeze vitrina prăvăliei. Obloanele ne fereau de cărămizi și pietre, dar în casă era întuneric ca într-o peșteră.

— Măcar ne vor lăsa în pace atacatorii, zise tata într-o dimineață la micul dejun.

Dar vorbise prea devreme. Tocmai mă pregăteam să plec la piață cu mama, când am auzit glasuri și troncănit greu de pași în prăvălie. Am tras cu ochiul prin ușa de la bucătărie și am trântit-o repede la loc.

— Soldați, mama! Prăvălia e plină de soldați! Oare au venit să-l aresteze pe tata?

Mama era o femeie mărunță, dar credința ei în Dumnezeu o făcea neînfricată.

— Rămâi aici, îmi porunci ea și se duse prin ușa de la bucătărie să se convingă cu ochii ei. Temându-mă să o las singură, am urmat-o de la distanță.

— Ce se petrece? îi interogă ea pe bărbați. Sunteți într-un atelier tipografic. Ați venit aici cu treburi?

Tata se grăbi s-o cuprindă cu brațul după umeri. Nu știu sigur dacă s-o protejeze pe ea sau pe soldați.

— Tocmai am primit de veste de la domnul căpitan că patru din oamenii lui vor fi cantonați la noi în apartament, îi spuse tata. Va trebui să le asigurăm masă și cazare.

— Dar nu ne putem permite asemenea cheltuieli! Noul negoț nu s-a pus încă pe picioare.

Mama se desprinsese și făcu un pas către căpitan.

— Și mai avem și o fată nemăritată! Nu se cuvine să stea cu niște străini în casă, cu atât mai puțin niște soldați!

Căpitanul se arătă neînduplecat. Ba mai mult, colțurile gurii i se ridicară într-un rânjete amuzat.

— Dacă aveți destul loc de adunări religioase, aveți și ca să-mi cazați oamenii. Hotărârea e deja luată.

Mai târziu am aflat că nu eram singurii din adunare care am fost siliți să găzduim soldați. Nici chiar pastorul Van Raalte n-a fost cruțat, deși soția lui avea cinci copii mici de îngrijit. Eram scandalizați cu toții. Și neajutorați. Cei patru oșteni, toți tineri, pe la vreo douăzeci de ani, s-au mutat la noi chiar în după-amiaza aceea, silindu-ne pe mama și pe mine să le facem de mâncare și să curățăm în urma lor. Au hotărât că mansarda unde dormea Maarten nu era pe placul lor, așa că mi-au confiscat iatacul, nelăsându-mi de ales decât să dorm pe saltea în odaia părinților mei.

N-am cuvinte să descriu amărăciunea care m-a cuprins. Îmi venea să le scuipe în mâncare înainte să le-o servesc. Și noi, care nu doream decât să ne închinăm în voie lui Dumnezeu, eliberați de rutina învechită și rigidă a bisericii oficiale! Să trăim ca slujitori ai lui Cristos, nu ai unui sistem bisericesc controlat de stat care îl ținea pe Dumnezeu la distanță și îi dilua toate poruncile. Nu pricepeam de ce eram făcuți să suferim pentru această libertate.

În predica din duminica aceea, pastorul ne reaminti câte îndurase Cristos pe mâna soldaților romani. Și cum, în timp ce îl țintuiau nemilos pe cruce, Iisus se rugase: „Iartă-i, Tată, că nu știu ce fac”.

Dacă Iisus și-a putut ierta chinuitorii, trebuie să-i iertăm și noi pe ai noștri. Pastorul își încheie învățătura cu aceste

cuvinte din epistola către Evrei: „Stăruiți în dragostea frățască. Să nu dați uitării primirea de oaspeți, căci unii, prin ea, au găzduit fără să știe pe îngeri”.

Mă îndoiam că bădăranii găzduiți la noi în casă erau îngeri. Dar predica le-a ajuns la suflet părinților mei, care s-au hotărât să-i slujească pe intruși așa cum ar fi făcut-o Iisus – cu umilință și bucurie. Mama împărțea cu ei fără crâcnire mesele noastre frugale, oferindu-le cele mai bune porții, chiar cu riscul de a rămâne noi flămânzi. Cânta imnuri și psalmi în timp ce gătea sau spăla vasele, mai ales dacă erau și bărbații acasă. Și nu numai că mătura în urma lor, dar le curăța până și noroiul de pe ciubotele jechoase, în fiecare noapte. Seara, tata îi invita să stea cu noi în mica sufragerie, deși bărbații preferau să plece în oraș.

— Soldații ăștia nu merită atâta bunătate! am izbucnit într-o dimineață, după ce ne-au înfulecat toată pâinea la micul dejun, ridicându-se de la masă fără un cuvânt de mulțumire.

— Nu zic că n-ai dreptate, Geesje, răspunse mama. Dar nici noi nu merităm bunătatea lui Dumnezeu. El ne oferă harul Său și se cuvine să facem la fel, chiar și cu cei pe care-i socotim nevrednici.

Am avut destul timp să chibzuiesc în dimineața aceea în timp ce atârnăm la ferestre așternuturile soldaților să se aerisească în briza dimineții. Am hotărât ca din ziua aceea să urmez pilda mamei și să fac totul cu bucurie, întâmpinând ordinele și mormăielile lor mojice cu zâmbetul pe buze și o replică politicoasă. Doar că pentru asta voi avea nevoie de ajutorul Duhului Sfânt. Nu puteam să-mi dau silința și să întorc și celălalt obraz, după porunca lui Cristos, fără ajutorul Lui.

Treptat, pe nesimțite, am observat o schimbare în atitudinea bărbaților pe zi ce trece, mai ales a soldatului cu păr bălai, cel mai înalt dintre cei trei, cu constituție suplă și brațe vânjoase de agricultor. Era cel mai vorbăreț, avea cea mai mare poftă de viață dintre ei, și cea mai strașnică poftă

de mâncare.

— Mulțumesc, duduîță, zise el într-o dimineață, după ce i-am oferit ultima bucată de unt s-o întindă pe pâine.

— Cu plăcere, i-am răspuns, ascunzându-mi uimirea, și am adăugat: îmi pare rău, dar nu știu nici măcar cum vă cheamă.

— Pe mine Hendrik, duduîță. Pe ei Gerrit, Pieter și Kees.

Arătă cu mâna spre ceilalți trei, care nu rostiră niciun cuvânt.

Fuseseră aduși la noi în casă să ne pedepsească, așa că se gândeau, pesemne, că aveau datoria să se poarte grosolan cu noi.

— Pe mine mă cheamă Geesje.

I-am zâmbit lui Hendrik și când îmi zâmbi la rândul lui, obrazii mi se încinseră de parcă tocmai aş fi scos pâinea din cuptor. Avea ochii cenușii și adânci, de culoarea metalului topit sau a râului de Rijn în zilele noroase din Leiden.

— Știu, duduîță, zise el. I-am auzit pe părinții tăi strigându-te pe nume.

Din ziua aceea, mama și cu mine am avut grijă să le spunem soldaților pe nume. Și, urmând pilda lui Hendrik, ceilalți începură și ei să-și scoată cizmele la intrare în loc să aducă jegul în casă. Și să se asigure că rămânea destulă mâncare și pentru noi înainte să-și umple străchinile până la refuz. Începură chiar să-și plece capetele când rostea tata rugăciunea la masă, deși Hendrik era singurul care rămânea după mâncare să-l asculte citind cu voce tare din Biblie. Transformarea lui m-a uluit atât de tare, că am început să-l studiez de la distanță. Desigur, nu mă puteam uita pe față la el, decât când toată lumea stătea cu capetele plecate în rugăciune. Într-o seară, trăgând cu ochiul de după palmele împreunate, am văzut că mă privea și el stăruitor. Inima începu să-mi bată ca nebuna. Nu ne-am abătut niciunul privirea până în clipa când tata rosti „Amin”. Când m-a rugat mama să-i întind pâinea, eram atât de aiurită, că i-am întins din greșeală untul. Nu mai

făcusem niciodată așa ceva, dar recunoșteam semnele: era aceeași fâstâceală cu care se comporta Maarten în prezența mea.

În seara următoare, după cină, mama plecă de acasă cu treburi să ducă o oală cu supă unei proaspete mămici din adunare. Tocmai spălam vasele la bucătărie, când m-am uitat peste umăr și l-am zărit pe Hendrik în pragul ușii. Odaia păru să se încingă dintr-odată. Prezența lui mă făcu brusc conștientă că aveam șorțul murdar și părul răvășit, iar șuvițele îmi ieșeau dezordonat de sub cosițe după o zi lungă de trebăluit prin casă.

— Pot să te întreb ceva? zise el.

Am dat din cap, căci nodul din gâtleej mă împiedica să scot vreun sunet.

— De ce sunteți atât de buni cu noi, când v-am creat atâtea neplăceri? întrebă el.

Mi-am înghițit nodul din gât.

— Pentru că... pentru că suntem creștini... și asta ar face și Iisus.

Pentru că nu răspunse, m-am alarmat. Chipul lui nu lăsa să se întrevadă nimic din ce gândește. Nu mai vorbisem niciodată cu un străin despre credința mea și mă temeam să nu râdă de mine sau să-și bată joc de părinții mei. Știam că n-ar fi trebuit să-mi pese de ce credea acest soldat adus în casa noastră cu forța. Dar îmi păsa. Îi așteptam reacția cu sufletul la gură.

— N-am mai întâlnit niciodată oameni ca tine și ai tăi, zise el în cele din urmă. Oameni care să trăiască învățăturile Bibliei.

Mă privi în ochi cu privirea sinceră și deschisă. M-am zăpăcit de tot. Maarten se sfia de obicei să se uite drept la mine, holbându-se în schimb la picioare, la masă sau la zidul din spatele meu.

M-am rezemat de tejghea, uitând de spălatul vaselor.

— Ești creștin și tu? Cunoști Biblia?

Își trecu degetele prin părul său bălai, mai închis la

rădăcini, făcându-l să stea în smocuri deasupra capului ca al unui băiețel.

— Am fost botezat de părinții mei la biserica din sat. Mergeam acolo la slujbe când eram mic. Am învățat despre nașterea lui

Iisus și că a murit pe cruce, dar faptul că știam aceste lucruri nu părea să schimbe viața nimănui.

— Tocmai de aceea ne-am despărțit de Biserica de Stat și am format una nouă, i-am spus. Noi credem că nu-i de ajuns ca un creștin să fie de acord cu ce spune Biblia. Trebuie să o și împlinim, practicând învățăături precum iubirea de vrăjmași.

Hendrik stătea încă în prag, dar mă temeam să nu plece acum, că-i răspunsesem la întrebare. Nu voiam s-o facă.

— Pot să te întreb și eu ceva? am spus.

Am așteptat să dea din cap.

— De ce te-ai făcut soldat?

Se sprijini de cadrul ușii, vârandu-și mâinile în buzunarele de la pantaloni.

— Părinții mei au murit acum nouă ani, la epidemia de holeră.

Privirea nu i se abătu nicio clipă de pe fața mea.

— Aveam unsprezece ani. Am stat cu mătușa și unchiul o vreme, dar aveau și ei copii și eram prea multe guri de hrănit. La câmp nu mi-am găsit de lucru după mana cartofului, așa că nu mi-a mai rămas decât să mă înrolez în armată.

— Ți pare rău că ai făcut-o?

— Nu... Șovăi o clipă înainte să continue: Doar m-a adus aici.

Mă cuprinse un val crescând de emoție neînțeleasă. Voiam să mai rămână în bucătărie să stăm de vorbă, așa că l-am întrebat:

— Unde ai copilărit?

— Într-un sătuc de agricultori din provincia Groningen. Probabil nici n-ai auzit de el. Îmi îngădui? Întrebă el, arătând

spre un taburet de bucătărie. Nu vreau să te rețin de la lucru...

— Da, te rog. la loc.

— Părinții mei au fost foarte săraci, continuă el. I-am iubit mult, dar nu-mi amintesc să fi fost o familie atât de fericită ca a ta.

Am înțeles cât de singur trebuia să se simtă Hendrik, departe de casă și fără părinți, și m-am bucurat că am fost bună cu el.

— Suntem fericiți, i-am spus. Și biserica ne e ca o a doua familie. Nu avem mare lucru, dar ne ajutăm unii pe alții.

— Am băgat de seamă. Separatiștii nu sunt deloc așa cum mi-am închipuit.

— Și cum ți-ai închipuit că suntem?

I-am zâmbit, și când mi-a zâmbit la rândul lui, am simțit că plutesc deasupra podelei.

— Ni s-a spus că sunteți niște oameni simpli, ignoranți. Că aveți convingeri radicale. Mi-am închipuit că voi vedea tot felul de obiceiuri și ritualuri ciudate.

Am râs în hohote și m-am așezat vizavi de el la masă. Am pierdut orice noțiune a timpului vorbind despre viețile și familiile noastre, despre speranțele și năzuințele noastre. I-am povestit cum am crescut în Leiden, lângă de Rijn, și cât de mult am îndrăgit forfota orașului. Mi-a povestit la rândul lui cum se juca pe câmpii și prin lunci cu cei trei frați ai săi. Muriseră și ei la epidemia de holeră, odată cu părinții și bunicii lui.

— Nu mai am decât o soră, zise el. Locuiește încă în satul nostru, Groningen.

— Poți merge în vizită?

— Nu. N-am mai văzut-o de când s-a măritat acum trei ani.

— Ai de gând să rămâi toată viața în armată?

Hendrik clătină din cap.

— Nu-mi doresc asta. Mi-ar plăcea să am într-o zi ogorul meu pe care să-l cultiv. Vreau să lucrez eu însumi și să am

o familie, așa ca a ta.

Se opri o clipă, apoi întrebă:

— Dar tu, Geesje? Tu ce-ți dorești de la viitor?

Mi-am dat seama că n-aveam răspunsul pregătit.

— Nu știu... Nu m-am gândit prea mult la asta. Îmi închipui că mă voi mărita și voi avea copii într-o zi. Dar deocamdată, Dumnezeu nu mi-a dezvăluit ce planuri are pentru mine.

— Îți vorbește Dumnezeu întotdeauna atât de... direct?

— Nu-i aud glasul, am răspuns râzând. Dar cred că, dacă ne rugăm și-i cerem îndrumare, El ne ajută să luăm o decizie.

Stăteam încă tăifăsuind la masă, cu vasele nespălate, când se întoarse mama din drumurile ei. Aflasem o grămadă de lucruri despre Hendrik și mă fascina. Începând din seara aceea, rămase adesea după cină la bucătărie, preferând să stea de vorbă cu mine și cu mama decât să meargă în oraș cu tovarășii lui. Așteptam cu nerăbdare crescândă să vină seara și l-am surprins nu o dată privindu-mă în timp ce lucram. Oare mi se năzărea sau își dorea să-mi fie în preajmă la fel de mult cum îmi doream și eu să fiu în preajma lui? Îl priveam cu coada ochiului ori de câte ori aveam ocazia și am hotărât că era cel mai chipeș bărbat pe care-l văzusem vreodată. Totul la el era atrăgător: de la silueta înaltă și grațioasă la părul blond și răvășit, de la ochii cenușii afectuoși la zâmbetul dezinvolt și firea prietenoasă. Nu era dată să stăm de vorbă și să nu mă facă să râd.

La început, n-am înțeles ce simt, nici ce era această amețală năucitoare care mă cuprindea în prezența lui și golul adânc pe care îl lăsa în urmă plecarea lui. Nu știam de ce mă inunda un val de fericire de fiecare dată când îl auzeam întorcându-se acasă cu ceilalți, tropăind zgomotos pe treptele de lemn sau râzând cu glasurile lor groase în depărtare. Dar, într-o zi, când tata se așeză la masa de bucătărie, trudit după o zi lungă de lucru la tiparniță, mama

răsări din spatele lui și începu să-i frământa umerii încordați. El oftă și își întinse mâna s-o atingă. Fusesem martoră de nenumărate ori la asemenea gesturi simple, dar în ziua aceea ele îmi vorbiră despre cât de mult se iubeau părinții mei. Tânjeam să alin și eu încordarea din umerii lui Hendrik la sfârșitul zilei și să simt în schimb atingerea lui tandră. Nu cumva începeam să mă îndrăgostesc de el?

În lunile ce urmară, m-am străduit să-mi înăbuș sentimentele crescânde față de el. Nu le înțelegeam. Și știam prea bine că ai mei nu s-ar fi învoit niciodată să mă mărit cu un bărbat care nu ne împărtășea credința. Maarten se atașă și el de Hendrik și deveniră prieteni buni. Stăteau acum adesea la taclale, în timp ce Maarten curăța atelierul, la sfârșitul zilei. Într-o seară, Maarten mă opri în timp ce urcam treptele, cu glasul găuit de emoție.

— Geesje, ai o clipă pentru mine? Am ceva să-ți spun.

— Da... ce este?

Nu încercase încă să mă curteze după ce primise îngăduința tatii și mă temeam să nu-mi facă vreo declarație de dragoste sau să mă ceară în căsătorie. Nu doream pentru nimic în lume să-l rănesc, dar cum aș fi putut să-i accept propunerea? Se dovedi însă că voia să vorbească despre cu totul altceva.

— Am o veste minunată, Geesje! Știi că am stat de vorbă în ultima vreme cu Hendrik, soldatul cel înalt cu păr ca nisipul? Mi-a pus multe, multe întrebări în aceste săptămâni și în seara asta mi-a spus că vrea să devină creștin!

Am simțit speranța și bucuria clocotind înăuntrul meu.

— Adevărat? Ce veste minunată!

Înflăcărarea mea avea cu totul altă pricină ca a lui Maarten. Dacă Hendrik era de-al nostru, nu mai trebuia să-mi înăbuș sentimentele față de el. Totul mi se părea o minune.

— Da, e adevărat, continuă Maarten. Gândește-te! Regele l-a trimis la noi în casă să ne pedepsească, dar

Dumnezeu a făcut tot răul să fie spre bine. Vrei să te rogi și tu pentru el, Geesje? Și pentru mine, să-mi găsesc cuvintele potrivite.

— Da, desigur, am să mă rog.

Nici nu bănuia sărmanul Maarten că bunătatea lui față de Hendrik ar fi putut să-l coste speranțele lui de a se căsători cu mine.

Am rămas trează pe saltea toată noaptea, cu ochii larg deschiși de emoție, ascultând freamătul surd al glasurilor de soldați ce răzbăteau prin peretele subțire, întrerupt uneori de câte un hohot de râs. Nu deslușeam ce-și spuneau, dar glasul lui Hendrik, cel mai adânc dintre toate, mă înfiora din cap până-n picioare. „lubiți-i pe vrăjmașii voștri”, ne-a învățat Iisus. Și L-am ascultat. Iar acum porunca Lui se transformase în ceva ce întrecea orice închipuire și năzuință. Pentru prima oară în viață eram îndrăgostită.

Capitolul 6

Anna

Hotel Ottawa

1897

Mă trezesc devreme, înainte de micul dejun, să-mi fac plimbarea până nu se încinge prea tare soarele. Prefer această parte a zilei, cu aerul ei proaspăt și curat și cu iarba care încă sclipește de rouă. Cerul e presărat cu nori înalți și străvezii, iar apele Lacului Negru sunt de un minunat albastru argintiu. Mă așez pe banca mea preferată din vecinătatea apei, unde m-a confundat Derk în prima zi cu prietena lui, Elizabeth, și unde am contemplat grupul de rațe înotând în apropiere de țărm. De atunci nu l-am mai văzut pe Derk, decât de la distanță, ocupându-se de bărcile de agrement sau cărând cufere și geamantane pentru clienții de la hotel. Azi îl privesc cum încarcă un coș de picnic pe micul vas cu pânze al hotelului, pregătindu-se să-și ducă în excursie călătorii. Reclamele și pliantele din hol îi informează pe turiști că se pot înscrie la recepție pentru astfel de navigări de agrement. Privesc cum pasagerii lui Derk – o pereche de tineri care nu-și mai pot lua ochii unul de la altul – se așază în barcă și Derk pornește spre lac. Râsetele lor răzbat peste apa limpede. Nu-mi pot închipui nimic mai groaznic decât să urc din nou într-o barcă.

Mai târziu, mama îmi comunică veștile, în timp ce stăm față în față la masă și luăm micul dejun.

— A sosit o scrisoare de la tata, cu poșta de azi dimineață, zice ea.

O scoate din plic și citește cu voce tare:

„Spune-i scumpei mele Anna că, serile trecute, m-am întâlnit la club cu William și am vorbit în treacăt despre ruperea logodnei. Zice că-i dispus să continuăm discuția în vederea unei posibile împăcări, dar poate mai târziu”.

Nu-mi era greu să mi-l închipui pe William tolănit comod pe un scaun de la club, în cămașa lui albă, scrobită, ținând între degete o țigară parfumată și încruntându-se la simpla pomenire a numelui meu. Dar tata e client de vază al băncii fondate de bunicul lui și la el n-ar cuteza să ridice glasul ca la mine, mai ales în atmosfera placidă a clubului privat de bărbați, unde slujitorii vorbesc în șoaptă și umblă pe vârfuri.

— Ce zici, Anna? mă întreabă mama. Ce veste bună, nu-i așa?

— Nu știu... Ce-ar fi să schimbăm subiectul? îmi trebuie timp de gândire.

Mama îmi respectă dorința, dar știu bine că își mușcă limba. Abia isprăvim de mâncat, că dă peste Honoria Stevens, o altă turistă din Chicago cu care s-a împrietenit. Se hotărăsc să stea pe terasa spațioasă a hotelului și să răsfoiască ultimele numere ale revistei de modă Vogue, punând la cale ce rochii să-și facă la croitoreasă, pentru sezonul de toamnă. Dar bag mâna în foc că vor petrece mai mult timp plângându-se de slujitorii de acasă și de personalul neinstruit de la hotel.

— Hai cu noi, Anna, mă îndeamnă mama.

Nu-mi pot închipui nimic mai plictisitor.

— Poate mai târziu, îi răspund. Vreau să mă plimb pe țărmul lacului Michigan în dimineața asta.

— În cazul ăsta, ce-ar fi s-o chemi cu tine și pe una din domnișoarele cumsecade pe care le-ai întâlnit aseară la recitalul de pian?

Dau din cap absentă, dar nici prin gând nu-mi trece să chem pe cineva cu mine, cu atât mai puțin pe una din fetele alea flăcărâtoare. Sunt sigură că ar fi o conversație superficială și plicticoasă, ca și cele pe care le am de îndurat la vizitele sociale de acasă sau când ne vin musafiri. Aceste vizite nu-mi stâmpără decât rareori singurătatea și nu-mi ostoiesc dorul după un prieten apropiat. N-am mai avut o prietenă apropiată din școală, una cu care să râd și căreia să-i pot spune totul. Toate colegile mele sunt deja

măritate, numai eu sunt încă fată bătrână la vârsta mea înaintată de 23 de ani. Dar mi-a trebuit mai mult timp decât celorlalte să-mi înving sfiala și să mă maturizez suficient pentru a avea o relație sau a mă logodi. Am fost fetița răsfățată a lui tata și niciun pețitor nu s-a dovedit destul de bun în ochii lui până a apărut William.

— Ai grijă să porți pălărie pe plajă, mă avertizează mama. Și mâneci lungi, să nu te ardă soarele.

O ascult și mă întorc în odaia mea după pălăria de soare. Încă n-am purtat costumul de baie cel nou, cumpărat înainte de plecare, și nici n-am de gând să-l port acum. N-am intenția să mă scald în lac, nici măcar să-mi înmoi degetele de la picioare. La ieșirea din odaie, mă hotărâsc să iau și jurnalul, nu ca să scriu în el, ci să-l citesc. Poate voi reuși să-mi dau seama de ce lucrurile au mers prost în privința mea și a lui William. Și să mă hotărâsc dacă îl mai iubesc sau nu.

Plimbarea scurtă pe plajă mă poartă de-a lungul canalului de legătură dintre Lacul Negru și Lacul Michigan. Pe canal plutesc câteva bărci mici în dimineața asta și, profitând de apele calme, se aventurează pe lacul mai mare. O mână de pescari își încearcă norocul pe marginea canalului, aruncându-și undițele în apa sclipitoare. Mă opresc și urmăresc o vreme forfota, apoi îmi dau jos pantofii și pășesc desculță pe nisipul cald, zgrunțuros ca zahărul. O ceată de copii la scădat se joacă în apropiere, chiuind de încântare când valurile năvălesc să le distrugă castelele de nisip construite la marginea apei. O altă familie a venit la picnic și, în timp ce întind pătura, un trio îndrăzneț de pescăruși le dau târcoale, apropiindu-se din ce în ce mai mult.

Într-un târziu, mă așez pe nisip și deschid jurnalul la prima pagină:

1 ianuarie 1897

Azi-noapte am fost cu William la Revelion, în sala de bal a vilei lui de familie. Totul a fost năucitor – decorurile, mâncarea, rochiile doamnelor, orchestra. Mi s-a tăiat respirația când l-am văzut în costumul lui de seară și în fracul negru, făcut la comandă. Am dansat până n-am mai putut și până gurile de șampanie au făcut sala să se învârtă cu mine. William era de departe cel mai chipeș bărbat din încăpere, cu părul lui negru, ondulat, și barba și mustața tunse cu grijă. Ochii lui sunt de culoarea mahonului, lemnul care-i împodobește vila. Am văzut gelozia din ochii celorlalte fete, conștientă fiind că eu sunt norocoasa care i-a furat inima. După miezul nopții, ne-am strecurat în holul servitorilor și l-am lăsat să mă sărute, feriți de privirile celorlalți. Sărutările lui m-au amețit mai tare ca șampania.

O, cât de mult aștept ziua când voi deveni soția lui și ne vom putea petrece tot timpul împreună, îmbrățișându-ne mult mai strâns decât ne e permis acum!

Ochii mi se împăienjenesc de lacrimi la amintirea acelei seri și a săruturilor noastre furate. Ne sorbeam din priviri ca tinerii pe care i-am urmărit azi dimineață urcându-se în barca lui Derk. Sar peste câteva pagini, amintindu-mi de pregătirile de nuntă pe care am început să le facem cu mama – de lista de invitați, de ospăț, de rochiile și celelalte haine pentru voiajul de nuntă în Europa. Nu stabiliserăm încă data, dar William a hotărât să ținem recepția în sala de dans a familiei lui, locuința lor fiind mai mare și mai somptuoasă decât a noastră. Aveam să locuim la început cu părinții lui, până se va fi terminat construcția casei noastre. William știa cu lux de amănunte cum voia să arate vila noastră și cum avea să fie mobilată fiecare odaie. Perspectiva de a aranja și mobila singură o locuință uriașă mi s-a părut copleșitoare la vremea respectivă, așa că m-am bucurat să las totul pe vrednicele lui mâini. William e un om cât se poate de hotărât, în timp ce mie îmi este greu să iau o hotărâre. Puțin știam pe atunci că avea să încerce să

ia toate hotărârile importante din viața mea, inclusiv la ce biserică să merg. Mă întorc la jurnal, cu stomacul întors pe dos ca marea pe furtună.

7 ianuarie

Ninsoarea s-a potolit în sfârșit azi dimineață și, după-masă, am simțit nevoia să ies din casă. L-am chemat pe vizitiu și l-am rugat să mă scoată la plimbare cu trăsura, regretând că n-aveam o prietenă care să mă însoțească și căreia să-i placă la fel de mult ca mie plimbările iernatice. Orașul părea un tărâm de basm, cu un strat de zăpadă proaspătă, care sclipea în copaci. Aerul înghețat dinspre lacul Michigan făcea să mă usture nările la fiecare suflare, dar mă simțeam plină de viață.

În drum spre casă, vizitiul dădu peste un accident de trăsură, care ne bloca drumul, așa că o luă pe o stradă laterală, apoi pe alta și tot așa, până ne-am pomenit în fața unei biserici aflate la intersecția dintre bulevardul Chicago și strada Lasalle. Am mai fost la biserica aceea, sunt sigură, deși nu-mi aduc aminte când sau cu ce ocazie. Intrarea, situată pe colț, se face printr-un turn rotund de cărămidă, care mă duce cu gândul la turla unui castel.

În fața ușii era parcată așa-numita „Căruță a Evangheliei”, pe care o zărisem adesea prin Chicago, acum trei ani, la Expoziția Internațională Columbiană. Muzica și cântările erau atât de festive, că l-am rugat pe vizitiu să oprească o clipă. Nu bine opri, că o femeie veni alergând la trăsură și îmi întinse un pliant invitându-mă înăuntru, să ascult un evanghelist de renume mondial. L-am spus vizitiului să aștepte și m-am dat jos din trăsură.

Din clipa când am intrat pe ușă, am avut senzația că mai fusesem acolo. Totul părea atât de familiar! M-am oprit în spate, să ascult câteva clipe. Pastorul vorbea despre Iisus ca despre prietenul lui cel mai bun. Descrie apoi singurătatea și golul sufletesc pe care le simțim cu toții,

afirmând că Iisus ne poate umple acest gol

„Dumnezeu te iubește, a zis. El are un plan și un scop pentru viața ta”.

Predica nu se terminase încă, dar conștientă că mă așteaptă vizitiul, m-am strecurat din nou afară pe ușă. Vorbele pastorului mi-au stăruit însă în minte tot drumul spre casă, încălzindu-mi inima ca o lumânare pâlpâind în zăpadă. Când am ajuns acasă, am întrebat-o pe mama dacă am mai fost vreodată la biserică de la acea adresă.

— Sunt sigură că nu, răspunse ea.

Am întrebat-o dacă nu cumva am fost acolo cu tata, dar m-a asigurat că familia noastră a frecventat una și aceeași biserică dintotdeauna.

E târziu, așa că trebuie să sting lampa și să mă duc la culcare. Dar mă urmărește senzația stranie că am mai fost la bisericuța aceea din castel. Și vorbele pastorului. Oare e adevărat că Dumnezeu are un plan și un scop pentru viața mea?

9 ianuarie

Azi-noapte am visat biserică din castel. Se făcea că eram acolo cu mami și ascultam predica. Apoi m-am trezit pe o zi gri și mohorâtă, fără nimic de făcut. Mama e la pat, răcită, așa că m-am înfofolit cu hainele cele mai groase și mi-am pus cizmele, hotărâtă să fac o plimbare până la capătul străzii și înapoi. Dar într-o toană de moment, am oprit un taxi în trecere și l-am rugat pe șofer să mă ducă la biserică din castel. Habar n-aveam dacă se țineau slujbe în toiu după-amiezii, dar se pare că da. Vorbea același pastor ca acum două zile și de data asta am rămas până la sfârșitul predicii.

Îmi ridic din nou privirea, contemplând linia fină a orizontului unde se întâlnește apa cu cerul și amintindu-mi ce s-a întâmplat în seara următoare. Tocmai mă întorceam

acasă cu William de la teatru și ardeam de emoție să-i povestesc de predica auzită. Dar nici bine n-am deschis gura, că m-a întrerupt.

— Ce-ai căutat într-un asemenea loc, Anna?

Tonul îi era de gheață, ca noaptea de ianuarie.

— Ce vrei să spui? E o biserică, William. O biserică creștină.

— Asemenea locuri atrag drojdia societății. Pastorii sunt adesea șarlatani ce pungășesc oameni nevinovați.

— Nu mi-a cerut nimeni bani...

— Chiar și așa, să nu mai pui piciorul acolo.

Era un ordin. Mi-a vorbit ca unui rob sau ca unui angajat de-al său de la bancă. Când am încercat să-i explic de golul din viața mea, s-a înfuriat și mai tare și mi-a reproșat că-l insult atît pe el, cât și pe părinții mei vorbind în felul acesta. Apoi a zâmbit și mi-a zis:

— Hai să schimbăm subiectul.

A fost foarte drăguț cu mine tot restul serii, ținându-mă de mână, furându-mi sărutări și spunându-mi cât sunt de frumoasă.

— Ai un păr ca firele de aur, zise el. Abia aștept să ți-l văd despletit în jurul chipului drăgălaș.

Închid jurnalul, nemaiputând să citesc mai departe. Soarele dogorește tot mai tare, așa că mă ridic și mă întorc la hotel. Mama și doamna Stevens stau într-unul din pridvoarele laterale, cu capetele aplecate conspirativ una spre alta. Nu mă observă, așa că mă opresc în capul scărilor, privind pe furiș dintre tufișuri, în loc să le întrerup. Știu că nu-i frumos să trag cu urechea, dar doamna Stevens vorbește atît de tare, că aud vrînd-nevrînd.

— Am aflat că soțul meu se vede în ascuns cu altă femeie, îi spune ea mamei.

— Of, sărmana de tine!

— I-am dat un ultimatum și am venit aici să-i dau timp de gîndire.

Se șterge la ochi cu batista dantelată, în timp ce mama murmură compătimitor. Știu că s-ar cuveni să plec, dar nu mă pot clinti din loc.

— Trebuie să fie cumplit, Honoria. Dacă te consolează cu ceva, am auzit că aceste aventuri nu înseamnă prea mare lucru.

— Așa zice și Albert, dar pentru mine înseamnă.

— Te înțeleg... Adevărul crud e însă că bărbatul tău nu-i nici primul, nici ultimul care are o aventură. Se întâmplă mai des decât crezi. Bărbatul unei cunoscute s-a încurcat cu servitoarea lor suedeză.

Rămân cu gura căscată. Încerc să-mi dau seama la care prietenă se referă mama, dar multe familii din cercul nostru social au servitoare suedeze, și noi suntem una dintre ele. Sophia, camerista noastră, e din Suedia.

— Și dacă, Doamne ferește, femeia rămâne gravidă cu Albert? Întreabă doamna Stevens.

Mama îi ia mâna într-a ei, mângâind-o cu blândețe.

— Am auzit și de astfel de cazuri, Honoria. Fata e plătită să dea copilul spre înfiere. Stigma unei mame nemăritate cu un copil din flori e greu de îndurat, indiferent din ce clasă face parte.

— Și totuși, nu știu dacă voi putea să-l iert pe Albert.

— Trebuie să-l ierți. Divorțul e dezastruos pentru femeile cu statutul nostru social.

Mă retrag în sfârșit, regretând că am tras cu urechea. Știu că sunt încă foarte necoaptă în cele lumești, fiind cocoloșită de părinți toată viața. Dar nu mi-a trecut niciodată prin minte că tata – sau William chiar – ar fi putut să aibă o aventură cu o altă femeie și că mama – sau eu – trebuia să-i iertăm și să le-o trecem cu vederea. Ocolesc repede clădirea și urc degrabă treptele spre hol, tânjind să mi se deschidă pământul sub picioare, dar mă ciocnesc brusc de Derk, care vine spre mine, cărând câte o valiză în ambele mâini. Se oprește buimac, apoi zâmbește și spune:

— Mai că nu ți-am zis iar „Elizabeth”!

Îl dau la o parte din cale și urc scările alergând până în odaia mea. Orbecăiesc să vâr cheia în broască, printre lacrimile de rușine ce îmi ard ochii. Am fost înfiată. Mama mea adevărată s-a descotorosit de mine. Am știut asta dintotdeauna, dar acum, după ce le-am auzit vorbind pe mama și pe doamna Stevens, mă întreb dacă nu cumva sunt și eu copil din flori. Oare de asta nu vrea mama să-l iau la întrebări pe tata?

Deschid ușa în sfârșit și mă reped înăuntru, închizând-o de parcă m-ar fi urmărit cineva. Mă așez pe marginea patului cu o senzație de greață. Camerista noastră suedeză e o tânără blondă, cu pielea albă ca mine. Cum sunt, de altfel, și cele două servitoare suedeze ale lui William. Junghiul din piept îmi taie respirația.

Capitolul 7

Povestirea lui Geesje

Olanda

Cu 50 de ani în urmă

Contrar rațiunii și bunului simț, m-am îndrăgostit de Hendrik. Fusese trimis în casă la noi ca să ne pedepsească, dar nu trecea clipă să nu mă gândesc la el și noapte să nu-l visez. Profitam de orice prilej ca să-i vorbesc, deși nu rămâneam niciodată singuri. Și, cu cât îl cunoșteam mai bine, cu atât tânjeam mai mult să fiu cu el pentru totdeauna. Avea darul minunat al povestitului, iar ai mei se strângeau adesea seara, în sufragerie, ascultându-l cum ne istorisea despre locurile pe unde fusese cantonat și despre aventurile de care avusese parte. Descria scenele cu atâta însuflețire, că ne simțeam transportați și noi acolo. Un strămoș de-al lui navigase în Indiile Apusene, la bordul unui vas cu mirodenii, așa că ne ținu ceasuri întregi cu sufletul la gură, depănând povești auzite de la ai săi despre insule exotice, corăbii cu pirați, furtuni cumplite pe mare și zile lungi de acalmie în așteptarea primei adieri de vânt. Îl ascultam vrăjită, contemplându-i chipul frumos. Mă încânta felul înduioșător în care își trecea degetele prin părul bălai, făcându-l să stea smocuri în vârful capului. Mă întrebam cum ar fi fost să mă ia în brațe. Sau să-i simt sărutările.

Habar n-aveam dacă îmi împărtășea și el sentimentele, până într-o după-amiază când întindeam rufe la uscat în mica noastră ogradă. Am auzit scârțâitul ușii din spate, dar nu m-am întors, crezând că e mama. Văzând că ea nu zice nimic, m-am întors în sfârșit și l-am văzut pe Hendrik. De cum ni s-au întâlnit privirile, am simțit un fior fierbinte din cap până în picioare. Inima începu să-mi bată ca nebuna. Nu-mi mai puteam lua ochii de la el. Nici el de la mine.

— Geesje... începui eu.

Am rămas ținută pe loc, fără grai. Mai făcu un pas spre mine și aș fi dat orice să mă sărute.

— Geesje, nu înțeleg ce simt pentru tine, dar știu că n-am mai simțit niciodată așa ceva. Ești atât de frumoasă și... și vreau să fiu cu tine tot timpul.

Am dat să răspund, dar cuvintele nu-mi ieșiră pe gură. Hendrik avea mereu un zâmbet larg pe buze, dar nu și în ziua aceea. Expresia de pe chipul lui tras, atrăgător, era una sobră, cu sprâncenele palide arcuite deasupra ochilor cenușii ca un semn de întrebare. Nu-l mai văzusem niciodată atât de stânjenit.

— Ș-știu că tatăl tău nu s-ar învoi niciodată să te iau de soție, continuă el, fiindcă nu fac parte din biserica voastră. Dar lunile petrecute aici au fost cele mai fericite din viața mea.

Înghiți în sec și mai făcu un pas spre mine.

— Când mă trezesc în zori, te aud cântând. Surâsul tău mi se pare mai frumos ca razele soarelui. Tocmai am aflat că s-ar putea să fiu transferat în curând din Arnhem și mă îngrozesc la acest gând, căci nu cred că aș putea trăi fără tine.

Contururile feței i se estompară printre lacrimile ce îmi inundară ochii.

— Geesje... spune ceva. Te rog.

— Te iubesc, i-am spus.

— Mă... mă iubești?

Am dat din cap. Hendrik se uită repede în jur și mă luă în brațe, strângându-mă după paravanul de prosoape și șorțuri ce fâlfâiau în vânt. Abia îi ajungeam cu capul până la bărbie, așa că rămase multă vreme cu obrazul îngropat în părul meu. Căldura și forța îmbrățișării lui erau pe măsura așteptărilor. Ba chiar mai presus de așteptări.

— Geesje, spune-mi ce să fac să te pot ține așa în brațe toată viața.

Nu știam ce să răspund. Știam doar că voiam și eu același lucru. Și că aveam să visez îmbrățișarea lui

minunată nopți la rând de acum încolo. Mult prea curând, îmi dădu drumul. Mă simțeam zdruncinată, de parcă m-ar fi prins o furtună cumplită pe câmp. M-am aplecat să întind mai departe rufele, temându-mă să nu se uite mama pe geam să vadă de ce întârziem.

— Soțul meu va trebui să fie creștin, am zis într-un târziu.

Hendrik ridică de jos coșul să nu trebuiască să mă aplec.

— Da, știu cât de importantă e credința pentru părinții tăi. Când nu sunt la lucru, ascult din iatac predicile de duminică dimineața. Cuvintele pastorului sunt foarte emoționante și mi-ar plăcea să trăiesc ca tine și familia ta. L-am rugat pe Maarten să-mi răspundă la întrebări și a fost bun să mă lămurească. Vreau să devin și eu creștin, dacă mă primește Dumnezeu. Mi-am dorit-o încă dinainte să știu că te iubesc.

Sfidând orice regulă de bună-cuviință, m-am aruncat din nou în brațele lui, cu coșul de rufe strivit stângaci între noi.

— Ce minunat, Hendrik! Mă bucur atât de mult! Dacă îți mărturisești credința și devii creștin, vom putea fi împreună toată viața!

Lucrurile se aranjau de la sine. După ce m-am desprins din nou, i-am zis:

— Sunt sigură că pastorul Van Raalte se va bucura să stea de vorbă cu tine și să te primească în adunare. Atunci nu va mai putea nimic să ne stea în cale.

Îmi dăruî un zâmbet fermecător, apoi redeveni serios.

— Va trebui să-mi tăinuiesc credința, deocamdată. Căpitanul și ceilalți soldați nu trebuie să știe că am devenit separatist până la încheierea termenului.

— Și când va fi asta?

— Nu mai devreme de un an și jumătate. Pieter și Kees au intrat deja la bănuieli, văzând cât sunt de preocupat de întâlnirile voastre și de tine, dar nu cred că mă vor da în vileag.

Am revenit la banala sarcină a întinsului rufelor, de

parcă lumea mea n-ar fi fost întoarsă pe dos cu numai o secundă înainte. Mintea îmi alerga în zeci de direcții și mâinile abia mă ascultau. Nu mai fusesem în viața mea atât de fericită.

— Și mai e ceva, zise Hendrik cu un glas solemn care mă înfricoșă.

M-am oprit din întins.

— Sunt prieten bun cu Maarten. Am știut din prima zi când m-am mutat aici că e îndrăgostit de tine. Zice că a făcut o înțelegere cu tatăl tău și că, dacă te învoiești, veți fi într-o zi soț și soție.

Mi-am abătut privirea, la fel de conștientă ca Hendrik cât de profund afectat va fi Maarten. Blândul și răbdătorul Maarten.

— Da, e ca un membru al familiei de când a devenit ucenicul tatii cu câțiva ani în urmă, am răspuns. Știu că ține la mine. Și țin și eu la el. Dar nu îl iubesc... Nu ca pe tine.

— Cum îi vom spune că soldatul cu care s-a împrietenit și fata pe care o iubește...?

— N-am plănuit niciunul să ne îndrăgostim, Hendrik. Dar sunt sigură că Dumnezeu ne-a făcut unul pentru altul. Cred că de asta te-a adus în casă la noi.

— Da?... De unde știi?

— Îmi spune inima. Maarten va suferi, dar va înțelege. De altfel, merită o soție care să-l iubească profund și deplin. Și nu sunt eu aceea.

— Atunci ce-i de făcut? Mă vei aștepta un an și jumătate până mă eliberez?

— Da, desigur! Du-te și stai de vorbă cu pastorul, Hendrik. Spune-i tot ce am discutat. El te va povățui.

Hendrik făgădui să meargă de îndată ce va putea să se strecoare fără știrea tovarășilor săi. Ar fi fost sever disciplinat dacă se afla că intrase în rândurile inamicului.

După aceea am căutat prilejuri să rămânem singuri câteva minute pe zi, uneori afară, alteori pe coridoarele întunecate și scările din spate. Ne strângeam în brațe ori de

câte ori aveam ocazia și nu de puține ori m-a sărutat. Era cea mai minunată senzație pe care am încercat-o vreodată. Într-o după-amiază ne-am dat întâlnire din nou în ogradă, pitindu-ne după o frânghie plină cu cearșafuri, ca să ne putem săruta. O rafală de vânt se stârni, descoperindu-ne ascunzătoarea, și când mi-am ridicat ochii, l-am zărit pe Maarten privindu-ne din pragul ușii din spate. Hendrik îl strigă, dar el se făcu nevăzut în casă.

— O, nu, gemu Hendrik. Nu vreau să ai necazuri din pricina mea, Geesje. Crezi că ne va pârî?

În clipa aceea puțin îmi păsa că se supărau părinții mei sau că mă pedepseau. Sărutările lui Hendrik meritau riscul oricărei pedepse. Nu mai fusesem în viața mea atât de fericită.

— Nu știu. Poate ar trebui să stau de vorbă cu el, am zis.

— Nu, mă duc eu.

Mă îmbrățișă în fugă și l-am privit străbătând curtea până în casă cu pași mari.

Maarten nu i-a spus niciodată tatii ce văzuse. Dar înainte să vorbească Hendrik cu pastorul despre convertire și înainte să mai facem vreun pas în vederea unei vieți petrecute împreună, două tragedii cumplite loviră comunitatea noastră. Prima fu când mana cartofului ne nimici din nou recoltele. Nu rămase nimeni neafectat. Mii de agricultori se pomeniră fără lucru, nemaiputându-și întreține familiile. Moșierii înstăriți pierdură o sursă vitală de venit. Săracii din țară riscau să moară de foame. Banii câștigați din tiparnița lui tata abia reușeau să ne acopere chiria, darămite să ne mai hrănească pe noi și patru soldați înfomețați. Din pricina manei, avea să se scumpească totul, inclusiv taxele pe care le avea tata de plătit. Când criza se înrăutăți, bărbații din adunare începură să se adune îngrijorați, rugându-se pentru călăuzire.

A doua tragedie lovi la numai câteva zile după prima. Hendrik și ceilalți trei soldați plecară de acasă, ca de obicei, după micul dejun, dar se întoarseră la nicio oră după aceea.

Măturam aleea din fața atelierului tipografic, când i-am zărit venind. Hendrik părea îngrijorat și mă atinse ușor pe braț când trecu pe lângă mine. L-am urmat în prăvălie, unde l-am auzit pe Pieter spunându-i lui tata:

— Ni s-a spus să ne facem bagajele și să ne mutăm la Utrecht.

— La Utrecht? făcu tata. Îmi pare rău să aud asta.

Am rămas încremenită în prag, în timp ce ei urcară cu pași zgomotoși în fostul meu iatac. Eram năucită de veste și prea tulburată să isprăvesc măturatul. Auzeam scârțâitul podelelor deasupra capului și pe ei alergând încoace și încolo, ca să-și împacheteze lucrurile. Întreaga mea lume se năruia. Am luat repede o foaie de hârtie și o peniță de la biroul tatii și am mâzgălit pe ea adresa noastră. Câteva minute mai târziu, se auziră tropote de pași coborând scările și bărbații defilară zgomotos prin prăvălie.

— Vă rog să mai zăboviți o clipă, zise tata întrerupându-și lucrul. Înainte să ne despărțim, mi-ar plăcea să mă rog pentru voi, dacă îmi îngăduiți.

Își plecară toți patru capetele și tata se rugă pentru sănătatea și ocrotirea lor, și ca să aibă parte de binecuvântările lui Dumnezeu. Țăcănitul și fâsâitul constant al presei de tipărit fremătau în fundal. Când isprăvi rugăciunea, l-am văzut pe Hendrik ștergându-se la ochi.

Mama se ivi repede din bucătărie cu un pachet învelit în hârtie brună și legat cu sfoară.

— V-am împachetat niște pâine, puțină brânză și ceva mere pentru călătorie. Ne va fi dor de voi.

Maarten îi întinse mâna lui Hendrik.

— Du-te cu Dumnezeu, îi spuse el.

L-am urmat în stradă cu mătura după mine, fără să-mi pese că aș fi putut fi văzută cu Hendrik. Abia am reușit să ne luăm rămas bun pe strada aglomerată, dar tânjeam să ne mai strângem în brațe o dată.

— Te iubesc, Geesje, zise el. Vreau să-mi fii soție, dacă vei fi bună să mă aștepți.

— Te voi aștepta o veșnicie, dacă e nevoie. Și eu te iubesc.

Hendrik privi în treacăt la cei trei tovarăși ai săi care porniseră deja, ne vrând să întârzie la datorie.

— Promit să mă întorc de îndată ce mă eliberez. Voi pune deoparte bănuț cu bănuț, ca să ne putem căsători neîntârziat.

— Între timp, vom putea să ne scriem. Uite, ține adresa mea. Luă bilețelul și îl vârî în buzunar.

— Am să-ți scriu de îndată ce ajung la Utrecht și am să-ți trimit adresa mea.

— Mi se va părea o veșnicie până ne vom revedea.

Tovarășii lui Hendrik ajunseseră deja la colț și traversau strada. Mi-am șters ochii de lacrimi să-l mai pot privi o dată cum se cuvine pe bărbatul iubit.

— Hai, fugi, l-am îndemnat.

Dădu din cap. Ochii i se umplură și lui de lacrimi.

— Te iubesc, Geesje.

Se întoarse și o luă la fugă pe stradă fără să privească înapoi. Mă copleși un fior de groază la vederea distanței ce se căsca între noi. M-am întrebat dacă îl voi mai revedea vreodată.

Capitolul 8

Anna

Hotel Ottawa

1897

E duminică și mi se pare ciudat să nu mergem la biserică. Azi-noapte m-am visat din nou cu mami, la slujba religioasă. Trebuie că eram foarte mică în vis, căci picioarele mi se bălăbăneau în strană fără să atingă pământul. M-am uitat la mami și am văzut-o plângând și ștergându-și ochii cu batista. Mi s-a părut straniu că nu era o batistă dantelată belgiană de in dintre cele pe care le purta la ea de obicei, ci una simplă, albă, de bumbac, împodobită cu floricele albastre brodate. Lacrimile ei mă înfricoșară. Mami nu trebuia să fie tristă. Am mângâiat-o pe braț, ca să o consolez și mi-a zâmbit printre lacrimi, trăgându-mă spre ea.

— Totul e bine, draga mea, mi-a spus. Sunt lacrimi de bucurie.

A scos din poșetă o bomboană mentolată – dintre preferatele mele – și mi-a pus-o în palmă, făcându-mi degetele căuș în jurul ei.

— Uite, draga mea.

Am pus-o pe limbă și am lăsat-o să se topească în gură, încet, ca să țină cât mai mult. La trezire, visul mi-a lăsat în urmă o tristețe stăruitoare.

Mă îmbrac, îmi iau micul dejun și pornesc spre debarcader, unde mă așez pe bancă să privesc la pescarii de duminică aliniați pe chei cu undițele întinse deasupra apei. Am adus cu mine jurnalul, din care continui să citesc, re trăind treptat evenimentele din ultimele cinci luni. Încep să deslușesc un tipar. Eram nefericită de o bună bucată de vreme, încă dinainte să rupă William logodna. N-ar fi trebuit ca lunile de dinaintea nunții să fie cele mai fericite din viața

mea? Ca exaltarea glorioasă de a fi iubită și de a iubi la rândul meu să-mi umple zilele de desfătare și bucurie? Mă copleșea în schimb o singurătate crescândă, chiar și în mijlocul oamenilor, dar mai ales la ocaziile sociale ale nobilimii din Chicago. Am scris iar și iar în jurnal despre sentimentul că locul meu nu era acolo, că eram oarecum diferită de celelalte tinere din cercul meu social.

De la acel 1 ianuarie, când vizitiul o luase pe alt drum și se pomenise la răscrucea dintre Bulevardul Chicago și strada Lasalle, m-am simțit în chip tainic atrasă de biserica din castel, ca un pește prins în undița pescarului. Să fi fost biserica din visul de azi-noapte sau mi se pare doar acum, pentru că sunt trează?

Stau încă pe malul apei, când zăresc un vapor cu aburi venind dinspre Holland, un oraș situat la numai câțiva kilometri de aici, pe țărmul de răsărit al Lacului Negru. Dimineața liniștită se însuflețește brusc odată cu debarcarea călătorilor veniți la picnic sau la scaldă să-și petreacă frumoasa zi de vară aici pe plajă sau pe țărmurile Lacului Negru. Mulți poartă haine de duminică și privirea îmi e atrasă de o femeie ce coboară de pe vas cu băiețelul ei. Micuțul poartă costum alb, marinăresc, și tichie albastră, și, odată ajuns la capătul pasarelei, își desprinde mâna dintr-a mamei, gata să o ia la fugă. Mama îl apucă și îl trage înapoi.

— Stai, lieveling! Nu te apropia prea tare de apă, zice ea. Dă-mi mâna, lieveling.

Un fior mă străbate din cap până în picioare la auzul aceluia cuvânt străin. Cuvântul îmi sună familiar. L-a rostit mami în vis azi-noapte după ce i-am zărit lacrimile: „Totul e bine, draga mea”. Numai că n-a spus „draga mea”, ci „lieveling”. Nu înțeleg cum, dar știu că înseamnă același lucru. Îl privesc pe băiețel și aproape că simt în palmă bomboana de mentă și pe mami făcându-mi degetele căuș în jurul ei. „Uite, lieveling”.

Rămân pe loc multă vreme împietrită. Nu cumva îmi

pierd mințile? William mi-a spus că biserica din castel mă smintește. Să fie oare adevărat? Jurnalul îmi alunecă din brațe și cade pe jos când mă ridic brusc în picioare. Îmi vine să alerg după femeie și s-o întreb de unde e, ce limbă vorbește. Dar cum să-i pun unui străin o asemenea întrebare? De altminteri, femeia și fiul ei s-au făcut deja nevăzuți în mulțime.

Această mamă avea părul des, de un blond auriu, ca mine. Am stârnit invidia tuturor colegelor din școală cu pielea mea albă și părul des, cârlionțat. Nu-mi amintesc să mai fi văzut la nimeni păr ca al meu. Părul cameristei noastre suedeze e și el blond, dar subțire ca mătasea.

Mă așez la loc pe bancă, prea tulburată să pornesc – să alerg nici atât – în căutarea lor. Mă aplec să-mi scot jurnalul. Când mă ridic la loc, sunt orbită de razele soarelui care se răsfrâng în oglinda lacului. Îmi strâng pleoapele, încercând să-mi amintesc dacă mi-a vorbit vreodată mama în vreo limbă străină când eram mică. Dar de ce s-o facă și în ce limbă? Strămoșii ei sunt englezi. Ca de altfel și ai tatii.

Îmi trag pălăria de paie peste ochi și deschid jurnalul unde m-am oprit cu cititul.

9 martie

Nu știu ce să cred. În predica de aseară, reverendul Torrey ne-a adresat aceeași întrebare pe care a pus-o Iisus: „Și ce ar folosi unui om să câștige toată lumea, dacă și-ar pierde sufletul?” Întrebarea nu-mi mai dă pace. Răspunsul îmi scapă printre degete. Luându-mă de soție, William îmi va oferi „toată lumea”, și totuși îmi simt sufletul pierdut și pustiu. Ieri i-am spus mamei că mă duc la o prietenă, dar m-am dus în schimb la biserica din castel. Știu că nu-i frumos să minți, dar m-am pomenit făcând tocmai acest lucru. Întorcându-mă acasă, m-am dus în biblioteca tatii să caut uriașa Biblie de familie pe care o păstrează pe rafturi.

Nu se ating de ea decât slujitorii, când șterg săptămânal

praful de pe rafturi. Am cărat Biblia masivă la mine în dormitor să citesc cu ochii mei vorbele lui Iisus. Predica m-a pus pe gânduri. Sunt sigură că mă voi întoarce acolo la biserică, deși William mi-a interzis s-o fac.

12 martie

Am început să citesc Evanghelia după Luca din Biblia uriașă a tatii. M-a mișcat nespuse pilda lui Iisus despre un om bogat care n-a avut milă de un cerșetor pe nume Lazăr. Pilda mi-a amintit de întrebarea ce încă nu-mi dă pace: „Și ce ar folosi unui om să câștige toată lumea, dacă și-ar pierde sufletul?” Ce n-aș da să pot vorbi cu cineva despre cele citite. Am atâtea întrebări.

13 martie

E trecut de miezul nopții. Tocmai m-am întors acasă cu William de la un ospăț și știu că n-am să pot închide ochii de supărată ce sunt. Ospățul s-a ținut în vila cea nouă și grandioasă a familiei Mitchell și s-au servit bucate din belșug. Am observat că lumea ciugulea dintr-un fel sau lua o înghițitură, două, de supă, pentru ca apoi slujitorii să strângă farfuriile și să aducă felul următor. E limpede că era mult prea mult de mâncare. Mi-am dat seama că așa a fost dintotdeauna la aceste opețe somptuoase. Dar în timp ce serveam masa sub tavanul poleit și candelabrul maiestuos, nu-mi puteam lua gândul de la bogatul din pilda lui Iisus și de la cerșetorul sărman, Lazăr, care ar fi mâncat bucuroși firimiturile de la masa lui, numai să fi avut parte de ele. Mâncarea risipită în seara asta ar fi putut să hrănească o familie de imigranți vreme de o săptămână. Mergând acasă cu trăsura, i-am spus același lucru lui William.

S-a holbat la mine ca la o smintită și mi-a zis:

— Ce familie de imigranți?

M-a întrebat de unde-mi vin asemenea idei trăsnite.

I-am spus că sunt dintr-o relatare din Biblie, că Iisus a spus o pildă despre un om bogat care a refuzat să dea ajutor unui cerșetor sărman. Mă întrerupse brusc, protestând că familia lui dăruia cu generozitate organizațiilor de caritate.

— Și tatăl tău la fel.

— Dar reverendul Torrey a spus în predică...

— Cine? Ce predică? Nu știu să predice nimeni cu numele ăsta la noi în biserică.

Mi-am dat seama prea târziu de greșeală. William, care mă ținuse de mână tot drumul spre casă, s-a desprins brusc și mai că nu mi-a aruncat mâna înapoi în poală.

— Iar ai fost la afurisita aia de biserică, nu-i așa? Și doar ți-am spus să nu te mai duci!

Am rămas fără replică, cu gâttelej arzându-mi de lacrimi.

— Tăcerea ta te condamnă, Anna.

Îmi întoarse spatele, privind pe fereastra trăsurii în loc să se uite la mine, cu bărbia ridicată disprețuitor.

— William, ascultă, te rog... Nu înțeleg ce ai cu biserica aceea.

Dar el a clătinat din cap și nu mi-a mai adresat niciun cuvânt tot restul drumului.

Nu pot citi mai departe, că îmi dau lacrimile. William m-a pus să aleg între el și biserică și, continuând să mă furișez la serviciile religioase, am ales biserica. Să fi făcut o prostie? Îmi amintesc ce pierdută și singură mă simțeam la evenimentele din înalta societate, chiar și cu William lângă mine și înconjurată de zeci de oameni, dar golul dispărea când mă aflam singură în strană și-l ascultam pe pastor vorbindu-ne de iubirea nețărmurită a lui Dumnezeu.

Mă ridic și mă întorc fără grabă pe terasa spațioasă a hotelului. Aleile forfotesc de oameni și îmi rotesc privirile prin jur, în speranța că o voi zări din nou pe femeie cu băiețelul ei. Încă nu-mi dau seama cum am reușit să deslușesc înțelesul acelor cuvinte străine.

Gândul îmi zboară de la această taină din nou la William. Dacă se hotărăște să-mi mai dea o șansă, să o accept? Știu că îmi va oferi tot ce-mi dorește inima, mai puțin libertatea de a mă închina la biserica din castel. N-am să mă mai pot întoarce niciodată acolo. „Și ce i-ar folosi unui om să câștige toată lumea”, mă întreb, „dacă și-ar pierde sufletul?”

Capitolul 9

Geesje

Holland, Michigan

1897

Mă opresc în pragul Bisericii Stâlpilor și privesc cu stupoare la ploaia ce a început să cadă, acoperind treptele cu pete întunecate.

— Se vede că trebuia să încheiem adunarea cu câteva minute mai devreme, le spun celorlalte doamne. Sper că v-ați adus cu voi umbrelele.

— Nu mă sperie pe mine puțină ploaie, zice soția pastorului. Am realizat enorm de mult pentru lucrarea Domnului în dimineața asta.

Răspundem toate cu murmure de aprobare și, după ce îmi iau rămas bun de la prietenele mele, îmi deschid umbrela și mă pregătesc să înfrunt ploaia. Soția pastorului mă oprește.

— Vreau să-ți mulțumesc că ne-ai condus azi în rugăciune, Geesje, zice ea. Tu știi întotdeauna ce să spui și cum să te rogi. Nu știu ce ne-am face de n-am avea înțelepciunea ta, să ne călăuzească.

Obrajii mi se îmbujorează la elogiul neașteptat. Îi mulțumesc și pornesc spre casă. Pe când ajung, pantofii din piele și marginile fustei îmi sunt ude learcă și mă pomenesc regretând că nu mai purtăm saboți de lemn ca odinioară.

Ploaia caldă, neîntreruptă, face ca interiorul casei mele să fie înăbușitor. E prea cald să țin ferestrele închise, prea umed să le țin deschise; prea mare toropeală să tricotez, prea mare umezeală să trebăluiesc prin ogradă. Mă întreb ce face Derk la hotelul acela mare în zile ploioase ca aceasta. Trebuie să-l întreb când îl mai văd. A venit ieri cu tatăl lui la mine după slujbă, să luăm împreună masa de

duminică, și i-am dat să citească primele pagini din povestirea mea.

— E fascinant, tante Geesje, mi-a spus când a ajuns la locul unde mă oprisem cu scrisul. Păcat că n-ai să-mi dai mai mult de citit. Nu țin minte să mai fi auzit povestea cu soldatul de care te-ai îndrăgostit. Ce s-a întâmplat după aceea? Te-ai măritat cu el până la urmă?

Mi-e cu neputință să spun povestea lui Hendrik cu glas tare fără să mă pierd cu firea. E destul de greu să-mi găsesc cuvintele și în scris după toți acești cincizeci de ani.

— Povestea lui Hendrik e lungă și complicată, Derk, i-am spus. Promit să te las s-o citești când va fi gata, dar trebuie s-o spun în ritmul și în felul meu.

— Înțeleg, mi-a spus el. Voi încerca să am răbdare și să aștept.

Forfotesc câteva clipe prin bucătărie, căutându-mi ceva de făcut. Afară încă toarnă cu găleata. Oare cum își petrec vremea oamenii de la hotelurile acelea mari când nu pot să stea pe plajă, să se plimbe cu barca pe lac sau să meargă la pescuit? Nu-mi pot închipui cum e să ai la dispoziție zile întregi de distracție nesfârșită ca turiștii aceia bogați – deși, cu vilele lor pline de slujitori, bănuiesc că sunt mai obișnuiți cu o viață ușoară decât mine. Noi, olandezii, suntem un popor de oameni muncitori, care nu ne permitem decât o zi de odihnă pe săptămână: ziua de sabbat. Când mă gândesc cum am trudit cu toții la sosirea noastră în America – uneori până la epuizare –, mă întreb ce ar crede oameni precum pastorul van Raalte, Dumnezeu să-l odihnească, despre marile hoteluri care încadrează acum țărmurile Lacului Negru. Sau despre șirurile lungi de cabane ocupate doar pe timpul verii. Noi ne-am bucurat să avem o colibă de lemn cu o singură odaie după ce săptămâni întregi a trebuit să stăm în locuințe improvizate din ramuri de copaci. Locuința improvizată de tata și de Maarten nu ne ferea de ploaie când turna cu găleata în zile ca aceasta. „Dar ce bună e ploaia asta pentru recolte”, zicea tata, zărind întotdeauna

curcubeul de dincolo de norii de furtună.

Dar o iau din nou înainte. Dacă tot am de gând să zgândăresc la viață aceste amintiri ca pe niște tăciuni aprinși, mai bine să le aștern pe hârtie cum m-a rugat comitetul. Și cum n-am nimic mai bun de făcut pe o zi mohorâtă ca asta, mă așez la măsuța de birou și scot caietul, recitind ultima pagină să văd unde am rămas. Aleg apoi un creion proaspăt ascuțit și, cu amintirile revărsându-se ca ploaia de afară, mă apuc de scris.

Povestirea lui Jeese

Olanda

Cu 50 de ani în urmă

Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri seara aceea de vară când viața mea a luat o nouă întorsătură. Fusese o zi neobișnuit de caldă și am îmbucat într-un suflet cina constând din pâine și pește, nerăbdătoare să ies câteva minute din apartamentul sufocant și să mă plimb pe malul râului, unde era întotdeauna mult mai răcoare. Trebuia să-l rog pe Maarten să mă însoțească, căci tata încă nu voia să mă aventurez singură prea departe de casă. Tata citea întotdeauna din Scripturi și se ruga după terminarea mesei, dar în seara aceea Biblia rămase închisă pe masă cu mâinile lui pătate de cerneală împreunate deasupra ei. Expresia sobră de pe chipul tatii și neliniștea cu care își dresе glasul îmi dădu de înțeles că avea ceva important să ne spună.

— De câteva luni încoace, începu el, ne întrunim cu pastorul Van Raalte și alți câțiva bărbați din biserică să discutăm despre prigoana care parcă nu se mai sfârșește. La aceste griji se mai adaugă cele pricinuite de molima care ne-a atacat recoltele doi ani la rând. După multe discuții și rugăciuni pentru călăuzire, am luat o hotărâre importantă. Credem că Domnul ne îndeamnă să părăsim Olanda și să

imigrăm într-un loc unde vom putea să locuim, să muncim și să ne închinăm în pace.

— O, tată, nu!

Mi-am dus repede mâna la gură. Știam că nu se cădea să-l contrazic pe tata, cu atât mai puțin să-l întrerup. Dar Hendrik tocmai se mutase la Utrecht și nu-mi puteam închipui viața și mai departe de el.

Tata nu reacționează la ieșirea mea, continuând de parcă nici nu m-ar fi auzit:

— Un loc unde ne-am gândit să mergem e colonia olandeză de pe insula Java.

Am strâns din pleoape să-mi înăbuș lacrimile, amintindu-mi de poveștile depănate de Hendrik despre ținuturi exotice din orientul îndepărtat. Ne va lua luni întregi de mers cu vaporul, cu primejdii nebănuite la fiecare pas. Și în final, eu și Hendrik ne vom afla la capete de lume diferite.

— Ne-am dat seama însă, continuă tata, că ne vom confrunta cu aceleași prigoane ca aici, din moment ce insula se află sub control olandez. Așa că ne-am hotărât să mergem în America, unde nu există religie de stat și toate credințele beneficiază de libertate de închinare.

— O, nu... am protestat din nou, în șoaptă, de data asta.

America mi se părea la fel de îndepărtată ca Java. Chiar și distanța dintre Arnhem și Utrecht era prea mare, când mă despărțea de omul iubit.

— America oferă oportunități bune pentru lucrători, precum și pământ din belșug care trebuie lucrat, continuă tata. Un stat pe nume Wisconsin are terenuri ieftine de vânzare. Terenuri bune, din câte am auzit. Călătoria peste ocean e mai ieftină ca niciodată și oameni din multe nații au profitat deja de ocazie. Pastorul Van Raalte crede că ne vom putea stabili într-un loc unde să trăim în pace, să cultivăm pământul, să ne educăm copiii și să-i creștem în iubirea de Dumnezeu. Și ce-i mai important, comunitatea noastră se va putea închina în voie.

Maarten se însuflește din cale-afară la vorbele tatii,

foindu-se pe scaunul de lemn de parcă ar fi stat pe spini și agitându-și pe sub masă picioarele vânoase.

— Aș vrea tare mult să emigrez și eu cu voi, dacă îmi permiteți.

— Sigur, fiule. Cum să nu.

Tata îi dăruie unul din zâmbetele lui rare și se aplecă să-l bată cu palma pe umăr.

— Am trecut prin multe greutăți și încercări împreună, așa că ești binevenit să vii cu noi. Unii bătrâni ai bisericii socotesc că greutățile îndurate în ultimii ani sunt felul lui Dumnezeu de a ne îndruma să mergem mai departe, așa cum prigoanele îndurate de primii creștini la Ierusalim i-au făcut să se împrăști și să propovăduiască Evanghelia în întreaga lume. Așa că, începând din seara asta, familia noastră se va ruga să fim călăuziți în continuare în această privință.

Mi-am plecat capul, ascultând cum tata cerea călăuzirea lui Dumnezeu în rugăciune. Aveam impresia că hotărârea lui era deja luată și că nu făcea decât să-L roage pe Domnul să-i propășească planurile. Îmi venea rău la gândul mutării în America, la mii de kilometri de Hendrik. Oare aveam să-l mai văd vreodată? Îmi scrisese două scrisori de când se mutase la Utrecht, asigurându-mă de dragostea lui statornică. M-am hotărât în sinea mea să rămân cu el în Olanda, chiar cu prețul despărțirii de părinții mei.

În noaptea aceea n-am putut să dorm - și nu din pricina toropelii insuportabile din odaie. Mă mutasem înapoi în iatacul meu după plecarea lui Hendrik și a celorlalți, dar am străbătut holul spre iatacul părinților mei și am ciocănit în ușă.

— Sunt eu. Pot să intru? am întrebat.

— Da, desigur, răspunse mama.

Părinții mei se aflau deja în pat, dar se ridicară în capul oaselor, privindu-mă cu îngrijorare. Soarele apunea atât de târziu la Arnhem în serile de vară, că odaia era destul de luminoasă încât să îi văd bine.

— Ce s-a întâmplat, lieveling?

— Nu vreau să merg în America. Vreau să rămân aici, în Olanda. Mă pot muta cu Anneke, sau cu Geerde, sau...

— Surorile tale sunt sărace lipite, zise tata. Abia își pot permite să-și întrețină familiile.

Mă temeam că va spune asta, așa că aveam răspunsul pregătit.

— Atunci... aș putea să-l rog pe pastor să mă ajute să-mi găsesc de lucru. Mă pot tocmi servitoare la o familie înstărită sau...

— N-ai decât șaptesprezece ani, Geesje, protestă tata. De altfel, comunitatea de separatiști nu e foarte bogată. Cei câțiva care au bani mai mulți se gândesc să vină și ei în America. Și mă îndoiesc că te va tocmi vreo familie care aparține bisericii de stat, o dată ce va afla de convingerile tale.

Nu i-am spus tatii, dar doream cu disperare să rămân aici cu Hendrik, că mă bătea gândul chiar să mă întorc la vechea biserică.

— Geesje, de ce nu vrei să vii cu *Moeder*, cu Maarten și cu mine? Întrebă tata. Bătrânii s-au rugat mult în privința acestei hotărâri și simt că e voia lui Dumnezeu.

N-aveam de ales decât să le spun adevărul. Oricum, tot aveau să afle mai devreme sau mai târziu. Am mai făcut un pas spre patul lor.

— Mi-a fost teamă să v-o spun până acum... dar Hendrik și cu mine ne iubim.

— Hendrik, soldatul? făcu mama. Dar nici nu vă cunoașteți bine.

— Ba ne cunoaștem, mamă! Am stat de vorbă despre câte-n lună și în stele în anul cât a locuit la noi și am descoperit că e un om minunat. Înainte de plecare mi-a mărturisit că mă iubește și el. Vrea să mă ia de nevastă după eliberare.

Tata gemu. Mama se dădu jos din pat și veni spre mine.

— Nu poți să te măriți cu el, Geesje. Îmi pare rău.

Vorbi blând, fără mânie, cuprinzându-mă cu brațul după umeri.

— E drept că Hendrik pare flăcău de treabă, dar nu aveți mare lucru în comun. O căsnicie are mai mari șanse de reușită dacă cei doi împărtășesc aceleași valori și aceeași credință în Dumnezeu. Ar fi o mare greșeală să te măriți cu un necredincios.

— Dar Hendrik e credincios. S-a hotărât să-și mărturisească credința, dar l-au trimis la Utrecht înainte să apuce să stea de vorbă cu pastorul. Întrebați-l pe Maarten. Vă poate spune și el. Doar e prieten bun cu Hendrik, ați uitat?

— Și chiar dacă Hendrik devine creștin și intră în rândurile separatiștilor, din ce veți trăi? Întrebă tata. N-are nici casă, nici familie, iar de lucru e greu de găsit în zilele astea. Parcă din cauza asta a intrat în armată, nu? Criza de locuri de muncă e un alt motiv pentru care plecăm din țară. Îmi pare rău, lieveling, dar ești mult prea tânără. Nu te pot lăsa să rămâi singură aici și să te măriți cu un om care ți-e practic străin. Încearcă să mă înțelegi.

Nu mi-am mai putut stăpâni lacrimile.

— Dar îl iubesc, tati! Te rog! Lasă-mă să fiu cu el!

Mama mă strânse la piept, ca să mă liniștească.

— Ascultă, Geesje... ascultă-mă.

Abia o auzeam de suspine.

— N-aș vrea pentru nimic în lume să-ți frâng inima, dar trebuie să înțelegi că Hendrik nu mai locuiește cu noi și nu-l mai are pe Maarten cu care să discute despre probleme spirituale. Îi va fi mult prea lesne să uite de Dumnezeu, trăind din nou printre sute de soldați. Și poate i se vor schimba și sentimentele față de tine, acum că nu te mai are aproape și locuiește în orașul acela mare.

— Nu, asta nu se va întâmpla. Ne iubim.

Tata coborî și el din pat și îmi puse mâinile pe umeri.

— Trebuie să lași totul în mâinile lui Dumnezeu, Geesje, și să te încrezi în El. Dacă e voia Lui să vă căsătoriți, nimic

nu va putea să vă stea în cale. Hendrik poate să vină și el în America după eliberarea din armată. Poate emigrarea e soluția ideală și pentru el. Și-ar putea găsi de lucru acolo sau să-și cumpere pământ în cadrul comunității noastre. Roagă-te pentru asta, și, dacă asta vrea Dumnezeu pentru tine, totul se va rezolva de la sine. Iar dacă nu, ei bine, va trebui să alegi să i te supui lui Dumnezeu sau să faci cum te taie capul.

Din câte aveam impresia, părinții mei nu prea erau convinși că se va rezolva totul de la sine între mine și Hendrik. Sperau să nu fie decât o înflăcărare prostească și să treacă de la sine de îndată ce ne vom afla la mii de kilometri unul de altul. Dar eu știam că nu era așa.

În noaptea aceea am rămas trează până târziu și i-am scris lui Hendrik o scrisoare pătimașă, prin care-i explicam ce hotărâseră părinții mei și ceilalți și că n-aveam de ales decât să merg cu ei în America. I-am spus că era binevenit să vină și el, după eliberare. Am pus scrisoarea la poștă de cum se iviră zorii și câteva zile n-am putut nici să mă gândesc, nici să dorm, așteptând răspunsul. Oare ce va spune? Oare avea dreptate tata când zicea că mă va uita repede? Mă îndoiam că aș fi cutezat să-mi înfrunt părinții și să fug la Utrecht dacă mi-ar fi cerut-o, deși tânjeam s-o fac. Numai că nu i-aș fi sfidat doar pe tata și pe mama, ci pe însuși Dumnezeu.

În duminica aceea, în timp ce lumea se îngrămădea în prăvălie sau afară pe la uși și ferestre, eu ascultam predica din bucătărie cu mama și alte câteva femei. Pastorul ne vorbea despre marii eroi ai credinței noastre și despre felul cum lucrase Dumnezeu în viețile celor ce s-au încrezut în El. Negăsindu-mi astâmpărul, m-am ridicat și m-am dus la fereastră în timp ce el ne vorbea de credincioși precum Avraam, care n-au mai apucat să vadă împlinirea lucrurilor la care au nădărduit o viață. În ograda noastră mică, soarele strălucea peste frânghia de rufe lângă care mă ținuse în brațe Hendrik și, ascultând predica, mi-am dat seama că nu

aveam o credință destul de tare să mă încred în planul lui Dumnezeu.

Pentru prima oară în viață inima îmi era străpunsă de îndoială. Trăisem cu pilda credinței nestrămutate a părinților mei, convinsă că nu mă îndoiam de nimic din ce mă învățaseră. Dar «cum începeam să mă întreb dacă era adevărat tot ce știam despre Dumnezeu. Cu o lume uriașă, fără margini, de cârmuit, de ce s-ar sinchisi El că îmi ascultam inima și mă măritam cu Hendrik? De ce să-l aducă în viața mea în primul rând și să ne lase să ne îndrăgostim, dacă avea de gând să decreteze cu cruzime că nu ne puteam căsători? Oare eram ca niște insecte pentru El, să stea cu ochii pe noi și să ne pândească fiecare mișcare, gata să ne stropșească – laolaltă cu visurile noastre – dacă nu-l făceam pe plac?

Mama îmi aruncă o privire îngrijorată, dar își îndreaptă repede atenția înapoi spre predică. Tata spunea că aveam de ales între a mă supune lui Dumnezeu sau a face cum mă taie capul. Dar oare era adevărat că Dumnezeu ne călăuzea dacă ne rugam pentru asta? Și de unde voi ști că i-am auzit glasul? Aveam senzația că mă aflam pe o corabie al cărei căpitan era Dumnezeu, care stătea la cârmă, alegându-ne dinainte traseul și destinația. Nu ne mai rămânea decât să ne agățăm de bare, purtați prin furtuni, sau să lîncezim în răstimpuri de acalmie, iar asta dacă nu ne hotărâm să sărim peste bord, luând-o înot în direcția aleasă de noi. Și aveam destulă minte să mă îngrozesc de hăul adâncurilor necunoscute.

Îndoielile îmi creșteau și se răspândeau ca molima, până am ajuns să mă îndoiesc nu numai de bunătatea lui Dumnezeu, ci și de credincioșia lui Hendrik. Nu cumva tata avea dreptate și sentimentele lui pentru mine aveau să se schimbe, acum că nu mai eram împreună? Orașul Utrecht era plin de femei mult mai atrăgătoare ca mine. Și la urma urmei, de ce și-ar fi dorit să se facă creștin, când știa prea bine că va trebui să se supună voii lui Dumnezeu, să

trăiască după regulile stricte ale Bibliei și să fie prigonit pentru convingerile lui?

Tata îmi spunea să mă încred în Dumnezeu și să las totul în mâinile Lui. Îmi doream din tot sufletul s-o fac. Îmi doream să cred că tot ce știam despre El era adevărat, că era un Dumnezeu iubitor, care nu-mi voia decât binele. De n-ar fi fost așa, nimic în viață n-ar fi avut sens. Dacă El nu ne iubea și nu avea un plan pentru fiecare dintre noi, la ce bun să mai trăim?

Mă îndoiam că îmi voi găsi fericirea departe de Hendrik, dar știam că, fără Dumnezeu, viața ar fi fost de neîndurat. Când se încheie predica și sosi vremea rugăciunii, m-am așezat din nou la masă alături de mama și mi-am aplecat capul. M-am rugat și eu, împreună cu ceilalți, pentru călăuzirea lui Dumnezeu. I-am spus că vreau ca și în viața mea să se facă voia Lui, nu a mea. Am șoptit „Amin”.

Apoi am așteptat cu sufletul la gură răspunsul lui Hendrik.

Capitolul 10

Anna

Hotel Ottawa

1897

A trecut aproape o săptămână de când ne aflăm la Hotel Ottawa. Ieri a plouat toată ziua, silindu-ne să rămânem înăuntru, dar azi ard de nerăbdare să-mi fac plimbarea de dimineață. Îmi dau seama că mamei îi lipsește viața socială de la Chicago și că ar vrea să ne întoarcem acasă, dar mai am nevoie de timp.

— De cât timp? mă întreabă ea la prânz.

Nu știu ce să-i răspund. Cum nu știu răspunsul la celelalte zeci de întrebări din mintea mea: de ce mă simt atât de singură și de nefericită? De ce a fost viața mea alături de William atât de neîmplinită? Și are Dumnezeu într-adevăr un alt scop pentru mine?

Nu-mi mai iese din minte femeia de duminică și băiețelul ei – femeia cu păr ca al meu. Trebuie să aflu în ce limbă vorbea. Nu știu la ce-mi va folosi, dar totul pare legat de identitatea mea, de cine ar trebui să fiu în realitate. Străbătând poteca pe malul apei, cu grijă să nu calc prin băltoacele nisipoase de după ploaie, mă pomenesc regretând că n-am oprit-o să stăm de vorbă. Îl zăresc pe Derk îndreptându-se spre doc cu brațele încărcate de echipament. Îl privesc câteva minute cum străbate debarcaderul cu pași îndrăzneți și siguri sub structura de lemn ce se clatină sub greutatea lui. Valurile se agită după ploaia torențială de ieri. Derk urcă în barca hotelului și văd că se pregătește de o nouă excursie, căci verifică frânghiile, pânzele și toate celelalte părți de neînțeles ce fac barca să plutească. L-am mai privit și altă dată de pe țărm ducându-și clienții în excursii de agrement în jurul Lacului Negru și, la vederea bărcii plutind pe valuri, cu pânza albă,

triunghiulară, fluturând în vânt, mi-am zis că Derk face mersul cu barca sa pară atât de simplu și grațios, încât mai că mă bate gândul să încerc și eu. Până în clipa când barca face un viraj și se înclină într-o parte. Se întâmplă adesea la bărcile cu pânze, și tocmai de aceea n-am să pun niciodată piciorul întruna.

Îl mai privesc câteva minute, apoi îmi iau inima în dinți și străbat debarcaderul, oprindu-mă în dreptul bărcii. Se scurg câteva clipe bune până mă observă.

— Bună dimineața, domnișoară Nicholson. Te-ai înscris azi la plimbare cu barca?

— Nu, nu... Dar mă întrebam dacă... dacă aș putea să te întreb ceva.

— Cum să nu. Te ascult.

Traversează puntea spre mine, în timp ce barca se clătină sub pașii lui. Nu înțeleg cum de-și păstrează echilibrul, dar o face.

— Păi... nu vreau să-ți creez neplăceri, dacă ai de lucru.

Mă fâstâcesc. Îmi dau seama cât de absurdă îmi va părea întrebarea mea, mai ales dacă-i pomenesc și de vis.

— Mă pot întoarce mai târziu, dacă ești ocupat.

— Nu sunt ocupat. Barca e gata și mai am de așteptat câteva minute până îmi vin clienții. Ce vrei să mă întreb?

Trag adânc aer în piept.

— Mi-ai spus în treacăt zilele trecute că par olandeză. Și că strămoșii tăi au fost și ei olandezi.

— Adevărat.

— Vorbești cumva limba lor?

— Puțin, zice el, formând un gol de câțiva centimetri între degetul mare și cel arătător. Îi înțelegeam pe buni, dar am uitat mult de-a lungul anilor. Și n-am vorbit-o niciodată prea bine.

— Îți spune ceva cuvântul „lieveling”?

Chipul i se luminează ca la o formulă magică.

— Sigur că da. Așa îi spui cuiva la care ții. Cum ar fi la noi „dragă”, presupun.

— De unde am știut? murmur eu.

Debarcaderul mi se pare dintr-odată șubred și simt nevoia să mă așez. Mi se taie picioarele și Derk străbate dintr-un salt distanța dintre barcă și doc, apucându-mă de braț.

— Ți-e rău, domnișoară Nicholson?

— Nu... adică da, puțin.

Mă ajută să cobor de pe doc și mă conduce la prima bancă. E încă udă după ploaie, dar mă bucur că pot sta jos. Se așază lângă mine îngrijorat.

— Sper că n-ai de gând să leșini, domnișoară! Să aduc niște săruri?

— Nu... dar mulțumesc oricum.

Am disprețuit întotdeauna femeile de porțelan care leșină și scot sărurile la prima ocazie. Dar îmi vine în minte acuzația lui William, și în clipa asta chiar am senzația că-mi pierd mințile. Dar nu e cu puțință!

— Nu sunt nebună, rostesc cu voce tare. Jur că am știut ce înseamnă. Dar unde am mai auzit cuvântul ăsta?

Îmi ridic ochii spre Derk, care mă privește cu o expresie de nedumerire pe față. Pesemne mă crede și el nebună.

— Ce-ar fi să începi cu începutul, domnișoară Nicholson...

— Anna. Spune-mi Anna, te rog.

— Bine, Anna. Văd că ești tulburată și sunt gata să te ascult bucuros dacă vrei să-mi spui ce te frământă.

Derk nu e o frumusețe, ca William, și nici pe departe atât de elegant. Dar compasiunea din ochii albaștri și expresia de preocupare de pe față îi conferă o frumusețe aparte.

— E datoria preoților, presupun. Să-și consoleze semenii.

— Nu sunt consacrat încă, zice el. Dar am impresia că ți-ar prinde bine un prieten.

Un prieten. De mult tânjesc după un prieten. Inspir adânc să-mi recapăt cumpătul, apoi expir cu un pufăit ce ar îngrozi-o pe mama.

— Când a ancorat ieri vaporul din Holland, am auzit o femeie vorbind cu băiețelul ei. I-a spus „lieveling”. Nu pricep cum, dar am știut pe loc ce înseamnă, deși habar n-aveam ce limbă vorbesc până nu mi-ai spus tu mai adineauri. Femeia avea părul asemănător cu al meu, iar tu mi-ai zis că par olandeză, așa că m-am gândit că poate mă lămurești tu... Iartă-mă. Mi se pare că bat câmpii.

— Nu, deloc. Continuă.

— Mi-ai confirmat că e un cuvânt în olandeză, dar habar n-am unde l-am mai auzit sau de unde l-am învățat. Acum câteva nopți am avut un vis. Se făcea că eram foarte mică, așa ca băiețelul pe care l-am văzut ieri, și că mami îmi zicea „lieveling” ca mama băiețelului. Dar sunt convinsă că mama nu știe o boabă de olandeză.

— Hm... Tare ciudat, într-adevăr.

Derk își duce mâna la barba proaspăt rasă și se scarpină o clipă dus pe gânduri.

— E limpede că tu și ai tăi sunteți oameni înstăriți. Nu se poate să fi avut vreo bonă sau vreo servitoare olandeză când erai mică?

Mă holbez la el uluită. E de o inteligență sclipitoare.

— Sigur că da! Asta trebuie să fie explicația! Îți mulțumesc.

Zâmbește cu gura până la urechi.

— Cu plăcere.

— Mă temeam să n-o iau razna. William mi-a spus să nu mă mai duc la biserica din castel, că mă smintește, și cu toate visele și coșmarurile din ultima vreme, începeam să-i dau dreptate. Dar există, desigur, o explicație mult mai simplă. Trebuie să existe. Mulțumesc.

— Cu plăcere.

Nu dăm niciunul semne de plecare, deși a răspuns la întrebarea mea.

— William e cineva special pentru tine? mă întreabă el.

— E logodnicul meu... adică a fost logodnicul meu înainte să se hotărască să rupă logodna.

— Îmi pare rău... dar cred că înțeleg ce simți. Am iubit și eu o fată cu care am vrut să mă căsătoresc, dar ne-am despărțit. A spus că nu vrea să fie soție de pastor, iar eu mai am un an și voi fi pastor.

— Ce bizar, îi spun. Se pare că religia a jucat un rol în ruperea logodnelor fiecăruia dintre noi. Știi, în ultimele luni am început să merg la o biserică din Chicago. Adică... m-am simțit atrasă de ea ca de un magnet și...

— La ce biserică?

— Cea lansată de faimosul evanghelist D.L. Moody.

— Da, am auzit de el. Iartă-mă că te-am întrerupt. Continuă.

— Felul în care vorbesc despre Dumnezeu și despre credința creștină... face ca totul să pară atât de autentic. Preotul ne asigură întruna cât de mult ne iubește Dumnezeu și că El are un plan pentru noi și mă simt atât de împăcată când merg acolo. Biserica de care aparținem eu și William nu e deloc așa. Pastorul îl face pe Dumnezeu să pară rece și distant și sunt o grămadă de reguli și interdicții de respectat. „Să nu faci asta, să nu faci aia”. Mă dau de ceasul morții încercând să le țin minte pe toate. Sunt prea multe reguli după care trebuie să trăiesc, ca să nu mai vorbesc de restricțiile impuse de eticheta socială și de bunele maniere pe care trebuie să le urmez. Știu că n-am cum să mă ridic la înălțimea așteptărilor lui Dumnezeu și nu m-am simțit niciodată iubită de El, până n-am descoperit biserica asta nouă.

Îmi dau seama că bat câmpii – în fața unui străin, pe deasupra –, dar nu mă pot abține. Derk ascultă încremenit, numai ochi și urechi, și îmi dau seama că William nu m-a ascultat niciodată. Nu s-a arătat deloc interesat de ce simt sau ce gândesc.

— Am încercat să-i explic lui William despre diferențele dintre cele două biserici, continui eu, dar n-a vrut să mă asculte. Mi-a spus să nu mă mai duc la *biserica din castel* – cum îi zic eu – și când nu l-am ascultat, m-a acuzat că am

ales biserica în locul lui și a rupt logodna.

— Nu mi se pare cinstit din partea lui. Dar încă odată, înțeleg ce simți. Și Caroline mi-a dat un ultimatum. Fie o iau de soție, fie mă fac pastor. Nu pot să le am pe amândouă.

— Ce egoist din partea ei să-ți ceară una ca asta! Pesemne că nu te-a iubit destul, dacă te-a lăsat să pleci.

Preț de-o clipă, am impresia că lui Derk nici nu i-a trecut prin minte așa ceva.

— Da... zice el, încuviințând din cap. Cred că ai dreptate. Nu m-a iubit, cel puțin nu așa cum am iubit-o eu. Și același lucru se poate spune și despre logodnicul tău. A fost cât se poate de egoist să-ți dea un ultimatum. Dacă mersul la o anumită biserică te face fericită, de ce să te oprească?

— William crede că au convingeri radicale la biserica din castel, dar se înșală.

Derk râde scurt.

— Nimic nou sub soare. Tocmai citesc memoriile lui tante Geesje despre emigrarea din Olanda și, după spusele ei, tot ruptura dintre biserici a fost și cauza venirii strămoșilor mei în această țară, acum cincizeci de ani. Zice că familia ei s-a desprins de biserica de stat fiindcă era prea rece și lipsită de viață, întocmai ca cea de care îmi spui tu. Și strămoșii ei au fost prigoniți pentru că au vrut să se închine altfel. Au fost nevoiți să facă o grămadă de sacrificii ca să se poată stabili aici, la Holland, și să se bucure de libertate religioasă. Am impresia că de asta ai și tu nevoie: de puțină libertate religioasă.

— Da! Așa mă și simt când mă duc la biserica din castel, de parcă aș fi liberă în sfârșit!

Mă opresc și-mi duc o clipă mâna la gură, rușinată de propria-mi mărturisire.

— Trebuie că-ți par atât de răsfățată și de nerecunoscătoare, îi spun lui Derk. Duc o viață minunată la Chicago, cu tot ce mi-aș putea dori și ce îmi trebuie. Nu sunt nici pe departe prizonieră.

— Înțeleg. Dar e o diferență între bunăstarea fizică și

mulțumirea spirituală.

Privirea tristă și pătrunzătoare a lui Derk îmi reamintește brusc că nu m-am arătat deloc preocupată de el, deși mi-a împărtășit istoria propriei dezamăgiri.

— Și prietena ta, Caroline? îl întreb. Merge la altă biserică decât tine?

— Nu, mergem la aceeași biserică. Dar tatăl ei e pastor, iar Caroline se plânge că pune mereu adunarea înaintea familiei. Uneori e chemat de câte un enoriaș și trebuie să plece chiar în toiul cinei sau al unei mese festive. Caroline nu vrea să-și împartă și soțul așa cum a trebuit să-și împartă tatăl.

— Dar nu e datoria unui preot să aline durerile oamenilor când simt nevoia să-și descarce sufletul?

— Ba da. Tocmai de asta ne-am despărțit. Nu i-am putut făgădui că n-am să fac niciodată ce face tatăl ei.

Trotuarul din față se umple de turiști ieșiți la plimbare sau ca să se bucure de minunata zi de vară. Îmi dau seama șocată că i-am destăinuit acestui străin cele mai mici amănunte legate de despărțirea de William, amănunte pe care nu le știu nici părinții mei. Deși, dacă a stat de vorbă cu William, tata a aflat probabil deja toate detaliile.

— E timpul să plec, zic eu, ridicându-mă în picioare. Pasagerii tăi pot veni în orice clipă și nu vreau să te rețin de la lucru.

— Stai. Chiar trebuie să pleci? Întreabă Derk, ridicându-se la rândul lui. Simt că tocmai ne-am împrietenit. Avem ceva în comun, chiar dacă e vorba de o logodnă ruptă.

Îmi dau seama din nou cât de mult tânjesc după un prieten. Dar prăpastia socială dintre noi e mult prea adâncă. Mamei i s-ar părea scandalos să mă împrietenesc cu un angajat al hotelului.

— Da, mă tem că trebuie să plec. Ți mulțumesc pentru timpul tău și că mi-ai răspuns la întrebări.

— Pentru nimic. M-ai făcut să văd într-o lumină nouă situația cu Caroline. Mi-a făcut plăcere să stăm de vorbă,

Anna.

Mă întorc pe terasa hotelului, unde o găsesc pe mama cu prietena ei, doamna Stevens. Le fac ușor cu mâna și mă depărtez, nedorind să surprind o nouă discuție stânjenitoare despre soți infideli. Apoi mă opresc brusc, ca lovită de trăsnet. Dacă e așa cum zice Derk și o servitoare mi-a spus lieveling în copilărie, nu cumva e ea mama mea adevărată? Din moment ce părinții mei m-au înfiat la naștere, n-ar fi posibil s-o fi ținut și pe mama, ca bonă? Și dacă servitoarea a fost olandeză, asta ar explica asemănarea mea cu prietena lui Derk, Elizabeth, și cu femeia care-a vorbit ieri cu băiețelul ei în olandeză.

Aș vrea s-o iau la întrebări pe mama, dar își petrece toată după amiaza cu doamna Stevens. La cină, stăm la masă tot cu ea și cu încă două familii și mi se pare nepoliticos să aduc vorba de nașterea mea, când îmbucăm feliile de șuncă și pasta de mazăre. Ignor pălăvrăgeala plictisitoare, ticluind în minte un plan inteligent de a deschide discuția mai târziu, când rămân singură cu mama, fără să-i trezesc bănuiele și s-o fac să ridice garda. Mi se ivește în sfârșit prilejul în timp ce stăm câteva clipe împreună în iatacul meu înainte să ne retragem pentru noapte.

— Nu știu de ce, dar m-am gândit toată ziua la fosta mea bonă, spun ca din senin. Nu mai țin minte cum o chema.

— Vorbești de Bridget? Bridget O'Malley?

Îmi ascund frustrarea vădită la auzul numelui irlandez.

— Dar eram deja la școală când a avut Bridget grijă de mine! N-am avut nicio altă bonă înaintea ei? Imediat după naștere?

— Bridget a stat cu noi ani de zile. Până ai împlinit opt ani, mi se pare.

Poate m-ar fi convins că spune adevărul, dacă nu și-ar fi abătut de îndată privirea, căutând să schimbe repede subiectul.

— Ah, era gata să uit, Anna! Tata a mai strecurat o scrisoare pe lângă cea pe care mi-a trimis-o mie. Mă duc să ți-o aduc.

Dispare la ea în iatac și se întoarce după o clipă cu scrisoarea.

— Poftim, draga mea. Iartă-mă că nu ți-am spus mai repede.

Cască forțat și se scuză, susținând că îi e somn. Desfac scrisoarea, îngrozită de ce am să citesc.

Scumpa mea Anna,

Am avut o discuție lungă cu William ieri la club și mi-a explicat pe larg motivul pentru care ați rupt logodna. Simte că i-ai trădat încrederea prin felul în care te-ai comportat și trebuie să recunosc că îi dau dreptate. Nu văd de ce te-ai duce la o altă biserică decât cea de care aparținem de o viață. Dar ai rămas tot fiica mea iubită și sunt sigur că n-ai să ne faci de rușine.

Cred cu tărie că o căsătorie între tine și William ar fi ideală. Familiile noastre au multe în comun și n-aș putea visa la un soț mai bun pentru unica mea fiică. William e dispus să vă împăcați dacă îi făgăduiești să nu mai ieși din cuvântul lui. E ceea ce așteaptă orice bărbat de la soția lui, dragă Anna. Nu-i nicidecum o pretenție absurdă. Bărbatul e capul familiei. I-am spus că mai stai cel puțin o săptămână, așa că ai destul timp să reflectezi la reînnoirea logodnei. Sper din tot sufletul ca toate resentimentele voastre să dispară până atunci și să putem continua pregătirile de nuntă.

Apropo de întoarcere, am primit scrisoarea ta în care descrii furtuna prin care ați trecut în drum spre stațiune. Mama a confirmat că a fost o experiență răscolitoare. Îmi pare rău că te-ai speriat atât de tare, Anna, și nu mă mir că vrei să te întorci acasă cu trenul. Am să văd ce pot face să schimb biletele.

Cam atât deocamdată. Dar te implor să te gândești la

calitățile lui William, și să nu lași sentimentele rănite să stea în calea căsătoriei cu el

Pentru totdeauna.

Tatăl tău, care te iubește

Citesc de trei ori scrisoarea. Să nu fi vorbit cu Derk mai devreme, m-ar fi convins, poate, cuvintele tatei. Dar am văzut cât de egoistă este iubita lui Derk să-i ceară să-și jertfească fericirea, iar pretențiile lui William mi se par la fel de egoiste. Nu cumva, măritându-mă cu el, va trebui să renunț la propriile dorințe și la fericirea mea pentru tot restul vieții?

Deschid fereastra, lăsând să pătrundă o adiere proaspătă din răcoarea serii. Din depărtare se aude muzica unei formații de dans, purtată peste lacul îngust. Apele Lacului Negru oglindesc cerul nopții, întunecat și plin de stele. Mă simt brusc prizonieră în propria odaie, în propria viață. Nu știu cine sunt cu adevărat și care e scopul existenței mele. Poate dacă aș reuși să dezleg taina trecutului și cum am ajuns să înțeleg un simplu cuvânt în olandeză, aș putea să deslușesc și taina viitorului.

Până una-alta, sunt convinsă că, dacă mă mărit cu William, viitorul îmi va fi înghițit de planurile lui cum e înghițită mami de valuri în coșmarul meu.

Capitolul 11

Povestirea lui Geesje

Olanda

Cu 50 de ani în urmă

Săptămâna cât i-a trebuit telegramei mele să ajungă la Hendrik și să sosească răspunsul lui a fost una de mari frământări sufletești. Am chibzuit îndelung la avertizarea tatii că aveam de ales între voia lui Dumnezeu și propria-mi voie și m-am rugat să am puterea să mă supun lui Dumnezeu, chiar cu prețul de a-l pierde pe Hendrik. Când sosi în sfârșit răspunsul lui, am deschis repede plicul cu sufletul la gură.

Draga mea Geesje.

Te-aș urma bucuros până la capătul pământului, de ce nu și în America? Nu văd de ce aș rămâne în Olanda fără tine și sunt convins că vom avea mai multe posibilități să ne facem un trai bun acolo. Dacă aș putea să cumpăr un ogor și să mă mut cu tine în Wisconsin, aș fi cel mai fericit om din lume.

Îmi pare atât de rău că va trebui să străbați fără mine atâta cale până în America. Dar îmi făgăduiești să mă aștepti până la eliberare, când voi putea să vin și eu? Nădăduiesc că da. Până una-alta, zilele, săptămânile și lunile de dinaintea revederii mi se vor părea nesfârșite.

Soldatul tău iubit, Hendrik

Am plâns de bucurie când am citit scrisoarea și i-am răspuns pe loc, făgăduindu-i că am să-l aștept. Plecarea fără Hendrik, cu un ocean imens între noi, avea să fie cel mai greu lucru din viața mea. Dar mă încrezusem în Domnul până atunci, așa că m-am hotărât să mă încred în El și în ce privește reunirea noastră.

— Mă bucur atât de mult pentru tine, lieveling, zise mama când i-am dat vestea despre Hendrik. Data viitoare când îi scrii, trimite-i și lista asta de provizii pe care ne-o recomandă compania maritimă pentru drum.

Cantitatea de alimente recomandate pentru călătorie mi se părea enormă: nu mai puțin de 72 de kilograme pe cap! Ea includea carne, făină, orez, cartofi, mazăre, pâine, brânză, unt, zahăr, cafea și ceai, ca și articole gospodărești precum ceainice, farfurii, oale și conserve de tinichea pentru apă. Ai mei n-au împachetat nici pe departe atâta, tata fiind nevoit să aducă și o parte din echipamentul necesar pentru a deschide o tiparniță în America. Nu eram oameni înstăriți, așa că n-aveam prea multe haine și lucruri de împachetat.

În săptămânile ce urmară, planurile familiei începură să se contureze cu repeziciune. Ne-am luat rămas bun cu ochii în lacrimi de la Geerde, Anneke și familiile lor, conștienți că n-aveam să-i mai vedem probabil niciodată în această viață. Apoi, pe 24 septembrie, părinții mei, Maarten și cu mine ne-am alăturat pastorului Van Raalte și unui grup de vreo cincizeci de separatiști și am ridicat ancora din portul Rotterdam, la bordul vasului Meridionalul. Vaporul părea uriaș cu carena lui pătrătoasă din lemn și cele trei catarge impunătoare. Însuflețită de speranțe, mica noastră adunare își începu călătoria pe mare cu o litanie de psalmi și rugăciuni. Dar n-am ajuns decât în portul olandez Hellevoetsluis când ne-a lovit prima nenorocire. S-a iscat un foc la bucătărie, care s-a răspândit rapid până sus, pe punte. Fumul greu își croi drum prin toate cabinele și pasajele, făcându-ne să dăm buzna de jos, tușind și înecându-ne, cu ochii arzând de usturime. Ce priveliște cumplită să vedem flăcările mistuind vasul nostru de lemn! Tata, Maarten și ceilalți bărbați se alăturară repede echipajului înarmat cu găleți. Din fericire, reușiră să înăbușe flăcările, dar nu înainte ca focul să facă o gaură pe puntea superioară. Experiența ne-a răvășit pe toți.

— Și dacă focul ar fi fost pe mare, nu în port? I-am întrebat pe tata.

— Viața noastră e în mâna lui Dumnezeu, lieveling, atât pe mare, cât și pe uscat, răspunse el. Trebuie să învățăm să ne încredem în El.

Am început să mă frământ mai tare ca niciodată, gândindu-mă la toate stavilele ce ne-ar fi putut sta în cale mie și lui Hendrik. Pentru prima oară în viață aveam un plan de viitor, dar piedicile dintre mine și împlinirea acestui plan păreau uriașe.

Călătoria se amână cu o săptămână din pricina focului și am rămas la Hellevoetsluis până ni se repară vaporul. Duminica, pastorul Van Raalte fu invitat să predice la o biserică din zonă și ne-am îngrămădit cu toții în lăcașul sfânt înțesat de enoriași, încât n-ai fi putut să scapi niciun ac. Au recunoscut cu toții că Albertus Van Raalte este un predicator minunat. Predica lui le insuflă curaj tuturor călătorilor, până și mie.

— Dumnezeu se poate folosi de tot felul de piedici spre a-și duce scopurile la îndeplinire, ne asigură pastorul, chiar și de mana cartofului și de focul de la bordul vasului nostru.

Am plecat de la slujbă cu inima împăcată, convinsă că totul va fi bine în ce privește viitorul meu alături de Hendrik în America.

Am pornit în cele din urmă pe Marea Nordului și am traversat Canalul Mânecii până la Oceanul Atlantic. Stările mele, schimbătoare ca valurile, mă purtau de pe culmile speranței până în hăurile disperării. N-am cuvinte să descriu melancolia ce m-a cuprins când am văzut țarmul patriei mele dispărând în zare și am înțeles că n-am să-mi mai revăd niciodată țara mult iubită, Olanda. America mi se părea uriașă, îndepărtată și străină. Mă voi simți vreodată acasă acolo cum mă simțisem la Leiden? îi scrisesem lui Hendrik înainte de plecarea din Hellevoetsluis și știam că se vor scurge multe luni până să mai primească vreo scrisoare de la mine și chiar mai multe până să primesc eu una de la

el. N-avea pe ce adresă să mi-o trimită la capătul celălalt al imensului ocean până nu debarcam și ne stabileam undeva. Lunile de tăcere se vesteau de neîndurat.

Ceilalți emigranți din grup ardeau de emoție și nerăbdare la gândul că vor începe o viață nouă într-un ținut nou, călăuziți de Dumnezeu la fiecare pas. În ce mă privește pe mine, fiecare zi pe oceanul amorf mă purta tot mai departe de omul iubit. Hendrik mă asigurase de dragostea lui în ultima scrisoare. Nimic nu ne putea sta în cale. Făgăduia să ni se alăture în America de îndată ce va fi cu putință. I-am citit scrisoarea iar și iar, până s-a înmuiat hârtia și s-a decolorat cerneala de la aerul sărat și de la lacrimile mele pline de dor.

Mi-am petrecut mare parte din prima zi pe ocean stând pe puntea călătorilor, fascinată de structura complicată a navei. Îmi plăcea să ascult vuietul valurilor care se loveau de proră la înaintarea vasului, strigătele prin care comunicau marinarii și foșnetul pânzelor în vânt. Tocmai începusem să mă obișnuiesc cu legănatul mării și cu senzația pricinuită de puntea mișcătoare, când ne lovi o a doua nenorocire. Un vânt aspru se stârni, transformându-se repede într-o furtună puternică. Cerul și marea se înnegurară, luminate fiind doar de sulite de fulger care străpungeau întunericul. Ploaia, vântul și valurile izbeau necruțător vasul neajutorat. Până și marinarii le era greu să-și păstreze echilibrul pe puntea legănată cu forță și dădură ordin călătorilor să se refugieze dedesubt. Fiecare ușă și trapă trebuia închisă ermetic, pentru a nu pătrunde valurile care se rostogoleau pe punte. Meridionalul, cu coca lui de lemn, părea neputincios în fața furtunii. Eram convinsă că vom pieri cu toții.

Furtuna ne ținu în încheștarea ei toată săptămâna. Toți cei de pe vapor, inclusiv membrii echipajului, fură loviți de grețuri violente și vărsături. Zdruncinatul și zguduitul violent ne îngreunau mersul, întorcându-ne stomacul pe dos. Grămada de provizii aduse conform recomandărilor

rămaseră neatinse. Mama, tata și cu mine ne doftoriceam pe rând, deși eram toți suferinzi. Maarten se străduia la rândul lui să ne îngrijească, în ciuda faptului că era și el grav bolnav. Până la sfârșitul săptămânii pierdu atât de mult în greutate de pe trupul vânos, că fața rumenă îi era acum palidă și suptă.

Ne rugam cu toții, agățându-ne strâns de credința în Dumnezeu și de orice bară, balustradă sau stâlp care ne ieșea în cale. Apoi, la sfârșitul săptămânii, Iisus potoli în sfârșit vânturile și valurile, făcând marea zbuciumată să se liniștească din nou.

— Rugăciunile ne-au fost ascultate, zise Maarten aducându-mi pâine și ceai în prima dimineață de acalmie. Se sculase din pat, revenindu-și înaintea mea și a părinților mei, și ne pregătise un mic dejun frugal, ca să mai prindem puteri, deși era încă atât de slăbit că trebuia să se țină de pereți și de mobilă să nu cadă de pe picioare.

Dar nu toate rugăciunile fuseseră ascultate. Nenorocirea lovi din nou, pentru a treia oară. Am aflat că doi dintre pasageri pieriseră: o tânără mireasă nu cu mult mai în vârstă ca mine și un copil de doi ani. Am stat lângă Maarten pe tot timpul înmormântării, sub pânzele fluturând și kilometri întregi de frânghii și catarge, cu velatura trosnind și plesnind în vânt deasupra capetelor noastre ca niște focuri de armă. Ținându-ne strâns de balustradă pe puntea legănată, am privit cum marinarii aruncară în mare trupurile neînsuflețite.

— De ce îngăduie Dumnezeu asemenea grozăvii? I-am întrebat pe Maarten. Cum poate să vadă toate aceste tragedii și să nu intervină?

— Nu știu răspunsul, Geesje, zise Maarten. Căile Domnului sunt de nepătruns.

N-am să uit niciodată plescăitul valurilor când trupșorul înfășurat în giulgiu fu înghițit de apa fără fund. Și nici jalea fără alin a mamei sale. Nu va putea să viziteze niciodată locul de veci al pruncului ei, nici să-i ridice o piatră de

mormânt. Mi-am amintit de jalea acelei mame cu ani mai târziu, când mi-am îngropat propriul copil.

Pastorul Van Raalte ținu slujba de înmormântare pentru cele două familii, oferindu-ne drept consolare vorbele lui Iisus: „Eu sunt învierea și Viața. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi”.

Dar încheierea rugăciunii și a slujbei mă lăsă încă tulburată de întrebări fără răspuns.

— I-a pedepsit Dumnezeu pentru ceva pe acești oameni? I-am întrebat pe Maarten. Unul era un prunc nevinovat, cealaltă o proaspătă mireasă. N-am făcut cu toții voia Domnului când am plecat din patria noastră? De ce a îngăduit să se întâmple una ca asta? N-are niciun sens.

— Biblia spune că toate zilele noastre sunt înscrise în cartea lui Dumnezeu încă dinainte să se petreacă, răspunse el. Și nu uita că viața pe pământ nu e totul. Avem făgăduința cerului care ne așteaptă. Și a învierii. Mama își va revedea pruncul, și mirele, mireasa. Oare tu crezi că e așa?

— Da... Și totuși mi se pare nedrept.

Pentru a doua oară în scurta mea viață, credința îmi era răvășită de o furtună de îndoieli și mă îndoiam de bunătatea lui Dumnezeu. Dacă putea s-o smulgă cu atâta cruzime pe mireasă de lângă mirele ei și pe copil de la sânul mamei sale, n-ar fi putut la fel de lesne să-l ia și pe Hendrik de la mine?

Capitolul 12

Povestirea lui Geesje

America

Cu 50 de ani în urmă

Am petrecut mai bine de șapte săptămâni pe Oceanul Atlantic până să ajungem în America. Din fericire, niciuna n-a fost atât de cumplită ca prima. Pe parcursul acestor luni nesfârșite, n-am avut cum să nu mă plictisesc, sătulă de traiul într-un spațiu atât de strâmt. Am ajuns la New York pe 17 noiembrie 1846, într-o zi răcoroasă, sub un cer cenușiu, biciuit de vânt. Portul mi s-a părut și mai aglomerat decât cel din Rotterdam, cu bărci și vapoare venind și plecând în toate direcțiile. Alte zeci de corăbii așteptau pe țărm, cu catargele lor ascuțite ridicate spre cerul acoperit de nori. Am debarcat la Depoul Imigranților din Castle Garden, în zona inferioară a insulei Manhattan, și ne-am poticnit pe țărm, ușurați să punem din nou piciorul pe uscat.

În clădire se înghesuiau oameni de pe tot cuprinsul pământului, așteptându-și rândul să intre în America. În timp ce ne cuibăream laolaltă să nu ne pierdem unii de alții, un grup de tineri din nu știu ce altă țară, intrigați parcă de portul nostru, începură să arate cu degetul spre fustele noastre dungate, bonetele albe și ascuțite și spre bărbații în pantaloni bufanți și pălării negre. Cei mai mulți purtam saboți de lemn, singurii pe care îi aveam. Mă împrietenisem cu două fete de vârsta mea pe vapor și, stând acum la taifas, am văzut șase tineri bărboși apropiindu-se încet de noi. Păreau să ne facă ochi dulci, râzând și bolborosind în graiul lor străin, încercând să ne spună ceva și trimitându-ne bezele din vârful degetelor. Faptul mă amuză și nu m-am speriat deloc, dar Maarten și ceilalți bărbați tineri din grup se puseră repede de pază sub privirile străinilor care își continuau pantomima.

Trecură câteva minute bune și ne întrebam încă unde să mergem și ce să facem, când sosi un grup de americani olandezi, care ne surprinseră prin faptul că vorbeau pe limba noastră. Veniseră la Castle Garden din partea bisericii reformate olandeze întemeiate de pastorul Thomas DeWitt ca să ne întâmpine și să ne înlesnească procesul de imigrare.

— Orașul New York a fost întemeiat de compatrioții noștri din Olanda cu sute de ani în urmă, ne spuse liderul lor. Pe vremea aceea se numea Noul Amsterdam.

Gazdele olandezo-americane ne tălmăciră apoi vorbele străinilor cu păr negru.

— Spun că femeile voastre sunt foarte frumoase. N-au mai văzut o piele atât de albă și un păr atât de blond. Fiți cu băgare de seamă și păziți-vă bine fetele. De acum înainte va trebui să fiți nedespărțiți și să ignorați orice străin ce încearcă să se apropie.

Din clipa aceea Maarten se ținu și mai mult după mine, de aveam impresia că mă împiedic de el la fiecare pas. Mie străinii îmi păruseră inofensivi și nu pricepeam de ce nu le puteam întoarce gesturile de prietenie. Nimeni în afară de Hendrik nu-mi mai spusese vreodată că sunt frumoasă.

După câteva ore de așteptare la depoul imigranților, autoritățile americane ne dădură în sfârșit drumul. Gazdele aranjă transportul și cazarea și am pornit pe străzile aglomerate ale orașului să surprindem primele crâmpoșe din America. Ce am văzut din orașul New York m-a dezamăgit profund. Mi s-a părut murdar, urât mirositor și aglomerat, lipsit de clădirile vechi și atrăgătoare, de canalele și străzile alinate de copaci din frumosul nostru Leiden. Să fi putut să mă imbarc pe vapor și să mă întorc în Olanda, aș fi făcut-o bucuroasă, oricât de lung ar fi fost drumul înapoi și de cumplit răul de mare. M-am străduit să-mi ascund lacrimile de lehamite în timp ce mă dezbrăcam noaptea de culcare, la pensiune, dar mama le zări.

— Ce te frământă, Geesje?

— A fost un drum atât de lung, mi-e silă de călătorie și nici măcar n-am ajuns în Wisconsin, mamă. Mi-e dor de casă. Și de Hendrik.

— Știu, știu... mă liniștești ea. Dar Domnul are binecuvântări minunate pentru noi. Ai să vezi.

— Ție și tatii nu vă pare rău că ați venit? am întrebat-o, suflându-mi nasul.

— Nu. Mi-e dor de surorile tale și de nepoței, desigur. Dar nu ne pare rău.

— Crezi că vor veni și Anneke și Geerde cu familiile lor, după ce ne stabilim?

— Asta o știe numai Dumnezeu. Tot ce contează e că ne lăsăm călăuziți de El să întemeiem o *kolonie* într-un ținut unde vom putea să ne închinăm în voie și să ne creștem familiile în supunere față de El. Tot ce jertfim azi pentru Domnul se va întoarce sub formă de binecuvântări pentru generațiile viitoare. Ai să vezi.

Din fericire, n-am stat prea mult la New York. Ne-am imbarcat a doua zi pe un vapor și am pornit pe râul Fâudson, spre orașul Albany, prilej cu care entuziasmul și credința mea s-au reînnoit. Ce călătorie minunată! Olanda e, în mare parte, zonă de șes, așa că nu mai văzusem niciodată munți până atunci. Aceste culmi uimitoare, acoperite de copaci, păreau să răsară ca prin farmec pe ambele maluri ale râului, devenind tot mai înalte pe măsură ce călătoream spre miazănoapte pe blândul, șerpuitorul Hudson.

— Ai mai văzut priveliști atât de frumoase, Geesje? mă întrebă Maarten, tremurând lângă mine pe punte în haina și vestonul lui subțire.

— Nu, niciodată! De ce nu ne putem stabili aici? Crezi că unde mergem noi e la fel de frumos?

Ridică din umeri și zise:

— Ai noștri vor să cumpere pământ. Această zonă a Americii e deja bine populată și terenurile sunt foarte scumpe.

Unele culmi erau acoperite de omăt și gerul ne pătrundea până în oase, dar am rămas pe punte cu Maarten să contemplez splendoarea din jur până mi s-a făcut prea frig să stau pe afară.

Într-un târziu am ajuns la Albany, un alt oraș murdar, înnegrit de fum, unde am fost întâmpinați de pastorul Wyckoff de la una din bisericile reformate olandeze din localitate. N-am cuvinte să descriu ușurarea pe care am simțit-o la vederea grupului prietenos de americani vorbitori de olandeză veniți să ne ajute pe drum. Nimeni din grupul nostru nu vorbea engleza, deși pastorul Van Raalte luase câteva lecții de la căpitanul vasului în timpul călătoriei pe mare. Pastorul Wyckoff ne împărți fondurile strânse pentru noi de bisericile din zonă și am rămas surprinși de bunătatea acestor creștini. Nici măcar nu ne cunoșteau, dar ne tratau ca pe niște membri ai familiei lor. La Albany era un ger cumplit, cu vârtejuri de zăpadă mănjită rotindu-se peste pământul înghețat, purtate de vântul aspru dinspre râu. Ne-am îngrămădit în salonul pastorului Wyckoff ca să ne încălzim, lăsându-ne saboții de lemn aliniați în pragul casei, în timp ce el ne pregăti culcușul pentru noapte.

— Aveți o credință ca a lui Avraam și a Sarei, ne spuse el. Ați părăsit pământul strămoșilor voștri ca să-L urmați într-un ținut străin, lăsându-vă călăuziți de El.

Fuseserăm un grup compact la plecarea din Rotterdam, dar legăturile strânse începeau acum să se destrame, căci o parte din familii, epuizate după lunga călătorie și rămase fără bani, se hotărâra să rămână în Albany. Aveau să-și caute de lucru aici deocamdată, dar făgăduiau să ni se alăture din nou la primăvară. Pastorul Van Raalte plecă și el, pornind cu trenul înaintea noastră, ca să pregătească detaliile sosirii noastre în Wisconsin. Ca mulți alții din grupul nostru, părinții mei nu-și puteau permite costul unui bilet de tren, așa că, împreună cu credinciosul Maarten, ne-am încărcat bagajele pe o barjă, ca să străbatem statul New

York pe canalul Erie. Fâșia îngustă de apă, lată de vreo 14 metri, ne purtă prin orașe cu mori dărăpănate și sate cu priveliști feerice presărate cu ferme și livezi. Am numărat peste cincizeci de ecluze prin care a trebuit să trecem. Înaintam alene, ghidați de pasul catârilor ce trăgeau barca pe drumul de tracțiune de lângă canal. Câțiva bărbați din ceată coborau și mergeau pe jos la răstimpuri, când acostam sau schimbam catârii. Dobitoacele se odihneau pe barjă, într-un țărc destinat lor, înlocuind din când în când echipa de tracțiune. Tânjeam să cobor și eu să-mi întind picioarele, dar era prea rece să merg pe jos. Fără prea mult soare care să dezmoștească aerul în cele șapte zile de călătorie, am rămas în interiorul strâmt al barjei, ca să mă adăpostesc de frig.

Într-una din rarele după-amiezi însorite, m-am aventurat afară în fața barjei, privind copacii goi și fermele înghețate care se strecurau pe lângă mine. Nu trecură nici câteva clipe și Maarten mi se alătură și el. După atâtea săptămâni de călătorie, își pierduse sfiala în preajma mea. Azi obrajii îi erau roșii de frig, nu de rușine.

— Ce zi frumoasă, nu-i așa? întrebă el.

— Da... Era și timpul.

— Dacă auzi strigându-se „pod jos”, să ai grijă și să te ghemuiești la pământ, Geesje. Barja abia se poate strecura pe sub unele din aceste poduri și te-ai putea accidenta la cap.

N-am răspuns. Maarten îmi dăduse târcoale, stând cu ochii pe mine, de la sosirea la Castle Garden. Mă întrebam dacă o făcea de dragul lui Hendrik, fiindcă-i era prieten, sau dacă încă mai nutrea speranța să-mi intre în grații. În unele zile mă călca pe nervi, ținându-se după mine ca un boboc de rață după cloșcă. În alte zile, prezența lui impunătoare mă liniștea. Nu știu de ce, dar azi mă simțeam sufocată.

— Ce te frământă, Geesje? mă întrebă el, văzând că nu-i răspund. Erai atât de vorbăreță în Olanda, iar acum abia dacă scoți o vorbă. Ți-e dor de casă?

M-am hotărât să-i spun adevărul.

— Cu cât călătorim mai mult, cu atât crește și distanța dintre mine și Hendrik. Oceanul e atât de vast și America, atât de uriașă, încât uneori mă tem că n-avem să ne mai regăsim niciodată.

El tăcu îndelung înainte să răspundă, înnegurând aerul cu aburii răsuflării lui.

— Nu-ți face griji. Hendrik e descurcăreț și deștept nevoie mare. Te va găsi el.

Mi s-a părut că deslușesc admirație, nu gelozie, în glasul lui. Dar nu eram convinsă că spune adevărul.

— Nu m-am gândit că vor fi atâtea primejdii și piedici pe drum și că va dura atât de mult. Mi-am închipuit, cred, că va fi ca o călătorie de la Leiden la Arnhem sau de la Arnhem la Rotterdam. America e încă atât de sălbatică și de necivilizată pe alocuri. Mă simt pierdută aici, tu nu?

— Dumnezeu știe exact unde suntem și încotro ne îndreptăm. Ne putem bizui pe El să ne călăuzească și să vegheze asupra noastră.

Mai că nu mi-am ieșit din fire, iritată de discursul lui despre Dumnezeu. Simțeam nevoia să vorbesc întruna despre Hendrik, al cărui chip frumos începea să-mi pălească deja din amintire. Dar mi-am mușcat limba, conștientă că atitudinea mea față de Maarten era nedreaptă. Și el își lăsase în urmă întreaga familie, pe care poate n-avea s-o mai revadă niciodată. Nu ne mai avea decât pe noi.

— Regreți vreodată că te-ai hotărât să vii în America? I-am întrebat.

— Niciodată, răspunse el fără șovăială. Călătoria a fost adesea istovitoare, dar îmi amintesc mereu de cuvintele spuse de Iisus ucenicilor Săi: „Oricine pune mâna pe plug, și se uită înapoi nu este destoinic pentru împărăția lui Dumnezeu”. Vreau să mă uit înainte, nu înapoi. E un început nou pentru toți, Geesje, o șansă să punem umăr la umăr și să întemeiem o nouă comunitate, să ne stabilim și

să construim case, biserici și școli.

Vorbele lui îmi dădură muștrări de conștiință. Trebuia să încetez să mai privesc înapoi și să încep să privesc înainte. M-am hotărât ca, de acum încolo, să urmez pilda lui Maarten, muncind din greu ca să fie totul pregătit la venirea lui Hendrik. Abia atunci avea să înceapă cu adevărat viața nouă pentru mine.

Călătoria pe canal se încheie la Buffalo, New York, dar nu eram nici pe departe la sfârșitul drumului. Și de această dată, câteva familii preferară să rămână aici până la primăvară, în timp ce restul ne-am îmbarcat pe un vapor peste Lacul Erie cu destinația Detroit și oprire la Cleveland. Străbăteam America de săptămâni de zile, fapt ce-mi dădea senzația că ne aflam deja la celălalt capăt al pământului. Dar nu eram. În seara sosirii la Detroit, pastorul Van Raalte ne strânse laolaltă să ne dea o veste dezamăgitoare.

— Vă anunț cu tristețe că, deși mai avem de străbătut două lacuri uriașe până la destinația noastră din Wisconsin, nu ne mai putem continua drumul deocamdată. Căpitanul mi-a dat de știre că au înghețat lacurile și că portul din Detroit a fost închis imediat după sosirea noastră. Nu ne mai putem îmbarca în iarna aceasta.

Vorbele lui fură întâmpinate de gemete istovite. Deși ne era tuturor lehamite de drum, nu ne convenea să rămânem surghiuniți într-un oraș străin tot restul iernii, departe de destinație.

— Și atunci ce-i de făcut, domnule pastor? întrebă cineva.

— Conducătorii bisericilor locale ne vor ajuta să găsim locuri de cazare la Detroit, pentru noi și familiile noastre. Și, dacă se află printre voi bărbați dornici să muncească, căpitanul vasului știe un șantier naval care angajează lucrători pe lunile de iarnă.

Tata se alesese cu o tuse supărătoare de pe barjă, așa că nu se simțea în stare să facă muncă grea. Dar Maarten porni voios la lucru împreună cu ceilalți, călătorind în

orășelul St. Clair, aflat cam la o sută de kilometri la nord de Detroit, în timp ce noi am rămas în urmă. Oricât m-ar fi iritat prezența lui stăruitoare din ultimele luni, am constatat că-mi era dor de el și de optimismul și voioșia lui. Se dovedise o adevărată binecuvântare pe timpul călătoriei, cărându-ne bagajele, îngrijindu-ne pe mare și ajutându-ne să nu pierdem din vedere destinația noastră finală. Iar acum, tot datorită lui, ai mei își vor putea permite să ne asigure de mâncare și un acoperiș deasupra capului, din câștigurile lui de pe șantierul naval. Îi eram recunoscătoare pentru ajutor, dar mă temeam să nu-i rămânem datori vânduți.

Faptul că am rămas câteva luni la Detroit îmi dădea prilejul să-i trimit scrisori lui Hendrik și să sper că poate va ajunge și una de la el până la mine. Am expediat pachetul cu scrisorile compuse pe timpul călătoriei, în care îi povesteam pe îndelete despre pățaniile noastre și îl asiguram de dragostea mea. Apoi am așteptat, nădăjduind ca răspunsul lui să străbată drumul lung pe mare și pe uscat până la odăile noastre închiriate la pensiunea din Detroit, înainte să se topească gheața de pe lacuri și să ne continuăm drumul.

Nu cu mult înainte de Crăciun, pastorul Van Raalte lăasă în urmă grupul, străbătând cu trenul statul Michigan până la Chicago și luând-o apoi către nord spre Wisconsin să cumpere pământ. Când reveni, pe la sfârșitul lui ianuarie, ne strânse pe toți la închinare în apartamentul închiriat al familiei lui și ne dădu vestea.

— Am explorat pe îndelete nordul statului Michigan și am găsit pământ bun pe care guvernul îl vinde cu numai \$50 pe hectar. Oficialii din Michigan vor ca noul stat să propășească, așa că s-ar bucura să ne stabilim aici. Le-am explicat despre nevoile noastre: că vrem să ne extindem și să întemeiem ferme și comunități izolate de celelalte religii și credințe, spre a ne menține unitatea și a trăi după principiile noastre religioase. M-au asigurat că această zonă

din vestul statului Michigan ne oferă izolarea de care avem nevoie și în același timp mari oportunități economice.

Bărbații murmurară între ei, dând din cap și aplaudând, arătându-și astfel entuziasmul. Mie puțin îmi păsa de izolare, pământ sau oportunități economice. Nu voiam decât să ne stabilim într-un oraș - oricare ar fi el - unde să poată da de mine Hendrik după ce va fi ieșit din armată. Voiam să-l iau de bărbat, să-i simt brațele vânjoase în jurul meu pentru tot restul vieții, să-i văd chipul frumos în fiecare dimineață, când mă trezesc. Nu mai promisem vești de la el din septembrie, de când plecasem din Arnhem cu mai bine de patru luni în urmă. S-ar fi putut schimba atâtea pentru el la Utrecht în acest timp!

— În momentul de față, continuă Van Raalte, pământul pe care am pus ochii lângă Lacul Negru este ocupat sporadic de triburi autohtone de indieni. Un misionar creștin care locuiește în zonă cu familia lui i-a adus pe majoritatea la credință. Nu sunt drumuri și nici căi ferate, dar multitudinea de râuri și Lacul Michigan din apropiere ne vor înlesni livrările și transportul pe viitor. Pădurile ne vor asigura cherestea pentru locuințe. Solul e mănos și clima prielnică cultivării pomilor fructiferi.

— Întocmai ca Pământul Făgăduinței, murmură tata de lângă mine.

În noaptea aceea, înainte să adorm, i-am scris lui Hendrik o scrisoare și l-am rugat pe tata să-mi dea câțiva bănuți s-o pun la poștă în zorii zilei, rugându-mă să ajungă la el. L-am anunțat de schimbarea noastră de plan; că ne vom stabili în vestul statului Michigan, nu în Wisconsin. L-am dat adresa pensiunii noastre, implorând-o pe proprietăreașă să pună deoparte orice scrisoare sosită pe numele meu. Aveam să-i comunic noua adresă de îndată ce ne stabileam în partea cealaltă a statului. Procesul de comunicare pe asemenea distanțe enorme era anevoios. Cu atâtea primejdii în cale - naufragii, deraieri de tren și incendii - plângeam deseori noaptea în pat, la gândul că poate n-

aveam să-l mai revăd niciodată.

În prima parte a lunii februarie 1847, Maarten ni se alătură la Detroit și am pornit cu trenul împreună cu pastorul Van Raalte și ceilalți coloniști spre noul cămin din vestul statului Michigan. Calea ferată se sfârșea la Allegan, un orașel cu case de lemn cocoțate deasupra unui râu. La coborâre mi-am luat pe sub sabotii de lemn toate șosetele pe care le aveam, dar tot nu mi-au ținut de cald în omătul înalt. Până și aburii locomotivei înghețau în gerul de afară, formând o pâclă deasă deasupra capului. Cum puteau vieții oamenii pe un asemenea frig? M-am îngrămadit între mama și Maarten pe peronul de lemn, așteptând instrucțiuni. Nu mai văzusem în viața mea atâta zăpadă și atâtea păduri dese și nu mai simțisem un ger atât de cumplit. Ningeă și acasă, în Olanda, și vântul de la Marea Nordului era uneori rece în lunile de iarnă, dar zăpada nu ținea niciodată prea mult și nu se strângea în troiene uriașe ca aici.

Pastorul ne aranjase cazarea la niște familii prietenoase, așa că în a doua parte a după-amiezii mă înghesuiam împreună cu ceilalți imigranți în locuința unui străin. Gazdele nu vorbeau olandeza și încercările noastre de a ne face înțeleși și de a-i înțelege se dovediră frustrante pentru toți. Ne-am îngrămadit în odăi neîncăpătoare, unde trebuia să dormim, să gătim, să facem baie și să ne spălăm hainele.

— Nu-i decât o soluție temporară, ne asigură pastorul în zorii zilei. O parte din noi vom pleca pe pământul de curând cumpărat să construim o colibă de lemn care să ne încapă pe toți. Ne vom întoarce după voi la Allegan când e gata.

Maarten și tata rămaseră. După-amiază am privit de la fereastră cum Maarten se aventurează afară în zăpadă cu niște copii din grupul nostru, hârjonindu-se cu ei și afundându-se în omăt până la genunchi. Încă râdea când se întoarse înăuntru, cu obraji rotunzi rumeniți de frig.

— Ești atât de mititică, Geesje, că va trebui să te duc în

brațe prin nămeți să nu te pierzi! Cum vom mai da de tine?

Încântarea lui copilărească îmi aduse pe buze un zâmbet rar. Și eu simțeam că mă afund din ce în ce mai mult, dar nu în nămeți, ci în propria-mi disperare. Mă străduiam să nu plâng în văzul celorlalți, dar, îngrămădiți cum eram, găseam rar singurătatea după care tânjeam. Nu mi-am întors la timp chipul după ce îmi păli zâmbetul și Maarten îmi zări lacrimile.

— Ce te frământă, Geesje?

— Viața în America nu-i deloc cum mi-am închipuit. Mi-e greu să nu privesc înapoi la tot ce am lăsat în urmă și să nu-mi doresc să...

N-am putut să termin. Maarten mă cuprinse strâns cum ar fi făcut-o mama și tata, lăsându-mă să plâng la pieptul lui.

— Nu mai avem mult, mă liniști el. O săptămână, două, și vom ajunge la casa cea nouă.

Nici prin cap nu ne trecea atunci că ultima parte a călătoriei se va dovedi atât de dificilă. Maarten fu atât de bun cu mine în ziua aceea, încât mi-am zis în sinea mea că merita o soție de treabă, care să-i aprecieze firea blândă.

Trei săptămâni mai târziu, pastorul Van Raalte se întoarse după noi la Allegan și am pornit cu toții spre „pământul făgăduinței”. Nu erau drumuri, nici cărări prin codrii deși și întunecați, doar semne încrustate în trunchiuri de copaci care să ne arate drumul. Am străbătut kilometri întregi prin omătul adânc în toiul iernii cu bagajele după noi. Pe Maarten îl impresiona zăpada de pe crengile golașe ale copacilor sub cerul albastru, fără pic de nor. Mie în schimb pădurea mi se părea nesfârșită și amenințătoare. A trebuit să ne oprim de două ori să ne tragem sufletul și să facem foc pentru a ne încălzi și a nu face degerături la picioare. Când am ajuns în sfârșit la casa de lemn construită pentru noi, înăuntru dogorea focul. Interiorul colibeii era rudimentar și întunecos, dar destul de larg să adăpostească întreg grupul până avea să-și construiască

fiecare familie propriul adăpost.

— Iată-ne ajunși în sfârșit, zise Maarten, punând jos poverile. Cărase în spate un sac uriaș și câte o sacoșă în fiecare mână. După felul în care le lăsă jos pe podea, mi-am dat seama că erau foarte grele.

— Gândește-te, zise el, rotindu-și privirile prin jur. Într-o bună zi pământul pe care stăm va fi un sat înfloritor, cu case, prăvălii și biserici... Ce e, Geesje?

Nu mi-am putut stăpâni lacrimile.

— Țsta nu-i sat, ci pustiu! Nu se află nimic aici – nici urmă de drumuri, case sau prăvălii – și va trebui să trudim ani de zile să-l facem să arate cât de cât ca satele de acasă.

Dădu din nou să mă consoleze, dar m-am ferit de data asta. De câte luni nu mai știam nimic de Hendrik? Habar n-aveam dacă primise scrisorile mele, nici măcar dacă știa în ce colț de lume mă aflam. Coliba asta necizelată de lemn n-avea cum să-mi asigure o adresă permanentă pe care să-mi scrie. Cum să primesc scrisori aici, în țara nimănui? Tânjeam să-mi văd numele grifonat de mâna lui pe plic, să știu că e bine. Și că încă mă iubește.

În ciuda frigului, m-am năpustit afară în micul luminiș din fața colibei și m-am prăbușit pe o buturugă rugoasă și lată cât o masă. Din toate părțile mă înconjurau păduri virgine cu copaci semeți, mai înalți decât orice clădire pe care o văzusem vreodată și chiar decât falnicele catarge ale vapoarelor. Era nevoie de patru oameni ținându-se de mâini să cuprindă trunchiul unora din acei copaci.

Și liniștea... Liniștea acestor păduri singuratice mi se părea mai cumplită ca orice sunet pe care-l auzisem vreodată.

Geesje

Holland, Michigan
1897

Nu pot să mai scriu. Singurătatea de acum cincizeci de ani mă copleșește din nou. Vâr la loc caietul și creionul în sertarul de la birou și merg în bucătărie să-mi fac un ceai. De obicei nu mă deranjează faptul că locuiesc singură în căsuța mea strâmtă, cu pisica tigrată drept singura tovarășă. Dar azi, după ce am scormonit printre aceste amintiri și simțăminte din trecut cum scormonesc în pământ după cartofi și gulii, mă pomenesc tânjind după un suflet cu care să stau de vorbă.

Nu bine dă ceainicul în clocot, că dorința mi-e îndeplinită și pe ușa din spate intră Derk.

— Ai venit tocmai la timp, îi spun, scoțând încă o ceașcă și cutia cu prăjiturile. Mă îmbrățișează și se apleacă să mă sărute pe frunte înainte să se așeze pe scaun. Mă bucur să-i văd picioarele lungi lăbărțate pe podeaua de la bucătărie.

— Sper că mai ai să-mi dai de citit din povestea vieții tale, spune el. Nu-mi mai pot lua gândul de la ea. Ard de nerăbdare să știu ce s-a întâmplat... Cred că știu în parte ce s-a întâmplat, adaugă el cu un surâs, dar nu chiar tot.

Aduc caietul cu ultimele pagini scrise și i-l întind în tăcere, așezându-mă la masă în dreptul lui, cu pisica în poală, ca să-mi beau ceaiul și să-l privesc cum citește. Derk devorează paginile scrise de mână cu viteza cu care îmi devorează prăjiturilele și, ajungând la ultima pagină, își ridică uimit privirea spre mine.

— Atâta? Unde-i restul povestirii?

— N-am scris decât atât. De fapt, am terminat aceste pagini chiar cu câteva minute înainte să sosești.

Suspină și clatină din cap dezamăgit, dar surâzător.

— Mă ții în suspans, tante Geesje. Ce aventură trebuie să fi fost să te muți la celălalt capăt al pământului! Eu abia dacă am ieșit din Michigan.

— Ai grijă ce-ți dorești, dragul meu. Nu m-aș mira să te trimită Dumnezeu într-o bună zi la celălalt capăt al pământului.

Hohotul lui de râs e delicios, ca un tunet binevenit pe o zi caldă, nădușitoare.

— Nu m-am gândit niciodată că te vor interesa atât de mult aiurelile mele. Nu fac decât să bat apa în piuă despre dragostea mea.

— Asta îmi place cel mai mult. Povestea ta îmi dă mult de gândit. De cine ne îndrăgostim și cu cine ne petrecem restul vieții e o parte atât de importantă din povestea fiecăruia, nu crezi? O alegere ce ne afectează viitorul.

— Și viitorul copiilor noștri.

— Așa e. Și uneori se împletește și credința în poveștile noastre de dragoste. Caroline s-a despărțit de mine fiindcă m-am dedicat lui Dumnezeu. Iar ieri am întâlnit o tânără la hotel care mi-a spus că logodnicul ei a rupt logodna din cauza bisericii pe care o frecventa. Credința face parte și din povestea ta, zice el, mângâind caietul. Părinții tăi nu te-ar fi lăsat niciodată să te măriți cu Hendrik dacă ar fi fost de altă credință.

— Așa e.

Mai sorb o gură de ceai și întreb:

— De ce trebuie să se îndrăgostească tinerii întotdeauna de cine nu trebuie?

— Cum s-a îndrăgostit Samson de Dalila? Și David de Batșeba?

— Chiar așa, încuviințez râzând.

— Stând de vorbă cu această clientă a hotelului – Anna o cheamă –, mi-am dat seama de un lucru: chiar dacă va primi să-mi fie soție, Caroline nu va fi niciodată tovarășa de care am nevoie. Mă voi simți mereu sfâșiat între ea și biserică și vinovat că o ignor pe una sau pe alta. Nu vreau decât să-mi găsesc o soție care să mă susțină în ceea ce fac și să fie gata să mă împartă cu enoriașii.

— O vei găsi, Derk. Uite, Joanna, soția fiului meu Jakob, e o tovarășă minunată pentru el. Dacă am învățat ceva despre dragoste și căsnicie, e că Dumnezeu ne dă tovarășul de viață perfect dacă i-l cerem.

— Ei bine, dacă dau de ea, promiți s-o înveți să facă prăjiturelele din astea ca ale tale? întreabă el, luând încă o îmbucătură.

— Cu mare plăcere, dragul meu.

Capitolul 13

Anna

Hotel Ottawa

1897

E o nouă zi de lăncezeală la hotel. Mă trezesc cu razele strecurându-se pe sub jaluzele, semn că soarele a răsărit deja peste țărmurile de est ale Lacului Negru. Dar sunt încă în pat. Din ziua sosirii noastre pe furtună, m-au bântuit cele mai răscolitoare vise. În primele nopți am re trăit coșmarul din copilărie în care mai că nu mă înecam într-un naufragiu. Apoi am visat-o pe mami dându-mi bomboana de mentă și spunându-mi „lieveling”. Azi-noapte am avut un alt vis ciudat: se făcea că mă aflu la biserica din castel cu mami, care își ștergea din nou lacrimile cu batista albă cu floricele albastre, brodate. Dar de data asta, când se sfârși predica și începu să cânte muzica, ea mă luă de mână și porni cu mine pe lungul culoar, către altar. Îngenunche în fața acestuia, ținându-mă cu brațul de după mijloc. După o clipă veni și preotul, care îi puse mâna pe creștet și se rugă pentru ea.

Nu mi-o pot închipui pe mama făcând un asemenea gest smerit în realitate, dar cred că știu de unde vine visul. Recitindu-mi ieri jurnalul, mi-am amintit de ziua când reverendul Torrey a ținut o predică atât de frumoasă, că mi-a venit și mie să ies pe culoar cu ceilalți când ne-a chemat în față, la rugăciune. Dar teama m-a ținut în loc. Am privit lumea mergând la altar, dar am rămas în strană, conștientă ce scandalizat ar fi fost William să afle că îmi predasem viața lui Dumnezeu într-un mod atât de public. Mi-am ratat atunci șansa.

Cobor din pat și mă spăl pe față, mă îmbrac și îmi pieptăn părul, care s-a încrețit de-a binelea în atmosfera umedă de lângă lac. Mă atrage această simplitate a rutinei

de dimineață. Ce n-aș da să nu mai trebuiască să mă las pe mâinile cameristei Sophia să mă tragă de păr, să mi-l răsucească și să mi-l coafeze, ca să nu mai vorbesc de corsetele strâmte în care mă încinge până mă sufoc. Odaia mamei e deja goală, așa că pornesc și eu în jos pe scări la micul dejun. Cu cât mă gândesc mai mult la misterul recunoașterii cuvântului „lieveling”, cu atât sunt mai sigură că mama îmi ascunde adevărul. Trebuie că știe mai multe despre nașterea și originea mea decât vrea să recunoască. Altfel de ce ar schimba subiectul de fiecare dată când aduc vorba de asta? Cum să aflu adevărul dacă refuză să mi-l spună? Poate ar fi mai bine s-o caut pe bona mea, Bridget O'Malley, și s-o întreb pe ea ce știe. Dar nu sunt detectiv și, de altfel, Bridget trebuie să fie deja măritată și să-și fi schimbat numele.

Dând de mama, mă așez în dreptul ei la masă și comand pâine prăjită cu gem și ceai tare. În ciuda împrejurărilor umile, e senină și elegantă ca o regină, gata să se ridice în orice clipă și să urce pe tron pentru a-și cârmui regatul. Mi-ar fi mai ușor să descui seiful cu bani de la banca lui William decât să-i smulg mamei vreo informație legată de bona mea. Numai de mi-aș aminti numele și fețele celorlalți slujitori din copilărie, dar spre rușinea mea, trebuie să recunosc că nu le-am acordat niciodată prea mare atenție. Trebăluiau în fundalul vieții mele, utili, dar invizibili, fără să prezinte mai mult interes ca perdelele sau suporturile cu plante în ochii unui copil răsfățat ca mine. Acum regret că nu i-am băgat mai mult în seamă. Sigur mi-a vorbit vreunul pe olandeză.

— Tare gânditoare mai pari în dimineața asta, zice mama. Te-ai hotărât dacă să te împaci cu William?

Clatin din cap, dar îmi amintesc de bunele maniere.

— Nu, nu încă.

— Te-ar ajuta dacă am discuta despre asta?

— Nu sunt încă pregătită să discut despre William.

Dau să schimb subiectul, dar mama insistă.

— Știu că ți-a rănit sentimentele, dar poate le-ai rănit și tu pe ale lui, Anna. Cel mai matur ar fi să iertați și să uitați.

Sfatul ei mă duce cu gândul la discuția surprinsă între ea și Honoria Stevens, când mama o sfătuia să ierte și să uite necredința soțului ei. Făcea totul să pară atât de simplu, dar iertarea unui păcat grav, precum adulterul, n-avea cum să fie simplă. Și cum rămâne cu refuzul lui William de a ține cont de dorințele mele, cu stăruința lui de a i se face mereu pe plac? Vor deveni toate astea un tipar după căsătorie?

— William e dispus să mai încerce odată, continuă mama. Ce-ar fi să mergem acasă și să o luați de la capăt? Ai o nuntă superbă de pregătit și o viață minunată de trăit alături de el.

Văzând că nu răspund, întreabă:

— Doar îl iubești, nu?

Reflectez îndelung la întrebarea ei înainte să răspund:

— Nu știu sigur.

Oare l-am iubit vreodată? Sau m-a încântat doar ideea de a mă mărita cu un bărbat chipeș, fermecător și hotărât ca el – un bărbat care și-ar fi putut alege de mireasă orice femeie din înalta societate din Chicago, dar m-a ales pe mine. După discuția cu Derk, îl văd cu alți ochi. Mi se pare egoist și pretențios, lipsit de considerație pentru fericirea mea și fără pic de respect față de deciziile mele.

Mama ridică șervețelul de în din poală și îl așază lângă farfurie. Îmi dau seama după felul cum își ridică bărbia și își tuguie buzele că încearcă să nu-și piardă răbdarea cu mine.

— Ascultă, Anna dragă. Poate ți se va părea dur ceea ce spun, dar e timpul să lași îmbufnarea la o parte.

— Nu sunt îmbufnată. Ce te face să crezi asta?

— Păi, felul cum te neglijezi, de pildă. Părul... Hainele...

Se apleacă peste masă și mă întreabă în șoaptă:

— Ți-ai pus măcar juponul?

— E prea cald să port jupon.

— Și postura, Anna. Nu te-am învățat să nu stai pe scaun cu umerii lăsați?

Ani de supunere mă fac să mă corectez pe loc la musturarea mamei, îndreptându-mi spatele și ridicându-mi bărbia.

— Așa mai merge. Mă tem că, dacă mai stăm aici, toate astea îți vor intra în obicei.

Mă învoiesc ca după micul dejun să facem împreună o plimbare pe plaja nisipoasă a Lacului Michigan. Razele soarelui îmi mângâie blând fața și brațele goale, dar mama ține morțiș să port pălărie și umbrelă de protecție.

— Doar nu vrei să-ți distrugi pielea frumoasă, nu?

Întrebarea ei îmi reînnoiește curiozitatea legată de originea mea. În afară de camerista noastră suedeză, nu știu pe nimeni care să aibă pielea atât de albă. Dar mă hotărâsc să nu stric plimbarea deschizând din nou subiectul.

Când ne întoarcem la hotel, doamna Stevens o invită pe mama la un joc de canastă cu un grup de oaspeți pe terasa încăpătoare din față. Bucuroasă de singurătate, pornesc spre doc. Îl privesc pe Derk cum împarte bărci și vâsle unui grup de clienți entuziaști ai hotelului. Oprește cu mâna o barcă ce se clatină la urcarea unei perechi de tineri, apoi îi face vânt de pe țărm cu o îmbrâncitură puternică. E singurul meu prieten de aici – dacă îl pot numi așa – și mă simt atrasă de el. Se întoarce și mă zărește, apoi vine spre mine.

— Bună dimineața. Ce zi minunată de mers cu barca, nu-i așa? Vântul e numai bun, dacă te interesează cumva.

Clatin din cap.

— Nu, mulțumesc. Dar mai am o întrebare... Dacă nu te rețin de la lucru. Pot să revin când e convenabil.

— Ce-ar fi să te înscrii la o plimbare cu barca sau la o excursie într-una din luntrele acestea? Am putea povesti ore întregi.

— Nu, mulțumesc. Nu mai pun piciorul într-o barcă cât trăiesc.

— Cât trăiești? Și cum te întorci la Chicago?

— Cu trenul.

Începe să râdă ca de o glumă. Apoi își dă seama că sunt serioasă și zice:

— N-are de ce să-ți fie teamă. Uite ce calmă e apa azi.

Arată spre întinderea sclipitoare a Lacului Negru.

— Am putea naviga până la hotelul Macatawa și înapoi. Promit să nu mă depărtez de țărm, dacă te ajută cu ceva.

— Încă o dată, mulțumesc, dar nu.

Trebuie că mi-a simțit răceala din glas, pentru că se scuză repede.

— Iartă-mă, Anna. N-ar trebui să te tachinez. Ce voiai să mă întrebi?

Mă simt deja prost că l-am deranjat, dar mă avânt înainte.

— E o întrebare ipotetică, de fapt. Ce-ai face dacă prietena ta, Caroline, ar sugera să vă împăcați? Ai accepta?

Se scarpină gânditor în bărbie. Nu are barbă, nici mustață, iar tuleiele de pe obraz îi fac chipul să pară presărat cu pulbere de aur.

— Ar trebui să se răzgândească mai întâi în privința părerii ei despre căsătoria cu un preot, altfel n-ar avea niciun rost s-o luăm de la capăt.

Îmi înăbuș un oftat, pe care trebuie că l-a observat, pentru că întreabă:

— De ce? Iubitul tău vrea să reînnotați logodna?

— Încă n-am vorbit cu el, dar a făcut-o tata. Spune că William e gata să ierte și să uite dacă-i promit că n-am să mai merg la biserica din castel.

— Și ești dispusă să faci asta?

— Părinții mei mă bat la cap s-o fac. Ei cred că William va fi un soț minunat și că suntem făcuți unul pentru altul.

— Și tu, Anna...? Îți simt o urmă de ezitare în glas.

— Nu știu... Dacă voi simți în continuare că lipsește ceva din viața mea?

Derk se scarpină în bărbie, reflectând la întrebarea mea.

— Nu sunt specialist în probleme de căsnicie, zice el

într-un târziu. Mama a murit când eram mic și tata nu s-a mai căsătorit niciodată. Dar citesc acum memoriile lui tante Geesje și, când a fost ea îndrăgostită, se gândea zi și noapte la bărbatul cu care voia să se mărite. Nu s-a îndoit nicio clipă că sunt făcuți unul pentru altul. Așa vreau să simt și eu când mă îndrăgostesc din nou.

— Mergeau la aceeași biserică?

— La început nu. Dar mătușa avea convingeri ferme și iubitul ei s-a învoit să-i adopte credința ca să se poată căsători.

— Au fost fericiți împreună?

— Nu știu, răspunde el ridicând din umeri cu un surâs spăsit. Încă n-am terminat de citit și mătușa nu vrea să-mi spună dinainte. Era deja văduvă când am cunoscut-o. Dar ascultă, Anna, poate ar fi mai bine să afli mai întâi răspunsul la întrebările tale legate de religie înainte să faci pasul important al căsătoriei. Să te convingi că faci bine renunțând la biserica aceea.

— E un sfat bun. Și întrebări am cu duiumul. Am început să citesc Biblia înainte să vin aici, dar vechea Biblie a familiei e prea grea s-o car cu mine în călătorie.

— Îți pot da eu o Biblie, dacă vrei.

— M-ar bucura nespus. Mulțumesc.

Zăresc alți doi tineri venind spre doc, nerăbdători să se plimbe cu barca.

— Mai vorbim, îi spun lui Derk și mă așez repede pe o bancă din apropiere ca să se poată întoarce la lucru. Îl privesc cum arată cu mâna spre țărmul de est al Lacului Negru, oferind instrucțiuni și sfaturi înainte să-i ajute pe cei doi să urce în barcă. Vâslele plescăie zgomotos în mâinile bărbatului, care încearcă să le mânuiască, și o aud pe femeie chicotind nervos. Clienții vin și pleacă – vâslitul pare o activitate populară azi – și îmi dau seama că Derk e prea ocupat să mai stăm de vorbă. O iau peste peluză înapoi spre hotel și, ajunsă pe terasă, constat cu uimire că mama nu joacă cărți împreună cu ceilalți.

— Știți cumva unde s-a dus? o întreb pe doamna Stevens.

— S-a hotărât să nu joace cu noi, în cele din urmă. O durea capul, sărmana.

Urc să văd ce face și, când deschid ușa, rămân surprinsă zăbind-o în picioare lângă patul meu. Îndeasă repede ceva în sertarul de la noptieră, dar obiectul se poticnește, blocând sertarul.

Jurnalul. Mama îmi citește jurnalul.

Încremenesc în prag consternată.

— Ce... ce faci?

Cât a citit oare? Încerc să socotesc în minte cât timp am stat cu Derk pe bancă. Să fie prima oară când face asta sau îmi violează intimitatea de luni de zile? Intru în odaie, închizând ușa în urma mea.

— E jurnalul meu!

— Știu. Iartă-mă, Anna. Eram atât de îngrijorată pentru tine și n-am știut ce altceva să fac. De vorbit, nu vrei să vorbești cu mine. Încerc doar să te înțeleg.

Măcar n-a pus paie pe foc spunându-mi o minciună, dar asta nu-mi potolește mânia.

— Cum ai putut?

— Tata mi-a spus că despărțirea ta de William are de-a face cu religia, așa că m-am gândit că, dacă voi înțelege mai bine ce simți, te voi putea ajuta. Pari atât de confuză și nefericită...

— Așa că te-ai apucat să-mi citești gândurile intime?

— Da. Iartă-mă, draga mea. Și te rog să mă crezi că am făcut-o doar din dragoste și grijă pentru tine.

— N-aveai niciun drept!

Dau să plec din nou. Sunt mult prea furioasă să continui discuția.

— Stai! Nu fugi!

Străbate repede odaia să mă oprească.

— Vorbește cu mine, Anna dragă! Dacă ești într-adevăr atât de singură și nefericită cum scrii în jurnal, vreau să te

ajut. Spune-mi ce să fac.

— Nimic... Să nu te amesteci în treburile mele. Sunt femeie în toată firea. Știu și singură ce să fac.

Încerc să mă eliberez din încheștarea ei, dar mă strânge și mai tare de braț.

— Anna, sunt la fel de nedumerită ca William de toată povestea asta. Ți-am dat tot ce ți-ai putea dori vreodată, și tot nu-i de ajuns? Nici de biserica noastră nu ești mulțumită?

Scot un pufăit de frustrare, convinsă că nu va înțelege niciodată.

— Biserica din castel e foarte diferită de a noastră. Îl fac pe Dumnezeu să pară atât de... de real. Dacă vrei, te duc și pe tine când ne întoarcem să te convingi cu ochii tăi.

— Ești gata să ne întoarcem? Să cumpărăm biletele? Tatii îi e dor de tine și sunt sigură că și lui William.

Clatin repede din cap.

— Nu. Nu sunt gata să ne întoarcem.

Vorbesc ca un copil răsfățat. Știu că mama nu va veni cu mine la biserica din castel și, colac peste pupăză, dacă plec acum din Michigan, ea și tata mă vor bate și mai tare la cap să mă împac cu William. Vreau să urmez sfatul lui Derk și să găsesc mai întâi răspuns la întrebările mele legate de Dumnezeu, înainte de a renunța la biserica din castel. Și de a mă mărita cu William. Poate la unele mă va ajuta Derk să găsesc răspuns. La urma urmei, se pregătește să devină pastor.

— Anna dragă, spune-mi ce să fac. Cum să te ajut?

Clatin din nou din cap, dar îmi vine o idee.

— Vreau să știu mai multe despre trecutul meu, despre originea mea. Și de data asta te rog să nu schimbi subiectul. Spune-mi tot ce știi despre părinții mei.

Mama tace îndelung înainte să răspundă.

— Nu știu nimic despre părinții tăi adevărați. Îmi pare rău, dar așa e adevărul.

— Și tata? El știe?

— Nu știe nici el.

— Dar certificatul original de naștere? Nu conține informații despre familia mea?

— N-ai avut certificat de naștere.

— Cum se poate? Toată lumea are certificat de naștere.

— Tu n-ai avut, îmi pare rău. Avocatul nostru ți-a întocmit unul, în care ne-a înregistrat pe noi ca părinți legali. A trebuit să-ți ghicim vârsta și data nașterii.

— Și atunci de unde am venit? Că doar n-am picat din cer taman la voi în prag!

Văd că mama se codește să-mi spună mai multe, dar aștept, hotărâtă să aflu adevărul. Îmi datorează asta.

— Ai fost abandonată, Anna, zice ea cu glas blând. Nimeni n-a știut cine ești sau cine a fost mama ta. Am încercat să-i dăm de urmă, dar fără succes. Tata și cu mine ne doream de ani de zile un copil, așa că ai venit în casa noastră ca un dar din cer.

— Imediat după naștere?

— Ești fiica noastră scumpă în toate privințele.

Mă cuprinde cu brațele, dar rămân țeapănă, prea revoltată să-i întorc îmbrățișarea.

— Te rog, spune-mi că mă ierți că ți-am citit jurnalul, Anna. Am făcut-o spre binele tău.

Sunt încă supărată, dar îi zic în cele din urmă:

— Te iert.

Mă strânge în brațe ca odinioară, în copilărie. O cuprind și eu într-un târziu și parcă redevin copil, cu lacrimile șiroindu-mi pe umărul ei moale.

— Te iubesc, dragă Anna, murmură ea.

— Ik hou ook van jou, mami, îi răspund în șoaptă.

— Poftim? Ce-ai spus? Întreabă ea.

Chiar așa, ce-am spus? De unde au răsărit aceste vorbe?

— Am... am spus că și eu te iubesc.

Nu pricep cum, dar știu ce înseamnă. Prin ce minune? Și dacă sunt expresii pe care mi le amintesc din copilărie, unde le-am mai auzit? Cineva mă strângea la piept ca

mama acum și îmi șoptea: „Ik hou van je, Anneke”. Țin minte că o îmbrățișam la rândul meu, spunând: „Ik hou ook van jou”. Și eu te iubesc. Nu cumva îmi pierd mințile?

Nu pot să mă întorc încă la Chicago. Nu înainte să dezleg această taină. Trebuie să stau de vorbă din nou cu Derk.

Capitolul 14

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 50 de ani în urmă

Când am sosit în America, nici prin cap nu ne trecea ce greu ne va fi să întemeiem ferme și un oraș în pustietatea din Michigan. Să fi știut dinainte, poate nici n-am fi venit. Am revendicat o parte din pădurea virgină fără s-avem habar cum se taie un copac. Noi, olandezii, suntem un popor vajnic și muncitor, dar greutățile de care ne-am lovit în acea primă iarnă la Michigan s-au dovedit aproape de neîndurat. Împărțeam aceeași colibă simplă, cu o singură odaie, dormind pe paturi încropite din ramuri de cucută și acoperite cu pături. Bărbații vegheau pe rând ca focul să rămână aprins, dar vântul și gerul pătrundeau în continuare prin crăpăturile dintre butuci.

De unde locuiam noi nu erau drumuri spre satele învecinate Allegan, Saugatuck, Singapore sau Grand Haven. Ca să facem rost de provizii, bărbații din localitate trebuiau să străbată pădurea pe potecile înguste ale indienilor, luându-se după indicatoarele scrijelite pe trunchiuri de copaci, până la unul din orașele din apropiere, cărând apoi mărfurile în spinare până acasă. Se vorbea de lansarea unui magazin comunal, din care fiecare colonist să dețină o parte, dar pentru asta era nevoie de multă organizare și muncă trudnică. Pe vremea aceea, nu exista decât un râuleț care să facă legătura între Lacul Negru și Lacul Michigan, așa că orice bunuri aduse pe apă trebuiau descărcate mai întâi pe țărmul Lacului Michigan, apoi cărate peste bancul de nisip până la Lacul Negru, reîncărcate pe plute, aduse în localitate și târâte pe uscat. Până la sosirea noilor coloniști, niciunul din bărbați nu-și putea permite să se angajeze la o asemenea muncă

istovitoare. Și nici n-ar fi avut puterea s-o facă, având în vedere rațiile modeste de mâncare. Alimentele de bază precum făina și cartofii ni se terminaseră cu mult înainte de isprăvirea iernii, lăsându-ne nenorociți și lihniți de foame.

Dar culmea disperării am atins-o, cred, când a căzut la pat doamna Willem Notting. Aceasta străbătuse cu noi tot drumul din Olanda, fiind una din prietenele cele mai bune ale mamei. Foamea și istovirea de care sufeream cu toții îi agravară boala. În ciuda rugăciunilor noastre fierbinți, doamna Notting se stinse din viață. În timp ce săpam primul mormânt în acest necruțător pământ, mulți ne întrebam cine va urma. Și de ce nu ne ascultă Dumnezeu.

Vecini ne erau indienii băștinași Ottawa, care locuiau pe țărmurile Lacului Negru, nu departe de noi. Îi văzusem nu o dată de la distanță. Prima oară, atunci când o ceată de războinici poposise în fața Misiunii Aripa Veche, unde ne opriserăm și noi la sosirea din Allegan. Mai târziu, tata mi-a arătat sătucul lor cu case de lemn și colibe îngrămădite pe malul lacului. Am privit atentă, cu fascinație și teamă la femeile indiene și pruncii lor. Traiul lor părea atât de primitiv, dar reverendul Smith, de la misiune, ne asigurase că erau și ei creștini ca noi. Mai zăream uneori câte un războinic strecurându-se ca o umbră printre copacii din fața colibe, cunoscând bine potecile și cărările pădurii care fusese odată a lor. Dar nu mai văzusem de aproape un indian Ottawa până în noaptea aceea a primei noastre ierni la Holland, când ne-a trezit brusc o bătaie furioasă în ușă.

Tata și ceilalți bărbați se repeziră s-o deschidă, în timp ce Maarten aprinse lampa. Deschizând ușa, văzură rezemat în cadrul ei un războinic indian înarmat cu o pușcă. Veșmintele din piele îmblănită îi atârnav în fâșii zdrențuite și pline de sânge.

Sângele i se prelingea și pe față de la rănille adânci. Un braț îi era sfârtecat jalnic. Mi-am abătut repede ochii de la priveliștea sfâșietoare. Războinicul era mai înalt cu câțiva centimetri buni ca tata, dar se prăbuși în brațele lui, sleit de

puteri. Bărbații îl întinseră pe podea la gura sobei.

Urmă o forfotă cumplită, în timp ce Maarten ațâță focul, iar mama și celelalte femei dădură zor să-i oblojească rănilor.

— Dacă e să judecăm după răni, aş zice că a dat peste o fiară sălbatică, zise tata.

Mama puse ață în ac și cusu tăieturile mai adânci, în timp ce eu pregăteam bandajele și pansamentele.

— Crezi că va scăpa cu viață? întrebă Maarten.

— E în mâinile Atotputernicului, răspunse pastorul, care ne conduse în rugăciune, implorându-L pe Dumnezeu să cruțe viața acestui om venit să ne ceară ajutor.

Într-un târziu, am adormit la loc. În zorii zilei l-am găsit pe indian zăcând tot lângă foc, gemând ușor la răstimpuri, dar tata și ceilalți bărbați plecaseră de acasă. Se luaseră după urmele de sânge din omăt să vadă dacă mai sunt și alți războinici care ar avea nevoie de ajutor. Eram singure în colibă cu rănitul, dar se vedea limpede că nu era în stare să ne facă niciun rău. Părea tânăr, nu cu mult mai în vârstă ca Maarten, cu păr negru, obraji proeminenți și pielea de culoarea mahanului. La înapoiere, bărbații aduseră cu ei blana unui urs uriaș.

— Se pare că indianul a tras un glonte în fiară, zise tata, dar ursul rănit l-a atacat la rândul lui, luptându-se pe viață și pe moarte înainte să-și dea duhul.

— Zona unde am găsit ursul e toată vraște și plină de sânge, adăugă Maarten. Se pare că lupii și celelalte animale de pradă au ajuns acolo înaintea noastră azi-noapte.

— De n-ar fi ajuns la noi în prag, zise tata, l-ar fi mâncat și pe indian lupii.

Indianul rămase la noi aproape două săptămâni, până se întremă suficient încât să fie dus acasă. O ceată de confrăți veni după el, aducându-ne daruri îmbelșugate de vânat și piei în semn de recunoștință. De atunci nu mi-a mai fost atât de teamă de indienii Ottawa, dar n-am reușit să-mi înving niciodată frica de urși! Pățania ne-a reamintit de

primejdiile ce ne pândeau în acest loc sălbatic, atât de diferit de lumea civilizată de la Leiden unde crescusem.

În cele din urmă, iarna se duse și veni primăvara. Zăpada se topi, transformând pământul în mocirlă, făcând din el o mlaștină aproape la fel de greu de străbătut ca omătul de dinainte. Condițiile de viață se îmbunătățeau treptat, pe măsură ce soseau și alți imigranți ca să ne ajute la deșțelenirea pământului și la construirea de case. Locuiau acum peste patruzeci de oameni în micul nostru sălaș. Țineam servicii de închinare într-un luminiș, așezați pe butuci, în chip de strane. Cântam și eu cu sârg psalmi ai credinței și îl slăveam pe Dumnezeu cu ceilalți, în zilele de sabat, nădăjduind să-mi recapăt buna dispoziție și rugându-mă să trecem cu bine prin această încercare. Lucrurile aveau să se schimbe la venirea lui Hendrik, îmi ziceam, deși gândul că va suferi și el alături de noi mă umplea de remușcări. Oare aveam dreptul să-i cer să străbată atâta cale pentru mine, știind prea bine ce greutăți va avea de înfruntat?

— Mă duc cu Maarten să alegem un petec de pământ pe care să-l cumpărăm, ne anunță tata într-o zi luminoasă de primăvară.

Tocmai mă pregăteam să merg la pârâu cu mama și alte câteva femei pentru a spăla rufele murdare și șosetele de iarnă. Aveam să le întindem apoi pe ramurile goale ale copacilor, sperând să nu le azvârle vântul în mâlul frământat de picioare care ne împresura coliba colectivă din toate părțile.

— Când vom avea ogorul nostru, continuă tata, vom putea să ne construim o căsuță de lemn, să deșțelenim pământul și să...

— Stai puțin! Ne mutăm de lângă ceilalți? am întrebat alarmată.

Codrii erau destul de înfricoșători și așa, în compania celorlalți coloniști. Nu-mi puteam închipui cum ar fi fost să locuim singuri, departe de vecinii noștri.

— Sigur că da, lieveling. Fiecare ne dorim o casă și un ogor al nostru. Pastorul Van Raalte a aranjat să cumpărăm pământ în statul Michigan și ne va arăta care sunt ogoarele de vânzare.

— Dar nu lângă indieni, tată, te rog!

— Nu ne vor rău, Geesje, zise el chicotind. În plus, așezarea lor se află pe țărmul Lacului Negru. Mi-ar plăcea să ne mutăm undeva mai pe uscat, în zona unde se va afla centrul orașului.

— Pastorul zice că vom avea într-o zi un ziar comunal, adăugă Maarten. Ceea ce înseamnă că orașul va avea nevoie de o tiparniță.

Mi se părea greu de închipuit. Nimic din această vastă pustietate nu aducea a oraș. Ideea de a avea un ziar mi se părea ridicolă. Ne-ar fi trebuit ani de zile să atingem nivelul de viață civilizată pe care-l lăsaserăm în urmă la Leiden și Arnhem.

— Și fiarele sălbatice? am întrebat. Femeia la care am stat în Allegan spunea că sunt urși, lupi și tigri prin pădurile astea.

— Nu cred că trebuie să-ți faci griji în privința fiarelor, zise Maarten. Cel mai mare pericol e să ne rățăcim.

Dacă vorbele lui erau menite să mă liniștească, își greșiră ținta. I-am privit pe amândoi depărtându-se, cu saboții lor de lemn care se afundau în covorul moale al pădurii. Se făcură repede nevăzuți, înghițiți de copacii deși.

Mai târziu, când se uscă ultimul rând de haine, le-am adunat cu mama de pe ramurile copacilor.

— Uite, zise ea, vârandu-și degetul printr-o gaură de la o șosetă de lână a tatii. Aproape toate perechile au câte o gaură sau două care trebuie cârpite. Avem de cusut în seara asta.

— Ale lui Maarten arată și mai rău ca ale tatii.

I-am arătat una cu călcâiul aproape distrus.

— Dar de unde vom face rost de ață de cârpit? Sau de lână să tricotăm altele noi?

— Ne descurcăm noi, Geesje, răspunse ea cu un surâs.

Mama rămânea neclintită în hotărârea ei de a nu se lăsa descurajată în nicio situație. Mă întrebam adesea dacă avea într-adevăr atâta credință în Dumnezeu și în viitorul nostru aici sau se prefăcea doar să ne ridice moralul.

— Putem să desfacem una mai uzată și să folosim lâna la dresul celorlalte, zise ea.

— Și ne mai trebuie o grămadă de provizii pe lângă lână, am mormăit.

Nici nu mai țineam minte când mă simțisem ultima oară sătulă după o masă.

— Cât de răsfățați am fost acasă în Olanda! exclamă mama. Cât de orbi la tot ce aveam! Poate Dumnezeu vrea să ne dea o lecție, ca să fim mai recunoscători pentru darurile primite de la El.

Tata și Maarten se întoarseră înainte de apusul soarelui, ridicând în slăvi lotul minunat pe care se hotărâseră să-l cumpere. I-am privit clătînând din cap.

— De unde știți că e minunat? Pădurea e la fel peste tot – copaci, copaci și iar copaci.

— Am ales o parcelă situată pe un teren mai înalt, ferit de mlaștină, mă lămurii Maarten. Are un rând de pini pe care să-i folosim la construcția unei colibe trainice și o suprafață măricică pe care s-o destelenim pentru grădină.

Entuziasmul îl făcea mai vorbăreț ca de obicei și, privindu-l cum turuie despre parcela pe care aveam s-o cumpărăm în curând, mi s-a părut că îl zăresc pentru prima oară de luni de zile. Acum, că nu mai era înfofolit în hainele de iarnă, vedeam clar ce mult slăbise în timpul iernii. Trupul vânjos și mâinile largi și pătrătoase de odinioară i se ofiliseră și erau doar piele și os. Fața rumenă îi era trasă și palidă. Oare eram și eu la fel de slabă și palidă? Mi-era greu să-mi dau seama fără o oglindă potrivită.

Mama radia la auzul vestii.

— Asta am așteptat, pentru asta am trudit și am bătut atâta cale – pentru un petec de pământ al nostru!

— E departe de ceilalți? am întrebat. Ați fost plecați toată ziua.

— Nu, lieveling, răspunse tata, bătându-mă pe umăr. Nu-i departe deloc. E la doi pași. Cam cât de la prăvălia noastră din Leiden până la casa surorii tale Geerde, poate un pic mai departe.

Dar, desigur, aici nu vom avea străzi pavate pe care să mergem și nici prăvălii la vitrinele cărora să ne uităm pe drum. Nu ne va ieși în cale nici țiipenie de om căruia să-i dăm binețe sau cu care să ne oprim la taifas. Nu puteam privi norii plutind pe cerul albastru de deasupra râului, căci priveliștea ne era umbrită de un desiș de ramuri ce abia lăsau să pătrundă razele soarelui. Și odată ajunși, nu ne vor ieși Geerde și copiii ei în întâmpinare.

— Am fost plecați toată ziua fiindcă ne-am petrecut după amiaza încrustând semne în copaci să ne putem întoarce și să nu ne ia nimeni pământul, îmi explică Maarten.

— Când ne mutăm? întrebă mama. Să împachetez lucrurile?

„Ce lucruri?” îmi venea s-o întreb. Șosetele noastre găurite?

Hainele uzate? Oalele ciobite și farfuriile crăpate? Aveam atât de puține lucruri.

— Maarten și cu mine va trebui să construim mai întâi un adăpost sau o baracă, zise tata. Nu cred să ne ia mai mult de câteva zile. Apoi ne vom putea muta cu toții.

Prima baracă construită de tata din ramuri de copaci se dovedi atât de șubredă că se umplea cu apă la fiecare ploaie. Și plouă cu diuimul în primăvara aceea. Codrii erau întunecoși, mai ales noaptea, și plini de zgomote înfiorătoare – gemetele copacilor legănați de vânt, țiipătul bufnițelor, freamătul și bâzâitul insectelor, urletul coioților. Era din cale-afară de înfricoșător pentru o fată de oraș ca mine. Plângeam în fiecare noapte înainte să adorm, tremurând sub pătura umedă și regretând că nu mi-am

sfidat părinții și n-am fugit la Utrecht, să mă mărit cu Hendrik.

Apoi, minune mare! Maarten plecă într-o zi la Allegan, după niște mult râvnite provizii de mâncare și se întoarse cu o scrisoare de la Hendrik – prima de la plecarea noastră de acasă, cu șase luni în urmă. O expediase pe adresa pensiunii din Detroit, de unde fusese trimisă cu amabilitate la locuința din Allegan, unde stătuserăm înainte. Iar acum își croise drum în sfârșit până la mine! M-am retras singură în colibă s-o deschid. Dacă își găsisse pe altcineva între timp? Dacă se răzgândise în privința lungului drum spre America și n-aveam să-l mai văd niciodată? După atâtea luni, abia reușeam să-mi mai amintesc trăsăturile feței lui frumoase sau senzația lăsată în urmă de sărutul lui. Am început să citesc, deslușindu-i cu greu slovele printre lacrimi.

Draga mea Geesje,

Au trecut atâtea luni de când nu ți-am mai văzut chipul frumos și nu te-am mai ținut în brațe. Mi-e atât de dor de tine! Mi-e greu să-mi închipui ce departe ești de mine și câtă distanță e între noi, dar te rog să nu uiți că te păstrez în inima mea. Am primit toate scrisorile tale și am așteptat cu nerăbdare ziua când voi putea să-ți scriu și eu. Ziua aceea a sosit în sfârșit!

Citindu-ți scrisorile, am avut impresia că străbat cu tine drumul acela lung. Ce aventură mai trăiești! Mor de invidie când mă gândesc prin câte locuri ai trecut, câte lucruri ai văzut, câți oameni ai întâlnit! Între timp, viața mea la Utrecht a fost cât se poate de monotona și plictisitoare. N-am putut să merg la nicio biserică, darămite una separatistă, și uneori mă tem să nu uit tot ce m-a învățat Maarten. E greu să fii soldat într-un oraș ca Utrecht, cu nenumăratele lui ispite, dar mă străduiesc să rămân tare de dragul tău. Ești o fată atât de pură, cu frică de Dumnezeu și meriți un bărbat cu o credință la fel de tare ca a ta. Știu că

mai am multe de învățat ca să devin un asemenea bărbat, dar sper să ai răbdare cu mine și să mă înveți tu când vom fi din nou împreună.

Vestea bună e că, la sfârșitul verii, mă eliberez din armată. Am pus deoparte toți bănuții în vederea călătoriei în America și sper să-mi rămână destul să cumpăr și niște pământ. E adevărat că un hectar costă doar 3 dolari? Vreau să cumpăr hectare întregi pentru tine! Am luat legătura cu societatea de ajutorare a emigranților de care mi-ai pomenit și m-am interesat dacă mă pot alătura celorlalte familii de olandezi care pleacă în America la toamnă. M-au asigurat că nu va fi prea greu. Zeci de familii olandeze plănuiesc să se mute în America din pricina foametei și a crizei de locuri de muncă de aici.

În curând, Geesje. În curând distanța dintre noi va dispărea și vom fi din nou împreună. Iubirea mea pentru tine e mai puternică decât oricând. Sper că și a ta pentru mine.

Te iubesc din toată inima.

Hendrik

Scrisoarea lui mă făcu să mă rușinez de atitudinea mea cârcotașă și de lipsa de credință în mijlocul greutăților. Hendrik mă credea o fată cu frică de Dumnezeu, dar după citirea scrisorii lui mă simțeam mai degrabă o ipocrită. Cum să-l învăț tot ce râvnea să știe despre Dumnezeu și despre o viață de credință când eu însămi dădusem un exemplu atât de prost în ultimele luni? Eram conștientă că trebuia să mă schimb. În duminica următoare mi-am mărturisit păcatele înaintea lui Dumnezeu, cerându-i iertare pentru egoismul meu, atitudinea cârtitoare și lipsa de credință. M-am avântat apoi în munca grea cu o atitudine schimbată și o dedicare reînnoită. Împreună cu Maarten și ai mei, am desțelenit destul teren încât să putem planta o grădină. Am terminat de construit coliba, umplând cu pământ crăpăturile dintre scânduri, ca să nu pătrundă vântul și

ploaia și tăind țigle din scoartă de copac pentru acoperiș.

La câteva săptămâni după prima scrisoare a lui Hendrik, sosi și a doua, adusă din Allegan de una din familiile olandeze rămase în Albany, New York. Sosiră și ei, în sfârșit. Hendrik primise scrisoarea prin care îl anunțam că ne hotărâsem să ne stabilim la Michigan, nu la Wisconsin. Știa acum unde să mă găsească! Și își făcea planuri temeinice pentru călătorie, împreună cu un grup de coloniști olandezi care urmau să se imbarce din Rotterdam, în luna octombrie. Pe când avea să ajungă, se va fi scurs deja mai bine de un an de când ne-am văzut ultima oară. Dar, de-acum puteam îndura orice, știindu-l că vine. Vine! Și primeam din nou scrisori de la el. M-am înveselit brusc. Am încercat să rămân veselă chiar și atunci când căprioarele, veverițele și aricii ne-au invadat grădina proaspăt plantată, înfruptându-se din recolte înainte să se coacă. Sau când vulpile se înfruptau din noile găini ale mamei, chiar când începuserăm să avem la masă ouă proaspete.

Mai târziu în vara aceea, bărbații se apucară să construiască o biserică de lemn, în care să ne închinăm la întoarcerea lunilor reci de iarnă. Aleseră un teren mai înalt, situat mai sus de casa pastorului Van Raalte de pe malul pârâului. Sosiră topografi să facă proiectul străzilor pentru noul oraș, care urma să fie cuibărit între Lacul Negru și o cotitură a mlăștinosisului Râu Negru. Bulevardul Râului avea să se întindă de la nord la sud, paralel cu țărmul lacului. Străzile perpendiculare primiră fiecare câte un număr: Strada întâi, A Doua și așa mai departe. Plănuiau să facă și o piață unde să se adune lumea să facă cumpărături sau să-și vândă mărfurile. La un moment dat, cineva îi spuse „Holland” așezării, după patria noastră, și așa i-a rămas numele. Peste tot în jur erau presărate localități noi cu nume olandeze, precum Graafschap și Zeeland. Dar aceste proiecte ambițioase mi se păreau mult prea îndepărtate. Codrii din jur erau încă amenințători, colibele puține și rare iar șoselele lipseau cu desăvârșire. Peste șase luni, când

avea să sosească în sfârșit Hendrik, n-avea să găsească aici nici urmă de oraș civilizat. Cu toate acestea, mi-am păstrat optimismul toată vara, nutrind mari speranțe de viitor și punându-mi nădejdea într-un Dumnezeu bun și iubitor.

Apoi veniră ploile și, odată cu ele, roiurile de țânțari.

Holland, Michigan

1897

Mă opresc când îl zăresc pe poștaș venind cu o scrisoare. Schimbăm două vorbe și își vede de drum, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu batista. Îmi arunc privirea spre adresa expeditorului și stomacul mi se întoarce pe dos. E de la nepotul meu, din Leiden. Nu mi-a mai scris niciodată. Amân s-o deschid și mă duc mai întâi la bucătărie, să-mi fac un ceai. Dacă sunt vești rele, mai pot să aștepte câteva minute. Dacă a murit cineva, are să rămână în viață până voi citi știrea negru pe alb.

Când desfac în sfârșit plicul, scrisoarea conține într-adevăr vești tragice. Sora mea Anneke a plecat dintre cei vii. Am ținut legătura în toți acești cincizeci de ani, știind că nu ne vom mai vedea niciodată în această viață. Iar acum, a plecat în rai înaintea mea. Îmi las lacrimile să curgă, asimilând o nouă pierdere printre atâtea altele suferite de-a lungul anilor. Numărul celor dragi care m-așteaptă sus în cer e din ce în ce mai mare.

Nu mai pot scrie azi. Sunt copleșită de jale.

Capitolul 15

Anna

Hotel Ottawa

1897

Mă opresc la recepția hotelului, ca în fiecare dimineață după micul dejun, să văd dacă n-am primit vreo scrisoare de acasă. Funcționarul îmi întinde un pachet de mărimea unei cărți, învelit în hârtie maronie.

— Aveți un colet, domnișoară Nicholson.

Îi mulțumesc și mă așez pe terasa din față, ca să-l deschid. Înăuntru găsesc o Biblie. Trebuie să fie cea pe care mi-a făgăduit-o Derk. O răsfoiesc, arzând de nerăbdare s-o citesc. Acasă tocmai am terminat Evanghelia după Matei, așa că deschid la Evanghelia după Marcu și încep cu primul capitol. Sunt în toiul unei povestiri captivante despre o ceată de bărbați care taie o gaură în tavan, pentru ca Iisus să-l poată vindeca pe prietenul lor paralizat, când îl zăresc pe Derk ocupându-se de bărci lângă doc. Pornesc grăbită prin iarba înrourată, ca să-i mulțumesc pentru Biblie și să-l întreb de expresia în olandeză pe care mi-am amintit-o deunăzi. Cel puțin bănuiesc că e în olandeză. Poate sunt doar aiureli.

— Bună dimineața, Derk. Îți mulțumesc frumos pentru Biblie, îi spun, ridicând-o să i-o arăt.

— Cu plăcere. Ce zi frumoasă, nu-i așa? Vântul e numai bun de mers cu barca.

Ambarcațiunea în care se află se clatină înainte și înapoi în timp ce el face un gest larg spre cerul albastru fără nori. Dar clătinatul nu pare să-l deranjeze.

— Da. E frumos.

N-am chef să vorbesc despre vreme. Despre fleacuri pot pălăvrăgi cât vreau după ce mă întorc acasă.

— Trebuie să te întreb ceva. Îmi poți acorda o clipă?

— Da, cum să nu?

Se dă jos din barca legănată, pășind pe doc fără să se clatine sau să-și piardă o clipă echilibrul. Mi se pare o ilustrare potrivită pentru un om al credinței, gata să rămână neclintit în mijlocul furtunilor vieții. Tânjesc și eu după o asemenea siguranță și stabilitate.

— Ce vrei să mă întrebi? zice el.

Întrebarea mi se pare acum prostească, dar o pun oricum.

— Mi-am amintit ieri de o altă expresie ciudată și voiam să știu dacă e în olandeză: „Ik hou ook van jou”.

Zâmbește cu gura până la urechi și obrajii bronzăți i se colorează ușor.

— „Și eu te iubesc”.

— Eram sigură! mă pomenesc strigând. Dar de unde am știut? Cine m-a învățat? Am întrebat-o pe mama de bona care m-a crescut de mică și mi-a spus că o cheamă Bridget O'Malley.

— Mda, sigur nu e olandeză.

Surâsul lui mă face să-i zâmbesc și eu scurt.

— Mă tot gândesc de la cine aș fi putut să învăț aceste cuvinte și adevărul e că habar n-am. N-am fost niciodată prea apropiată de servitori și nu cred să-mi fi zis vreunul „și eu te iubesc” sau „dragă”. Misterul se adâncește și nu îmi mai dă pace. William mi-a spus că biserica din castel mă smintește și uneori mă întreb dacă n-a avut dreptate.

— N-a avut, Anna. Un om smintit nu se apucă să vorbească din senin limbi străine. Trebuie să te fi învățat cineva expresiile astea. Dar e un mister, recunosc. Presupun că nu vorbesc prea mulți olandeza la Chicago...

— Eu una nu știu pe nimeni.

Aud chiote și râsete de copii în spate și, când mă întorc, zăresc doi băieți hârjonindu-se în drum spre doc. Ignoră îndemnul tatălui lor de a se potoli și Derk reușește să-l apuce pe unul chiar înainte să se prăvălească în barca legănată de valuri. Mă îndepărtez, ca să-l las să-și facă

treaba și mă așez pe bancă în apropierea apei, ca să citesc mai departe Biblia. Sunt atât de prinsă de episodul în care Iisus vindecă un om cu mâna uscată, că nu-l zăresc pe Derk apropiindu-se, până în clipa în care se oprește în dreptul meu.

— Iartă-mă că te întrerup, zice el. Am un program tare încărcat când e frumos lacul, așa cum e azi.

— Nu-i nimic. Pot să te mai întreb ceva?

— Desigur.

— M-am gândit la sfatul tău de zilele trecute, de a afla mai întâi răspuns la întrebările mele înainte să mă gândesc la căsătorie. Dar adevărul e că nici nu știu cum să le pun în cuvinte. Adică... nu pricep cum pot fi cele două biserici din Chicago atât de diferite, dacă amândouă sunt creștine. Cea la care merg părinții mei prezintă imaginea unui Dumnezeu distant și oarecum amenințător, în timp ce la biserica din castel se stăruie asupra faptului că El e bun și iubitor. Conform bisericii noastre, Dumnezeu ne tratează cum își tratează tata slujitorii, asigurându-se că îi ascultă ordinele și se ridică la înălțimea așteptărilor lui dacă vor să-i câștige bunăvoința. La biserica din castel, pastorul spune că Dumnezeu ne iubește cum mă iubește tata pe mine, că nădăjduiește să aleg calea cea dreaptă și că este gata să mă ierte când greșesc. Care imagine despre Dumnezeu e cea corectă?

Derk se scarpină în barbă. Văd că e dornic să se așeze lângă mine, ca să continuăm discuția, dar privește peste umăr spre doc și se hotărăște să n-o facă.

— Păi, fiecare în felul ei. Eu cred că Dumnezeu e ca un tată care ne iubește, dar asta nu înseamnă că putem face tot ce ne taie capul. Trebuie să-i arătăm că îl iubim la rândul nostru respectând învățăturile Bibliei. Iisus spune că, dacă îl iubim, vom păzi poruncile Lui. El a plătit un preț uriaș, suferind și murind în locul nostru ca să putem fi înfiați în familia lui Dumnezeu.

Mă înfior la auzul cuvântului „înfiați”. De ieri încoace, am

lăsat ca furia pricinuită de faptul că mama mi-a citit jurnalul să-mi abată gândurile de la cumplitul adevăr dezvăluit de ea. Am fost abandonată. Părăsită de mama mea adevărată. Oricine ar fi fost ea, nu m-a dorit. Nu știe nimeni de unde vin, nici cine sunt în realitate.

— Anna... Anna, ce e? Te-am supărat cu ceva?

Îl privesc pe Derk printre lacrimi.

— Nu... nu m-ai supărat cu nimic. Doar că... doar că trebuie să mă mai gândesc. Îți mulțumesc încă odată pentru Biblie.

Mă ridic în picioare, strângând-o în brațe, și mă depărtez grăbită. Mă pomenesc străbătând într-un suflet drumul până la plaja nisipoasă a Lacului Michigan. Odată ajunsă, fără pătură sau șezlong pe care să mă așez, mă afund în nisipul moale și cald și rămân cu privirea ațintită spre lacul unduitor fără să-l zăresc.

Oare William știe că sunt înfiată? Că mama mea m-a părăsit? Oare și-ar schimba părerea despre mine dacă ar afla?

Rămân multă vreme neclintită ca în transă, oarbă și surdă la râsetele și forfota din jur și la vuietul blând al valurilor. Vraja e spulberată într-un târziu de fluieratul pătrunzător al unui tren care sosește în gara din spatele hotelului. Într-o clipă, călătorii veniți ca să-și petreacă ziua pe lac sau în stațiune vor împânzi peronul. I-am văzut făcând asta zi de zi la ora prânzului. În curând plaja va fi inundată de turiști și hotelul va adăposti sute de noi clienți peste noapte și totuși mă simt singură cuc. Părăsită.

Rămân pe loc o vreme, așteptând să se împrăstie mulțimile de pe peronul gării. Parcă-l văd pe Derk și pe ceilalți hamali alergând înapoi și încolo să-i ajute pe clienți la bagaje. Locomotiva fluieră din nou, pregătindu-se să pornească înapoi spre Holland pe țărmul Lacului Negru. Într-un târziu mă ridic și mă întorc în odaia mea, descuind ușa fără zgomot, ca să n-o trezesc pe mama, dacă cumva doarme.

Din iatacul ei răzbat voci. Un glas de bărbat. Preț de o clipă mi se taie respirația. Apoi recunosc glasul tatălui meu, vorbind pe un ton scăzut. Mă apropii pe vârfuri de ușa alăturată, conștientă că nu-i frumos să trag cu urechea, dar nu-mi pasă. Ieri nu mi-a violat și mama intimitatea?

— Anna îmi pune tot felul de întrebări, o aud zicând pe mama. Vrea să știe cine-i sunt părinții. Poate ar fi timpul să-i spui.

Inima începe să-mi bată ca nebuna.

— Ce să-i spun? Întreabă tata. Habar n-am cine-i sunt părinții, știi prea bine.

— Ai putea să-i spui cum ai găsit-o. Cum a ajuns la noi.

— Nu cred că-i o idee bună. Ascultă, cel mai important acum e să ne întoarcem acasă și să dregem treaba cu William și ai lui.

— Dar Anna încă nu știe sigur dacă vrea să-l ia de bărbat. Nu vreau să fie nefericită.

— Nici eu, firește. Dar avem o problemă, Harriet. Am suferit niște nenorocite de pierderi în afaceri. Trebuie să rămân în grațiile băncii, dacă vreau să depășesc criza.

— Ce vrei să spui?

Simt fiorul de teamă din glasul mamei.

— Mă sperii, Arthur!

— Calmează-te... Nu vreau să te sperii.

Parcă-l văd cum o mângâie pe mână, ca s-o liniștească.

— Doar că stăm cam prost cu banii, în momentul de față. Am nevoie de familia lui William, ca să-mi extindă creditul și mă tem să nu se răzgândească, dacă vor avea resentimente în privința ruperii logodnei.

— Crezi că ar putea s-o facă?

— Cine știe? Sunt sigur că negoțul meu va ieși cu bine din furtună, dacă voi avea parte de o atenție deosebită din partea băncii. Căsătoria Annei cu William ar fi o garanție în privința asta.

— Arthur! Ai fi în stare să te folosești de ea în felul acesta?

— Nu mă folosesc de ea! Doar ne-a spus că e îndrăgostită de William. Au fost logodiți, gata să se căsătorească. Ce s-a petrecut între ei nu-i decât o neînțelegere prostească. Nu vreau decât să readuc nunta pe făgașul normal. Știu că Anna va avea un trai minunat alături de William. O știi și tu.

— Da. Ai dreptate. Dar zilele trecute, când nu era în odaie, am profitat de ocazie ca să-i citesc jurnalul. E nefericită în multe privințe în perioada asta, Arthur. Nu cred că ar fi bine s-o silim să se mărite.

— N-o silește nimeni. Dar fiica noastră e imatură și naivă. Am răsfățat-o cam mult și uneori se comportă ca un copil. E timpul să se maturizeze și să se așeze la casa ei. William și familia lui îi vor da tot ce-i pofteste inima. Ba chiar mai mult. Nu asta ne dorim noi pentru Anna? Nu asta își dorește orice părinte pentru copilul lui, pe care îl iubește mult?

— Ba da, ai dreptate... Ascultă, ce-ar fi s-o căutăm și să-i spunem că ai venit? Va fi atât de surprinsă!

Mă retrag repede de la ușă și ies din odaie, ca să nu-și dea seama că am tras cu urechea. Cobor degrabă scările și mă trântesc pe primul scaun gol de pe terasa din față. Mă străduiesc să par surprinsă când mă găsește mama și îmi zice:

— Uite cine a venit să ne vadă, Anna!

— Tată!

Mă îndrept spre tata, care mă cuprinde cu brațele-i vânjoase. Îmbrățișarea lui mă duce cu gândul la coșmarul meu și la sentimentul de siguranță pe care-l am întotdeauna în vis când mă ridică deasupra valurilor învolburate. Îi savurez mirosul de trabuc de pe costumul de in

— Tată, ce vânt te aduce pe aici? N-am știut că vii.

— M-am hotărât să vă fac o vizită de sfârșit de săptămână, ca să ne putem întoarce împreună acasă. Din moment ce mergeți cu trenul, am venit și eu tot așa, ca să

vă pot îndruma să vă urcați în cel în care trebuie.

Nu mi-ar fi destăinuit pentru nimic în lume adevăratul motiv al venirii sale sau despre problemele bănești de care tocmai îi spusese mamei. Dar îmi iubesc tatăl și știu că trebuie să-l ajut. De dragul părinților mei, va trebui să mă mărit cu William.

Capitolul 16

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 50 de ani în urmă

Nu țin minte să fi avut parte de vreo vară mai rece și mai ploioasă ca prima noastră vară la Holland din 1847. Totul în colibă rămânea umed și jilav, chiar și păturile, așa că încercam să ținem focul aprins aproape tot timpul. Nu ne era prea greu, împrajimuiți cum eram de codri. Zilele se scurgeau triste și mohorâte. Noaptea, luna și stelele erau umbrite de nori grei, apăsători, care făceau pădurile atât de întunecate, că-mi era groază să ies singură și până la latrină.

Între timp, de acasă soseau zilnic noi coloniști. Pădurea era presărată acum cu colibe, bojdeuci și cabane acoperite cu scoarță de copac, iar coloniștii începeau să-și destelenească pământurile. Noii imigranți locuiau la început în casa comunală și în coliba de lemn construită de indienii Ottawa, pe țărmurile Lacului Negru; pastorul Van Raalte o cumpăraseră împreună cu jumătate de hectar de la căpetenia Wakazoo. Băștinașii migrau în lunile de vară spre miazănoapte, spre terenurile lor de vânătoare, așa că rămânea nefolosită. Când spațiul deveni neîncăpător, tata invită o familie tânără mutată de curând, pe nume Van Dijk, să locuiască la noi până își vor fi terminat de construit coliba, nu departe de a noastră. Tinerii înșurăței aveau doi băieți: Arie, de trei ani, și Gerrit, care de-abia împlinise un anșor. Alimentele erau încă puține, căci grădina ne era invadată întruna de paraziți dăunători, așa că familia Van Dijk își împărți mărinimoasă cu noi proviziile, în schimbul închirierii cabanei. Mama îi îndrăgi pe cei doi copii ca pe propriii ei nepoți, iar soții Van Dijk ocupară un loc aparte în inima ei, un loc rămas gol de la despărțirea de surorile mele

și copilașii lor din Olanda.

Vremea răcoroasă ușura munca bărbaților pe timpul zilei, dar ploaia neconținută și mlaștinile de lângă Râul Negru crează un mediu propice înmulțirii țânțarilor. Roiuri dese, zgomotoase, ne dădeau târcoale toată ziua, bâzâindu-ne noaptea la căpătâi, când încercam să dormim. Mușcăturile lor ne lăseau bube iritate pe fiecare fâșie de piele expusă. Ca să-și protejeze băieții de mușcăturile țânțarilor, doamna Van Dijk le ungea cu nămol fețele și brațele, transformându-i în adevărați copii de noroi. Dar era ceva mai rău decât mângâierea. Am aflat în curând că țânțarii aduceau cu ei o boală numită malarie, care lovi fiecare casă din localitatea noastră.

Mama se îmbolnăvi prima. Febra și frigurile o țintuiră la pat, răvășindu-i trupul firav și slăbit deja de dieta precară din timpul iernii. Mama fusese întotdeauna o femeie mărunțică, dar vărsăturile și diareea o reduseră în curând la piele și os. Înmuiam cârpe în apă rece, ca să-i pun comprese pe pielea încinsă de febră, întrețineam focul și o acopeream cu păături când era zguduită de friguri. Și mă rugam. Doamne, cum mă rugam!

Următoarea care se îmbolnăvi fu doamna Van Dijk, așa că am preluat și sarcinile ei, gătind pentru toți bărbații, având grijă de copilași și veghind la căpătâiul bolnavelor.

— Molima face ravagii peste tot, ne zise tata. N-a rămas casă ori familie care să nu fi fost afectată.

— De ce ne-a lăsat Dumnezeu să ne mutăm în locul ăsta groaznic? am întrebat.

Tata se făcu că nu aude. Credința într-un Dumnezeu iubitor îi umplea sufletul până la refuz, nelăsând loc de nicio îndoială. Îi venea greu să priceapă cum puteam eu să mă îndoiesc de Dumnezeu pe care îl cunoștea și îl iubea.

— Trebuie să învățăm, precum apostolul Pavel, să fim mulțumiți în orice situație, zise el. Pavel a cunoscut umilința și înălțarea, foamea și îndestularea, belșugul și lipsurile. Și toate de dragul Mântuitorului său iubit.

A doua zi căzu și el la pat. În ciuda eforturilor lui de a rămâne tare și de a lucra mai departe cu Maarten și cu domnul Van Dijk la deștelenirea pământului, febra cumplită îl doborî ca pe un copac falnic de pe pământul nostru. Priveam neajutorată cum zăcea, tremurând de friguri. Peste tot în jur, lumea începea să apară pe capete din cauza malariei. Maarten mă anunța zilnic, cu glas scăzut, că a mai pierit unul din confrății noștri. Bătrânii, opiii și infirmii au fost primii care și-au pierdut viața.

Cu toate rugăciunile mele, molima continuă să facă ravagii în colibă, până ne-am îmbolnăvit cu toții, unii mai rău ca alții. Cazul meu părea mai puțin grav ca al părinților mei sau al familiei Van Dijk, așa că i-am culcat pe copii cu mine în pat, să nu afle părinții lor cât sunt de bolnavi. De câte ori luam o gură de apă, le dădeam și lor. Maarten umplea întruna lada cu lemne și ne aducea la toți apă proaspătă, chiar și după ce se îmbolnăvi și el. Între crizele de friguri și tremurături, puneam pe foc și ne pregătea fiertură să ne recăpătăm puterile. Membrii comunității care avuseseră norocul să fie ocoliți de boală sau se vindecaseră deja mergeau din casă în casă cu pastorul Van Raalte, ca să dea o mână de ajutor la îngrijirea bolnavilor, să-i mângâie pe îndoliați și, când sosea timpul, să îngroape morții.

Țin minte că stăteam la căpătâiul mamei într-o seară târziu, în întunericul umed al colibei, ascultând răpăitul ploii pe acoperiș și încercând s-o conving pe mama să mănânce. Mă privi cu ochii măriți de febră și zise:

— El își ține făgăduințele!

— Cine, mămico?

— Iisus. Mântuitorul nostru. Ne-a făgăduit că nu ne va părăsi niciodată și iată că e aici, Geesje. Chiar aici, lângă noi.

— Unde, mămico?

Am privit în jur, întrebându-mă dacă nu cumva avea vedenii din cauza febrei.

— Nu-i simți prezența, *lieveling*?

Surâsul ei părea să lumineze întreaga colibă întunecoasă. N-am vrut să-i spun că în clipele cele mai negre ale bolii din ultimele zile mă simțisem părăsită cu totul de Dumnezeu.

— Te rog, nu muri, mămico! am șoptit.

— Nu mi-e frică de moarte, zise ea zâmbind. L-am urmat atâta cale până în America, îl urmez bucuroasă și în cer, dacă mă cheamă.

Am pus jos strachina și lingura și i-am strâns în brațe trupul firav.

— Nu mă părăsi, mămico! Te rog, nu mă părăsi!

— Dacă mă strigă pe nume, vreau să-L urmez. Dar Iisus va fi mereu cu tine, Geesje, cum e și cu noi în clipa asta. Nu-l simți prezența? Ne aflăm într-un locaș sfânt.

Dimineața, la trezire, am găsit în pragul colibei doi bărbați și o femeie din sat. Maarten se apropie și îngenunche la patul meu, cu lacrimile șiroindu-i pe chipul răvășit de febră.

— Geesje... Geesje, îmi pare atât de rău. Mama ta a plecat azi-noapte la Domnul.

Am ținut să mă scol și să ajut la pregătirea trupului mamei pentru îngropăciune, scăldându-i chipul iubit în lacrimi pentru ultima oară. Părea împăcată, dar eu nu mai simțisem în viața mea o asemenea disperare. Tata și cu mine am fost prea slăbiți și bolnavi să participăm la înmormântare. Au îngropat-o în cimitirul din ce în ce mai mare, de pe deal, de lângă biserița de lemn.

În după-amiaza aceea, pastorul Van Raalte se întoarse la coliba noastră cu un leac adus de curând din Kalamazoo. Se spunea că vindecă malaria.

— Întreaga kolonie a devenit un pat de spital, zise el. Îmi pare rău că trebuie să folosesc acest leac cu zgârcenie, dar nu avem destul și sunt atât de mulți bolnavi.

Îmi venea să urlu de furie că ajunsese prea târziu s-o salveze pe mama. Am refuzat când mi-a oferit o doză.

— Dă-l tatii și celorlalți. Și copiilor. Febra lor e mai mare

ca a mea.

Am dizolvat leacul în apă, apoi Maarten și cu mine i-am luat în brațe pe Arie și pe Gerrit, silindu-i să bea lichidul amar.

— De ce îngăduie Dumnezeu una ca asta? I-am întrebat pe Maarten, după plecarea pastorului. Cum poate să ne pretindă să credem în El, când ne trece prin asemenea greutăți? Am plecat de acasă la porunca Lui, ca să întemeiem o comunitate, fiindcă tânjeam după libertate religioasă. Iar acum murim pe capete în locul ăsta cumplit!

Maarten mângâie blând părul acoperit de sudoare al lui Arie. Copilul adormise în brațele lui.

— Potrivit Bibliei, credința e „o încredere neclintită în lucrurile nădăjduite, o puternică încredințare despre lucrurile care nu se văd”. Toți sfinții din Scriptură au umblat în credință și cei mai mulți n-au avut parte de lucrurile nădăjduite, cel puțin nu în această viață.

— Nu mă lua și tu cu Biblia! I-am apostrofat furioasă. Nu există în toată lumea justificare pentru moartea mamei. Doar și-a pus credința în Dumnezeu!

Tata muri și el în seara aceea, la nicio oră după ce recită cu mine Psalmul 23 și rugăciunea „Tatăl nostru”, în timp ce îi puneam comprese pe fruntea fierbinte. În următoarele zile, muriră și domnul și doamna Van Dijk, culcați unul lângă altul, pe același pat din crengi de pin și ținându-se de mâini. Căruța ce făcea ocolul întregii localități veni să le ia trupurile neînsuflețite, adăugându-le la celelalte. Din coliba noastră n-am supraviețuit decât eu, Maarten și cei doi copii.

— Sunt atâția orfani în kolonie, că bătrânii s-au hotărât să deschidă un orfelinat în care să-i ducă pe toți, îmi spuse Maarten într-o seară. Dar eu zic să avem noi grijă de Arie și Gerrit. Ce zici, Geesje? Să nu rămână chiar singuri pe lume. Au nevoie de noi.

M-am învoit pe loc. Copilașii își pierduseră și ei părinții, ca mine. Aveau nevoie de dragoste. Și grija față de ei avea să-mi ofere un prilej să-mi continui viața în timpul cât

așteptam sosirea lui Hendrik. Am hotărât cu Maarten s-o primim în casă și pe doamna Van den Bosch, o văduvă de vârstă mijlocie, cu băiatul ei de 12 ani, după ce își pierduse și ea soțul și fiica de pe urma malariei.

Ploile încetară în sfârșit. Vara cumplită și molima se sfârșiră și ele. Stând cu Maarten în fața colibei, într-o după-amiază de toamnă, pe când frunzele începeau să îngălbenească, mi-am ridicat privirea spre el și i-am spus:

— Nu sunt sigură că mai cred într-un Dumnezeu iubitor.

Maarten rămase neclintit la vorbele mele disprețuitoare.

— Dar El crede în tine, Geesje. Nimic nu poate să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu care este în Iisus Cristos, nici necazul, nici strâmtorarea, nici prigonirea, nici foametea, nici chiar moartea. Nici lucrurile de acum, nici cele viitoare...

— Nu mai cred asta. Mă simt părăsită de El. Abandonată.

— Și eu m-am simțit uneori așa în aceste ultime luni, recunosc eu. Dar nu e adevărat. Suntem ai Lui și nu ne va părăsi. Nimeni și nimic nu ne poate smulge din mâinile Lui.

— Dar care e rostul atâtor morți?

— N-am putea pricepe planurile lui Dumnezeu, chiar de ni le-ar explica. Cum ar putea pricepe Gerrit dacă i-am spune ce e malaria și că e pricinuită de un țânțar minuscul? Când i-am dat să bea leacul amar care i-a salvat viața, a trebuit să se încreadă în noi, să creadă că o facem spre binele lui, fiindcă îl iubim.

— Unde e dovada că Dumnezeu ne iubește? Arată-mi-o și mie, Maarten.

Nu răspunse. De altfel, nu cred că l-aș fi ascultat, nici dacă ar fi făcut-o.

Holland, Michigan
1897

E prea cald să stau în casă toată ziua. Derk mă găsește

în pridvor, când se întoarce seara de la hotel.

— Ce seară frumoasă, nu-i așa, tante Geesje? Întreabă el. Minunată! Adie o briză plăcută dinspre lac, care ține la distanță țânțarii.

Se apleacă să mă sărute pe frunte și îi simt pe haine miros de pini și aer de lac.

— Te-ai bronzat, nu glumă, stând toată ziua la soare, îi spun. Începi să semeni cu indienii ăia de pe lângă Lacul Negru, numai că părul ți s-a decolorat, de e aproape alb.

Își trece degetele prin păr, făcându-l să stea în smocuri deasupra capului.

— Sper că mai ai să-mi dai de citit din povestirea ta, zice el, trântindu-se pe una din treptele de la pridvor.

Mă codesc să-i arăt cele scrise. De fapt, m-a bătut gândul să smulg ultimele pagini și să le arunc pe foc de îndată ce le-am terminat. Dar m-am hotărât până la urmă să nu o fac. Mai bine să vadă și Derk cum arată durerea și disperarea. Enoriașii lui îi vor pune multe întrebări dificile într-o zi, de felul celor pe care i le-am pus eu lui Maarten. Va trebui să-i ajute să-și găsească puterea în Dumnezeu cum ne-a ajutat pe noi pastorul Van Raalte în vremurile acelea de restriște. Mai devreme sau mai târziu, toți avem parte de jale și nenorocire. Și de altfel, nici n-am scris încă despre jalea cea mai mare.

Îi aduc caietul și ne așezăm amândoi în pridvor să citească. Soarele apune atât de târziu în zilele astea din miez de vară, că afară mai e lumină multă vreme. După ce termină, Derk închide încet caietul și se întoarce spre mine.

— Atâtea pierderi de vieți omenești, murmură el, clătînând din cap. Trebuie să-ți fi fost tare greu să-ți continui viața.

— Mi-a fost greu... Acum știi adevărul și despre îndoielile mele. Au fost uneori mai mari decât credința.

— Și totuși ai reușit să le învingi, ca o corabie solidă ce ține* piept furtunilor pe mare.

— Nu ești șocat de ce am scris?

— Nu, răspunde el. Nu sunt șocat. Ai uitat că am fost și eu la un pas de a mă lepăda de Dumnezeu? Când a murit mama. Și dacă nu am făcut-o, e numai datorită ție, tante Geesje. Deși ți-ai pierdut și tu pe cineva drag, mi-ai spus că nu-i porți pică lui Dumnezeu. Că te-ai hotărât să te agăți de El ca de o barcă de salvare și m-ai încurajat să fac la fel. Tu ne-ai ajutat pe mine și pe tata să depășim momentele acelea cumplite.

— N-am fost singura. Și ocupându-mă de tine, am reușit să-mi înfrâng propria jale, ca atunci când am avut grijă de Arie și de Gerrit după moartea părinților lor. Poverile ne sunt mai ușoare când le împărțim cu alții.

— Mi-au plăcut cuvintele citate de Maarten din Evanghelia după Ioan, zice Derk. „Nimeni și nimic nu ne poate smulge din mâna Lui”. Dumnezeu ne-a fost alături după scufundarea vasului Ironsides și nici chiar jalea n-a reușit să ne smulgă din mâna Lui.

Îi simt emoția din glasul grav. Sunt surprinsă de lacrimile care îmi împânzesc privirea când îl aud pomenind de făgăduința mea preferată din Biblie. „Nimeni nu ne poate smulge din mâna lui Dumnezeu”.

— Când mi-am pierdut părinții și mi-a rămas doar Dumnezeu, îi spun, am descoperit că El mi-e de-ajuns. Am scăpat cu bine de frigurile malariei, așa că nu mă îndoiam că El are un scop pentru viața mea, chiar dacă pe atunci nu știam care e. Am mers mai departe, pas cu pas, agățându-mă de El prin credință. Și oare nu e chiar asta definiția credinței? să mergi înainte prin beznă, agățându-te de Dumnezeu?

Derk se ridică de pe scaun și mă cuprinde cu brațele lui calde, arse de soare.

— Te iubesc, tante Geesje, murmură el.

— Ik hou ook van jou, îi răspund. Și eu te iubesc.

Capitolul 17

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 50 de ani în urmă

Îmi amintesc și acum după-amiaza aceea de toamnă timpurie, când am primit ultima scrisoare de la Hendrik. Unul din coloniști avu drum la Allegan și o aduse cu el la întoarcere. Paginile îi debordau de vești bune și entuziasmul i se resimțea în fiecare rând. Trecuseră câteva săptămâni de când o pusese la poștă în Olanda și trebuia să fie deja în drum spre America. Pesemne că n-aveam să mai primesc vești de la el până în clipa când se va ivi din pădure, alergând drept în brațele mele.

Draga mea Geesje,

M-am eliberat din armată și am terminat pregătirile de călătorie. Voi veni cu un grup de emigranți olandezi care vor să se stabilească în statul Wisconsin. Vom ridica pânzele mâine din Rotterdam. Înțeleg acum ce trebuie să fi simțit strămoșii mei când se pregăteau să plece pe mare. Îmi vine să sar într-un picior și să dansez de bucurie și nerăbdare.

Vom străbate împreună oceanul până la New York, apoi o vom lua pe râul Hudson, prin canalul Erie până la Buffalo, ca voi. Asta va fi prin luna noiembrie, destul de devreme ca să putem încă naviga pe lacurile americane, așa că ne vom îmbarca pe un vapor care ne va duce peste Erie la Lacul Huron și mai departe, la Sheboygan, din Wisconsin, pe coasta de vest a lacului Michigan. De acolo, voi lua un alt vapor peste lac, până în portul Grand Haven, care, din câte am auzit, e la vreo 30 de kilometri nord de localitatea voastră. De acolo îmi vor spune pe ce drum să ajung la voi.

Dacă totul merge bine, vom putea fi împreună înainte de sfârșitul lui noiembrie.

Am pus destui bani deoparte să cumpăr câteva hectare de pământ în America. Dacă te învoiești și îți îngăduie părinții tăi, vom putea face nunta imediat. Ți-aș ridica și un palat, dacă aș putea, unul mai mare ca al împăratului din Den Hague. O, Geesje, sunt plin de nădejde când mă gândesc la viitorul nostru împreună. În curând! Curând te voi ține în brațe. Curând vom fi împreună pentru tot restul vieții.

*Te iubesc atât de mult,
Hendrik*

Venea în sfârșit la mine! Era pe drum și avea să ajungă în câteva săptămâni. Aveam să facem nunta neîntârziat. Așteptarea îmi mai alina durerea cumplită pricinuită de moartea părinților mei. Hendrik încă nu știa că muriseră. Nu știa ce greutate îl așteptau în această sălbăcie. Dar măcar le vom putea înfrunta împreună.

Zi de zi socoteam în sinea mea cât mai avea de făcut, număram săptămânile de pe ocean și zilele rămase, rugându-mă la Dumnezeu să-l ocrotească de furtună. Mi-l închipuiam debarcând la Castle Garden, din New York, la fel ca mine, și călătorind pe splendidul râu Hudson, până la Albany. Călătoria greoaie pe măgar prin Canalul Erie avea să i se pară nesfârșită și parcă-l vedeam pășind pe mal, alături de măgari să le grăbească ritmul.

Zilele și săptămânile de așteptare păreau să nu se mai sfârșească. Aveam grijă de Arie și de Gerrit și lucram cot la cot cu văduva Van den Bosch, ca să depozităm bruma de alimente pe care reușiserăm să le strângem pentru lunile următoare.

Dereticam prin colibă, cârpeam haine și tricotam șosete groase pentru iarnă. De pe la mijlocul lui noiembrie, am început să privesc zi de zi către pădure, nădăjduind să-l văd

ieșind pe Hendrik în luminișul din preajma colibei și în brațele mele pline de dor. Și zi de zi rămâneam dezamăgită.

— Ar fi trebuit să ajungă deja, am spus în timp ce ațâțam focul să pun la fiert supa de mazăre.

Văduva Van den Bosch frământa aluatul pentru pâine.

— E întâi decembrie. Nu-mi pot închipui de ce n-a ajuns încă.

Mințeam. Îmi puteam închipui tot felul de nenorociri.

Stomacul mi se întorcea pe dos de griji și teamă, de nici poftă de mâncare nu mai aveam.

— Sper că nu s-a rătăcit prin pădure.

— Parcă ziceai c-a fost soldat, nu? Se descurcă el, sunt sigură.

Văduva mai lovi o dată aluatul cu încheietura mâinii. N-am vrut să spun nimic, dar pâinile ei erau uscate și tari, nu ca ale mamei.

— Ce ai de gând să faci la sosirea lui? Întrebă ea. Veți rămâne aici după nuntă?

Știam că încerca să-mi abată gândurile de la frică, aducând vorba de viitorul nostru împreună.

— Simt că această colibă e a lui Maarten, după cât a trudit s-o construiască și să deștelenească pământul. Dar sper că ne va lăsa să rămânem aici până la primăvară. Hendrik va voi probabil să cumpere pământ ceva mai încolo, la ieșirea din oraș. Vrea să desfunde câteva hectare să facă fermă.

— S-ar putea să-și ia și Maarten mireasă zilele astea, zise văduva, coborându-și glasul și făcându-mi poznașă cu ochiul. N-ai văzut-o pe fata aia, Johanna Van Eyck, că e topită după el?

Nu băgasem de seamă. Nu mă gândisem decât la mine în ultimele luni.

— Chiar așa? am zis, mimând interesul. Și e topit și el după ea?

— Cred că da. Nu i-ai văzut stând la taifas după

biserică?

Mă codeam să recunosc, dar nu prea băgasem în seamă oamenii, predicile și nimic altceva de la biserică, preocupată până peste cap cum eram cu rugăciunile mele pentru Hendrik.

— Sper că Maarten își va găsi o soție de treabă și va fi fericit, am spus. E atât de bun cu băieții. Va fi un tată minunat.

— Ai de gând să-i înfiez pe băieți, la venirea lui Hendrik sau o va face Maarten?

M-am oprit din tocat morcovi și mi-am coborât privirea spre Gerrit, care dormea în pătuțul lui de lemn de la gura focului. Maarten îi construise pătuțul să nu trebuiască să doarmă pe podeaua umedă de zgură. Întrebarea văduvei mă luă prin surprindere.

— Nu știi încă la cine vor rămâne băieții. Trebuie să aștept venirea lui Hendrik și să stăm de vorbă.

Îi îndrăgisem pe Arie și pe Gerrit ca pe copiii mei. Îmi spuneau „mamă”. Viața fără ei părea de neînchipuit. Dar și Maarten îi iubea. El și ceilalți bărbați din localitate vânduseră unei fabrici de cherestea copacii pe care îi tăiaseră și, cu o parte din câștiguri, Maarten cumpăraseră niște găini, un purcel și o vacă de lapte, ca să le asigure de mâncare. Habar n-aveam ce credea Hendrik despre sarcina de a crește copiii altora. Nu discutaserăm niciodată despre asta. Nu ne cunoșteam nici de șase luni, când fusese transferat la Utrecht. Distanțele enorme străbătute de scrisorile noastre și săptămânile cât le lua să ajungă la noi, ne limitau subiectele de conversație. Dar odată ajunși împreună, vom avea o viață întreagă să ne cunoaștem. Și cu timpul vom ajunge la fel de apropiați ca părinții mei. Mama și tata își citeau gândurile și sentimentele fără cuvinte, făcându-se înțeleși dintr-un simplu gest sau o privire. Așa aveam să fim și noi într-o zi.

Când începură să cadă primii fulgi de zăpadă, nu mi-am mai putut ascunde îngrijorarea. Mi-am amintit de cele două

înmormântări pe mare, la care luasem parte în mijlocul Atlanticului și cum mă îndoisem de bunătatea lui Dumnezeu. Mă întrebasesem atunci: „Dacă putea s-o smulgă cu atâta cruzime pe mireasă de lângă mirele ei și pe copil din sânul mamei sale, n-ar fi putut la fel de lesne să-l ia și pe Hendrik de la mine?” Iar acum îmi luase și părinții. Teama de aceste toane părelnice ale lui Dumnezeu mă chinuia zi și noapte.

Nu mai vorbeam decât de Hendrik.

— Ar fi trebuit să ajungă cu săptămâni în urmă, i-am spus văduvei Van den Bosch, în timp ce urcam dealul înghețat într-o dimineață de duminică. Bărbații terminaseră de construit biserica de bârne și am fost întâmpinați de un val de căldură. I-am descotoșmănit pe Arie și pe Gerrit și mi-am agățat paltonul în cui.

— Mereu se mai ivește câte ceva, mă liniști ea. Ne vom ruga pentru el în dimineața asta.

Ne-am așezat una lângă alta, încadrate de fiul ei pe o parte și de cei doi băieți pe cealaltă.

Mi-am dat seama că ceva nu era în regulă încă din clipa când pastorul Van Raalte urcă la amvon, în duminica aceea. Ne era pastor de multă vreme și îl văzusem înfruntând crize greu de închipuit: răul de mare de pe Atlantic, epuizarea după drumul prin omătul până la brâu, jalea după oblojirea neobosită a enoriașilor în timpul malariei. Îl văzusem plângând la înmormântarea bărbaților, femeilor și copiilor ce-l urmaseră cu credință în ținutul acela nou. Dar n-am să uit niciodată chipul lui alb ca varul când se sui la amvon în duminica aceea de septembrie să ne dea vestea.

— A avut loc un naufragiu, rosti el cu un tremur în glas.

Inima îmi stătu în loc, grea ca un bolovan. Îmi venea să-l opresc. Mi-am dus mâna la gură să-mi înăbuș țipătul, simțind nevoia să-mi astup și urechile. Am așteptat tremurând, zguduită parcă de febră ca la malarie.

— Un vapor pe nume Phoenix a luat foc și s-a scufundat în lacul Michigan, cu aproape două săptămâni în urmă, pe

data de 21 noiembrie. Vasul aducea la bord un număr mare de concetățeni de-ai noștri din Olanda: vreo două sute optzeci de bărbați, femei și copii ce imigrau în Wisconsin. S-au înregistrat multe victime.

Se opri să-și înghită nodul din gât și să-și recapete cumpătul, în timp ce văduva Van den Bosch mă luă de mână și mă strânse cu putere. Pastorul continuă să citească și fiecare cuvânt era ca o nouă lovitură de pumnal în inima mea.

— Phoenix a ridicat ancora din Buffalo, New York, și a străbătut lacul Erie până la Huron și, de acolo, spre Lacul Michigan. La opt kilometri de destinație – Sheboygan, Wisconsin – vaporul a luat foc. Din cei peste trei sute de călători aflați la bord n-au supraviețuit decât patruzeci și trei. În bărcile de salvare – doar două la număr – li s-a dat prioritate celor de la clasa întâi, nu imigranților olandezi săraci.

Împătură hârtia și își ridică ochii spre noi.

— Au pierit familii întregi cu copii mici. Știu că mulți vă așteptați rudeniile...

N-am mai așteptat să continue. L-am ridicat pe Gerrit din poală, azvârlindu-l aproape în brațele văduvei Van den Bosch, și m-am repezit afară în aerul geros al dimineții fără să-mi mai iau paltonul. Stomacul îmi era întors pe dos. Mi se făcu greață. Am coborât orbește dealul pe poteca înghețată, cu inima bubuindu-mi în piept.

„Nu, Hendrik. Te implor, Dumnezeuule, nu el!”

Nu se poate să fie Phoenix vaporul lui! Și chiar să fi fost, sigur ar fi găsit el o cale de scăpare. S-ar fi cățarat într-o barcă. Sau ar fi înotat. Era destul de tânăr și voinic să supraviețuiască lacului înghețat până la sosirea ajutoarelor. Nu voiam în ruptul capului să cred că pierise. Orbită de lacrimi, m-am împiedicat de o rădăcină de copac și m-am prăbușit în genunchi pe cărare. Am rămas acolo plângând, tremurând și rugându-mă din toată inima, înnegurând aerul cu răsuflarea mea.

„Te rog, Doamne! Fă ca Hendrik să fie în viață! Te implor!”

Simțeam nevoia să mă târguiesc cu Dumnezeu, să-i promit orice, dar n-aveam nimic să-i ofer în schimbul vieții lui Hendrik.

Am auzit zgomote de pași în spatele meu, dar nu m-am întors. O clipă mai târziu, cineva îmi înfășură un palton gros după umerii tremurând. Am crezut că era văduva Van den Bosch, dar era Maarten, care se ghemui lângă mine. Mă strânse la piept și mă legănă, lăsându-mă să plâng mai departe.

— Îmi pare atât de rău, Geesje. Ce-aș putea să spun? Ce să fac?

— Trăiește, știu că trăiește... Hendrik e în viață. Va veni după mine. Ne vom căsători...

Maarten nu răspunse.

Habar n-am câtă vreme am rămas acolo, până când, într-un târziu, Maarten mă ajută să mă ridic și mă duse acasă în colibă. Puse pe foc și mă înveli într-o pătură.

— Mă duc după băieți, zise el. Ești bine?

M-am holbat la flăcări, legănându-mă înainte și înapoi, zguduită de frisoane. Hendrik se va întoarce. Fără doar și poate.

Dar nu se întoarce.

La aproape trei luni după naufragiu, trezindu-mă într-o dimineață, am văzut că afară viscoalea. Codrul era înghețat de jale ca inima mea – nins, lipsit de viață și de contur. Am ieșit să aduc lemne de foc și, privind la ninsoarea ce cădea peste mormanele de omăt, am înțeles adevărul: Hendrik nu mai venea. Era mort. Mort ca ținutul înghețat ce mi se întindea înainte cât vedeam cu ochii. O troiană de zăpadă îngropase buturuga pe care crăpa lemne Maarten. Îngropată sub nea era și orice urmă de potecă spre coliba vecinilor. Numai de m-ar fi îngropat și pe mine! Disperarea îmi era mai rece și mai imensă ca troienele de zăpadă, jalea mai mare și fără de fund ca lacul ce-mi înghițise omul iubit.

Spulberate erau nădejtile și năzuințele mele, ca și cele ale părinților mei înaintea mea. Mama și tata nu mai erau, iar acum îl pierdusem și pe Hendrik. Mă aflam la mii de kilometri de casă, prizonieră în acest pustiu, viețuind într-o cocioabă. Orice speranță mi se năruise. Nu mai aveam pentru ce să trăiesc. Îmi doream să mor, să mă duc în rai la toți cei dragi pe care îi pierdusem.

Am auzit ușa de la colibă deschizându-se și închizându-se în spatele meu. O clipă mai târziu, Maarten îmi puse o mână pe umăr și mă întoarse spre el cu blândețe.

— Du-te în casă, Geesje. Aduc eu lemne. Copiii au nevoie de tine. Cer micul dejun.

L-am ascultat. Singurul lucru care mă mai ținea în viață era grija față de Arie și Gerrit.

Mai târziu în după-amiaza aceea, când se mai potoli vijelia, i-am înfoclit pe băieți și i-am trimis afară să se joace cu Maarten în zăpadă. I-am privit de la fereastră, ascultându-le râsetele. Îl adora pe Maarten, care îi adora la rândul lui. Trecuseră șase luni de când își pierduseră părinții și jalea începea să li se mai aline. Dar oare a mea se va alina vreodată?

Când dădură buzna înapoi în casă, obrăjorii le erau roșii de frig. I-am zvântat, le-am dat să mănânce supă și i-am pregătit de culcare. Maarten le spuse povești la gura sobei – povești de acasă din Olanda și din Biblie. L-am luat în brațe pe Gerrit, legănându-l până adormi și culcându-l apoi în pătuț. Când Maarten ieși în șopron să vadă de vacă, m-am luat după el.

— Vreau să mă întorc acasă, i-am spus.

Se opri din spartul țăturilor de gheață din jgheab.

— În Olanda?

— Da. Nu-mi pasă cât am de mers, când ajung sau cât mă costă drumul. Vreau să merg acasă. Poți să mă ajuți să fac pregătirile de drum?

Maarten se holbă la mine.

— De una singură?

Am dat din cap. Adevărul era că mă îngrozeam să călătoresc singură, ca să nu mai vorbesc de imbarcarea pe un alt vapor, după tragedia de pe Phoenix. Și nu luase foc și vasul nostru, Meridionalul, la venirea încoace? Din fericire, ne aflasem în port, nu la cinci mile în largul mării. Dar n-aveam de gând să las frica să-mi stea în cale.

— Vreau să mă întorc acasă la Leiden. Voi sta la una din surorile mele.

— Dar se vor îndrepta lucrurile și aici...

— Cum? am izbucnit. Cum se vor îndrepta? Bagi tu mâna-n foc de asta?

Mi-am coborât glasul, să nu mă audă văduva Van den Bosch sau copiii.

— Și când? Peste un an, doi? Vom recupera tot ce-am avut la Leiden? Am pierdut tot ce-am iubit vreodată!

Maarten își abătu privirea. Mi-am dat seama că-l rănisem.

— Și cu Arie și Gerrit cum rămâne? Întrebă el. Îi vei lua cu tine la Leiden?

— Nu știu... Te implor, Maarten, ajută-mă să merg acasă! Mă tem să nu-mi pierd mințile dacă nu mai am nici speranța asta de care să mă agăț.

El răsuflă din greu, formând un norișor de aburi înghețați, începu să desprindă din nou țurțurii de gheață.

— Am să vorbesc cu pastorul Van Raalte...

— Ba nu, să nu faci asta. Mă va întreba de ce mi-am pierdut nădejdea și nu-mi arde să vorbesc de Dumnezeu, credință și altele de felul ăsta.

Nu mai dădusem pe la biserică din dimineața când pastorul ne-a dat vestea despre Phoenix. N-aveam ce să-i spun lui Dumnezeu și nu mă interesa nimic din ce ar fi avut El de spus.

— N-are cum să justifice faptul că mi-a luat părinții. Sau pe părinții acestor doi copii nevinovați. De ce ne chinuim aici în felul ăsta, când n-am făcut decât să ne supunem Lui și să mergem unde ne-a trimis?

Maarten nu încercă să răspundă, copleșit de îndoielile mele.

— De ce nu-l întrebi pe pastorul Van Raalte sau pe cine vrei tu de ce l-a luat Dumnezeu pe Hendrik, am izbucnit eu, când n-a făcut decât să vină aici ca să-L cunoască mai bine și să-L slujească după puterile lui? Sau de ce a făcut să piară un vapor întreg, familii cu copii mici, a căror singură greșeală a fost că L-au iubit și și-au pus nădejdea în El?

Întrebarea rămase suspendată în văzduhul înghețat. Vaca se foi, bătând din picioare și înghiontindu-mă. Am împins-o la o parte. Când Maarten îmi răspunse în sfârșit, vorbele lui mă uimiră.

— Să văd ce pot face să ne întoarcem acasă, Geesje. Dar poți să mai aștepti câteva luni? Lacurile nu se vor dezgheța până la primăvară. Și trebuie să fac rost de niște bani pentru călătoria la New York și drumul peste ocean.

Mângâia botul vacii, vorbind ca pentru sine.

— Aș putea vinde ogorul tatălui tău și coliba aceasta. Iar la primăvară am să-mi găsesc de lucru la câmp să fac rost de bani de drum.

— Nu-ți cer să vii cu mine, Maarten. Doar să mă ajuți să ajung acasă.

El clătină din cap.

— I-am făgăduit tatălui tău că voi avea grijă de tine. Și nu te pot lăsa să bați singură atâta cale.

— Nu mi-e frică. Dacă am supraviețuit în locul ăsta groaznic...

Glasul mi se întretăie la amintirea codrilor sălbatici și lacurilor ce mi-i răpiseră pe cei dragi. Dar știam că Maarten are dreptate. O fată tânără și frumușică nu se cuvenea să călătorească singură. Nu vorbeam engleza. Străinii îmi aruncaseră ocheade necuviincioase la Castle Garden, chiar și în mijlocul unui grup de oameni. Aș fi fost mult mai în siguranță cu Maarten.

— Vom merge împreună, zise el. Îi vom lua și pe Arie și Gerrit.

— Vrei și tu să te întorci acasă? l-am întrebat.

El șovăi.

— Fii sincer, Maarten.

— Vreau să fii fericită. Mă doare sufletul când mă gândesc prin câte ai trecut... Am să vorbesc la dimineață cu pastorul Van Raalte despre vânzarea pământului. Să vedem ce zice.

Maarten porni spre coliba pastorului de îndată ce-și isprăvi corvezile de dimineață. Mă întrebam cum va găsi drumul încolo și înapoi prin zăpadă, cu toate potecile acoperite de troiene. Mă temeam să nu-l aducă și pe pastor cu el, ca să mă convingă să mă dau bătută, dar se întoarse singur.

— Ei bine, ce-a zis? l-am întrebat înainte să apuce să-și scuture omătul de pe sabotii de lemn și să intre în colibă. Poate să vândă pământul?

— Da... Vânzarea pământului nu e o problemă.

— Atunci ce e?

Intră în casă, închizând ușa în urma lui, și se opri să răvășească părul blond și des al lui Arie. Băiețelul îi alergase în întâmpinare și acum se agăța de piciorul lui, îngreunându-i mersul. Maarten vorbi cu voce joasă:

— A spus că nu se cuvine să călătorim împreună, din moment ce nu suntem rudenii. Și că nu putem să-i înfiem sau să-i luăm cu noi pe băieți din același motiv. Ne-a sfătuit să ne mai rugăm în privința hotărârii noastre și a făgăduit să se roage și el.

— Dar ce altceva putem face? Vreau să mă duc acasă!

Văduva Van den Bosch își ridică privirea din locul unde cârpea la gura sobei, lăsând să-i cadă în poală tivul pantalonilor strâmți ai fiului ei.

— Unde acasă? făcu ea. În Olanda?!

— Da. De îndată ce se topește zăpada, mă întorc acasă. Urăsc locul ăsta!

— Dar ai uitat ce foamete era? Și ce greu își găseau oamenii de lucru?

— Mai bine mor acasă la Leiden, decât în locul ăsta barbar.

Nici ea, nici Maarten nu mai rostiră niciun cuvânt și ne-am întors fiecare la treburile lui. Dar toată ziua mi-am sfărâmat creierii ce să fac. Era o nebunie să străbat singură atâta cale. Voiam să primesc oferta lui Maarten de a mă însoți, dar nu se cuvenea să călătorim împreună. Și eram devastată că nu-i puteam lua pe Arie și pe Gerrit. Mă atașasem enorm de ei și perspectiva de a-i lăsa aici, în ținutul ăsta uitat de Dumnezeu, mi se părea de neînchipuit. Trebuiau să vină cu noi. În timp ce schimbam scutecul lui Gerrit în după-amiaza aceea, îmi veni o idee ce le rezolva pe toate. Să fi fost soția lui Maarten, ar fi putut să mă ducă acasă. Și am fi putut păstra și copiii. Dar oare aveam puterea s-o fac?

Să mă mărit. Cu Maarten. Nu cu Hendrik. Mi se părea de neconceput.

Și totuși, știam că am nevoie de el. De când îmi muriseră părinții vara trecută, Maarten făcuse toată munca unui soț. Îmi arătase o bunătate și o răbdare nețărmurită. Știam că mă iubise odată. Poate încă mă mai iubea. Iar eu țineam la el ca la un frate sau la un vechi prieten. Mă simțeam neajutorată fără el. Trecuserăm prin atâtea împreună, de la începutul persecuției din Leiden, de la acea primă cărămidă aruncată pe fereastră. I-a rămas credincios lui Dumnezeu, precum și mie și alor mei, fără să se plângă vreodată și ocrotindu-mă mereu.

Îl auzeam acum tăind lemne în curte, tulburând tăcerea cu trosnetele și bocăniturile lui. Mi-am luat haina și o pereche de șosete în plus.

— Pot să vin și eu? întrebă Arie când mă văzu îmbrăcându-mă.

— Nu, lieveling, mă întorc îndată. Rămâi aici la căldură.

Am închis ușa în urma mea și am străbătut curtea plină de zăpadă. Maarten se opri din lucru când mă zări.

— Ce s-a întâmplat?

— Încă mai vrei să te căsătorești cu mine?... Dacă am fi cununați, am putea să plecăm împreună acasă și să-i luăm cu noi și pe băieți.

Privirile ni se întâlneau sub razele blânde ale soarelui de iarnă. Trecură parcă minute în șir până răspunse în cele din urmă:

— Te iubesc, Geesje. Te-am iubit întotdeauna. Aș face orice pentru tine.

Trebuie să-mi abat privirea.

— Iar tu ești prietenul meu cel mai bun... Dar înainte să iei o hotărâre, vreau să fiu sinceră cu tine. Nu cred că voi mai putea să iubesc pe nimeni cum l-am iubit pe Hendrik.

— Știi asta.

Își coborî privirea spre mâinile lui mari, colțuroase, încheștate pe mânerul securii.

— Maarten, uită-te la mine.

Am așteptat să-și ridice capul.

— Meriți mult mai mult decât îți pot oferi eu. Meriți o soție care să te iubească din toată inima. Care să-ți împărtășească pe deplin credința în Dumnezeu. Din credința mea n-a mai rămas nimic. Nu spune „da”, decât dacă îți dorești într-adevăr să te însori cu mine.

— Nu-mi fac speranțe false luându-te de soție, zise el. Știi bine că l-ai iubit pe Hendrik și că n-am să-i pot lua niciodată locul în inima ta... Dar m-aș mulțumi să-ți port de grijă tot restul vieții. Ție și micuților Arie și Gerrit.

Dragul de Maarten! Mi-a fost alături de când mă știu, un umăr consolator pe care îmi puteam plânge durerea. M-a ocrotit în primejdii, m-a înveselit în durere, m-a încurajat când mi-a fost teamă, m-a îngrijit când am zăcut la pat. Pleca în oraș după provizii, când probabil era și el sleit de foame și oboseală, după munca trudnică la construirea colibei și desțelenirea pământului. Iar acum era gata să se sacrifice din nou pentru mine, renunțând la tot ce construisese cu trudă aici, în America, pentru a mă duce acasă la Leiden. Era gata să mă ia de soție, știind prea bine

că nu-l iubeam și că va trebui să trăiască o viață în umbra lui Hendrik. Era gata să-și jertfească propria fericire de dragul meu. Măcar atât îi datoram acestui om blând și iubitor, să încerc să-i fiu o soție bună. Singurul bărbat pe care-l iubisem vreodată era mort și aveam să-mi petrec restul vieții fără el. N-aveam nici nouăsprezece ani și, privind în viitor la toți anii ce-mi stăteau înaintea, mi-am zis că nu voiam să simt povara acestei singurătăți toată viața. Nu voiam să rămân singură. Îmi doream mulțumirea și siguranța pe care ți le oferă un soț și o familie. Dacă nu-mi era scris să fiu cu Hendrik, de ce să nu-mi petrec restul vieții cu Maarten, pe care-l știam de la zece ani? Era tot ce-mi mai rămăsese din viața de odinioară. Nu-mi puteam închipui un soț mai bun ca el. Și făgăduise să mă ducă acasă. L-am luat mâna roșie și crăpată de frig într-a mea.

— Am să mă străduiesc să-ți fiu o soție bună. Să-l rugăm pe pastorul Van Raalte să anunțe cununia la biserică.

— Ești sigură, Geesje?

I-am văzut nădejdea vădită din ochi.

— Da. Dar tu, tu ești sigur, Maarten?

— Da.

Zâmbi, și nădejdea i se preschimbă în bucurie. Vedeam că era dornic să mă ia în brațe, dar nu făcu decât să mă strângă de mână, dându-mi apoi drumul.

— Atunci e lucru hotărât?

— Da, e lucru hotărât.

L-am înștiințat pe pastorul Van Raalte de hotărârea noastră și, când citi anunțul duminică la biserică, am văzut-o pe Johanna Van Eyck ridicându-se de la locul ei și ieșind pe nesimțite pe ușa din spate. Mi-am amintit că sperase și ea să se mărite cu Maarten. Acum îi spulberasem această nădejde. Trei săptămâni mai târziu, mă cununam cu Maarten de Jonge, în cadrul unei ceremonii modeste la bisericuța de lemn de pe deal. Ne-am întors apoi la colibă cu fiii noștri adoptivi, Arie și Gerrit, să ne începem noua viață de familie. Și pregătirile de întoarcere în Olanda.

Capitolul 18

Anna

Hotel Ottawa

1897

— M-am hotărât să mă mărit cu William, îi spun tatii seara în timp ce ne luăm cina în sufrageria somptuoasă a hotelului. M-am frământat toată ziua cu problemele lui bănești, de parcă ar fi apăsător pe umerii mei.

— Ești sigură, Anna?

Văd speranța plină de neîncredere din ochii lui. Așteaptă cu sufletul la gură.

— Da. Sunt sigură, dacă mă vrea și el înapoi.

— Sigur că te vrea. Am vorbit despre asta și ține la tine, Anna. Știu că vei duce o viață minunată alături de el și că vei avea tot ce și-ar putea dori o fată.

Ușurarea tatii e vădită. Îmi cobor privirea în farfurie, tăind cu grijă peștele prăjit în dumicate mici. În minte, îmi răsună brusc întrebarea lui Iisus: „Și ce ar folosi unui om să câștige toată lumea, dacă și-ar pierde sufletul?” Am citit acest verset mai devreme în capitolul opt al evangheliei după Marcu și mi-am amintit că îl auzisem și în predica pastorului, de la biserica din castel. Oare îmi pierd sufletul intrând în această căsnicie? Trebuie să continui discuția cu Derk. Sunt sigură că el îmi poate răspunde la întrebări. Doar vrea să se facă preot, așa că va putea să-mi spună sincer dacă îmi primejduiesc sufletul sau nu. Îmi ridic din nou ochii spre părinții mei.

— Cred că ar fi mai bine să vă întoarceți singuri duminică, la Chicago. Aș vrea să mai rămân o săptămână.

— De ce? Întreabă mama. Doar trebuie să facem pregătirile de nuntă...

— Să călătorești singură? intervine tata. Nici pomeneală.

— Dar sunt femeie în toată firea, tată. Nu mi-e teamă.

— Ar trebui să-ți fie.

— De ce vrei să rămâi? mă interoghează din nou mama. Am avut impresia că te cam plictisești aici.

— Nu, deloc. Mi se pare reconfortant să-mi petrec vara departe de dogoarea și forfota orașului. Trebuie să recunoști și tu, tată, că e mult mai răcoare aici decât la Chicago.

— Și cu William cum rămâne? Ce-am să-i spun când mă va întreba de ce nu te-ai întors?

Tata pare îngrijorat din nou și cutele de pe frunte i se adâncesc.

— Am să-i scriu o scrisoare, chiar în seara asta. Poți să i-o dai de îndată ce ajungi. Am să-i spun cât de rău îmi pare că ne-am certat și ce mult mi-aș dori să-i fiu soție.

Știi că tata are dreptate: William îmi va asigura un trai minunat. E un bărbat de treabă. Un bărbat putred de bogat. Îmi va construi o vilă superbă pe Bulevardul Preeriei, iar eu îi voi dăruia un fiu care să-i moștenească averea.

Ca din senin, îmi vine în minte un alt verset citit în Evanghelia după Marcu: „Mai lesne este să treacă o cămilă prin urechea unui ac, decât să intre un om bogat în împărăția lui Dumnezeu!” Cuvintele mi-au stăruit în minte fiindcă nu le-am deslușit tâcul. Iisus vorbea cu un tânăr foarte bogat care L-a întrebat ce să facă pentru a moșteni viața veșnică. „Vinde tot ce ai și dă la săraci”, i-a răspuns Iisus. Bărbatul n-a avut puterea s-o facă, nu mai mult decât ar fi avut William sau tata să renunțe la toată averea lor și s-o dea săracilor. Oare ne cere într-adevăr Iisus un asemenea sacrificiu? Sper ca Derk să-mi tâlcuiască vorbele Lui și să mă liniștească.

— De ce nu vii acasă să i-o spui chiar tu? întreabă tata, întrerupându-mi șirul gândurilor.

— Pentru că... pentru că îmi place aici.

Nu îndrăznesc să-i mărturisesc adevăratul motiv.

— Nu vreau să mai stau decât o săptămână. Te rog, tată...

— Nu te pot lăsa să călătorești singură, Anna. Nu se cuvine.

Mă întorc spre mama, implorând-o din priviri. Știu că se plictisește aici și că abia așteaptă să se întoarcă la viața ei mondenă, din Chicago. Dar mai știu și că mi-e datoare, pentru că mi-a violat intimitatea citindu-mi jurnalul. O știe și ea.

— Dacă te face fericită, mai putem rămâne o săptămână, Anna. Îl vom ruga pe tata să ne lase în scris cum să ne întoarcem cu trenul. Ești de acord, Arthur?

Tata se învoiește, în cele din urmă, cu strângere de inimă. E și în interesul lui să mă facă fericită. Stau trează până noaptea târziu să-i scriu lui William, implorându-l să-mi mai dea o șansă. Îi mărturisesc cât de rău îmi pare că am ieșit din cuvântul lui. Îi făgăduiesc ca, după ce-i voi fi soție, să ascult de el cum se cuvine să ascult de un cap al familiei. Dacă mă poate ierta pentru încăpățânarea mea, nădăjduiesc să o luăm de la capăt și să reînnoim logodna. Îl asigur că vom duce o viață fericită împreună.

Recitesc scrisoarea înainte să sigilez plicul și constat că n-am pomenit nimic de dragoste. Oare încă îl mai iubesc? Nu contează. Dacă mă mărit cu William, o fac de dragul părinților mei. Nu-i nici pe departe un sacrificiu. Să devii una din cele mai bogate femei din Chicago nu se poate numi un sacrificiu, chiar de nu sunt îndrăgostită de el.

Îmi amintesc cum m-am gândit la un moment dat că, dacă mă mărit cu William, viitorul avea să-mi fie înghițit de planurile lui, cum e înghițit trupul mamei mele de valuri, în coșmarul meu. Dar dacă n-o fac, negoțul tatii se duce de râpă și cine știe ce ne așteaptă în viitor. Chiar dacă am îndoieli în privința iubirii mele față de William, nu mă îndoiesc de dragostea pentru părinții mei. În zorii zilei, mă strecor din iatac, înainte de micul dejun, și pornesc grăbită în căutarea lui Derk. Îl găsesc lângă doc, ocupat cu bărcile, ca de obicei, trăgând în apă ambarcațiunile cu pânze și schifurile de pe plajă să le pregătească pe când își termină

clienții hotelului micul dejun.

— Te-ai trezit devreme azi, îmi zice el când mă zărește.

— Da. Vreau să te mai întreb una, alta. Ai timp să vorbim mai târziu - poate la sfârșitul zilei, să nu te rețin de la lucru?

El se fâstâcește brusc, ațintindu-și privirea la picioare, și obrajii bronzăți i se înroșesc ușor. Mă întreb dacă n-am fost cumva prea îndrăzneță, dispunând de timpul lui în felul acesta. La urma urmei, nu sunt decât o străină. Dar el își ridică privirea zâmbind și zice:

— Termin la ora patru. Te aștept acolo, pe banca pe care stai de obicei.

Îmi fac griji în treacăt, să nu ne zărească mama și să înțeleagă greșit, dar nu vreau să-l bombardez cu și mai multe pretenții.

— Mulțumesc. Îți sunt profund îndatorată pentru tot ajutorul pe care mi-l oferi.

Mă grăbesc să plec, întrebându-mă cum îi voi explica tatii situația, dacă s-ar întâmpla să arunce o privire pe geam și să mă zărească stând la taifas cu un angajat chipeș al hotelului, mai ales după ce l-am rugat să mă mai lase să rămân o săptămână.

Dar nu ne zărește. În a doua parte a dimineții, îi dau tatii scrisoarea adresată lui William și îmi iau rămas bun de la el înainte să urce în trenul spre Holland. De acolo, are legătură directă la Chicago. Mă întreb de ce nu a luat-o pe drumul mai scurt cu vaporul, cum am făcut-o eu și mama, dar nu-l întreb nimic. Gândurile îmi sunt preocupate de scrisoarea pe care o poartă asupra lui. De îndată ce i-o va da lui William, va trebui să mă mărit cu el. Dar până una-alta, mai am o săptămână să găsesc răspuns la întrebările mele, ca să-mi pot ține făgăduiala și să nu mă mai întorc la biserica din castel.

Îi spun același lucru lui Derk, când ne întâlnim pe bancă mai târziu, în după-amiaza aceea.

Pornesc iar din loc, fără să-i răspund imediat. Mă

hotărăsc în cele din urmă să-i spun adevărul.

— Am aflat că negoțul tatii este în impas. Are nevoie de legăturile de familie cu William și cu banca lui, ca să depășească această criză. Țin mult la tata. Pentru el și pentru mama aş face orice. Nu se vor descurca dacă îşi pierd toţi banii.

— Şi ei ştiu că din cauza asta te sacrifici să îl iei de soţ pe William?

— Nu. Şi nu-i tocmai un sacrificiu. William e un om cumsecade dintr-o familie bună, bisericoasă. Voi fi o femeie bogată. Sunt sigură că mă va lăsa să dau cu dărnicie săracilor. Voi putea face mult bine dacă devin soţia lui.

— Deci hotărârea ta e luată.

E o afirmaţie, nu o întrebare.

— Da.

Aştept ca barca să se umple cu tineri voioşi şi să treacă pe lângă noi, pe canal, înainte să continui. Soarele după-amiezii târzii dogoreşte încă şi trag adânc aer în piept, pregătindu-mă să dau glas primei întrebări. Sunt uimită şi în acelaşi timp îi sunt recunoscătoare lui Derk că n-a încercat să mă facă să mă răzgândesc în privinţa căsătoriei cu William.

— Am citit din Biblia ta şi...

— E a ta acum. Poţi s-o păstrezi.

— Dar n-aş putea...

— Gândeşte-te la ea ca la un dar de nuntă, dat mai devreme.

— În cazul ăsta... îţi mulţumesc.

Mă simt stânjenită să-l aud pomenind de nuntă. Mă opresc o clipă să-mi adun gândurile.

— Citeam zilele trecute că Iisus a spus că-i mai uşor să treacă o cămilă prin urechile acului, decât să intre un bogat în împărăţia lui Dumnezeu. După nunta cu William voi fi o femeie foarte bogată, aşa că mă întreb ce a vrut să spună. Voi fi izgonită din împărăţia lui Dumnezeu dacă sunt bogată?

Derk se scarpină în barbă, căutând răspunsul.

— Păi... Iisus tocmai i-a spus tânărului bogat să vândă totul și să-și împartă averea la săraci, nu? Dar tânărul n-a avut puterea să o facă. Ținea prea mult la avuțiile lui, ca să se despartă de ele.

— Și nu mă mir. Știu ce greu le-ar fi părinților mei sau lui William să-și piardă averea, darămite s-o împartă de bunăvoie.

— Iisus a vrut să ilustreze faptul că pentru mulți bogați, averea e mai importantă decât să-l urmeze pe El. A vrut ca tânărul să-și dea singur seama de asta. Dar apoi a adăugat că, deși pentru un bogat poate fi greu să se încreadă în Dumnezeu mai mult decât în averea lui, acest lucru nu e imposibil. Dumnezeu poate să schimbe inima oricui, numai să se lase schimbat. Iisus a spus că la Dumnezeu totul este cu putință.

— Înseamnă că sunt și printre bogați oameni buni care-L slujesc pe Dumnezeu?

— Sigur că da. Și...

— Și voi fi primită în împărăția Lui, chiar dacă sunt bogată?

— Tânărul din povestire este cel care l-a părăsit pe Iisus, nu invers. Morala e că trebuie să fim gata să ne supunem Lui și să-L urmăm, chiar cu prețul de a renunța la ceea ce iubim.

— De aceea ai renunțat la însurătoarea cu fata pe care o iubeai, ca să te faci preot?

Derk mă privește cu o expresie stranie, pe care nu știu să o interpretez. Încă nu-l cunosc prea bine. Pare uimit că am abătut discuția spre el, de la mine și problemele mele.

— Da, zice el în cele din urmă. Cred că de aceea.

Se aude un chiot și se întoarce să-i facă cu mâna cuiva dintr-o barcă în trecere.

— Hei! Succes la curse! exclamă el.

— Nu ne-ar strica să te avem cu noi în echipă, Derk! strigă bărbatul.

— Data viitoare, răspunde el râzând.

Trebuie să recunosc că invidiez emoția, înflăcărarea și sentimentul de libertate pe care îl degajă echipele din concurs. Și bucuria. Îmi vine un alt gând.

— Așa a spus și reverendul Torrey, într-una din predicile lui.

A spus: „Căutați și veți găsi; bateți și vi se va deschide”. Și că trebuie să-L căutăm neconținut pe Dumnezeu. Dar eu nu știu cum s-o fac. Dumnezeu mi se pare atât de aproape când sunt acolo la biserică. De aceea mă tot duc înapoi. Dar i-am făgăduit lui William că n-am să mai merg și de data asta trebuie să-mi țin făgăduiala.

— Dumnezeu este peste tot, Anna. Iisus a spus că nu ne va părăsi și nu ne va lăsa singuri niciodată. Tante Geesje m-a învățat asta. M-am simțit atât de singur după ce a murit mama, dar Geesje m-a încredințat că Iisus e cu mine întotdeauna.

— Și a fost cu tine?... Mai e încă?

— Da, răspunde el simplu. Nu mă mai simt singur.

Tânjesc să am și eu ce are Derk și tante Geesje. Ajunși la capătul canalului, ne oprim câteva clipe pe plaja nisipoasă să urmărim cursa cu bărci. Când îmi ridic privirea spre Derk, îl văd cu mâna streășină la ochi, zâmbind cu gura până la urechi.

— Ce te atrage atât de mult la mersul cu barca? Îl întreb.

— Provocarea, lupta cu vântul și valurile, puterea de a îndrepta barca în orice direcție doresc. Și îmi mai place spiritul de echipă, munca în grup, distracția.

— Eu mă simt întotdeauna atât de singură, îi mărturisesc. Părăsită.

E cuvântul pe care l-a folosit mama când mi-a spus că ea și tata m-au găsit singură singurică, fără părinți. Părăsită. Dar eram pe atunci un copil nou-născut. N-aveam cum să țin minte că am fost părăsită. Și părinții mei m-au îngrijit cu drag toată viața, de când mă țin minte. Îmi dreg

glasul, ca să-mi alung tristețea de neînțeles și îi spun lui Derk:

— William nu mă ascultă când încerc să-i vorbesc despre Dumnezeu, credință sau altele de felul ăsta. Nu mă înțelege când îi spun că parcă lipsește ceva, aici, pe dinăuntru...

Îmi duc mâna la inimă. Derk își întoarce privirea spre mine, aplecându-se ușor să mă asculte. Mila adâncă din ochii lui mă face să plâng. Are ochii de culoarea cerului de deasupra și a lacului de dinaintea noastră și părul de nuanța caldă, aurie a nisipului.

— N-ai pe nimeni la Chicago cu care să stai de vorbă și care să-ți răspundă la întrebări? mă întreabă el.

— În cercul meu social, nu. Prietenii sunt foarte superficiale și subiectele de discuție, frivole. De mult tânjesc după un prieten adevărat. Și ăsta e încă un motiv pentru care sunt atât de atrasă de biserica din castel. Acolo m-am simțit ca acasă. Mă simt stingheră cu ceilalți tineri bogați de vârsta mea. Am avut întotdeauna impresia că sunt... diferită de ceilalți. De parcă ar lipsi o parte din mine.

— Nu vreau să-ți ofer răspunsuri pripite, dar de ce nu te rogi lui Dumnezeu să-ți dea o prietenă care să-ți fie alături și cu care să poți sta de vorbă despre toate astea? O prietenă pe care s-o accepte și logodnicul tău.

— Nu prea știu cum să mă rog. Aveam de gând să învăț și asta la biserica din castel.

— Nu-i greu deloc. Nu trebuie decât să vorbești cu Dumnezeu așa cum vorbești cu mine. Tot de la tante Geesje am învățat și asta. Ea mi-a spus că, oricând mă simt singur, speriat sau supărat, să-i spun lui Dumnezeu și mă voi simți mai bine știind că m-a auzit.

— Și te-a ajutat?

El dă din cap cu un zâmbet strâmb.

— Într-o zi, mă gândeam la acele pannenkoeken speciale făcute de mama – clătite, cum li se spune aici. I-am spus lui Dumnezeu că sunt supărat că mi-a luat-o pe mama, fiindcă tata nu le face așa cum trebuie. În seara

aceea, tante Geesje ne-a adus de mâncare și ce crezi că a gătit?

— Clătite.

Râde, încuviințând din cap.

— Dumnezeu a făcut multe lucruri mărunte de felul ăsta, prin care mi-a arătat că e cu mine și că mă ascultă. Așa că nu te teme să te rogi, Anna. Lui poți să-i spui totul – orice te-ar frământa.

— Mulțumesc. Am s-o fac... E timpul, cred, să ne întoarcem.

— Ești sigură? Încă nu s-a terminat cursa.

— Da, sunt sigură.

Derk mi-a răspuns la câteva întrebări, oferindu-mi o licărire de speranță. Dar, în timp ce mă îndrept înapoi spre Lacul Negru și privesc cum forfota din jur se potolește treptat odată cu lăsarea serii, când bărcile revin la țărm, lumea de pe plajă se întoarce la hotel, terasele și terenul de crichet se golesc, iar senzația sufocantă că nu mai am mult timp la dispoziție îmi taie răsuflarea. După ce mă întorc la Chicago și mă mărit cu William, nu voi mai putea să fac tot ce-mi trece prin cap. Va trebui să iau seama la faptele mele și să-mi tăinuiesc gândurile și sentimentele. Cred tot ce mi-a spus Derk despre rugăciune și mă încântă mica lui istorisire despre clătite. Dar forfota vieții sociale la care mă voi întoarce în curând, cu sutele ei de serate, recepții și vizite de conveniență, îmi va lăsa puțin timp pentru Dumnezeu, în afara slujbelor de o oră de duminică dimineața. Pare într-adevăr greu pentru un om bogat – o femeie bogată, în cazul meu – să intre în împărăția cerurilor. Mă tem să nu fiu înghițită de valul obligațiilor și așteptărilor cum e înghițită de valuri barca de salvare în coșmarul meu și să nu cumva să-mi pierd sufletul.

— Crezi că fac o greșală măritându-mă cu William? Întreb. Recunosc că mă mărit cu el pentru bani. E ăsta un păcat teribil?

— Îl iubești?

— Într-o vreme, credeam că da. Dar acum mă tem să nu fi fost decât o înflăcărare prostească. M-am lăsat orbită de strălucirea lui. Și m-a surprins că m-a ales tocmai pe mine. Dar nu prea avem ce să ne spunem și am senzația că mi-e un străin. E un păcat să-l iau de bărbat, dacă nu-l iubesc?

— Nu cred. Păcat ar fi să-ți încalci jurămintele de căsătorie.

Gândul îmi zboară la prietena mamei, Honoria Stevens, și la amărăciunea pe care i-a pricinuit-o aventura soțului ei. Mama spunea că asemenea flirturi sunt mai frecvente decât își dau mulți seama, Dar de ce nu demască preoții noștri aceste nelegiuiri, numindu-i „păcătoși” pe cei ce le săvârșesc?

— Și tante Geesje s-a măritat cu un bărbat pe care nu l-a iubit și...

— Și a făcut o greșeală cumplită? A fost nefericită toată viața?

— Nu cred. Nu am terminat încă de citit povestirea ei. S-a măritat cu el după ce iubitul ei a pierit într-un naufragiu, dar știu că au avut copii și nepoți și că au dus o viață bună împreună. Cred că a fost fericită cu el. Mi-ar plăcea s-o cunoști și tu, Anna. Ți-ar putea da răspunsuri mult mai bune legate de căsătorie. A avut o viață grea, dar e o femeie credincioasă și lisus îi e cel mai bun prieten și tovarăș de nedespărțit.

— Pare o femeie extraordinară.

— E, într-adevăr. Și mi se pare interesant faptul că n-a avut întotdeauna o credință atât de puternică. A fost supărată multă vreme pe Dumnezeu că a trecut-o prin atâtea suferințe și pierderi.

— Mi-ar plăcea să o cunosc.

Ne-am întors la banca de unde am pornit.

— Poate o vei cunoaște. N-ai timp să faci o călătorie la Holland, înainte să te întorci la Chicago? Sunt sigur că va fi bucuroasă să stea de vorbă cu tine. Ai putea lua vaporul...

— Sau trenul. Aveți tren spre Holland, nu?

— Da. Avem și tren, zice el cu un rânjel. Am uitat că te-ai jurat să nu mai pui piciorul în barcă. Am să vorbesc cu tante Geesje să văd dacă e dispusă să-ți răspundă la întrebări.

— Mulțumesc. Între timp, voi căuta un prilej să călătoresc la Holland și înapoi fără știrea mamei. N-ar fi niciodată de acord.

— Cred că te-ai înțelege de minune cu tante Geesje. Cum ne înțelegem noi doi, Anna.

— Îmi vine atât de ușor să vorbesc cu tine. Și ai atâta răbdare cu mine când îți pun întrebări.

Mă simt bine cu Derk. Poate mai bine decât s-ar cuveni. Îi simt privirea arzătoare și atenția concentrată asupra mea și îmi dau seama brusc că această familiaritate e greșită din mai multe puncte de vedere. Sunt logodnica lui William. De ce îmi deschid inima în fața unui angajat al hotelului, care, colac peste pupăză, mai e și chipeș și necăsătorit? Nu s-ar cădea să stau de vorbă defel cu un bărbat fără să fiu însoțită. Încep să dau înapoi.

— Trebuie să plec. Îți mulțumesc pentru timpul tău. Și pentru Biblie. N-am cuvinte să-ți mulțumesc pentru tot.

— Pentru nimic... Cu mare plăcere.

Pare nedumerit de retragerea mea bruscă.

— Anna!

M-am întors deja cu spatele, dar îmi arunc din nou privirea peste umăr.

— Da?

— Mă duc deseară la mătușa, așa că am s-o întreb dacă vrea să vă întâlnești.

— Mulțumesc. E o idee bună.

Continui să mă retrag, silindu-l să strige în urma mea pentru a continua conversația.

— Am să-ți transmit răspunsul ei. Ce zici, ne întâlnim mâine tot aici, după ce termin serviciul?

— Dacă nu te deranjează.

De ce îmi bate inima ca nebuna la gândul că mâine am

să stau din nou de vorbă cu Derk? Mă îndrept spre hotel cât de repede îmi îngăduie pantofii mei delicați, întrebându-mă de ce atâta grabă dintr-odată să fug din calea acestui bărbat bun și binevoitor.

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 49 de ani în urmă

Luna aprilie a lui 1848 aduse cu ea mai mult decât topirea zăpezii și venirea primăverii. Văduva Van den Bosch se mărită cu un văduv din kolonie și se mută cu fiul ei în coliba acestuia. Numărul mare de coloniști sosiți de curând din Olanda ne extinse comunitatea. Iar Maarten îmi dădu o veste bună într-o seară, în timp ce stătea la masă și-și număra câștigul.

— Cred că am strâns destui bani să ne întoarcem în Olanda, zise el.

Muncise la câmp în fiecare zi, ajutându-l pe un colonist mai înstărit la deștelenirea pământului, din moment ce noi nu mai aveam nimic de deștelenit.

— După ce vom vinde ogorul tatălui tău și coliba aceasta, vom avea destul să ne întoarcem acasă.

Acasă! Aveam să mă întorc acasă. M-am ridicat de pe scaun și l-am îmbrățișat strâns.

— Ce veste minunată, Maarten! Ți mulțumesc atât de mult!

Aveam să-i dau și eu o veste mare, dar așteptasem momentul potrivit. M-am cuibărit la el în brațe – gest de afecțiune pe care nu-l mai făcusem până atunci – și l-am cuprins cu brațele după gât.

— Înseamnă că pruncul nostru se va naște în Olanda, nu aici.

— Pruncul nostru?... Vrei să spui că...?

— Da.

Bucuria de pe chipul lui îmi aduse lacrimi în ochi. Nu țin minte să-l mai fi văzut vreodată atât de fericit. Dar în timp ce mă strângea în brațe cu toată puterea, știam în inima mea că nu-i împărtășeam pe deplin bucuria. Dumnezeu să mă ierte, dar gândul îmi era încă la Hendrik și aș fi dat orice

să fi fost brațele lui care să mă cuprindă și pruncul lui care să-mi crească în pânțece.

A doua zi de dimineață, după ce Maarten plecă la lucru, mi-am zis că era o zi destul de blândă și însorită să spăl haine. Tocmai mă aplecam peste vatra din curte, ațâțând focul să se încălzească apa, când veni Arie în fugă să-mi spună:

— Mami, mami, uite, vine un bărbat!

Un bărbat? Să fi uitat ceva Maarten? M-am ridicat și am urmărit cu privirea o siluetă înaltă ce-și croia drum pe poteca îngustă prin codrii întunecați. Mersul îmi părea oarecum familiar.

Văzându-mă, o luă la fugă spre mine. Vântul îi smulse pălăria de pe cap și o rază de lumină primăvărată străluci printre copaci, luminându-i părul auriu și chipul frumos.

Hendrik.

Oare mă înșela privirea? Să fi fost o arătare? Un val de amețeală mă cuprinse din cap până-n picioare, dar n-am găsit de ce să mă agăț. Copacii începură să se rotească în jurul meu și am simțit că mi se taie picioarele. Mi se făcu negru în fața ochilor.

Când i-am deschis din nou, l-am găsit pe Hendrik îngenuncheat lângă mine, ținându-mi capul în poala lui și strigându-mă pe nume.

— Geesje... Geesje, ți-e rău? Spune ceva...

— Ești chiar tu? am șoptit. l-am atins chipul, mângâindu-i mustățile țepoase. Pe o parte a feței și pe gât avea o cicatrice proaspătă care nu fusese acolo înainte, lăsând impresia că parcă i se topise pielea.

— Da, Geesje, sunt chiar eu! Am ajuns în sfârșit!

Mă luă în brațe și mă strânse cu atâta putere că mi se tăie răsufarea.

— Cât am visat la clipa asta! murmură el. O, slavă Domnului... Slavă Domnului!

Am plâns și eu, îmbrățișându-l la rândul meu. Nu-mi venea să-i mai dau drumul. Mă temeam să nu fie un vis din

care să mă trezesc în curând.

— Te-am crezut mort! i-am spus. Când am aflat de naufragiul de pe Phoenix, mi-am zis că ai fost și tu la bord. Că te-am pierdut!

— Am fost într-adevăr la bord. N-ai primit scrisoarea mea?

— Care scrisoare?

M-am desprins din brațele lui și m-am îndreptat de spate să-l privesc, simțind cum mi se răscolesc măruntaiele.

— Ți-am scris imediat să-ți dau de veste că sunt în viață, dar că voi mai zăbovi o vreme. Am suferit arsuri grave la mâini încercând să sting focul.

Întinse o mână să mi-o arate. Era deformată, cu un rând nou de piele lucioasă și rozalie întinsă ușor pe oase. Am luat-o și am dus-o la buze, lăsând lacrimile să-mi cadă peste degetele schilodite.

— N-am primit scrisoarea ta. Am crezut că n-am să te mai văd niciodată.

— A durat o vreme până să mi se vindece arsurile și degerăturile. N-am putut să fac mare lucru până atunci. Apoi a trebuit să-mi găsesc de lucru ca să fac rost de bani pentru a ajunge aici. Am vrut s-o iau de la capăt și să câștig destul cât să cumpăr niște pământ și să ne putem întreține.

Abia-i înțelegeam vorbele. Hendrik era aici! Dar cum se poate? Doar se înecase la scufundarea vasului Phoenix. Numai că nu se înecase! Mă simțeam atât de năucită că aș fi putut jura că e un vis. I-am atins din nou chipul să mă conving că e aievea.

— Geesje, toți banii mei au ars acolo pe vapor. Dar nu asta a fost cel mai rău. Ci să văd atâția oameni murind sub ochii mei...

Glasul i se înecă și-și duse mâinile la ochi, izbucnind în hohote de plâns. L-am strâns în brațe, lăsându-l să plângă în voie.

— Trebuie să fi fost cumplit.

Și totuși supraviețuise. Era aici! Hendrik se afla în

brațele mele.

— N-am cuvinte să descriu cum a fost... O scenă ca de iad! Doar prin harul lui Dumnezeu am scăpat cu viață, când atâția alții au pierit... Bărbați și femei, oameni minunați pe care am ajuns să-i cunosc și să-i iubesc! Copii mici!

Vedeam că experiența îl marcase profund, lăsându-i în suflet cicatrici la fel de adânci ca și cele de pe mâini. Poate dacă-mi povestea cum a fost, și-ar mai fi alinat puțin durerea.

— Spune-mi, Hendrik. Ia-mă cu tine acolo, să împărtășesc povara grozăviei prin care ai trecut.

Începu să-și depene treptat povestea, și odată cu ea, durerea și groaza fără margini la retrăirea acelei nopți.

— Am prins două furtuni cumplite pe drum, cu vânturi și valuri ce ne loveau vaporul, aruncându-ne înainte și înapoi, ca pe o plută de lemn. Au fost condiții atât de precare, că până și căpitanul vasului a căzut pe puntea aglomerată și și-a zdrobit genunchiul. Au fost clipe când eram convinși că vom pieri cu toții. M-am îngrămădit sub punte cu alți olandezi, rugându-ne și implorând mila lui Dumnezeu. Și Dumnezeu ne-a răspuns la rugăciuni. Am găsit adăpost pe partea ferită de vânt a unei insule, unde am așteptat să treacă furtuna. Două zile mai târziu, după ce s-a potolit, ne-am continuat drumul.

Am crezut că am trecut de partea cea mai rea, Geesje. Că Dumnezeu nu ne poate pedepsi mai mult, după ce am îndurat aceste două furtuni și frica aceea cumplită. Femeile și copiii au fost atât de îngroziți! Ca noi toți de altfel, până și echipajul. Și ni s-a părut, la început, că Dumnezeu ne-a ascultat implorările. Străbătusem uriașul Ocean Atlantic și navigasem prin Marile Lacuri, călătorind mii de mile, iar acum eram aproape ajunși.

Se opri, ștergându-și lacrimile cu dosul mâinii. Am observat că nu își mai putea închide palma de tot din pricina cicatricilor.

— Pe lângă grupul de imigranți, vasul mai transporta și o

încărcătură care trebuia livrată într-un port aflat la vreo 30 de mile nord de localitatea Sheboygan din Wisconsin – destinația noastră. Ne-a luat mai mult decât am crezut, căci lacul era încă agitat și n-am ajuns în port până aproape de miezul nopții. Echipajul a descărcat încărcătura, dar valurile fiind încă involburate, căpitanul a hotărât să aștepte până se mai liniștesc. Și-a lăsat echipajul să meargă pe țarm.

Se opri și trase adânc aer în piept, încercând parcă să-și recapete cumpătul.

— După spusele altor supraviețuitori, marinarii s-au întors pe vas beți criță. Dacă-i așa... dacă de asta au făcut nebunia să lase cazanele să se supraîncălzească, vor da socoteală înaintea lui Dumnezeu pentru toate acele suflete nevinovate.

Rămase cu obrazul lipit de părul meu multă vreme înainte să continue. Iar când o făcu, i-am simțit întreg trupul încordându-se.

— Am reușit să dorm o oră, două, cât am poposit în port, dar m-am trezit când a sunat alarma să cheme înapoi echipajul. M-am urcat pe punte și, deși era noiembrie și noaptea era foarte rece, lacul se potolise ca prin farmec și cerul se înseninase, așa că se zăreau stelele. Puzderie de stele. Era atât de frumos, Geesje, că am rămas pe punte, copleșit de splendoarea cerului.

Am pornit din nou în larg și după o vreme am observat că sunetul motorului se schimbase. Mă obișnuisem cu tăcănitul și şuierăturile lui familiare de la plecarea din Buffalo, dar zgomotul părea acum diferit. Ce știam eu însă? apoi am zărit o licărire stranie pe suprafața apei chiar sub balustrada unde mă aflam și mi-am dat seama că erau flăcări ce ieșeau pe geam din sala motoarelor. Cazanele navei se supraîncălziseră și luaseră foc.

Totul în jur se transformă într-o activitate febrilă. Sala motoarelor se afla chiar în centrul navei, așa că dogoarea și fumul îi treziră pe călători, făcându-i să urce scările. Auzeam copiii plângând și țipând, și pe mame rugându-se,

În timp ce echipajul scotea furtunurile și pornea pompele. M-am alăturat și eu cu alți câțiva pasageri unui grup înarmat cu găleți, dar căldura era prea intensă... de parcă ne-am fi luptat cu flăcările iadului.

Am făcut tot ce-am putut. Ne-am străduit... Am auzit pe cineva spunând că nu mai erau decât cinci mile până la țărm și că ne îndreptam într-acolo. Dar, în curând, motoarele tăcură și se opriră, lăsându-ne încremeniți în mijlocul valurilor. Pompele încremeniră și ele, așa că furtunurile nu mai puteau stinge focul scăpat acum de sub control.

Într-un târziu, echipajul dădu ordin să se abandoneze vasul, dar nu erau decât două bărci de salvare, Geesje – două la peste trei sute de călători! În fiecare barcă nu încăpeau mai mult de douăzeci de oameni, nici să se înghesuie.

Hendrik se opri din nou, prea tulburat să mai continue.

— N-am să uit cât trăiesc, rosti el cu glas sugrumat, clipa aceea groaznică când mi-am dat seama că toate acele familii... toți acei bărbați și femei cu care am călătorit din Rotterdam, cu care m-am rugat și pe care am ajuns să-i cunosc și să-i iubesc... toți aveau să piară! Și eu împreună cu ei.

Îi simțeam trupul zguduit de suspine în brațele mele.

— Nu-i drept! strigă el. Nu-i corect!

Am plâns și eu, re trăind revolta și buimăceala care mă copleșiseră la moartea părinților mei și a părinților lui Arie și Gerrit, din cauza malariei. Precum și a atâtor altora. De ce ne-a părăsit Dumnezeu? Cum putea să justifice toate acele morți lipsite de sens? Nu știam și mă îndoiam că voi afla vreodată.

— Călătorii de la clasa întâi au primit toate locurile din bărcile de salvare, zise Hendrik când fu în stare să continue. I-am simțit o umbră de amărăciune în glas.

— Câțiva domni și-au cedat cu mărinimie locurile femeilor și copiilor din grupul nostru de imigranți. Cei mai

mulți însă n-au făcut-o. Un domn american rămas în urmă s-a străduit până în ultima clipă să-i ajute pe ceilalți să sară peste bord, agățându-se de orice obiect plutitor. Mai târziu l-am văzut sărind și el cu doi copii olandezi în brațe, încercând să-i salveze... Niciunul n-a supraviețuit.

Urletul flăcărilor căpăta proporții infernale. Dar când fură coborâte pe apă bărcile de salvare, am auzit mai multe mame implorându-i pe călătorii de la clasa întâi să ia cu ei și copiii, să aibă milă de ei și să-i salveze. O femeie și-a aruncat pruncul întruna din bărci. N-am aflat niciodată ce s-a întâmplat cu el.

Cât despre noi, cei rămași în urmă, nu mai aveam unde să ne refugiem din calea dogorii și a flăcărilor cumplite. Focul se ridica din părțile laterale ale navei, formând un turn de flăcări înalt de vreo șaiszeci de metri deasupra. Un fragment de resturi în flăcări m-a lovit drept în față, aprinzându-mi părul. Mi-am ars mâinile în încercarea de a-l stinge. Lumea începu să sară peste bord, în apele înghețate – părinți cu copii în brațe –, deși puțini știau să înoate. Aveam de ales între a pieri în flăcări sau a ne îneca în lac. Așa că am sărit.

Șocul contactului cu apa de gheață mi-a tăiat respirația. Când mi-am revenit, grozăvia încă nu se sfârșise. Peste tot în jur, apa era plină de oameni ce tușeau, strigau și urlau, rugându-se și cerșind îndurare, căutând orice obiect plutitor de care să se prindă în încercarea de a rămâne la suprafață. Cele mai cumplite erau strigătele copiilor... Și erau atâția copii!

Unii încercau să se agațe de bărcile de salvare care treceau pe lângă noi și n-am să uit... n-am să uit niciodată cum îi loveau oamenii din bărci pe acești sărmani cu vâslele peste mâini să se descotorosească de ei, refuzând să-i ajute să rămână la suprafață, de teamă să nu li se răstoarne barca. Când nu se mai puteau ține, cu degetele zdrobite de atâtea lovituri, se lăsau la fund... Dumnezeuule... Cum pot fi oamenii atât de cruzi? N-am să pot înțelege niciodată...

Niciodată!

Am încercat să ajut și eu pe cât mai mulți, căutând fragmente plutitoare de care să se agațe, asigurându-i că vor scăpa cu viață, că ajutoarele erau pe drum. Dar cei ce au supraviețuit flăcărilor n-au reușit să supraviețuiască frigului. Hainele ne erau pline de apă și răceala de gheață ne pătrundea până în oase. Încetul cu încetul, glasurile, urletele și rugăciunile din jurul meu se stinseră, lăsând loc tăcerii.

Hendrik tăcu din nou și am auzit trilurile păsărilor și croncănitul ciorilor umplând pădurea. Deasupra noastră, vântul foșnea printre frunzele copacilor ca o șoaptă. Mă întrebam dacă îl aude și Hendrik sau dacă îi mai răsunau încă în urechi urletele acelea.

— Nu știu prin ce minune, dar am supraviețuit, zise el când putu în sfârșit să vorbească. M-am agățat de un fragment de epavă ce mi-a ieșit în cale și m-am cățărat cât am putut pe el să-mi protejiez trupul de apa înghețată. Sclipirea flăcărilor a început să pălească treptat, vasul fiind mistuit până la suprafața apei. Am plutit în derivă până dincolo de vapor, unde am zărit din nou bolta minunată a nopții, cu puzderia ei de stele. Apa era plină de resturi și trupuri neînsuflețite și, în tăcerea mormântală, m-am străduit să mă rog și să-L mărturisesc pe Iisus ca Mântuitor, înainte de moarte. Pielea de pe mâini îmi era arsă și durerea atât de intensă, că nu știam cât voi mai putea rezista.

M-am uitat la cerul împânzit de stele și m-am gândit la tine, Gessje. Dacă trebuia să mor – și mă temeam că n-aveam de ales –, voiam ca ultimele mele gânduri să se îndrepte spre tine. Mi-am imaginat că te țin în brațe, ca acum. Mi-am închipuit ce fericiți vom fi când vom fi din nou împreună. Dorința de supraviețuire mi se stinge treptat și ar fi fost atât de ușor să închid ochii, să adorm și să mă trezesc în cer...

Cred că mi-am și închis ochii – nu știu pentru câtă vreme

–, dar i-am deschis din nou când am auzit un zgomot ca de vâsle plescăind prin apă. Oare se întorceau în sfârșit după noi bărcile de salvare? Mi s-a părut apoi că aud în zare vuiet de motoare de la un vapor în plină viteză. Mi-am zis că am vedenii, dar ridicându-mi privirea în direcția sunetului, am zărit luminile unui vas ce se apropia. Apoi încă unul. Am așteptat să se apropie și am început să le fac cu mâna, strigând după ajutor. Nu știam dacă îmi vor auzi glasul peste huruitul motoarelor, în imensitatea lacului. Dar au trimis câteva bărci de salvare și m-au găsit.

Mi s-a spus mai târziu că am fost unul din cei patruzeci și trei de pasageri care au supraviețuit – patruzeci în bărcile de salvare și doar trei agățați de rămășițele epavei. Am fost tratat pentru arsuri grave și degerături de la apa înghețată. Am inhalat o grămadă de fum și apă din lac și am pierdut tot ce aveam, dar am scăpat cu viață... Și acum sunt aici.

Da, Hendrik era aici! Când își termină istorisirea, l-am strâns în brațe, rămasă fără grai la auzul grozăviei prin care trecuse.

— Suntem împreună acum, i-am spus. Și nimic nu ne va mai putea despărți.

— Da.

Părea mai degrabă un suspin de ușurare, decât o afirmație. Nici nu băgasem de seamă că Arie și Gerrit fuseseră acolo tot timpul, privind și ascultând fiecare cuvânt, până n-am auzit glasul lui Arie:

— Ce e, mami? Nu mai plânge, mami.

Mi-am desprins mâna dintr-a lui Hendrik și i-am chemat la mine, iar când mi s-au urcat în poală, am văzut chipul lui Hendrik făcându-se alb ca varul.

— Sunt... sunt copiii tăi, Geesje? Dar ai făgăduit să mă aștepți.

— Nu, dragul meu. Au rămas orfani și i-am înfiat. Dar...

Nu-i puteam spune adevărul. Că făcusem prostia să mă mărit cu Maarten. Mă cuprinse o groază cumplită ca a unui animal prins în capcană. M-am luptat s-o înăbuș, să-mi

ascund tulburarea în fața lui. Nu ne mai rămânea decât să fugim împreună. Să plecăm înainte să se întoarcă Maarten, să ne mutăm în altă parte și să nu mai punem niciodată piciorul acolo.

Dar ce avea să se aleagă de Maarten? Cunoșteam și eu durerea devastatoare de a pierde pe cineva drag. Mi-am amintit cât suferisem când îl crezusem mort pe Hendrik. Nu-l puteam face să treacă prin așa ceva. Mai ales după tot ce făcuse pentru mine. Dar ce altceva îmi rămânea de făcut? Voiam să-mi petrec restul vieții cu Hendrik. M-am gândit la alegerea lui imposibilă – de a pieri în flăcări sau a se îneca în apa înghețată – și, la rândul meu, am simțit că habar n-aveam încotro s-o apuc.

— Ce e, Geesje? Spune-mi, te rog, ce s-a întâmplat!

— Hai să mergem, i-am zis, sărind în picioare și luându-l în brațe pe Gerrit. Urăsc locul ăsta! Să plecăm împreună, chiar acum, și să nu mai privim în urmă!

Hendrik se ridică la rândul lui și l-am văzut rotindu-și nedumerit ochii prin jur în timp ce m-am năpustit spre ușa colibei.

— Să plecăm? Chiar azi? Cum vrei tu, Geesje, dar n-am decât foarte puțini bani la mine... Cum vom trăi? Unde ne vom duce?

Mi-am amintit ce mult tânjeam să mă întorc la Leiden, dar n-aș fi putut pentru nimic în lume să-i cer să străbată primejdioasa cale de întoarcere. Nu după tot ce îndurase ca să ajungă în America. Și nu cu banii câștigați de Maarten pentru drum. N-aveam de ales, trebuia să rămân în Michigan. Sau să mă mut undeva mai la est.

— Mai am și eu ceva bani, i-am zis.

Știam unde își ține Maarten câștigul. Nu-mi mai rămânea decât să împrumut de la el. Și să-i plătim când vom putea.

Hendrik mă urmă în coliba întunecoasă cu miros de igrasie.

— Și copiii? Întrebă el.

Puteam să-i las în grija cuiva... A văduvei Van den Bosch, de pildă. Dar cum să-i abandonez pe Arie și pe Gerrit, cum să-i las fără mamă a doua oară? Pe de altă parte, dacă-i luam cu mine, i-aș fi frânt inima lui Maarten. Ținea la băieți ca la copiii lui. Habar n-aveam ce să fac.

L-am așezat pe Gerrit pe podeaua de pământ și am scotocit febril prin lucruri, căutând ce să împachetez. Minteă îmi era atât de tulburată că nu mai puteam să gândesc clar. Instinctul mă îndemna să fug și să las totul în urmă, să îmi iau lumea în cap cu Hendrik înaintea de întoarcerea lui Maarten, așa că tocmai asta mi-am pus în gând să fac.

— Unde sunt părinții tăi, Geesje? întrebă Hendrik, rotindu-și privirile prin colibă, în timp ce ochii începeau să i se obișnuiască cu semiîntunericul de aici.

— Au murit acum câteva luni. De malarie.

— O, Geesje, îmi pare atât de rău! Au fost niște oameni minunați...

— Să pun și de-ale gurii?

După spusele lui, Hendrik n-avea niciun ban. Fără să mai aștept răspuns, am apucat un sac gol și l-am umplut pe nerăsuflăte cu provizii. Gerrit se târî spre mine pe podea plângând jalnic, supărat de gesturile mele haotice.

— Și de atunci locuiești singură aici? întrebă Hendrik. Cu copiii ăștia doi?

Nu i-am răspuns. Nu puteam să-i spun. Măritându-mă cu Maarten, îl trădasem pe singurul bărbat pe care-l iubisem vreodată. Dar, fugind cu Hendrik, mi-aș fi trădat jurămintele de căsătorie, jurămintele pe care le-am făcut în fața lui Dumnezeu și a lui Maarten. În aceste ultime luni, îmi găsiseam mulțumirea alături de el, dar nu-l iubeam. Poate n-aveam să-l iubesc niciodată. Cel mai simplu era să plec fără nicio explicație. Să-i las pe Arie și pe Gerrit în grija văduvei Van den Bosch, dându-i de înțelese că mă întorc în curând, și să dispar cu Hendrik. Am fi putut fugi, și Maarten n-ar fi aflat niciodată ce mi s-a întâmplat. N-avea decât să-și

închipuie că mă înghițiseră codrii. Dar m-aș fi lepădat de Dumnezeu. Săvârșind adulter. Trăind o viață de păcat. În clipa aceea însă puțin îmi păsa. Hendrik era în viață! Era aici! Am continuat să împachetez grăbită, disperată să fug cu el.

Apoi mi-am amintit că purtam pruncul lui Maarten în pântec.

Am revăzut expresia de bucurie de pe chipul lui, de aseară, când îi dădusem vestea. Mi-am amintit cum m-a strâns la piept și cum m-a sărutat duios, dimineată, la plecare. Cum a pornit la lucru cu zâmbetul pe buze. Ce n-aș fi dat acum să nu-i fi spus! Avea să fie de neconsolat. Iar eu aveam să sufăr de remușcări toată viața, ori de câte ori m-aș fi uitat la copilul lui.

Mi se făcu greață și mai că n-am vomitat. Dar Hendrik supraviețuise! Trăia! Nu îl pierdusem. Mă iubea și îl iubeam la rândul meu și aveam acum șansa să fim împreună pentru tot restul vieții.

Prinsă în labirintul gândurilor, nici n-am băgat de seamă că Gerrit plângea în continuare și Arie începuse să plângă și el. N-am auzit nici când Hendrik mă strigă pe nume, până nu mă apucă de umeri, silindu-mă să mă întorc spre el, și îmi zise:

— Ce e, Geesje? Spune-mi, te rog, ce s-a întâmplat?

— Nimic... Tre'... trebuie să fac bagajul. Trebuie să plecăm de aici!

— Unde să plecăm? Nu asta e colonia unde trebuia să trăim? Nu putem să ne căsătorim și să locuim aici în colibă? Va trebui să mă tocmesc la un străin până fac rost de bani ca să cumpăr un ogor al meu, dar măcar vom fi în sfârșit împreună.

Am clătinat din cap, încercând să-mi alung din minte viitorul zugrăvit de el. Nu puteam rămâne aici. Aici n-aș fi putut să mă despart niciodată de Maarten. Oamenii din comunitatea noastră își trăiau viața după principii biblice și n-ar fi îngăduit nici în ruptul capului un divorț. Nici

Dumnezeu, de altfel. Singura noastră șansă era să fugim. Să ne facem nevăzuți. Hendrik era totul pentru mine, viața însăși, și acum, că îl promisem înapoi, nu-mi mai trebuia nimic altceva.

„Și ce i-ar folosi unui om să câștige toată lumea, dacă își pierde sufletul?”

Cuvintele îmi răsăriră în minte ca de nicăieri. Mi se tăie respirația.

— Geesje, răspunde-mi, te rog. Spune-mi ce s-a întâmplat. Nu mă mai iubești?

Întrebarea lui îmi făcu inima țândări ca o piatră azvârlită în fereastră. M-am aruncat la pieptul lui, doborându-l aproape la pământ, și l-am strâns în brațe din toate puterile.

— Ba da, Hendrik, cum să nu! Te iubesc din tot sufletul! N-aș putea să iubesc pe nimeni altcineva! Dar scoate-mă, te rog, de aici! Te implor! Să plecăm chiar acum!

— De ce atâta grabă? Nu pricep. Nu mă mișc de aici până nu îmi spui ce se petrece, de ce ții morțiș să plecăm.

Așa că i-am spus. I-am mărturisit ce făcusem, greșeala pe care o săvârșisem din durere, revoltă față de Dumnezeu și dorința egoistă de a mă întoarce acasă, în Olanda. Și în timp ce îi spuneam printre lacrimi adevărul, m-am agățat de el și i-am explicat cum îmi muriseră părinții și rămăsesem singură pe lume. Cum scrisoarea lui nu mai sosise. Cum îl crezusem mort. Cum măritișul cu Maarten fusese singura soluție din clipa când mă hotărâsem să mă întorc în Olanda.

Hendrik se desprinsese din încleștarea mea, ținându-mă la o aruncătură de braț. L-am privit cum digera adevărul și o parte din sufletul lui păru să moară sub ochii mei, în clipa aceea. Supraviețuise epavei în flăcări și apelor înghețate, dar adevărul despre ceea ce făcusem îi nimici în acea zi o parte din suflet.

— Acum înțelegi de ce trebuie să fugim? am întrebat. Te rog, Hendrik. Hai să mergem. Să ni se piardă orice urmă.

Trecu parcă o veșnicie până răspunse.

— Nu sunt un hoț, zise el, clătinând din cap. N-am să fur ceva ce nu-mi aparține. Cu atât mai puțin de la Maarten.

— Dar nu-l iubesc. Pe tine te iubesc, nu pricepi? Și Maarten știe asta. Știe că nu l-aș fi luat niciodată de bărbat, dacă aș fi știut că ești în viață. Nu mă face să rămân.

— Chiar și așa, îi datorăm măcar atât, să-l așteptăm și să-i oferim o explicație. Nu poți da bir cu fugiții, Geesje. Nu va înceta niciodată să te caute. Știu asta.

— Nu, l-am implorat. Nu, te rog! Hai să fugim!

N-am reușit să-l conving. Se dovedi mai de onoare decât mine. Așteptă singur în fața colibei toată după masa, să se întoarcă Maarten. Am rămas în casă cu copiii, ca să nu văd chipul lui Maarten când avea să-l găsească șezând pe butuc, în micul luminiș din fața casei. Nu mi-era greu să-mi închipui șocul și consternarea lui. Am rămas în casă, bolnavă de groază, trăgând cu urechea la murmurul glasurilor, în timp ce vorbeau. Nu se certau și niciunul nu ridică tonul. Cum putea cea mai fericită zi din viața mea – ziua când aflasem că Hendrik era în viață – să se dovedească și una din cele mai nefericite?

Într-un târziu, se hotărâră să mă lase pe mine să aleg.

— Numai tu poți să hotărăști, Geesje, zise Maarten. Se cuvine ca tu să alegi ce să faci, cu cine să rămâi.

Nu încercară să facă presiuni sau să mă convingă. Așa că am fost nevoită să aleg între ei.

Dacă fugeam cu Hendrik, purtând în pântec copilul lui Maarten, aș fi trăit toată viața în păcat, cu povara adulterului pe suflet. Nu puteam să-L nesocotesc pe Dumnezeu și apoi să-i cer iertare. Dar dacă renunțam la Hendrik, onorându-mi jurămintele față de Maarten și sacrificându-l pe bărbatul iubit, aveam să-mi petrec fiecare zi de căsnicie cu regrete, tristețe și amărăciune.

„Numai tu poți să hotărăști, Geesje”.

Numai că nu puteam. Habar n-aveam ce să fac.

Holland, Michigan
1897

Mă opresc din scris și arunc creionul din mână de parcă ar fi fost în flăcări. Închid caietul și îl vârla loc în masa de birou, amintindu-mi de greșelile pe care le-am săvârșit, de hotărârile tragice pe care le-am avut de luat, de oamenii pe care i-am rănit luându-le. Amintirile mă dor cumplit. Chiar și acum. După toți acești ani.

Capitolul 20

Geesje

Holland, Michigan

1897

Stau încă la masa mea de birou, când sosește Derk la ușa din față. Trebuie că tocmai s-a întors de la muncă, căci încă nu s-a spălat și nu și-a schimbat hainele asudate de lucru. Văd bine că are ceva pe suflet. Mă ridic și îi ofer un pahar cu limonadă și niște prăjiturile, dar le refuză pe amândouă, povestindu-mi în schimb despre Anna, fata pe care a întâlnit-o la hotel.

— Vrea să se mărite cu un bărbat pe care nu-l iubește și mi-a cerut sfatul. N-am știut ce să-i spun. Mă tem că sfatul meu nu-i de-ajuns, tante Geesje. Nu vrei să vorbești tu cu ea? Mă tem să nu facă o greșală cumplită.

Mă așez din nou pe scaun. Mă îndoiesc că sunt în măsură să dau sfaturi legate de căsnicie. Derk n-a ajuns încă la partea când Hendrik răsare într-o bună zi din codri, ca o arătare, dându-mi toate planurile și viața peste cap.

— Povestește-mi despre ea, îl îndemn, încercând să mai trag de timp. Cum e?

— Foarte drăguță; unii ar spune chiar frumoasă. Parcă ți-am mai spus că am confundat-o cu nepoata ta, Elizabeth, când am întâlnit-o prima oară. Dar e o variantă mai sofisticată a lui Elizabeth. Anna provine dintr-o familie bogată din Chicago și felul în care vorbește și se mișcă, toate manierele ei, sunt ca la carte și... care e cuvântul...?

— Simandicoase?

— Da, chiar așa. Nu e de nasul unor oameni simpli ca noi.

Când vorbește de ea, ochii îi licăresc și obrajii i se îmbujorează.

E îndrăgostit lulea. Îmi aduce aminte de reacția lui

Maarten când îl tachinam calculat, plimbându-mă de ici colo prin prăvălia tatii de la Arnhem. Sper ca această Anna să nu se joace cu inima lui cum mă jucam eu cu a lui Maarten.

— Dar mi-e atât de milă de ea, continuă Derk. Singurul motiv pentru care se mărită cu tânărul ăsta bogat este că tatăl ei e la ananghie și vrea să-l ajute. Are nevoie de banii iubitelui ei să iasă din impas.

— Vai, vai. Nu-i un început prea promițător pentru un angajament de o viață.

O știu din experiență. Mi-e rușine când mă gândesc din ce motive egoiste m-am măritat cu Maarten.

— Anna are și multe întrebări legate de Biblie. Din câte se pare, biserica părinților ei e una formalistă, dar, în ultima vreme, a fost atrasă de o biserică evanghelică și e derutată de atâtea diferențe. M-a întrebat ce înseamnă să câștigi toată lumea, dar să-ți pierzi sufletul.

Versetul pe care-l citează îmi străpunge inima ca un pumnal. Mi-l amintisem și eu mai devreme, pe când îmi scriam povestea. Îmi duc mâna la piept să-mi alin senzația de sufocare, nădăjduind ca Derk să nu-mi observe tulburarea.

— Să nu te miri dacă Anna te va întreba despre credința ta și despre căsnicie. A început de curând să se roage și să citească Biblia, dar nu știe prea multe în privința asta. Și zice că n-are pe nimeni la Chicago pe care să-l întrebe.

— Ce noroc că te-a întâlnit pe tine vara asta!

Derk se fâstâcește și obrații i se îmbujorează și mai tare.

— Hmmm... Păi... după cum ziceam, are o grămadă de întrebări. Și știe că studiez ca să devin preot. Mai presus de toate, se întreabă dacă nu face o greșală măritându-se cu un bărbat pe care nu-l iubește. M-a întrebat dacă e un păcat. Nu știu dacă i-am răspuns bine, dar sper s-o povățuiești tu.

— Pentru că m-am măritat cu un bărbat pe care nu-l iubeam?

— Păi... da.

Mă afund la loc în scaun năucită. Ce i-aș putea spune acestei femei? Ce sfat mi-aș fi dat mie în ziua când am stat în fața altarului din biserica de bârne și m-am măritat cu Maarten, un bărbat pe care nu-l iubeam? Văzând că nu răspund, Derk zice:

— Pot s-o aduc aici, să stea de vorbă cu tine, tante Geesje?

Își dorește atât de mult s-o cunosc, dar admirația lui pentru mine e greșită. Nu sunt o sfântă, așa cum mă crede. Înainte să vină prietena lui, trebuie să-mi termin de scris povestirea, să vadă și el ce-am făcut, ce hotărâre groaznică am avut de luat. Să știe cât de egoistă sunt în realitate, câți oameni am rănit și câte vieți am năruit. Durerea din piept mi se adâncește, când îmi amintesc de greșeala și mai mare pe care am făcut-o cu ani mai târziu, când propria mea fiică mi-a mărturisit că s-a îndrăgostit. Povara acestei suferințe pălește și se diminuează cu timpul, dar nu dispare niciodată. Nu, n-am dreptul să dau nimănui sfaturi despre căsnicie.

— Bine, dragul meu, voi sta de vorbă cu ea, îi răspund în cele din urmă. Dar mai întâi trebuie să termin următoarea parte a povestirii mele. Aș vrea s-o citești înainte s-o aduci aici pe prietena ta.

— Ard de nerăbdare s-o fac. Sunt gata să mă apuc chiar acum, dacă mai ai ceva pagini pentru mine. Nici nu-mi pot închipui prin ce ai trecut pierzându-l pe bărbatul iubit. Sper că ți-ai găsit în cele din urmă fericirea alături de Maarten.

Îmi dăruiește unul din zâmbetele lui poznașe și adăugă:

— Știu deja că nu te-ai mai întors în Olanda, căci altfel nu ai fi aici. Dar sunt curios să citesc restul povestirii, să văd ce te-a făcut să te răzgândești și să rămâi.

— Știu că ești curios. Dar mi-e mai ușor să scriu, decât să vorbesc despre asta. Întoarce-te mâine și promit să-ți mai dau de citit.

Va renunța la ideea de a o aduce la mine pe prietena lui după ce va citi despre hotărârile mele greșite. Dar nu i-o

spun încă.

— Vom stabili o zi când să mă întâlnesc cu prietena ta, de îndată ce îmi citești povestirea. Acum du-te acasă și odihnește-te, Derk. Pari frânt de oboseală.

— Sunt într-adevăr. Am avut o zi tare lungă. Când e vreme bună, toată lumea vrea să iasă în larg. Știi ce mult îmi place să merg cu barca, dar vântul, aerul curat și lupta cu pânzele mă sleiesc de puteri.

— Vorbim mâine, dragul meu.

Nu mă ridic de pe scaun când se apleacă să mă sărute pe frunte, înainte de plecare. E vremea cinei și am în grădină niște roșii coapte pe care vreau să le culeg pentru masă, dar nu mă grăbesc. Rămân pe loc, reflectând la trecut, călătorind printre amintiri până când durerea din piept mi se potolește treptat. Oare aș lua aceleași hotărâri, dacă aș avea prilejul? Sau m-am înțelepțit cu anii? Oare am dreptul s-o povățuiesc pe această tânără?

Stau încă la masa de birou, tăind frunze la câini, când Derk se năpustește din nou pe ușa din față, făcându-mă să tresar. Am fost atât de adâncită în gânduri că nu l-am auzit venind. Tulburarea i se citește în fiecare gest. Zâmbetul poznaș i s-a șters de pe față, trupul îi e încordat și părul răvășit de parcă și-ar fi trecut prin el degetele transpirate. Încă nu s-a spălat și nu s-a schimbat de hainele de lucru.

— Ce e, Derk, scumpul meu? Ce s-a întâmplat?

— Am primit o scrisoare de la Caroline. Citește-o. Îmi pune filele în față și îi văd mâna tremurând ușor.

— Caroline e fata cu care sperai să te căsătorești?

Dă din cap și rămâne în picioare cât citesc scrisoarea.

Dragă Derk,

Cu cât trece mai mult timp de la despărțirea noastră, cu atât mă simt mai nefericită. Toate lucrurile în care mi-am găsit odată plăcerea nu mi se mai par la fel, de parcă ar lipsi ceva – ca o mâncare căreia îi lipsește un ingredient. Mi-

au trebuit atâtea luni să-mi dau seama că tu ești ceea ce-mi lipsește. Zilele trecute, am văzut o barcă plutind pe Lacul Negru și, preț de-o clipă, am tresăltat de fericire închipuindu-mi că ești tu și vii să mă iei cu tine în larg, ca odinioară. Apoi mi-am amintit că nu te mai întorci, că te-am izgonit de la mine, și ochii mi s-au umplut de lacrimi.

Mi-e dor de tine, Derk. De zâmbetul tău, de felul în care mă faci să râd în hohote, de felul în care mă faci să mă simt frumoasă și prețuită. Viața mea nu mai e la fel fără tine. Cred că am făcut o mare greșală punând capăt relației noastre. Dacă poți să mă ierți – și dacă nu ți-ai găsit încă pe altcineva –, mi-ar plăcea să știu dacă ești dispus să mai încercăm odată.

Mă opresc din citit și îl privesc neliniștită pe Derk.

— Măiculiță, Doamne! Ce întorsătură!

— Citește mai departe, mă îndeamnă el. Întorc la a doua pagină.

Încă nu mă pot închipui nevastă de preot și detest gândul de a renunța mereu la nevoile mele pentru a te împărți cu o adunare pretențioasă, dar nu vreau nici să te pierd. Așa că m-am gândit la un compromis care să le împace pe amândouă. Ce-ar fi să-ți găsești un post de profesor de religie la academie sau la colegiu? Sau chiar un post de capelan? Elevii ar putea fi adunarea ta și n-ar mai trebui să renunți la slujire, dar nici să jertfești atât de mult din timpul tău cum o face un pastor de biserică.

Te vreau înapoi, lângă mine, dragă Derk. Sunt convinsă că împreună putem salva această relație. Dacă regreti la fel de mult ca mine că ne-am despărțit și ești dispus să-i mai oferi iubirii noastre o șansă, te aștept la mine acasă, miercuri seara, ca să ajungem la o înțelegere. Știu că poate n-am spus-o atât de des pe cât ar fi trebuit, dar vreau să știi că te iubesc. Îmi dau seama de asta acum. Și îmi pare rău că ți-am respins cererea în căsătorie. Sper din tot

sufletul ca această scrisoare să nu ajungă prea târziu.

Cu dragoste.

Caroline

Îmi las mâinile să cadă în poală, ținând încă scrisoarea. Respir adânc. Mi-am ținut răsuflarea cât am citit-o. Îmi ridic privirea spre sărmanul Derk și îl întreb:

— Ce ai de gând să faci?

— Nu știu... Habar n-am ce să fac.

Mă gândesc că, în adâncul sufletului, știe ce să facă, cum am știut și eu dacă să rămân cu Maarten sau să-l părăsesc și să fug cu Hendrik. Pe atunci nu ascultam însă de șoapta aceea blândă, cum nu o face nici Derk acum.

— Ce mă sfătuiești să fac, tante Geesje?

Îmi vine să-l întreb de ce nu sare în sus de bucurie la gândul unei a doua șanse cu femeia iubită. Dacă îl încântă ideea unui compromis, de ce nu dă fuga chiar acum la casa ei, nemaiputând aștepta nicio clipă s-o revadă? Se plimbă în schimb frământat prin antreul meu, rozându-și unghiile și încruntând din sprâncene. Și îmi cere mie sfatul, în loc să-l ceară de la Dumnezeu, greșeală pe care am făcut-o și eu. Dar Derk nu e încă pregătit să audă toate astea.

— Trebuie că te-a răvășit scrisoarea ei, îi zic.

Dar nici pe departe ca pe mine vederea lui Hendrik, atunci când s-a ivit din pădure, ca o arătare.

— Ai renunțat la orice nădejde de a te căsători cu Caroline și ți-ai îngropat toate visurile și speranțele. Gândește-te bine, înainte să le dai din nou viață.

— Am fost îndrăgostit de Caroline. Și, da, ai dreptate, am simțit că mor când m-a părăsit. Acum am șansa să o recapăt, să fiu cu femeia pe care o iubesc. Vrea să ajungem la o înțelegere... dar nu mai sunt sigur.

— Te atrage ideea de a fi profesor sau capelan, cum ți-a sugerat ea?

— Nu știu. E o idee nouă, la care nu m-am mai gândit

până acum.

— De ce nu stai de vorbă cu unul din profesorii tăi de religie sau cu capelanul de la colegiu despre munca pe care o fac? Să vezi dacă e pentru tine. Mă tem ca, renunțând la preoție înainte să știi ce presupune cealaltă profesie, să nu ajungi să i-o reproșezi lui Caroline în viitor.

— N-aș renunța cu totul la preoție. M-aș mulțumi cu o poziție mai puțin solicitantă.

Nu-i răspund. N-a auzit ce i-am spus. Încearcă să potrivească soluția oferită de Caroline în spațiul gol din inima lui ca pe o piesă de puzzle, în încercarea de a întregi imaginea. Din nou, îmi vine să-l întreb de ce nu sare în sus de bucurie, dacă acest compromis e soluția ideală pentru amândoi.

— Caroline mi-a scris că, dacă vreau să îndreptăm lucrurile, să merg la ea miercuri seara, și chiar asta am de gând să fac. Dar înainte s-o văd, vreau să știu ce povață îmi dai tu, tante Geesje. Părerea ta contează pentru mine.

— Mă simt atât de măgulită, dragul meu. Dar n-o cunosc pe Caroline. Nu sunt în măsură să judec dacă e sau nu soția potrivită pentru tine. În viață, sunt câteva hotărâri pe care trebuie să le iei singur și cred că asta e una dintre ele. Dar am să-ți mai dau două sfaturi înainte să te întâlnești cu Caroline, pe lângă cel de a vorbi cu capelanul. Mai întâi, s-o întrebi pe prietena ta, Anna de la hotel, ce părere are. Nu mi-ai spus tu că se confruntă și ea cu aceeași dilemă, că încearcă să dreagă o logodnă ruptă? Poate va vedea lucrurile dintr-un alt unghi care unei bătrâne ca mine îi scapă.

Derk zâmbeste ușor pentru prima oară de când mi-a arătat scrisoarea lui Caroline.

— Ce idee bună. Am să vorbesc cu ea chiar mâine.

E limpede că e îndrăgostit lulea de Anna. Sper să-și dea seama că o parte din dragostea pentru Caroline s-a răcit și că mai sunt și alte fete de care să se poată simți atras și fascinat, chiar dacă o domnișoară bogată ca Anna nu-i de

nasul unui predicator de țară, ca el. Fapt de care e conștient în inima lui.

— Și al doilea sfat? mă întreabă.

Știu că nu-i va surâde ideea la fel ca prima.

— Vezi să te sfătuiești și cu Dumnezeu, înainte să decizi dacă să te însori sau nu cu Caroline.

— Sigur că am s-o fac. Mă rog pentru toate hotărârile mele. Doar așa m-ai învățat.

Numai că de data asta nu mai zâmbește.

— Au fost prilejuri în viața mea, Derk, când n-am vrut să mă rog pentru o hotărâre fiindcă știam deja ce îmi va răspunde Dumnezeu, și nu îmi plăcea răspunsul Lui. Și prilejuri când Dumnezeu nu mi-a dat un răspuns clar la întrebare.

— Mi se întâmplă și mie. De ce crezi că e așa?

— Păi... m-am gândit mult la asta și am ajuns la concluzia că El știe dinainte când am luat deja o hotărâre. Știe că nu-L vom asculta nici dacă ne va răspunde. Și nesupunerea noastră voită duce la o ruptură în relația cu El. Când ești conștient că faci rău, e de multe ori mai ușor să continui în păcat, decât să-ți calci pe mândrie și să te întorci la Dumnezeu.

— Dacă însurătoarea cu Caroline se dovedește o greșeală, n-am să pot divorța de ea. După cum nici prietena mea Anna nu va putea divorța de soțul ei, dacă hotărârea ei e greșită.

— Dacă povestea vieții mele nu te învață nimic altceva, sper să te învețe măcar atât: cât e de important să nu iei decizii pripite.

— Ai fost nefericită cu Maarten?

— Întoarce-te mâine să-mi termini de citit povestirea.

Îi dau înapoi scrisoarea de la Caroline.

— Mulțumesc. Așa voi face. Pe mâine, tante Geesje.

Iese pe ușă cu pași greoi, aplecat. Mai că nu-i spun să meargă acasă și să se uite în oglindă. Un bărbat care tocmai a primit o nouă șansă de la femeia iubită n-ar trebui

să pară atât de abătut.

Capitolul 21

Anna

Hotel Ottawa

1897

Nu știu ce are camera mea de hotel sau patul de aici de îmi provoacă vise atât de stranii, dar am mai avut unul azi-noapte. N-a fost tocmai un coșmar, dar a avut aceeași forță. M-am trezit tulburată și tremurând, și a trebuit să stau o vreme la fereastră și să privesc luna oglindită în lac până să mi se astâmpere bătaile inimii și să-mi recapăt răsuflarea. În vis, se făcea că mă aflu în iatacul meu familiar din Chicago. Totul în jur era cum îl știam dintotdeauna. Mi-am revăzut patul de mahon cu baldachin, măsuța de toaletă cu oglindă și draperiile crem de mătase de la ferestrele ce dau înspre ograda din spate. Plângeam de mama focului și o strigam pe mami, deși se afla chiar lângă mine! Mama avea ochii în lacrimi și încerca să mă ia în brațe și să mă mângâie, dar o împingeam întruna la o parte, suspinând: „Mami! Mami!” de mi se frângea inima.

Unii oameni pun mare preț pe vise și pe tâlcul lor. O fată de la pensionul de domnișoare a plătit o țigancă să-i tălmăcească visele, să-i ghicească în palmă și să-i prezică viitorul. În ce privește visul meu, nu mi-e prea greu să-mi dau seama de unde vine. Sunt încă supărată și furioasă pe mama că mi-a violat intimitatea. Mi-e greu să mă mai încred în ea pe deplin, deși îmi lipsește tovărășia ei senină de altă dată. În loc să vin la ea, mi-am deschis sufletul în fața lui Derk – practic un străin – spunându-i lucruri pe care nu i le-aș fi împărtășit niciodată mamei.

Ca să scap de fiorul neliniștitor lăsat în urmă de vis, mă hotărâsc să-mi petrec dimineața cu mama, plimbându-ne prin curțile hotelului, șezând pe plajă pe șezlonguri de pânză și arătându-i locurile minunate pe care le-am

descoperit. După ce luăm prânzul împreună, mă alătur ei pe terasa unde îi place să stea și privim împreună bărcile de pe lac. Stăm la taifas cu doamna Stevens și celelalte prietene pe care și le-a făcut în timpul șederii noastre. Joc o partidă de crichet pe peluză, cu trei dintre fiicele lor. Ziua pare să se scurgă foarte încet în așteptarea noii discuții cu Derk.

Când vine timpul să mă întâlnesc cu el, mă strecor pe nesimțite din mijlocul adunării de pe terasă și cobor pe plaja de lângă lac. N-am de gând să stau prea mult. Nu vreau nici măcar să mă așez. Vreau doar să văd dacă a aranjat cu mătușa lui să mă primească. Încă nu sunt sigură că-i o idee bună să stau de vorbă cu un străin despre dragoste și căsnicie, mai ales că m-am hotărât deja să mă mărit cu William. Dar, ca să evit atracția mea crescândă față de Derk, poate ar fi mai bine să vorbesc de acum cu mătușa lui, nu cu el. Mai am multe întrebări legate de Biblie, la care caut răspuns.

Îl găsesc șezând deja pe bancă. Inima mă trădează, începând să-mi bată cu repeziciune. Rămân în picioare, hotărâtă să nu lungesc vorba.

— Bună ziua, Derk.

— Bună ziua. M-am temut că n-ai să poți să scapi.

Nu-mi mai dăruiește niciun zâmbet de data asta. Pare preocupat. Înainte să-l întreb ce e, mă întrebă:

— Ai o clipă? Mi-ar prinde tare bine sfatul tău azi.

— Sfatul meu?

— Da. Te rog să iei loc.

Simt că mi se înmoaie genunchii, așa că mă așez pe bancă, cu grijă să las o distanță cuviincioasă între noi. Nu-mi pot închipui de ce ar avea nevoie de sfatul meu, mai ales când știe cât sunt de confuză și nehotărâtă.

— Ce s-a întâmplat? Îl întreb.

— Când m-am întors ieri acasă de la lucru, am găsit o scrisoare de la Caroline.

— Fata cu care voiai să te însori?

Dă din cap. Pare tare serios azi. Mi-e dor de zâmbetul lui cald.

— Spune că îi e dor de mine. Că a făcut o greșeală refuzându-mi cererea în căsătorie. Vrea să știe dacă sunt dispus să-i mai dau o șansă.

— Întocmai ca William, murmur eu.

— Da, mi-a trecut și mie prin minte.

— Dar parcă spunea că nu vrea să se mărite cu un preot, nu? S-a răzgândit în privința asta?

— Pare să se mai fi înmuiat nițel. M-a întrebat dacă sunt dispus să fac un compromis și să obțin un post de profesor de religie sau de capelan la colegiu. A spus că atunci elevii ar fi adunarea mea și n-ar mai trebui să-mi sacrific atât de mult din timpul liber.

— Și ești dispus s-o faci?

— Nu știu.

— Atunci am să-ți pun aceeași întrebare pe care mi-ai pus-o tu în privința lui William. O iubești?

Suspină adânc, de parcă și-ar fi ținut răsuflarea zile întregi.

— Nici asta nu mai știu. Înainte să-mi refuze cererea, eram convins că sunt îndrăgostit lulea de ea, aproape să-mi pierd capul. Nu credeam că voi mai putea iubi vreodată pe cineva. Dar acum mă simt... prudent. Nu știu dacă e din pricină că m-a rănit atât de tare sau dacă dragostea pentru ea s-a mai răcit puțin.

— Poate revederea te va ajuta să iei o hotărâre.

— Sau va înrăutăți și mai mult lucrurile. E o fată frumoasă, fermecătoare chiar, cu un aer ușor misterios, și parcă îmi pierd capul în prezența ei. Vreau să decid și cu mintea, nu doar cu inima. Îmi oferă un compromis și presupun că postul de capelan nu-i chiar atât de diferit de cel de pastor de biserică...

Ascult răbdătoare cum gândește cu voce tare și simt un junghi de gelozie auzindu-l cum vorbește de Caroline. Dar mă bucur că pot să mă revanșez pentru răbdarea cu care

m-a ascultat și mi-a răspuns la întrebări. Nu regret decât că nu știu ce să-i spun ca să-l ajut.

— Nu-mi dau seama dacă propunerea lui Caroline e un test al devotamentului meu față de Dumnezeu sau felul Lui de a mă călăuzi într-o altă direcție. Ca atunci când merg cu barca și se schimbă brusc direcția vântului. Trebuie să potrivesc pânzele dacă vreau să-mi continui cursul... sau să mă las purtat de vânt spre o destinație nouă și poate mai bună.

Oftează din nou.

— Tu ce zici să fac, Anna?

Întrebarea lui directă mă surprinde. Adevărul e că mi se pare nespus de egoist din partea lui Caroline să-i pună condiții în privința carierei. Nu l-aș sfătui să se însoare cu ea. Dar mă codesc să-mi dau cu părerea, derutată cum sunt în privința dragostei și căsniciei. De altfel, William s-a dovedit la fel de egoist, și totuși mă mărit cu el.

— Cred că situația ta e complet diferită de a mea, îi răspund cu prudență. Caroline ți-a sugerat un compromis. William n-ar fi făcut niciodată așa ceva. Singura mea alegere după căsătorie e să fac ce vrea el și să renunț la propriile dorințe. El va fi mulțumit, iar eu... eu voi face tot ce pot, presupun, de dragul părinților mei. Dar într-un compromis trebuie să jertfească fiecare ceva de dragul celuilalt, în speranța că vor fi amândoi mulțumiți în cele din urmă. Tu renunți la cariera ta de pastor, dar nu văd la ce renunță Caroline.

— Păi... hm...

Se scarpină în bărbie, apoi își trece mâna prin păr.

— Înțeleg ce vrei să zici... Atunci mă sfătuiești să n-o fac?

— N-am spus asta. Doar că nu mi se pare un compromis prea corect decât dacă te încântă și pe tine ideea de a te face profesor sau capelan. Să fiu sinceră, nici nu știu prea bine ce e sau ce face un capelan.

Râd ușor, recunoscându-mi ignoranța și într-un târziu -

în sfârșit – Derk îmi zâmbește și el la rândul lui.

— Nici eu, Anna. Tante Geesje mi-a sugerat să stau de vorbă cu capelanul de la Colegiul Speranța înainte să iau o decizie.

— E un sfat foarte bun. Pe când trebuie să-i dai răspunsul lui Caroline?

— M-a invitat la ea acasă pe miercuri seara, ca să stăm de vorbă.

— Crezi că va face presiuni asupra ta?

— Poate să fie foarte convingătoare, răspunde el cu un zâmbet strâmb. În trecut eram atât de îndrăgostit de ea, că nu puteam s-o refuz. A rămas foarte surprinsă când am făcut-o în sfârșit, refuzând să renunț la slujirea pastorală. Se va aștepta să-i dau răspunsul miercuri seara, și dacă nu l-am pregătit, mă tem să nu mă acuze că trag de timp, ca s-o rănesc sau să mă răzbun pe ea.

Manipulatoare. Asta e cuvântul care-mi vine în minte când încerc s-o descriu pe Caroline. Nu îndrăznesc să i-o spun lui Derk, din moment ce nici măcar n-o cunosc. Dar am mai întâlnit la școală fete de felul ei, gata să se folosească de frumusețea lor și de un fals aer enigmatic ca să învârtă pe degete sexul opus, făcând haz de ei și frângându-le apoi inimile.

— Ți-a spus ce a făcut-o să se răzgândească? îl întreb. Pe mine știi ce m-a făcut să mă răzgândesc.

— Spune că îi e dor de mine. Că viața ei nu mai e la fel în absența mea. Spune că mă iubește.

— Nu pot să contrazic niciunul din aceste argumente. Dar din moment ce nu te grăbești cu însurătoarea, cred că ar trebui să te mai gândești. Eu încă aș mai sta pe gânduri în privința măritişului cu William, dacă nu l-aș fi auzit pe tata pomenind de situația lui financiară.

— Mă doare sufletul pentru tine, Anna. Meriți un soț iubitor și o căsnicie fericită.

— Nu trebuie să-ți fie milă de mine. Multe căsnicii din cercul nostru social se fac de conveniență, nu din dragoste.

Voi găsi o cauză nobilă căreia să mă dedic și pe care s-o aprobe și William și mă voi afunda în munca mea. Asta fac și celelalte doamne respectabile din Chicago.

Nu sunt atentă la oamenii ce trec pe lângă noi pe trotuar în timp ce stăm de vorbă, până când cineva se oprește brusc în dreptul băncii, profilându-și umbra asupra noastră. Ridicându-mi privirea, văd că e mama!

— Anna! Ce-ți închipui că faci?

Îmi dau seama după tonul ei glacial că e furioasă, deși vorbește potolit și răspicat. Derk sare în picioare de parcă ar fi făcut ceva rău, înrăutățind și mai mult situația. Mama îl cercetează din cap până în picioare, studiindu-i tenul bronzat, straietele slinoase de lucru și părul răvășit. Îmi dau seama după felul cum își ridică bărbia și-și întoarce capul că l-a judecat într-o clipă și l-a declarat nevrednic, iar respingerea ei mă înfurie. Mă ridic repede, dornică să-i iau apărarea. Mama n-are cum să-i cunoască inima bună, firea blândă și râvna de a se supune lui Dumnezeu.

— Mamă, dă-mi voie să ți-l prezint pe Derk...

Ezit, stânjenită că nu-mi amintesc numele lui de familie. El îmi sare în ajutor.

— Vander Veen. Derk Vander Veen, doamnă.

— Derk, ea e mama, doamna Arthur Nicholson.

— Îmi pare bine de cunoștință, zice Derk.

Mama dă din cap abia perceptibil. Nu spune nimic. E nedemn de atenția ei. Își întoarce privirea aspră spre mine.

— Așadar cu asta te ocupi când te furișezi de una singură?

— Ce?... Eu nu...

Mă pregătesc să neg, dar îmi dau seama că aș minți. M-am furișat într-adevăr de la hotel ca să mă întâlnesc cu Derk.

— Din cauza lui vrei să mai rămâi? mă interoghează ea.

Mă codesc să răspund, nevrând să spun o minciună.

— Nu-i ce crezi tu, mamă. Derk se pregătește să devină preot. A avut amabilitatea să-mi răspundă la câteva

Întrebări legate de Biblie.

— Fără însoțitoare? Ești gata să-ți distrugi șansa unui trai decent alături de William pentru flăcăiandrul ăsta? Credeam că pot avea încredere în tine, Anna!

— Și eu credeam că pot avea încredere în tine! Dar mi-ai violat intimitatea citindu-mi jurnalul, iar acum te ții după mine să mă spionezi? N-am făcut nimic rău, nici eu, nici Derk. Spune-i, Derk!

Nu-mi place să-l implic în toată povestea, dar sunt convinsă că va putea să-i facă față mamei.

— E o mare neînțelegere, doamnă, spune el blând. Anna are dreptate. N-am făcut decât să stăm de vorbă, ca doi prieteni.

Mama nici nu se catadicsește să-l privească, ignorându-l cu desăvârșire și adresându-mi-se mie.

— O domnișoară respectabilă ar trebui să știe că nu se cuvine să aibă prieteni de sex opus. Mi-e greu să cred că nu ți-a trecut prin cap cât de greșită e această prietenie, Anna. Și cu un angajat al hotelului pe deasupra! Voi avea grijă să fii concediat pe loc, tinere. Haide, Anna.

O apuc de braț s-o opresc.

— Ba să nu faci asta, mamă! Nu e vina lui. E numai vina mea. I-am pus tot felul de întrebări și a binevoit să-și răpească din ziua lui aglomerată ca să-mi răspundă.

— Nu mă îndoiesc că a binevoit. Ce fel de întrebări?

— Ți-am mai spus. Legate de religie și credință. Am început să citesc Biblia și nu înțeleg întotdeauna ce vrea să spună Iisus. Derk se pregătește să devină pastor și...

Mă poticnesc în încercarea disperată de a-i explica, dar Derk îmi sare din nou în ajutor.

— Am vorbit întotdeauna aici, în văzul tuturor, doamnă, cum ne-ați găsit și acum. Anna...

— E Anna, care vasăzică! Sunt sigură că ți s-a spus de către conducerea hotelului că nu se cuvine să te adresezi clienților pe numele mic...

— Da, doamnă. Dar Anna – adică domnișoara Nicholson

- m-a rugat să-i spun...

— Gata, am auzit destul. Haide, Anna!

— Nu, mamă. Nu mă mișc de aici.

Mă privește consternată de parcă aș fi înjurat-o.

— Anna!

— Nu te-am sfidat în viața mea, dar o fac acum. N-am să te las să-l tratezi așa pe Derk. N-a greșit cu nimic, după cum n-am greșit nici eu. Trebuie să stai jos și să mă ascuți.

— Nu mai am nimic de discutat aici.

Dă din nou să plece, dar o opresc în loc, agățându-mă de brațul ei și înfigându-mi călcâiele în pământ. Derk pare stânjenit și nelalocul lui, gata să intre în pământ. Îl admir că nu dă bir cu fugiții, lăsându-mă în plata Domnului cu mama mea furioasă. Dar nu vreau să plece acasă întrebându-se dacă mai are un loc de muncă la care să se întoarcă.

— Stai jos, mamă. Să termin mai întâi ce am de spus.

Aștept până se așază.

— Doar mi-ai citit jurnalul. Știi că am întrebări. Și după cum ți-am spus, Derk se pregătește să devină pastor. Dacă am fi avut de gând să facem ceva necuviincios, n-am sta aici în văzul tuturor, nu?

Îi datorează o scuză lui Derk. Îmi stă pe limbă să i-o spun, dar e prea mândră să-și recunoască greșeala. N-ar fi făcut-o pentru nimic în lume.

— Derk are o iubită. O cheamă Caroline, continui eu. Iar eu sunt logodită cu William. Prima oară când am intrat în vorbă, m-a confundat cu altcineva, cu o fată olandeză. Așa că, mai târziu, când am auzit o femeie vorbind într-o limbă străină pe care m-am pomenit că o înțeleg, l-am întrebat dacă nu cumva e olandeză. Mi-a răspuns că da.

Mama își ridică bărbia, clătinând din cap.

— Nu încerca să schimbi subiectul.

— Nu încerc. Vreau doar să-ți explic de ce am intrat în vorbă cu Derk. Totul se leagă, nu vezi? Vreau să aflu mai multe despre Dumnezeu, să știu cine sunt și ce vrea Dumnezeu de la mine înainte să mă mărit cu William.

William mi-a interzis să mă mai duc la biserica din castel, unde aş fi putut afla răspuns la întrebările mele, aşa că am apelat la Derk. Şi mai trebuie să aflu şi despre trecutul meu, cum se face că înţeleg expresii în olandeză şi cine am fost înainte să mă înfiaţi...

— Nu mi-ai spus că eşti înfiată, mă întrerupe Derk. Asta schimbă totul.

— Nu ți-am spus? Nu mi-a trecut prin minte. Părinții mei m-au înfiat imediat după naștere.

— N-am de gând să stau aici şi să discut aşa ceva în văzul tuturor.

Mama dă să se ridice, dar o opresc.

— Vezi? Tu eşti cea care schimbă subiectul, ca de fiecare dată când te întreb despre trecutul meu. Te faci că nu auzi.

— Nu-i adevărat.

— Atunci spune-mi, cum se face că înţeleg expresii în olandeză?

Chipul mamei e schimonosit de furie, buzele strânse şi pumnii încheştiţi în poală. Dar e prea mare doamnă să-şi dea frâu liber mâniei.

— Habar n-am. Poate a vorbit-o cineva de la şcoală. Vreo prietenă sau vreo profesoară. Nu văd de ce ar avea vreo importanţă.

— Mi-ai spus că am fost abandonată de părinții mei, dar nu şi unde m-ați găsit sau cum am ajuns la voi...

— N-ai decât să-l întrebi pe tata, când ajungem acasă. Dar nu acum, nu în locul ăsta. Nu faci decât să încerci să-mi abați atenția de la comportamentul tău scandalos cu acest flăcău. Mă îngrozește lipsa ta de rațiune, Anna.

— Iar pe mine mă înfurie şi mă mâhneşte lipsa ta de încredere. Te-am mințit eu vreodată, mamă?

— Nu ştiu. Ce-ar fi să-mi spui tu?

Şovăi amintindu-mi că am mințit-o într-adevăr când m-am strecurat la biserica din castel. Dacă a citit pagina aceea din jurnal, ştie adevărul. Inspir adânc să mă liniştesc.

— Ei bine, acum nu te mint. Dacă vrei să mă mărit cu William, n-ai decât să mă lași să mai stau o săptămână. Să vorbesc cu Derk și cu mătușa lui, ca să nu fiu nevoită să mă mai întorc la biserica din castel. Nu știu pe nimeni altcineva care să-mi poată răspunde la întrebări.

— Și la biserica noastră sunt pastori foarte competenți.

— Nu-i același lucru. Ei nu îmi spun că Dumnezeu mă iubește și că mă consideră copilul Lui.

— Nu fi ridicolă.

Nu știu ce să răspund. Discuția a luat deja atâtea întorsături că le-am pierdut șirul. Mama se pricepe de minune să schimbe subiectul. Profitând de răgazul de liniște, Derk spune:

— Doamnă, nu vreau să mă amestec...

— Atunci nu te amesteca!

Îl admir că nu se dă bătut.

— Vreau doar să spun că am aranjat o întâlnire între Anna - ăăă... domnișoara Nicholson - și mătușa mea Geesje, care știu că are un car de experiență și de înțelepciune de oferit. E o bună creștină, care m-a ajutat să trec prin momente extrem de dificile din viața mea. Geesje a trecut și ea prin multe și știu că va putea da sfaturi mult mai bune ca mine. Unul din motivele pentru care m-am întâlnit azi cu fiica dumneavoastră este ca să stabilim o zi de întâlnire cu mătușa. Anna are dreptate când spune că de asta vrea să mai stea o săptămână.

Mama nu răspunde. Îi pun mâna pe braț implorator în timp ce se ridică grațios în picioare.

— Te rog, mamă. Să nu ceri să-l concedieze pe Derk. N-ar fi drept. Puțin îmi pasă că ești supărată pe mine, dar el e nevinovat în toată povestea asta. N-a făcut decât să-mi sară în ajutor.

Mama nu-i nici pe departe atât de înaltă ca Derk, dar spinarea dreaptă și privirea semeață o fac să pară așa.

— Bine, fie. Dar pe viitor, Anna, te rog să-ți găsești o cale mai cuviincioasă de a-ți satisface curiozitatea

religioasă. Acum fii bună și vino cu mine.

Se întoarce și o ia din loc, fără să se sinchisească să-i spună o vorbă lui Derk sau să-și ia rămas bun de la el.

— Îmi pare atât de rău, îi spun acestuia în timp ce o urmez, îndepărtându-mă de el.

— Și mie, îl aud zicând. Și mie.

Capitolul 22

Geesje

Holland, Michigan

1897

E spre seară și mă întorc acasă ostenită de la vălmășagul de dărăpănături din cartierul săracilor din Holland. Dar osteneala se împletește cu satisfacție la gândul că am oferit „un pahar cu apă rece”, metaforic vorbind, în numele Mântuitorului. S-au scurs aproape doi ani de când am început împreună cu prietenele mele de la biserică să ajutăm familiile nevoiașе din Holland. Cerul mi-e martor că știu prea bine ce înseamnă să fii sărac, zgribulit de frig și flămând. Orașul nostru are acum patru fabrici de mobilă, ca să nu mai vorbim de fabrica de coșuri și de cele alte câteva negoțuri care s-au ivit peste noapte, făcând să crească numărul de lucrători stabiliți în oraș cu familiile lor. Eu și prietenele mele facem tot ce putem să-i ajutăm – adunăm veșminte, haine de pat călduroase și articole de gospodărie, le ducem de mâncare, aducem alinare bolnavilor și ne dedicăm timp celor care ne cer să ne rugăm pentru ei.

Ajung acasă prea obosită să mai gătesc o masă mare. De altfel, e și prea cald. Tocmai amestec câteva ouă cu făină să fac niște pannenkoeken pentru cină, când intră pe ușă Derk, cu umerii lăsați și capul plecat. Arată atât de jalnic, că îl iau în brațe și îl strâng la piept ca pe vremea când era copil.

— O, dragul meu băiat! Ce s-a întâmplat? Spune-mi care e necazul.

— Arăt chiar atât de rău? întreabă el, încercând să zâmbească.

— Da. Povara nevăzută pe care o porți pe umeri pare nespus de grea. Mi-ar plăcea să te ajut, dacă-mi stă în

putere.

Se trânteste pe un scaun din bucătărie, întinzându-și picioarele de-a lungul micii încăperi.

— Ei bine, m-am gândit toată ziua la Caroline... Apoi după lucru, m-am întâlnit cu prietena mea Anna – adică domnișoara Nicholson – s-o întreb ce mă sfătuiește să fac.

Se oprește și scoate un oftat enorm.

— Nu cred că va mai veni în oraș să stea de vorbă cu tine, tante Geesje. Și s-ar putea să nu mai poată vorbi nici cu mine de-acum înainte. Mama ei ne-a găsit azi pe bancă împreună și și-a făcut impresie greșită. A spus că nu se cuvine să vorbim fără însoțitoare și că nu e cuviincios ca o domnișoară de viță nobilă ca Anna să stea la povești cu un simplu angajat al hotelului, cum sunt eu. M-a amenințat că mă părăște șefului. S-ar putea ca mâine să nu mai am nici loc de muncă la care să mă întorc.

— Of, Doamne. Îmi pare foarte rău. Nu-i de mirare că arăți atât de cătrănit.

— Anna a încercat să mă apere, să se apere. Dar mama ei... de fapt, întregul ei stil de viață e...

Clatină din cap.

— ... atât de diferit de al nostru.

— Și fascinant, nu mă îndoiesc.

— Anna e o femeie tare complexă. Are tot ce și-ar putea dori cineva, dar propria viață nu-i aparține... Înțelegi ce vreau să zic? Eu am ultimul cuvânt dacă să mă însor sau nu cu Caroline, dacă să devin pastor, învățător sau capelan, pe când alegerile ei sunt atât de limitate! Se simte obligată să se mărite cu acest bărbat bogat de dragul părinților ei, deși nu-l iubește. Și mai e și misterul originii ei, pe care încă nu l-a dezlegat. Cunoaște, se pare, câteva fraze în olandeză. Și habar n-are de unde le-a învățat. M-am gândit că poate a avut vreo bonă sau vreo servitoare olandeză când era mică, dar azi mi-a spus că e înfiată, așa că mă întreb...

Își pierde șirul vorbelor și dă din mâini de parcă ar fi șters o tablă cu buretele.

— Bănuiesc că n-am să mai dezleg niciodată ghicitoarea. Nu cred că am s-o mai văd vreodată.

Mă opresc în dreptul scaunului său și îl masez între omoplați, dornică să-i insuflu puțină putere. Dar poate e mai bine că prietenia lor s-a sfârșit. Provin din medii diferite și Anna se va întoarce în curând la viața ei din Chicago.

— Și Caroline? întreb. Te-ai hotărât ce răspuns să-i dai?

— Tocmai despre asta vorbeam cu Anna când am fost întrerupți. Am întrebat-o ce sfat îmi dă. Mi-a spus să nu-i dau răspunsul pe loc. I-a plăcut ideea ta de a sta mai întâi de vorbă cu capelanul. Și mi-a pus o întrebare interesantă: Caroline îmi cere să fac un compromis și să renunț la cariera de pastor, dar ea la ce renunță?

— Ah. Bună întrebare.

— Am de gând să-i fac totuși o vizită ca să stăm de vorbă miercuri seara. Dar mai întâi vreau să termin de citit povestirea ta. Ai spus că m-ar putea ajuta să iau o decizie. Ai terminat-o?

— Părțile mai importante sunt gata. Dacă vrei s-o citești acum, mă duc s-o aduc.

— Da. Simt nevoia să-mi abat puțin gândurile de la ziua de pomină pe care am avut-o.

Aduc caietul de la birou și îl răsfoiesc repede, căutând locul unde a ajuns Derk cu cititul. Tocmai mă resemnasem cu moartea lui Hendrik și îl rugasem pe Maarten să mă ducă acasă în Olanda. Ne căsătoriserăm.

— Poftim, îi spun, întinzându-i caietul deschis. Aici ai rămas.

Se așază la loc pe scaun și începe să citească. Îl privesc din cealaltă parte a mesei, prea tulburată ca să stau jos, prea distrasă să continui cu gătitul. Ajungând la locul unde se ivește Hendrik din pădure, se îndreaptă de spate și mă privește uluit.

— Hendrik a scăpat cu viață?

— Da. Citește mai departe, îl îndemn.

Îl urmăresc cum întoarce paginile, din ce în ce mai

repede. L-au fascinat întotdeauna naufragiile și dezastrele de pe mare și știu că relatarea la persoana întâi, pe care o face Hendrik despre catastrofa de pe Phoenix îi reține atenția. Câteva pagini mai încolo, își ridică ochii din nou și mă întreabă:

— Maarten și Hendrik te-au pus să alegi între ei?

Dau din cap.

— Și eu care credeam că alegerea mea e dificilă!

— A fost una de-a dreptul imposibilă. Haide, continuă, îi spun, făcându-i semn să citească mai departe. Nu mai e mult de citit. Am terminat ultimele pagini chiar azi.

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 49 de ani în urmă

Să aleg între Hendrik și Maarten a fost cea mai agonizantă decizie pe care am avut-o de luat vreodată. Știam pe cine iubesc, cu cine voiam să-mi petrec tot restul vieții - cu Hendrik, desigur. Chinul începea când îmi dădeam seama că era greșit să-l părăsesc pe Maarten. Făcusem legământ înaintea lui Dumnezeu să renunț la orice alt bărbat și să mă lipesc de el până moartea ne va despărți. Credeam încă în Dumnezeu, deși eram furioasă pentru felul în care conducea universul. Credeam și că Biblia e cuvântul Lui și că mi-aș fi primejduit sufletul veșnic, nesocotind-o cu bună știință. Și atunci ce-mi rămânea de făcut?

Se scurseră două zile încheiate, în care n-am putut nici să dorm, nici să mănânc. Îmi îndeplineam într-un nor de șovăială, revoltă și durere corvezile zilnice - pregătitul meselor, hrănitul și îmbăiatul pruncilor, schimbarea scutecelor lui Gerrit. Hendrik și Maarten plecară și ei la lucru, în așteptarea hotărârii mele: cărau apă, tăiau lemne și pregăteau grădina pentru semănat.

În anumite privințe, Hendrik îmi era un străin. Nu ne cunoșteam de niciun an când am fost siliți să ne despărțim și să ținem legătura prin scrisori. Dar era prima și singura mea dragoste. Sărutările furate și jurămintele noastre aprinse de iubire îmi erau mai de preț ca aurul și argintul. Într-un fel, abia ne cunoșteam. Dar când se ivise din pădure și mă strânsese în brațe cu două zile în urmă, am simțit că locul meu era alături de el. Străbătuse mii de kilometri să mă găsească și îndurase atâtea să fie cu mine, iar eu îl trădasem.

Maarten, în schimb, făcea parte din viața mea de aproape zece ani. Îi cunoșteam gesturile, gândurile și convingerile ca pe ale mele. Ne-am închinat și ne-am rugat împreună, am călătorit și am trecut prin greutăți împreună. A avut grijă de mine când mi-a fost rău pe mare și când am suferit de malarie. A vegheat asupra mea și m-a ocrotit în lunga călătorie înapoi. A trudit pe șantierul naval din St. Clair ca să-și împartă câștigul cu ai mei și cu mine. Ne-a ajutat la deștelenirea ogorului și la construirea colibe. Dar se cădea să rămân cu el doar pentru că-i datoram atât de mult? Era îndatorirea o temelie destul de solidă pentru o căsnicie? Nu trebuia să joace și dragostea un rol?

Cum să hotărâsc într-o situație atât de complicată? Orice cale aș fi ales, ar fi dus la dezamăgire.

Cert era că în ochii lui Dumnezeu eram soția lui Maarten. Făcuserăm un legământ să-i creștem împreună pe Arie și pe Gerrit ca pe copiii noștri. Dacă credeam într-adevăr într-un Dumnezeu care m-a creat, care mă iubea și mi-a dăruit Biblia spre a-mi călăuzi viața, îi datoram măcar atât, să mă supun Lui. Cu tot dorul aprins din inima mea, am înțeles cu strângere de inimă că trebuia să iau hotărârea corectă din punct de vedere moral, dar dureroasă, anume aceea de a rămâne cu Maarten. Și să le-o împărtășesc – lui și lui Hendrik – neîntârziat, până nu mă răzgândeam.

Eram în colibă cu cei doi copii, care tocmai adormiseră

de după-amiază, când se strecură Maarten prin ușa deschisă. Era însoțit de văduva Van den Bosch. M-am înfiorat. Oare o adusese ca să mă convingă să-l aleg pe el? Nu mai făcuseră niciunul așa ceva de la întoarcerea lui Hendrik. M-am oprit din fredonat cântecul de leagăn, dar am continuat să-l mângâi pe spate pe Gerrit, găsindu-mi o oarecare alinare în atingerea pielii lui calde, catifelate.

— Trebuie să-ți spun ceva, zise Maarten. Am... Am o mărturisire teribilă de făcut. S-ar putea să-ți înlesnească hotărârea.

Mi-am ținut răsuflarea, așteptând să înceapă.

— Știi... scrisoarea aceea rătăcită de la Hendrik... A ajuns...

— Cum?

— N-am... n-am știut ce să fac cu ea... Dacă să ți-o dau sau nu.

— Sigur că trebuia să mi-o dai! Era pentru mine!

— Știu, știu. Dar pe atunci îl credeai deja mort. Ca de altfel noi toți. Părea cu neputință să fi scăpat cu viață. Așa că m-am gândit... m-am gândit că a trimis scrisoarea de la New York, Buffalo sau de altundeva de pe drum. M-am temut să nu te întristezi prea tare citind ce a scris cu câteva zile înainte să moară. Tocmai începeai să te vindeci sufletește.

Fiorul mi se adânci până în măduva oaselor.

— Când a sosit scrisoarea?

— În ziua când mi-ai cerut ajutor să te întorci în Olanda. Păreai atât de puternică și de hotărâtă. Era prima zi de săptămâni întregi când nu te auzisem plângând. N-am vrut să-ți reîmprospătez jalea, făcându-te să-i vezi scrisul și să-i citești ultimele cuvinte...

— N-aveai niciun drept să hotărăști în locul meu!

— Știu, știu. N-am deschis scrisoarea, Geesje, așa că n-aveam de unde să știu că e în viață și că a trimis-o din Wisconsin după naufragiu. I-am arătat-o văduvei Van den Bosch și i-am cerut sfatul.

— Și, când mi-a arătat-o, zise văduva, i-am smuls-o din mâini și am aruncat-o în foc. I-am spus că n-ai să te vindeci niciodată dacă îți zgândărim întruna rănilile.

— N-aveai niciun drept!

De consternare și revoltă abia mai puteam trage aer în piept, darămite să mai vorbesc.

— Niciun drept!

Văduva van den Bosch izbucni în lacrimi.

— O, Geesje... Geesje... îmi pare atât de rău! Să fi știut ce scrie în scrisoare... N-am cuvinte să spun ce mult regret!

Făcu un pas să mă îmbrățișeze, dar am împins-o la o parte cu mâinile.

— Nu! Nu te apropia de mine!

Îmi venea s-o iau la palme. Îmi distrusese viața și tot ce avea de spus era „îmi pare rău”? N-aveam s-o pot ierta niciodată. Niciodată.

— Și mie îmi pare nespus de rău, zise Maarten. Jur că nici prin cap nu mi-a trecut că îi va da foc. Și când a făcut-o... mi-am zis că totul e spre bine.

— E numai vina mea, Geesje. Nu te supăra pe Maarten, mă imploră văduva. N-a fost vina lui, nici hotărârea lui să-i dea foc. Să fi știut câtă suferință va pricinui... O, Geesje, ce n-aș da să pot da timpul înapoi și să-mi repar greșeala, dar nu am cum și o regret din tot sufletul! Nu merit iertarea ta... dar nădăjduiesc că vei găsi într-o zi puterea să mă ierți.

N-am putut să-i răspund, nici măcar s-o privesc în ochi, copleșită de ura ce o simțeam pentru amândoi.

— Plecați de-aici și lăsați-mă în pace! am spus cu glas tremurând. Ieșiți afară!

Din fericire, au făcut-o. Am rămas pe podeaua de pământ din coliba mohorâtă până la trezirea băieților, fără să mă pot clinti, prea revoltată și uluită să plâng. Mărturisirea lui Maarten schimba totul. Toată această dilemă nenorocită era din vina lui și merita să îl părăsesc. Și-o făcuse cu mâna lui. Dacă ar fi procedat corect și mi-ar fi dat scrisoarea lui Hendrik, nimic din toate astea nu s-ar fi

întâmplat. Fapta lui era de neiertat. Nu credeam că-l voi putea ierta vreodată. Merita să-l părăsesc de dragul lui Hendrik. Și chiar asta aveam de gând să fac. L-am luat în brațe pe Gerrit și pe Arie de mână și am ieșit cu ei în căutarea lui Hendrik. L-am găsit afară, pe micul ogor desțelenit de Maarten acum un an pentru plantarea grădinii. Stătea pe vine, sfărâmând între degete pământul nisipos și admirându-i urzeala cum admira pe vremuri mama mătăsurile și brocarturile fine din import la tarabele târgului din Leiden. Când mă zări venind, se ridică și-și scutură palmele de praf. Clocotind de furie, i-am spus ce soartă a avut scrisoarea lui.

— A sosit din Milwaukee, dar în loc să mi-o dea, Maarten s-a dus cu ea la văduva Van den Bosch. Au azvârlit-o în foc fără s-o deschidă.

— Serios?

Hendrik era la fel de revoltat ca mine. Îmi stătea pe limbă să-i spun că mă hotărâsem să-l părăsesc pe Maarten și să fug cu el. Să-i fie învățătură de minte. Dar înainte să-mi iasă vorbele pe gură, Hendrik zise:

— Vrei să spui că Maarten a aruncat scrisoarea și a avut apoi tupeul să te ceară de nevastă?

Chiar și prin vâlul mâniei aprinse față de Maarten, mi-am dat seama că impresia lui era greșită.

— Nu, nu... N-a fost tocmai așa. Eu l-am rugat pe Maarten să se căsătorească cu mine. Eu am fost cea care l-a cerut în căsătorie. Dar trebuie să-ți explic de ce.

— Nu, nu-i nevoie. Înțeleg.

Ieși din grădină și o luă spre luminișul din fața colibei.

— Erai singură pe lume, tocmai îți pierduseși părinții. N-aveai de ales.

Știam însă că nici asta nu era adevărat. L-am urmat până se așează pe unul din butucii căzuți din curte, prea mânioasă și tulburată să mă așez la rândul meu. L-am lăsat jos pe Gerrit să se joace în nisip cu fratele său și mi-am căutat cuvintele. Oricât de revoltată eram pe Maarten, nu-l

puteam lăsa pe Hendrik să creadă o minciună.

— A fost vina mea că m-am pripit să mă mărit cu Maarten. Eu l-am cerut de bărbat, nu invers. Am făcut-o pentru că voiam să mă întorc la Leiden. Știam că îl voi convinge să mă ducă acasă, dacă-i deveneam soție. Nici măcar nu l-am întrebat ce crede sau dacă vrea și el să ne întoarcem în Olanda. Nu mi-a păsat deloc de el. Am profitat de sentimentele lui pentru mine, ca să fac după bunul meu plac.

Rostind acele cuvinte – mărturisind adevărul – mi-am dat seama de urâtenia faptelor mele și de egoismul din inima mea. Și că încă încercam să fac cum mă taie capul, fără să-mi pese de sentimentele celorlalți. După ce-l manipulasem pe Maarten să mă pot întoarce acasă, voiam acum să adaug la egoismul meu, părăsindu-l și fugind în lume cu Hendrik. Și, în mijlocul acestei lupte cu odgonul, se aflau doi copilași care ajunseseră să țină la mine ca la o mamă și la Maarten ca la un tată. Fie că îi lăsam cu Maarten, fie că îi luam cu mine și cu Hendrik, aveau să sufere și ei de pe urma egoismului meu. M-am prăbușit pe butuc lângă Hendrik, copleșită de povara grea a vinovăției ce-mi apăsa pe umeri. Mi-am dat seama și că nimeni nu-l silise pe Maarten să-mi spună adevărul despre scrisoarea distrusă. Dar alesese calea cea dreaptă.

— I-am respectat enorm pe părinții tăi, Geesje, zise Hendrik când tăcerea dintre noi se adânci. Dacă ar fi încă în viață, ce crezi că te-ar sfătui să faci?

Mi-am încrucișat brațele peste pântecul unde creștea copilul lui Maarten. Durerea și regretul îmi sfâșiau măruntaiele. Pruncul nenăscut era încă o verigă din lanțul care mă lega de Maarten.

— În noaptea când mi-au dat ai mei vestea că ne mutăm în America, i-am implorat să mă lase să rămân. Le-am spus că te iubesc și că vreau să rămân în Olanda și să-ți fiu soție. Tata m-a îndemnat să las totul în mâinile lui Dumnezeu și să mă încred în El. Mi-a spus că, dacă e voia lui Dumnezeu

să fiu soția ta, nimic nu va putea să ne stea împotriva. Tot el a venit cu ideea să vii și tu în America. „Roagă-te”, mi-a spus, „și dacă-i voia Domnului, totul se va rezolva de la sine”. Dar chiar dacă se rezolva, tata mi-a spus că trebuia să aleg: să mă supun voii lui Dumnezeu sau să mă răzvrătesc, trăind după bunul meu plac.

Hendrik culese o ghindă de pe jos și l-am privit cum o aruncă absent dintr-o mână cu cicatrici într-alta. Flecăreala copiilor se împletea în fundal cu ciripitul păsărilor și țipetele stridente ale unei gaițe albastre.

— Când te-am crezut mort, am fost răvășită de durere. Nu m-am rugat dacă să mă mărit sau nu cu Maarten sau să mă întorc la Leiden. Voiam să fac ce vreau și puțin îmi păsa de răspunsul lui Dumnezeu. Eram furioasă pe El că ți-a luat viața. Am încetat chiar și să mai merg la biserică. Da, e vina lui Maarten că a fost distrusă scrisoarea. Dar e vina mea că nu m-am rugat înainte de a lua hotărârea pripită de a-i fi soție.

Hendrik ridică brațul și azvârli ghinda cât colo.

— Și acum te-ai rugat înainte să iei o hotărâre? Întrebă el.

Am închis ochii, clătinând din cap. Nu mă rugasem. Încă țineam morțiș să trăiesc cum vreau. Voiam să fiu cu Hendrik. Știam dinainte care va fi răspunsul lui Dumnezeu. Divorțul contrazicea învățăturile Lui. Adulterul, de asemenea. Acționând conform dorințelor mele, aș fi rănit oameni nevinovați. Dilema îl nedreptățea nespus pe Hendrik, bărbatul pe care îl iubeam cel mai mult. El suferise cel mai tare de pe urma egoismului meu. Îmi călcasem făgăduiala de a-l aștepta.

— Atunci poate n-ar strica să te rogi, rosti el încet. Eu sunt încă începător în toate astea. Nu înțeleg cum le vorbește Dumnezeu oamenilor. Știu că, după spusele lor, îi călăuzește. Unii dintre bărbații cu care am stat de vorbă pe vapor mi-au spus că Dumnezeu i-a îndemnat să vină în America. Apoi a luat foc vasul Phoenix... Și... n-am mai

priceput nimic. Să se fi înșelat ei? De ce i-a lăsat pe toți să piară? Aș da orice să știu răspunsul.

— Și eu, am replicat nenorocită. Părinții mei au fost convinși că l-au auzit glasul, dar au pierit de malarie în locul ăsta uitat de lume. Nu m-am rugat să mă călăuzească, fiindcă știu deja ce îmi va răspunde. Am făcut un legământ cu Maarten în prezența Lui.

Hendrik mă privi și i-am văzut lacrimile împăienjenindu-i ochii de un albastru cenușiu. N-am mai putut răbda. L-am cuprins strâns în brațe și mi-am ascuns fața la pieptul lui.

— Cere-mi să fugim împreună, Hendrik, și am s-o fac! Sunt gata să las totul în urmă și să vin cu tine. Nu-mi pasă unde. Dar te implor, nu mă sili să iau o hotărâre! Hai, imploră-mă să vin cu tine. N-am să pot spune nu, orice-mi vei cere.

El mă îmbrățișă scurt la rândul lui și brațele i se vlăguiră.

— Nu pot s-o fac, rosti el încet. N-am uitat cum trăiau părinții tăi la Arnhem, integritatea, credința și harul pe care ni le-au arătat mie și celorlalți soldați. Asta m-a făcut să mă apropiu de tine și de Dumnezeu. Nu-ți pot cere să renunți la tot ce crezi. Hotărârea trebuie să fie a ta.

— Nu... nu...

M-am agățat mai departe de el, plângând, și i-am simțit trupul zguduit de suspine tăcute.

— Mai bine aș fi murit de malarie odată cu părinții mei! mai bine ar fi trăit ei, nu eu.

Am simțit cum Arie mă bătu pe braț, lipindu-și trupul de al meu.

— Pleci undeva, mami? mă întrebă el.

L-am eliberat pe Hendrik din strânsoare și m-am întors spre copilul meu.

— Nu, am șoptit. Nu plec nicăieri, lieveling.

Hendrik se ridică încet, mișcându-se ca un moșneag de o sută de ani. N-avea bagaje de făcut, nici lucruri de împachetat pentru drum. Ieșise din pădure cu mâinile goale

acum două zile și așa era și acum. L-am urmărit cum se depărtă, luând-o pe cărarea îngustă prin pădure până se făcu nevăzut. Nu mai privi în urmă.

Holland, Michigan
1897

Derk termină de citit și închide încet caietul. Își ridică privirile spre mine.

— Ai rămas cu Maarten, deși îl iubeai pe Hendrik?

— Era singura alegere pe care o puteam face fără să mă îndepărtez de Dumnezeu. Copilul pe care-l purtam în pântec era fiul meu, Jakob. Fiica noastră Christina s-a născut la patru ani după aceea. Maarten și cu mine i-am luat pe numele nostru pe Arie și pe Gerrit și i-am crescut ca pe propriii copii.

— Știi ce s-a întâmplat cu Hendrik, după ce a plecat?

Mă aștept la întrebarea lui. Dau din cap, înghițind în sec, îndoindu-mă că voi avea puterea să vorbesc.

— S-a dus să lucreze un an la Kalamazoo și, când s-a întors, și-a adus cu el și noua mireasă.

— S-a întors?

— A câștigat destui bani ca să obțină o ipotecă pe douăzeci de hectare de pământ în Zeeland, la zece kilometri de aici. A pus pe picioare o fermă prosperă. El și soția lui au crescut patru copii.

Mă opresc și-mi dreg glasul, anticipându-i reacția când va pune în sfârșit lucrurile cap la cap.

— Mama ta a fost singura lui fiică.

— Ma... mama? Hendrik e bunicul meu?

— Da.

— Dar... cum se poate? Doar numele lui n-a fost Hendrik, ci...

— Hank. A adoptat numele american Henry, dar lumea îi zicea Hank.

Derk n-a știut niciodată să-și ascundă emoțiile și acum i

se citesc toate pe față - uluire, neîncredere, duminire treptată.

— Știam că bunicul a fost naufragiat... îmi amintesc de cicatricile lui de pe gât și de pe mâini... Dar nu mi-a povestit niciodată amănuntele.

— N-a mai vorbit cu nimeni despre asta, din ziua când mi-a povestit mie.

— Nu-mi vine să cred! Hendrik... bunicul meu? Nu înțeleg de ce a rămas aici, în ciuda împrejurărilor.

— Mi-a spus înainte să plecăm din Olanda că își dorește să aibă într-o zi ferma lui. Era visul său și i s-a împlinit. N-a trebuit să-și vadă familia murind de foame sau răpusă de molimă ca părinții și frații lui de acasă. Și și-a dorit sincer să ducă o viață de bun creștin. Ce loc mai nimerit pentru asta ca aici?

— Ferma lui a rămas în familie. O gospodărește acum unchiul meu. Îmi plăcea tare mult să merg acolo în vizită în copilărie.

— Hendrik s-a descurcat binișor. Și cred că a fost mulțumit de viața lui.

Îl văd pe Derk străduindu-se încă să digereze adevărul. Se foiește pe scaun, își trece mâinile prin păr, făcându-l să stea smocuri în vârful capului, gest ce mă amuză.

— Semenii atât de mult cu el, Derk. Iar acum vei fi pastorul Vander Veen. Cine și-ar fi închipuit una ca asta când guvernul olandez a cantonat patru soldați la o familie de separatiști, cu ani în urmă?

Lasă să-i scape un șuier, clătinând din cap. Îi aud parcă mintea vuind de întrebări.

— Ai regretat vreodată că ai ales să rămâi soția lui Maarten?

— De zeci de ori, mai ales la început. Până când, într-o zi, mi-am dat seama că regretele din trecut mă împiedică să trăiesc în prezent. Și mă vitregesc de viitor. Am dus o viață bună împreună, alături de copiii noștri.

— Mi-ar fi plăcut să-l cunosc pe Maarten.

— Și mie. V-ați fi înțeles de minune. M-am gândit întotdeauna că ar fi fost un pastor extraordinar. Avea o inimă de păstor, atât de blândă și de iubitoare! Dar familia lui, din Olanda, a fost săracă, așa că a intrat ucenic la tata, la tiparniță.

— Mi-ar fi plăcut să-l cunosc mai bine și pe bunicul.

Mi l-am închipuit deodată pe Hendrik așa cum îl văzusem ultima oară – chipeș încă, după toți acești ani, deși cu umerii puțin lăsați și părul blond devenit argintiu. Albastrul îi pierise din ochii lui, care încă îmi mai aminteau de râul din Leiden, într-o zi mohorâtă. Ochii mi se împăienjenesc de lacrimi la amintirea lui.

— Dacă Hendrik ar fi ajuns un nemernic, un bețiv sau un bătauș, îi spun lui Derk, mi-ar fi ușor să privesc în urmă la alegerea pe care am făcut-o și să-mi zic că Dumnezeu a vrut să mă cruțe de o căsnicie groaznică. Dar n-a fost așa, desigur. Bunicul tău a fost un bărbat tăcut și rezervat, marcat, pesemne, de tot ce a îndurat pe vasul Phoenix. Purta povara unei uriașe vinovății că a scăpat cu viață, când atâția alții au pierit. Această povară l-a apăsât tot restul vieții. Se simțea dator parcă să trăiască bine și din plin aici, în America, de dragul celor de pe Phoenix, care n-au mai avut șansa s-o facă.

Mă opresc să-mi înghit lacrimile și, când îmi reiau vorba, o fac cu glas înecat:

— Știu că trădarea mea l-a rănit profund, deși n-a nutrit niciodată resentimente față de Maarten sau față de mine. Hendrik a devenit un soț și un tată bun, un bun creștin. A frecventat cu loialitate biserica din Zeeland. A ajuns chiar diacon.

Derk oftează.

— Înecul mamei i-a frânt inima. Îmi amintesc cum a ieșit din casă după înmormântare și m-am luat după el. L-am găsit rezemat de gardul din spate, singur cuc, plângând în hohote ca un copil. Tăria suspinelor lui m-a îngrozit. Nu mai auzisem bărbat în toată firea să plângă așa. Tata a jelit-o în

taină pe mama, încercând pesemne să rămână tare, de dragul meu. M-am ascuns în pridvorul din spate să nu mă vadă bunicul și am plâns și eu. Acum îmi pare rău că nu m-am dus la el. Poate ne-am fi mângâiat unul pe altul.

— Când s-a scufundat vasul cu mama ta, Hendrik a știut mai bine ca oricine prin ce orori trebuie să fi trecut fiica lui în ultimele clipe. Cred că asta i-a frânt inima. A fost o ironie crudă a sorții că fiica lui și a mea au pierit în același naufragiu.

Derk tace o bună bucată de vreme și, când își reia vorba, schimbă subiectul. Și inima lui a fost zdrobită în ziua aceea și nu-i place să stăruiască prea mult asupra pierderii mamei sale.

— De ce nu te-ai mai întors, cu Maarten, la Leiden? întreabă el. Doar ați pus destui bani deoparte, nu?

— Mi-am zis că-i o pedeapsă nimerită pentru mine să rămânem aici, unde viața e atât de grea. Maarten s-a învoit să ne întoarcem doar ca să mă facă fericită, dar știam că, în adâncul inimii, își dorea să rămână. Dumnezeu l-a chemat să vină în America și a trudit din greu să-și refacă viața aici. Așa că am rămas și ne-am refăcut viața împreună.

Era adevărat, dar numai în parte. Preferasem să rămân și pentru că Hendrik era aici, în America. Voiam să-i fiu aproape, să știu cum o duce și să-l mai văd din când în când.

— Atât eu, cât și Maarten, am trăit cu povara greșelilor noastre. El nu și-a iertat niciodată că a lăsat să fie arsă scrisoarea lui Hendrik în loc să mi-o dea s-o citesc. A regretat asta pe tot timpul căsniciei noastre, deși l-am asigurat nu o dată că l-am iertat. Eu am trăit cu regretul că l-am manipulat să mă ia de soție. De n-aș fi stăruit să-mi îndeplinească voia egoistă și să ne întoarcem în Olanda, s-ar fi căsătorit poate cu Johanna van Eyck. De aceea nu l-am putut condamna nici pe el, nici pe văduva Van den Bosch, nici chiar pe Dumnezeu sau pe oricine altcineva pentru despărțirea de Hendrik. Mi-am făcut-o cu mâna mea.

— Vă era greu, ție și bunicului, când vă întâlneți?
Și încă cum. Închid ochii, neputând rosti niciun cuvânt.
Țin minte de parcă ar fi fost ieri discuția de după
înmormântarea Christinei.

— Ne vedeam rar, îi zic în cele din urmă.

— Ce trist.

— Dacă nu se scufunda vasul Phoenix, dacă văduva Van
den Bosch nu ardea scrisoarea, dacă nu țineam morțiș să
mi se facă pe plac, Hendrik și cu mine ne-am fi căsătorit. Și
ai fi acum nepotul meu.

Mă privește cu un surâs ce-mi încălzește inima.

— Știi că îți zic tante, dar vei fi întotdeauna mult mai
mult pentru mine. Mi-ai salvat viața!

Îmi întind mâna și-i mângâi cu degetele părul răvășit.

— Ei bine... acum că mi-ai citit povestea, știi cât sunt de
nevrednică să dau sfaturi despre dragoste și căsătorie
prietenei tale bogate sau oricui altcuiva.

— Nu ești nevrednică. Te admir mai mult ca oricând că
ai avut de luat o hotărâre atât de dificilă. Că ai ascultat de
Cuvântul lui Dumnezeu, și nu de inima ta.

— Înțelegi acum de ce te-am sfătuit să ceri călăuzirea
Lui înainte să stai de vorbă cu Caroline? Asigură-te că
alegerile tale reflectă voia Lui pentru tine.

— Ce n-aș da să poată citi și Anna povestirea ta! Sunt
mai convins ca niciodată că face o greșală măritându-se
cu acest bărbat pe care nu-l iubește. Nu-i ea de vină că
tatăl ei are probleme bănești. De ce să-și sacrifice fericirea
viitoare pentru greșelile lui?

— I-ai spus și ei ce gândești?

— Nu... Crezi că ar trebui s-o fac? Mă înfurie gândul că
va intra într-o căsnicie lipsită de dragoste, dar nici tu nu l-ai
iubit pe Maarten, și ați dus o viață fericită împreună, nu-i
așa?

— Așa e.

Derk se foiește din nou pe scaun și ia caietul meu de pe
masă. Mi-l întinde.

— Cred că ar trebui să-ți continui povestirea, tante Geesje. Nu mi se pare terminată. Simt că se ascunde pe undeva o poveste și mai mare decât toate cele de până acum.

— Mă îndoiesc, zic eu, clătinând din cap. Am dus o viață monotonă.

— Nu cred. De când te știu, ai fost o femeie puternică și credincioasă. Dar cum ai ajuns așa? Cum ai reușit să-ți păstrezi credința, să crești în ea și să-L slujești pe Dumnezeu în ciuda greutăților cumplite prin care ai trecut? Cum ați reușit – tu și soțul tău – să treceți peste regrete și remușcări și să vă construiți o viață împreună?

Ridic din umeri.

— Trăind fiecare zi în parte.

— Vreau să știu mai multe, tante Geesje. Ai pierdut totul, dar nu te-ai lepădat de Dumnezeu. Spune-mi cum ai reușit.

Strâng la piept caietul și îl așez la loc cu grijă, de parcă ar fi fost din sticlă. Amintirile din el sunt la fel de fragile.

— Am să mă mai gândesc, îi răspund.

Mă întorc la sobă și la cratița mea cu aluat neterminat de clătite. Ridic capacul de fier al sobei și zgândăresc tăciunii aprinși.

— Am destul aluat să fac pannenkoeken pentru amândoi. Poți să rămâi la masă, Derk?

— Cu mare plăcere.

Se ridică și mă învăluie în îmbrățișarea lui. Strângându-mă încă la piept, zice:

— L-ai iubit mult pe bunicul, nu-i așa?

Dau din cap, fără să-i pot răspunde. Chiar și după toți acești ani.

Capitolul 23

Anna

Hotel Ottawa

1897

Nu-mi mai iese din cap cearta cu mama, care mi se rotește prin minte ca o corabie într-o lagună. Ne retragem fiecare în camera ei, într-o atmosferă încărcată de resentimente și neîncredere. Nu pot să dorm sau să mă relaxez, așa că iau Biblia de la Derk și cobor scările s-o citesc, pe terasa spațioasă din față. Priveliștea Lacului Negru care se zărește prin bolta arcuită a terasei mă duce cu gândul la o ilustrată, cu cer albastru, apă cristalină și bărci tihnite alunecând pe valuri. Îi privesc pe ceilalți turiști trecând înaintea și înapoi, râzând și simțindu-se în largul lor: bărbații cu pălării de paie, femeile în fuste de vară și bluze de bumbac. Majoritatea cucoanelor poartă umbrele sau pălării cu boruri largi, ca să le protejeze pielea de soare. Mie îmi place să simt căldura soarelui de vară pe fața mea, dar nu cutesc să mă bucur de ea. Nu mă pot întoarce la Chicago cu tenul bronzat ca al lui Derk. Cu gândul încă la el și la despărțirea noastră nefericită, deschid Biblia unde am rămas, la Evanghelia după Marcu. Citind, simt cum o parte din mine se destinde treptat.

După-amiaza târziu, mama mă găsește citind încă, pe scaunul meu de pe terasă. Pare odihnită după somn.

— Ce citești, Anna?

Vorbește pe un ton prietenos și dezinvolt, ridicându-și capul ca să-mi vadă cartea din mâini. O ridic să i-o arăt.

— Biblia.

— A!

Pare iritată de parcă m-ar fi surprins citind un roman de dragoste ieftin sau un roman polițist sordid. Nu mă pot abține să-i spun:

— E de la Derk.

Toată furia pe care am resimțit-o mai devreme după incidentul revoltător de lângă doc îmi revine pătimașă, făcând să-mi vâjâie urechile. Mama se așază pe scaun lângă mine, dar rămâne sprijinită pe marginea lui.

— Nu înțeleg de unde această obsesie bruscă pentru Biblie sau pentru biserica aceea ciudată de pe strada Lasalle, zice ea.

— Nu văd nimic ciudat în faptul că vreau să știu mai multe despre Dumnezeu. N-ar trebui să știe toată lumea ce spune Biblia? Nu de asta mergem la biserică și ascultăm predici: ca să învățăm cum trebuie să trăim?

— Chiar și așa, nu văd de ce ai ajunge atât de... fanatică în privința asta. Și de ce să lași religia să intervină între tine și un bărbat atât de bun, care te iubește.

— Nu știu cum să-ți explic, mamă... Pur și simplu nu știu. Și nu vreau să ne mai certăm.

— Poți să vii la mine oricând ai întrebări, nu-i nevoie să apelezi la un străin. Doar umblu și eu la biserică de când mă știu.

Fără să mai adaug ceva, dau peste pasajul din Biblie pe care tocmai l-am citit și care m-a lăsat fără grai, dându-mi atâta de gândit.

— Cineva L-a întrebat pe Iisus care este cea mai mare poruncă, îi spun mamei. Iisus i-a răspuns cu aceste cuvinte: „«Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta»; iată porunca dintâi. Iar a doua este următoarea: «Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.» Nu este altă poruncă mai mare decât acestea”.

Mă întorc cu scaunul spre ea.

— Sună... senzațional, nu-i așa? o întreb, folosind cuvântul ei. Imaginează-ți cum ar fi să-L iubești așa pe Dumnezeu cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu tot cugetul tău și cu toată puterea ta. Cum să facem asta? Cum să-i arătăm atâta dragoste? Când sunt atâtea alte lucruri

care se vor mai importante în mintea și în inima noastră: ocaziile sociale din calendar, de pildă, sau cu ce rochie să ne îmbrăcăm și cum să ne facem locuința mai dichisită ca a vecinului.

— Nu desconsidera realizările noastre, Anna. Multe din cunoscutele mele dețin poziții de seamă la servicii și organizații caritabile importante.

Mă fac că nu aud. N-am terminat încă.

— Și cum să-mi iubesc aproapele ca pe mine însămi? Ca pe mine, care am fost răsfățată și cocoloșită toată viața! Chiar dacă Iisus se referă doar la vecinii de ușă cu noi, pe ei nici măcar nu-i cunoaștem, darămite să-i iubim!

Mama îmi închide Biblia în poală, luându-mi mâinile într-ale ei.

— Anna, draga mea. Te frământă pentru niște lucruri pe care nu le înțelegi. Tocmai de aceea nu e bine să citim din Cartea Sfântă așa, de capul nostru. Pentru că nu ne e dat s-o înțelegem. Trebuie să lăsăm în seama preoților noștri consacrați să interpreteze vorbele lui Iisus pentru vremurile actuale și situațiile din prezent.

— Tocmai de asta i-am cerut ajutorul lui Derk! El studiază la seminar ca să se facă pastor. Slujba de la hotel e doar una temporară pe timpul verii.

— Dar încă nu e pastor. Uite ce-i, ne străduim fiecare cum putem să ducem o viață decentă. Dumnezeu știe că nu suntem perfecți. Și acum, zise ea, lăsându-mă de mâini și ridicându-se în picioare, cred că e timpul să ne primenim și să ne schimbăm pentru cină. Ce-ar fi să mergem sus?

Mă opresc la birou ca să iau cheia de la cameră și funcționarul îmi întinde un răvaș împăturat. E de la Derk. Îl ascund repede în Biblie, ca să nu-l vadă mama. Aștept să rămân singură în cameră și îl citesc.

Dragă domnișoară Nicholson,

Îmi cer scuze pentru neplăcerile pe care le-am provocat azi între tine și mama ta. Mă simt groaznic că a trebuit să

ne despărțim atât de vijelios. Aș mai avea multe să-ți spun și știu că mai ai întrebări la care n-am avut șansa să-ți răspund. Dacă nu se cuvine să ne mai întâlnim, cred că o vei găsi pe tante Geesje cât se poate de săritoare și deschisă. Sunt sigur că va accepta să vă întâlniți, dacă îți mai dorești asta sau dacă mai e posibil, în situația de față.

Mâine încep lucrul la 8 dimineața (dacă nu voi fi concediat), dar voi avea grijă să ajung cu o oră mai repede, în caz că vrei să mai vorbim o dată; dacă poți sau îți mai dorești să vorbim. Dacă nu de altceva, măcar să îmi iau rămas bun cum se cuvine de la tine și să-ți doresc tot binele pe viitor. Dacă nu vrei să mă mai vezi sau să mai ai de-a face cu mine, te înțeleg, dar în nădejdea că vei voi să stăm de vorbă, te aștept mâine dimineață la ora 7, la locul obișnuit.

*Cu sinceritate,
Derk Vander Veen*

Împătur răvașul și îl vâr la loc în Biblie. Nu înțeleg de ce îmi bubuie inima ca o căruță hurducându-se la vale la gândul că-l voi revedea. Nici nu mai stau pe gânduri, întrebându-mă dacă se cuvine să mă întâlnesc cu el sau nu. Știu deja că mă voi trezi mâine la prima oră și mă voi duce să-i vorbesc. Îmi spun în sinea mea că nu vreau decât să-mi cer scuze pentru grosolănia mamei și să-i mulțumesc pentru tot ajutorul pe care mi l-a oferit. Dar adevărul e că doresc să-l mai văd o dată – pentru ultima dată.

Dimineața ajung la locul cu banca înaintea lui. Lemnul e încă umed de rouă, așa că rămân în picioare, tremurând ușor în aerul rece al zorilor. Apa Lacului Negru e neclintită, împrejurimile hotelului, aproape pustii și am senzația că noua zi își ține răsuflarea la fel ca mine. Dimineața e atât de liniștită, că îmi aud în urechi bubuiturile propriei inimi. Îl zăresc în sfârșit pe Derk, care se apropie cu părul bălai sclipind în lumina soarelui. Dând cu ochii de mine, începe

să alerge încet.

— Îți mulțumesc că ai venit, domnișoară Nicholson.

Zâmbește, gâfâind de la alergătură.

— Derk, trebuie să-mi cer scuze pentru grosolănia de ieri a mamei.

Dă să mă oprească.

— Nu, nu-i nevoie...

— Ba da. A fost atât de nepoliticoasă cu tine, fără niciun temei și vreau să știi că îmi pare tare rău. N-ai meritat așa ceva. Și insist să nu îmi mai zici domnișoara Nicholson, ci Anna, cum îmi zic toți prietenii mei.

Zâmbetul i se lărgeste.

— Mulțumesc... Anna.

Privesc neliniștită în jur la cei câțiva pescari matinali și angajați ai hotelului care își fac apariția.

— Ascultă, în lumina incidentului nefericit de ieri, nu cred c-ar fi înțelept să stăm de vorbă aici. Dacă am merge undeva să ne plimbăm, i-aș putea spune mamei că m-am dus la plimbare.

— Ești sigură? Adică se cuvine să...?

Nu știu de ce, dar îmi vine să mă răzvrătesc.

— Sunt femeie în toată firea, îi spun. Pot să fac ce vreau. Unde să mergem?

— Ai urcat vreodată pe Muntele Pisgah? Întreabă el, arătând spre duna de nisip din spatele hotelului, acoperită parțial de copaci, tufișuri și vegetație specifică. La poalele ei se întinde un rând de cabane private.

— Nu. Dar am auzit că priveliștea se vede minunat de acolo.

— E mult de mers pe jos...

— Ia-o înainte, îl îndemn, apucându-l de braț.

O luăm pe aleea pietruită din incinta hotelului, urcând apoi încet faleză către dună. Trecem pe lângă cabane încântătoare, văruite în alb, cu pridvoare răcoroase și perdele străvezii umflate de vânt la geamurile deschise de la etajul al doilea. Nimeni nu pare să se fi trezit încă și nu se

aud decât trilarile păsărilor și strigătele îndepărtate ale pescărușilor.

Derk e tăcut la început, dar când mă opresc o clipă să-mi trag sufletul și să mă uit înapoi la distanța parcursă, îmi spune:

— Trebuie să-ți spun ceva, Anna. Știu că nu ne cunoaștem prea bine, dar... mă preocupă de o bună bucată de vreme.

Aștept. Derk pare nefiresc de serios, scărpinându-se în bărbie și trecându-și degetele prin părul bălai.

— Nu cred că ar trebui să te măriți cu William, zice el. Cred că ai face o greșală.

Mă aștept la orice, numai la asta nu.

— De ce? îl întreb.

— Păi, din două motive. În primul rând, pentru că nu-l iubești, și eu cred că iubirea e o componentă esențială a unei căsnicii. În al doilea rând, pentru că bărbatul e capul spiritual al familiei și ar trebui să-și ajute soția să crească în credință, nu să-i pună bețe în roate.

Derk nu face decât să adauge la mulțimea de îndoieli pe care le am deja în privința lui William. Dar nu-l pot lăsa să mă convingă. Pornesc din nou din loc.

— Îți mulțumesc pentru grija pe care mi-o porți, îi spun înțepată, dar după cum ți-am explicat deja, tata are probleme financiare și trebuie să-l ajut. Am hotărât să mă mărit cu William de dragul părinților mei, ca să nu fie nevoiți să renunțe la singurul stil de viață pe care îl cunosc.

Derk mă ajunge din urmă și mă ia din nou de braț.

— Problemele tatălui tău sunt răspunderea lui. N-ar trebui să se folosească de tine, cerându-ți să-ți sacrifici fericirea ca să le rezolvi.

— Nu se folosește. Nici măcar nu știe că am tras cu urechea. Nu știe că din pricina asta am acceptat să mă mărit cu William. Și îmi iubesc foarte mult părinții.

Dar chiar în clipa în care îmi declar dragostea față de ei, îmi revine în minte conversația lor la care am tras cu

urechea și profundul gol sufletesc lăsat în urmă de ea:

„Vrea să știe cine-i sunt părinții. Poate ar fi timpul să-i spui”.

„Ce să-i spun? Habar n-am cine-i sunt părinții, știi prea bine”.

„Ai putea să-i spui cum ai găsit-o. Cum a ajuns la noi”.

„Nu cred că-i o idee bună”.

Mi-a fost groază să-i întreb cum m-au găsit – și nici n-aș fi știut cum să pun întrebarea fără să recunosc că am ascultat la ușă. Chiar și acum mă cuprinde un sentiment cumplit de disperare la gândul că părinții mei adevărați m-au abandonat la naștere. Orice aș fi aflat despre ei, că m-au lăsat la colțul străzii sau la orfelinat, tot nu va schimba cu nimic amărăciunea și rușinea din sufletul meu. Am fost un copil nedorit. Tata și mama au avut bunătatea să-mi ofere un cămin.

— Trebuie să-i ajut, rostesc cu voce tare.

Sper să se dea bătut, dar nu o face.

— Țara e în criză financiară de patru ani, zice el. Bogații și săracii îi simt efectele deopotrivă. Da, se prea poate ca prin căsătoria ta să îmbunătățești situația financiară a tatălui tău, dar cu ce preț? El se va pune pe picioare, iar tu vei ajunge prizonieră într-o căsnicie neîmplinită și lipsită de dragoste pentru tot restul vieții. Și dacă nu reușești să-i rezolvi problemele? Oricum vei sfârși prizonieră. Dacă te măriți cu William sau cu oricine altcineva, ar trebui să o faci din dragoste. Niciun alt motiv nu-i de ajuns.

Simt cum mi se taie răsufarea și nu-mi dau seama dacă din pricina urcușului abrupt sau a conversației.

— E prea târziu. I-am dat cuvântul lui William, pentru a doua oară. Nu mai pot să-mi încălc făgăduiala.

— Bine, fie, dar chiar dacă te măriți cu el, cred că ar trebui să te lase să mergi la ce biserică dorești. Tante Geesje și părinții ei au fost persecutați în Olanda fiindcă au vrut să se închine în libertate lui Dumnezeu. Au venit la Michigan pe când era doar un pustiu și au trecut prin multe

greutăți ca să întemeieze un oraș în care să se bucure de această libertate. Istoria s-a repetat iar și iar în trecutul Americii, începând cu primii pelerini. Mii de oameni au venit aici să se închine în voie și e revoltător ca acum, la cumpăna dintre două veacuri, un soț să-i interzică soției lui să meargă la o biserică creștină perfect acceptabilă, unde se simte mai aproape de Dumnezeu. Nu e drept. Sunt sigur că îți dai și tu seama de asta, Anna. Și unde mai pui că nici nu-l iubești...

— În cercul nostru social, căsătoriile sunt mai mult alianțe între familii și negoțuri. Rareori se fac din dragoste. E frumos când cei doi miri se simt atrași unul de altul și le place să fie împreună, cum s-a întâmplat cu mine și cu William înainte să ne certăm. Dar nimeni nu-și pune problema căsătoriilor din dragoste. Nu se face o regulă din asta.

— Și trăiesc așa împreună ani de zile? Ca niște străini?

Gândul îmi zboară la conversația surprinsă între mama și Honoria Stevens.

„Bărbatul tău nu-i primul și nici ultimul care are o aventură. Se întâmplă mai des decât îți închipui”.

Nu mi-e greu să-mi imaginez durerea și dezamăgirea pe care le-aș simți dacă aș afla că bărbatul meu mă înșală. Dar, după spusele mamei, e o posibilitate cât se poate de reală. Glasul mi-e întretăiat de mânie, făcând ca răspunsurile pe care i le dau lui Derk să pară glaciale.

— Soții pe care-i știu eu nu trăiesc ca niște străini. Împart aceeași casă, aceeași familie. Merg împreună la ocazii sociale și nutresc respect și afecțiune reală unii față de alții. Dar fiecare își trăiește viața lui, cu propriile așteptări sociale.

Mi-e rușine să adaug că aceste cupluri pe care le știu dorm în iatacuri separate.

— Iartă-mă că te întreb, dar părinții tăi?

Mă opresc ajunsă la capătul cărării de lemn. De aici până în vârf poteca șerpuiește abrupt, îngustă și nisipoasă,

întretăiată de rădăcini de copaci și străjuită de buruieni și iarbă.

— În multe privințe, asta e și situația părinților mei. Duc vieți separate. Dar nu am nicio îndoială că mă adoră. De aceea, aș face orice pentru ei, chiar și să mă mărit cu un bărbat pe care nu sunt sigură că-l iubesc.

Ies de pe cărare și-mi încep urcușul, lăsând mânia și nesiguranța să mă împingă înainte. N-am mai urcat niciodată o potecă atât de sălbatică și abruptă, așa că sunt nevoită să mă agăț strâns de brațul lui Derk, rugându-mă să nu-mi scrântesc glezna. Doar încăpățânarea mă face să nu mă întorc din drum.

— De altfel, cred că dragostea se poate naște și pe parcurs, mai ales când cei doi au de crescut copii împreună. N-ai spus tu că și mătușa ta Geesje s-a măritat cu un om pe care nu l-a iubit? În cazul lor cum a fost?

El oftează, codindu-se parcă să-mi dea dreptate.

— Au fost căsătoriți mulți ani și au crescut patru copii împreună. Ea spune că au fost fericiți...

— Vezi? Sunt sigură că voi fi și eu fericită. Voi avea multe privilegii în calitate de soție a unui bărbat puternic și cu vază ca William: o casă frumoasă, zeci de slujitori...

— Nu pot să cred că te-ai mulțumi cu o astfel de viață. Te văd mai presus de asemenea lucruri superficiale. Mă înșel, Anna?

Gândul îmi zboară la paginile mele de jurnal și la golul din suflet, la sentimentul stăruitor că nu-mi găsesc locul.

— E singura viață de care am avut parte și pe care o cunosc, îi răspund, ocolind adevărul. Singurul rol pe care știu să îl joc. Săracă sau bogată, orice femeie are obligații de îndeplinit. După ce te căsătorești, nu vei aștepta și tu de la soția ta să îndeplinească anumite îndatoriri? Îndatoriri care merg mână în mână cu profesia și cu modul tău de viață?

— Ba da, presupun că ai dreptate. Va trebui să mă susțină în munca mea de pastor, să se îngrijească de casă

și de copii, să se integreze în comunitatea bisericească unde ne rugăm unii pentru alții și ne împărtășim bucuriile și tristețile...

— Și nu va trebui să-ți gătească, să-ți spele haine, să schimbe scutecele la copii?

— Păi... poate ne vom permite să tocmim o slujitoare...

— Eu una n-aș ști nici să-ți gătesc, nici să mă integrez în comunitatea voastră religioasă, după cum nici Caroline n-ar ști care sunt regulile de etichetă din lumea mea.

Nu înțeleg de ce, dar mă năpădesc lacrimile.

— Din câte văd, s-a gândit bine la viitorul ei ca soție de preot și a hotărât că nu e pentru ea.

— Da, și asta ar trebui să faci și tu, Anna. Înainte să te măriți cu William, să te gândești bine la viitor, dacă e într-adevăr ce-ți dorești să faci sau cum vrei să-ți petreci viața. Eu atât am avut de spus.

Privirea mi se împăienjenește și mă poticnesc de un bolovan uriaș din cale. Derk mă apucă de braț să nu cad, prilej cu care mă agăț și eu de el. Ne ținem așa în brațe multă vreme, mai apropiați decât dacă ne-am fi luat la dans. Îmi simt căldura trupului și mirosul de săpun, în timp ce brațele goale ni se ating. Îmi recapăt echilibrul și mă desprind să-mi trag sufletul, prefăcându-mă că nici nu s-a întâmplat.

— Îți mulțumesc pentru grija pe care mi-o arăți, Derk. E frumos din partea ta că îmi dai sfaturi. Dacă vrei să-mi dau și eu cu părerea despre viața ta, sunt bucuroasă s-o fac.

Vorbesc pe un ton rece și protocolar, fără să înțeleg de ce.

— Dă-i drumul. Mi-ar plăcea să-ți știu părerea.

Își încrucișează brațele la piept. Pare supărat.

— Nu cred că ai face bine dacă te-ai căsători cu Caroline. Mai bine să-ți vezi de cariera ta de pastor, nu de profesor sau ce ți-a mai sugerat ea. Mi-ai spus prima oară când ne-am întâlnit că Dumnezeu te-a chemat la slujirea pastorală. Încă nu înțeleg cum a făcut-o, dar cred că ar

trebui să faci ce spune El. Ai luat deja decizia grea de a renunța la Caroline pentru slujire, n-ai decât s-o duci până la capăt. Nu cred că e un compromis cinstit din partea ei.

— Mulțumesc de sfat.

De data asta el pare rezervat și protocolar. Regret că ne-am supărat, dar mă avânt mai departe pe deal, continuând conversația.

— Când o mai vezi?

— În seara asta.

— Și va trebui să-i dai răspunsul?

— Sunt sigur că îl va aștepta. Nu-i va conveni s-o duc cu vorba.

Mă opresc să-l privesc.

— Îți dai seama ce calculată pare? Mă mir că nu vezi. Poate ești orbit de sentimentele astea de dragoste de care tot pomenești.

— Ai fost vreodată îndrăgostită, Anna? Dacă da, știi de ce mi-e atât de greu să iau o hotărâre.

Ajungem în sfârșit în vârful dealului și priveliștea îmi taie răsuflarea (câtă a mai rămas din ea). Lacul Michigan se întinde în zare cât vezi cu ochii, oglindind cerul albastru de deasupra. Un vapor de pasageri plutește spre canalul dintre cele două lacuri, iar farul de la capăt pare o jucărie de copil. În stânga, sub noi, se zăresc clădirile hotelului Ottawa, presărate pe țărmul Lacului Negru. Alte hoteluri și cabane împânzesc țărmul celălalt al lacului. O barcă cu pânze profită de adierea blândă a brizei, plutind pe apa cristalină. Peisajul e atât de feeric de aici de sus, că nu-mi mai amintesc decât vag zgomotul și aglomerația din Chicago. Nu mă văd întorcându-mă la viața pe care tocmai i-am descris-o lui Derk, ca să-mi petrec zilele organizând și frecventând serate și evenimente mondene, comandând haine noi și făcând vizite de conveniență, la viața în care fiecare mișcare îmi e controlată și bârfită de vecini și prieteni. În care gândurile despre Dumnezeu sau scopul meu în viață sunt rareori contemplate, darămite discutate.

Acest spațiu idilic de pe țărmul Lacului Michigan nu este lumea adevărată, ci doar o scurtă evadare din mijlocul ei. În câteva zile va trebui să las totul în urmă. Îmi ridic privirea spre Derk, ținându-l încă ușor de braț.

— Suntem la fețele opuse ale aceleiași monede, nu vezi? Tu vrei să te însori din dragoste, pentru că o socotești mai presus de orice. Ești gata să faci compromisuri și chiar să-ți sacrifici viitorul, de dragul iubirii adevărate.

— Încă nu m-am hotărât...

— În timp ce eu nu mă aștept deloc la dragoste. Mi s-a părut la început că am avut oarecum parte de ea, cu William, dar acum nu mai sunt sigură. E mai important pentru mine să am viitorul asigurat și sunt dispusă să renunț la dragoste pentru asta.

— Și de ce nu le-am putea avea pe amândouă? Întreabă el înfierbântat. De ce să nu ne căsătorim din dragoste și să avem parte și de un viitor bun? Eu m-aș putea îndrăgosti de o altă fată pe care să n-o deranjeze că e nevastă de preot. Și nu mă îndoiesc că mai sunt mulți tineri bogați de care să te poți îndrăgosti și tu și cu care să te măriți – tineri dispuși să-l ajute pe tatăl tău pe plan financiar, dar care să te și lase să te închini unde-ți pofteste inima. Ești o fată frumoasă, Anna. Ți-ai găsi cu ușurință un bărbat mai bun și mai înțeleghător ca William.

Simt cum îmi dau din nou lacrimile și îmi abat privirea.

— Într-o lume ideală le-am putea avea pe amândouă. Dar lumea mea nu-i nici pe departe ideală. Există un preț de plătit pentru bunăstarea și statutul de care se bucură familia mea. Adevărul e – și abia acum îmi dau seama de asta – că, dacă nu mă mărit cu William după ce ni se anunță public logodna, s-ar putea să nu mă mai ceară nimeni în căsătorie din cercul nostru social. William și familia lui se află în vârful piramidei când vine vorba de prestigiu și excelență. Sunt cât se poate de respectați, puternici și chiar puțin temuți. Puțini bărbați ar risca stigmatul de a se căsători cu fosta logodnică a lui William.

S-ar presupune că e ceva în neregulă cu mine, nu cu el, dacă s-ar rupe logodna, pentru că nicio femeie în toate mințile nu l-ar respinge pe William cel desăvârșit.

— Ești încolțită din toate părțile.

— Nu mă compătimi! izbucnesc indignată. Voi avea slujitori, vilă și bani cât să nu-i pot cheltui într-o viață.

— O pasăre frumoasă într-o colivie de aur.

— Ascultă, Derk, dacă începi să renunți la frânturi din viitorul tău ca s-o mulțumești pe Caroline, vei ajunge la fel de încolțit ca mine. Numai să vadă că te poate juca pe degete și nu se va opri până nu-i vei face pe plac în toate.

— Caroline nu-i chiar atât de rea precum crezi.

— Nici William nu-i chiar atât de rău... Și totuși ne-am sfătuit unul pe altul să nu-i luăm în căsătorie.

— Ce crezi despre asta?

— Nu știu... Dar cred că e timpul să ne întoarcem la hotel.

Mă ia din nou de braț și începem coborâșul, alunecând cu pantofii pe poteca nisipoasă. Nu vorbim decât pentru a ne avertiza să pășim cu grijă. Sunt curioasă ce se va întâmpla diseară, când va vorbi cu Caroline, și îmi vine să-l rog să-mi povestească totul mâine. Dar n-am niciun drept să știu. Scurta noastră prietenie a ajuns la final și trebuie să ne reîntoarcem la viața de dinainte de a ne cunoaște. În adâncul sufletului mă întristează profund acest lucru.

— Mulțumesc pentru plimbare, îi spun la despărțire. A fost cât se poate de înviorător.

— Cu plăcere.

Ne vorbim din nou politicos și distant. Afecțiunea care ne-a legat odată pare acum doar un vis.

— Rămas bun, Derk. Să ai parte numai de bine cu Caroline.

Mă întorc și o iau înapoi spre hotel. Îl aud spunând în urma mea:

— Rămas bun, Anna.

Capitolul 24

Geesje

Holland, Michigan

1897

Stau la chiuveta de la bucătărie, spălând vasele de după cină, când îl zăresc pe Derk străbătând în salturi ograda dinspre casa lui din vecini. Mă șterg pe mâini și îi deschid ușa de sticlă. E înalt de aproape dă cu capul de cadrul ușii.

— Nu pot să stau mult. Sunt în drum spre Caroline, zice el. E seara cea mare.

— Arăți de parcă te-ai duce la o înmormântare.

Poartă costumul elegant de duminică și părul blond îi e periat și uns cu ulei de Macassar. După expresia de pe chipul frumos, ai zice că a venit sfârșitul lumii.

Se străduiește să zâmbească, dar fără prea mare succes.

— Am avut azi dimineață o discuție stânjenitoare cu prietena mea, Anna. Am rugat-o să se mai întâlnească încă odată cu mine ca să-i explic de ce nu face bine dacă s-ar căsători cu logodnicul ei. N-a fost prea încântată de sfat și a început să-mi spună și ea de ce ar fi mai bine să nu mă căsătoresc cu Caroline. Avem amândoi motivele noastre...

Ridică din umeri deznădăjduit și descurajat. I-a picat cu tronc această Anna mai mult decât își dă seama.

— Tot mai are de gând să se căsătorească după ce se întoarce la Chicago?

— Da. Și acum mă simt din cale-afară de prost că m-am amestecat. N-am niciun drept să mă bag în viața ei. Nu știu nimic despre înalta societate în care trăiește.

Se prăbușește pe scaun de parcă i s-ar fi muiat picioarele.

— Ce mă supără cel mai tare e că ea nu crede că iubirea e importantă într-o căsnicie. N-am reușit s-o conving... Tu

ce crezi, tante Geesje?

— Despre iubire? Păi... cred că inima oamenilor e foarte nestatornică. Am văzut căsătorii de conveniență în care soții au sfârșit profund îndrăgostiți. Și am văzut perechi profund îndrăgostite care și-au lăsat dragostea să moară de-a lungul anilor. M-am întrebat adesea ce s-ar fi ales de căsnicia mea cu Hendrik, dacă lucrurile ar fi luat o altă întorsătură. N-am cum să știu, desigur. Adevărul e că nu ne cunoșteam prea bine, în ciuda atracției puternice dintre noi. Ar fi fost ea de ajuns să ne treacă prin vremurile de restriște? Cine știe? Am fi avut multe de învățat unul despre altul ca să le depășim cu bine pe toate.

— Dar pe mine mă cunoști prea bine. Am trecut pe-aici în drum spre Caroline să văd dacă mai ai vreun sfat să-mi dai.

Chibzuiesc îndelung la întrebarea lui.

— Întreab-o de ce te iubește. De ce vrea să te ia de bărbat. Ascultă cu atenție răspunsul ei. Apoi ascultă-ți propriul răspuns, dacă te întreabă și ea același lucru.

După ce pleacă Derk, mă hotărâsc să-i urmez sfatul continuând să scriu despre trecutul meu. Nu e atât o hotărâre, cât un impuls. A fost interesant să-mi re trăiesc trecutul din perspectiva acestor cincizeci de ani. Am constatat cu surprindere că, punându-mi gândurile în cuvinte, am reușit să mă eliberez de multe emoții mocnite. Trăisem cu aceste sentimente ani de zile, ținându-le străjuite și ascunse. Iar acum, ca puii de pasăre ieșiți din ou, erau gata să-și ia zborul din cuibul pe care și-l făcuseră în inima mea. Știu însă că mai am multe de lămurit. Ca de pildă, unde s-a greșit cu Christina? Cum și unde am dat greș în relația cu fiica mea? Ce aș fi putut face diferit? Tare aș vrea să se înnoade și acest ultim fir dintre mine și Dumnezeu.

Ascut un creion și mă așez la birou, privind fotografia de familie făcută cu ani în urmă și zâmbetul șagalnic al Christinei. Îmi iau un răgaz să mă gândesc cu ce să încep,

dar o fac în cele din urmă.

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 49 de ani în urmă

Sunt vremuri în viață când trebuie să lăsăm în urmă trecutul fără să mai privim înapoi, ca atunci când ne-am luat rămas bun de la cei dragi din Olanda și ne-am părăsit patria pentru totdeauna. Trebuie să pornim încotro ne îndeamnă Dumnezeu și, începând din acea zi, să călătorim doar înainte. Asta a trebuit să fac și după plecarea lui Hendrik. Drumul spre pace și vindecare, străbătut cu durere la fiecare pas, mi s-a părut la fel de lung și anevoios ca drumul spre America peste ocean. Trebuia să le cer iertare celor pe care îi rănisem. Și să-L rog pe Dumnezeu să mă ierte. Să las la o parte resentimentele față de Dumnezeu pentru pierderile din viața mea și să îmi pun din nou nădejdea în El, încrezându-mă în bunătatea și dragostea Lui față de mine. Nădăjduiam ca, făcând toate acestea, să o pot lua de la capăt.

Fiii mei adoptivi, Arie și Gerrit, mi-au dat o lecție despre noi începuturi. Urcând dealul spre biserica de bârne cu ei și cu Maarten, în zorii unei duminici însorite de noiembrie, am văzut cât erau de fericiți și mulțumiți. Își pierduseră și ei părinții, dar îmbrățișau acum cu elan și curiozitate noua viață alături de mine și de Maarten. Și cu speranță. Trebuia să fac și eu la fel, reînvățând cât de important era să îmbrățișez comunitatea de credincioși în sânul căreia trăiam și mă închinam.

M-am oprit la jumătatea povârnișului să fac popas și să-mi masez spatele dureros. Purtam în pânțele povara primului copil încă nenăscut. Orașul căruia îi puseseăm numele Holland înflorea rapid, și priveliștea de pe culmea din preajma bisericii dezvăluia tot mai multe loturi de

pământ destelenite și coloane de fum care se ridicau din nenumărate hornuri, încolăcindu-se spre cerul senin de toamnă. Oamenii care locuiau acolo erau frații și surorile mele, familia mea. Suferiserăm împreună prigoniri în Olanda și înduraserăm vicisitudinile călătoriei și trântei cu pământul. Nu era femeie printre primii pelerini care să nu cunoască povestea mea și a lui Hendrik. Le vorbisem de el la fiecare pas, visând cu voce tare la căsătorie și la întemeierea unui cămin împreună cu celelalte fete de vârstă mea. Ne-am împărtășit jalea când atâția oameni dragi au pierit de malarie. Au încercat să-mi împărtășească durerea când l-am crezut mort pe Hendrik, multe venind chiar să jelească alături de mine. Dar le-am întors spatele când, copleșită de furie față de Dumnezeu, pentru moartea absurdă a lui Hendrik, am încetat să mai merg la biserică. Am refuzat să stau de vorbă cu pastorul Van Raalte când a încercat să mă consoleze. N-am spus nimănui de hotărârea de a mă întoarce cu Maarten în Olanda, de teamă să nu mă convingă cineva să mă răzgândesc. Câteva femei au venit să stea de vorbă cu mine, după ce bătrânii bisericii au anunțat căsătoria mea cu Maarten. Una din prietenele mamei a zăbovit la ușa colibeii, după ce am refuzat s-o primesc înăuntru, rugându-mă să mai țin doliu o vreme și să nu mă pripesc cu măritișul. I-am ignorat sfatul. Acum însă, în timp ce ne străduiam cu Maarten să pășim înainte pe drumul căsătoriei, mi-am dat în sfârșit seama ce mare nevoie aveam de ajutorul și sprijinul comunității.

— Ți-e rău? întrebă Maarten, în timp ce contemplam priveliștea așezării noastre. Îl ridică în brațe pe Gerrit, ale cărui piciorușe obosiseră, pregătindu-se să-l care tot restul drumului.

— Copilul va veni curând, dar nu astăzi.

Ne-am reluat drumul.

Maarten rămăsese profund implicat în comunitate, ajutându-i cum se pricepea mai bine pe ceilalți coloniști, împărțind cu ei truda și suferința, chiar și în lunile când mă

ținusem departe de biserică. Nu eram singura din kolonie care jelea moartea cuiva drag, dar, izolându-mă de restul, ratasem mângâierea lui Dumnezeu. El se folosise de ceilalți să-și arate grija și compasiunea față de mine, dar eu le-am refuzat. Acest sentiment de dragoste și părtășie creștină îl atrăsese pe Hendrik la credință cu ani în urmă. Știam că aveam nevoie de confrății din biserică să-mi fie alături la nașterea copilului meu, să mă ajute să-mi cresc și să îmi educ pruncii. Și să îmi iubesc bărbatul așa cum se cuvine.

În biserica de bârne era cald și plăcut, cu focul întesit în cele două căminuri. Ne-am dat jos hainele și pălăriile și ne-am dus la locurile noastre din stranele de lemn. Îmi amintesc bine predica pastorului Van Raalte din dimineața aceea, de parcă ar fi scris-o anume pentru mine. Ne-a vorbit despre porunca lui Iisus din capitolul al doisprezecelea din Evanghelia după Marcu, de a ne iubi aproapele ca pe noi înșine. Pastorul ne-a spus că iubirea de aproapele nu este neapărat un sentiment de dragoste față de ceilalți, ci un mod de a le vorbi cu afecțiune, nu cu mânie sau batjocură. Și că trebuie să facem des și voite gesturi de iubire și compasiune, ilustrând harul nemeritat pe care-l primim de la Dumnezeu. Doar prin aceste cuvinte afectuoase și gesturi iubitoare îi dădeam iubirii adevărate șansa să crească și să înflorească.

Nu-l iubeam pe Maarten, dar trebuia să mă supun poruncii biblice. Poate iubirea pentru el avea să-mi crească, după cum făgăduia pastorul, dacă îi vorbeam drăgăstos și îi arătam afecțiune. Ar fi fost o tragedie să treacă prin viață întrebându-se dacă îl iubeam sau nu, dacă nu cumva mă gândeam la Hendrik de fiecare dată când îl țineam în brațe sau îl sărutam.

Meditam încă la predica pastorului, acasă, în după-amiaza aceea, după ce le dădusem de mâncare copiilor și îi trimiseserăm la culcare. Ziua de sabbat, când ne luam răgaz de la toate activitățile zilnice, era un prilej nimerit să o iau de la capăt cu Maarten și să-mi deschid inima în fața lui.

Era o zi de noiembrie însorită și mai caldă ca de obicei, așa că ne-am cuibărit unul lângă altul la soare, pe treapta joasă din fața colibei.

— Nu cred că te-am întrebat niciodată, am început, dar de ce ai plecat din Olanda ca să vii aici? Ce te-a făcut să iei hotărârea de a emigra?

Maarten își încleștă mâinile peste genunchiul lui ridicat, cântărindu-și răspunsul.

— La început, a fost ca o febră. Toată lumea vorbea de emigrare, era pe buzele tuturor, iar entuziasmul celorlalți era molipsitor. Apoi, la una din întrunirile la care am mers cu tatăl tău, pastorul Van Raalte ne-a sfătuit să ne rugăm fiecare lui Dumnezeu, pentru ca El să ne dezvăluie voia Lui. Ne-a explicat ce greu va fi procesul de emigrare și câte greutăți vom avea de înfruntat. Ne-a spus că numai convingerea că ne supunem chemării lui Dumnezeu ne va da puterea să trecem cu bine prin aceste încercări.

— Și nu te-ai îndoit nicio clipă că ai fost chemat să vii?

— Nu. Rugându-mă și citind Biblia într-o dimineață, mi-a sărit în ochi un verset din Geneza: „leși din țara ta, din rudenția ta și din casa tatălui tău și vino în țara pe care ți-o voi arăta”. Dumnezeu îi vorbea, desigur, lui Avraam, dar parcă L-am auzit adresându-mi mie aceste cuvinte. Avraam n-a putut să se închine lui Dumnezeu în țara strămoșilor lui, după cum nu puteam nici eu.

M-am cutremurat, cuprinsă brusc de un frison, când soarele se ascunse o clipă după un nor.

— Și totuși, ai fost gata să nesocotești porunca lui Dumnezeu și să mă duci acasă, în Olanda, am spus încet.

Maarten ridică din umerii lui lați.

— Pastorul a făcut tot posibilul să mă facă să mă răzgândesc, dar...

Nu mai continuă.

Dar ar fi mers înainte pentru că mă iubea. Mi-era rușine că mă folosisem de dragostea lui ca să-l fac să-și sacrifice convingerile. Și mă bucuram acum că nu mă dusesese acasă.

— Tu n-ai simțit niciodată chemarea lui Dumnezeu să vii aici, nu-i așa, Geesje? mă întrebă el după o clipă.

— Nu, pentru că nu m-am rugat în privința asta și n-am încercat să aflu care e voia Lui. Eram prea prinsă cu dragostea mea. Crediința în Dumnezeu a fost totul pentru părinții mei, dar și pentru mine, într-o perioadă. Dar de data asta, voiam să fie cum vreau eu, nu cum vrea El. I-am implorat la început pe ai mei să mă lase să rămân. Apoi, când s-a învoit și Hendrik să se mute în America, mi-am zis că poate asta e voia lui Dumnezeu pentru mine.

Un pițigoi se apropie în zbor și se lăsă pe pământul gol din fața noastră, afișându-și penele stacojii. Își înclină capul întrebător, de parcă ar fi așteptat un răspuns, apoi își luă din nou zborul. M-am uitat cu atenție la urmele minuscule lăsate de el pe pământul nisipos.

— Știu că m-am depărtat mult de Dumnezeu. Vreau să mă întorc la acel loc unde să mă simt în siguranță și aproape de El, dar mai sunt o grămadă de întrebări și îndoieli ce îmi stau în cale. Mă gândesc întruna la moartea părinților mei și mi se pare absurdă. Ce pierdere cumplită după ce au străbătut atâta cale! Ca să nu mai vorbesc de toți acei creștini care au urmat chemarea lui Dumnezeu, ca să piară apoi pe Phoenix...

Maarten respiră adânc, de parcă s-ar fi pregătit să escaladeze muntele meu de îndoieli.

— Știu că n-ai fost la biserică în săptămânile de după epidemia de malarie sau de după citirea anunțului legat de Phoenix, dar pastorul ne-a vorbit despre cei care au murit acolo. A spus că n-are rost să disecăm voia lui Dumnezeu sau să încercăm să-i dăm de capăt. Ne-a citit versetul din Isaia unde Dumnezeu zice: „Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre și căile voastre nu sunt căile Mele... Ci cât sunt de sus cerurile față de pământ, atât sunt de sus căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre”. A recunoscut și el că, citind un verset, două din Scriptură, nu va reuși să pună capăt durerii și

suferinței noastre...

— Și nici mâniei, am adăugat. Am fost de-a dreptul furioasă pe Dumnezeu că mi i-a luat pe mama și pe tata.

Mă privi, consternat parcă de mânia mea.

— Dar părinții tăi sunt în paradis, Geesje, în prezența lui Dumnezeu. După cum sunt și credincioșii care au pierit pe Phoenix. Dacă am putea vedea măcar pentru o clipă cum e raiul, nu ne-am mai agăța atât de strâns de viață. E... e ca acest prunc pe care-l porți în pânțece. Singura lume pe care o cunoaște acum i se pare ferită de primejdii, caldă și primitoare. Părăsirea ei la naștere i se va părea probabil ca un fel de moarte, ba încă una foarte dureroasă. Dar noua lume în care va pătrunde brusc e plină de lumină, văzduh, sunet și culoare și de brațe drăgăstoase, gata să-l ocrotească. E mult mai glorioasă ca viața întunecată și înghesuită pe care o duce acum. El n-ar alege niciodată să rămână sau să se întoarcă acolo. Viața noastră pe pământ nu e totul, după cum n-a fost totul nici viața din pânțece. Moartea nu e sfârșitul, pentru părinții tăi. E doar începutul.

Lacrimile îmi împânziră ochii când mi-am amintit cum o ținusem de mână pe mama pe patul de moarte.

— Mama mi-a mărturisit că a simțit prezența lui Dumnezeu în ultimele clipe. Că El s-a aflat chiar acolo, lângă ea. Nu i-a fost teamă de moarte.

Mi-am simțit degetele și obrajii ca de gheață când mi-am șters lacrimile fierbinți.

— Mi-e atât de dor de părinții mei.

— Și mie de ai mei. Dar într-un fel, când sunt cu noi, ne e prea ușor să ne lăsăm purtați de curentul credinței, în loc să ne formăm o credință proprie sănătoasă. E mai ușor să le cerem sfatul și să ne încredem în povața lor, decât să studiem cuvântul Lui și să-i ascultăm noi înșine glasul. Dacă-l voi purta pe umeri pe Gerrit toată viața, nu va putea niciodată să meargă singur sau să-și croiască drum prin pădure.

Așa fusese și în cazul meu. Îi lăsasem pe mama și pe

tata să mă poarte pe brațe, să se roage pentru mine, să mă povățuiască. Iar acum, trebuia să cresc și să învăț să umblu singură. Simțeam pruncul care lovea în burtă, crescând în locul acela strâmt. Am luat mâna lui Maarten și i-am pus-o pe pântec să simtă și el mișcarea. I-am privit chipul cuprins de mirare și i-am zărit ochii umplându-i-se de lacrimi.

La o săptămână după aceea, într-o după-amiază rece de duminică, se născu fiul nostru, Jakob Maarten de Jonge. Iubirea pentru el îmi copleși sufletul și am înțeles că ea nu era decât o frântură din iubirea pe care o simțea Dumnezeu Tatăl pentru mine. Nu făcusem nimic pentru a merita o astfel de iubire, după cum nici micul Jakob nu făcuse nimic s-o merite pe a mea, pricinuindu-mi în schimb multă durere. Dar îmi iubeam fiul și eram gata să-mi dau și viața pentru el, pentru simplul fapt că era copilul meu. Adormind de epuizare, cu minunea care era micul Jakob în brațele mele, am simțit cum credința și nădejdea în Dumnezeu începeau să-mi înmugurească și să crească din nou.

Capitolul 25

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 49 de ani în urmă

La început, când ne-am stabilit în vestul statului Michigan, baldachinul de arbori de deasupra capului era atât de des că abia puteam zări cerul de frunzișul lor încâlcit. Tăcerea uriașei sălbăticii mă înspăimânta, mai ales noaptea sau când rămâneam singură cu copiii. La început, am împărțit pădurea cu indienii băștinași Ottawa, vecinii noștri cei mai apropiați. De la ei am învățat să facem un sirop dulce ca mierea și bucăți sfărâmicioase de zahăr brut din seva pe care o adunam primăvara de la anumiți arbori de acolo și pe care o fierbeam temeinic. Dar, cu trecerea anilor și sosirea unui număr tot mai mare de coloniști, i-am îndepărtat pe localnici, împlânzind treptat pădurea de care depindeau pentru trai. În cele din urmă, migrară spre nord, într-o zonă mai puțin locuită a statului. Reverendul Smith și familia sa, care lucraseră cu indienii la Misiunea Vechii Aripe, se mutară împreună cu ei.

Liniaștea sălbăticii lăasă loc treptat forfotei constante a lucrărilor de construcție: troncănitului topoarelor ce retezau pădurea uriașă de copaci; geamătului lemnului spintecat la prăbușirea arborilor; fluieratului și bicelor căruțașilor ce mânau boii să clinească din loc buștenii și să dezhădăcineze trunchiurile copacilor; bubuitului ciocanelor și șuieratului fierăstraiei în procesul de cucerire treptată a pădurii de către comunitatea noastră.

În lunile de primăvară de după nașterea lui Jakob, bătrânii orașului se hotărâră să lanseze un ziar în limba olandeză. Maarten plecă la o întrunire acasă la pastorul Van Raalte să pună la punct detaliile. Eram încântată pentru el. Ziarul va avea nevoie de o tiparniță, iar el va avea

posibilitatea să se întoarcă la munca ce-i era atât de dragă și la care se pricepea atât de bine. Nu mă puteam stăpâni să nu trag cu ochiul prin ușa colibei, așteptându-l să se întoarcă. Când l-am zărit într-un târziu urcând pe alee, avea umerii lăsați și capul atât de plecat că abia îi puteam zări fața. M-am oprit să-l aștept în prag, temându-mă că aducea vești proaste.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat când își ridică în sfârșit privirea spre mine.

— Geesje... S-a întors Hendrik.

— Aici? La Holland?

Maarten dădu din cap.

— A sosit chiar când se încheia întrunirea. Voia să stea de vorbă cu pastorul Van Raalte despre achiziționarea unei ferme. M-a rugat să rămân și eu la discuții și să-i fiu chezaș. Pastorul l-a îndreptat spre niște loturi din Zeeland, unde se stabilesc mulți dintre noii fermieri.

Am înghițit în sec, străduindu-mă să spun ceva.

— Asta a decis să facă? Să se stabilească la Zeeland?

Maarten oftă și dădu din nou din cap. Apoi adăugă:

— Cred că ar fi bine să știi și că Hendrik e acum căsătorit.

— Mda... Păi și eu sunt măritată.

Am spus-o pe un ton firesc, dar vestea mă afectă profund. Îi urmărisem pe Maarten și pe ceilalți bărbați tăind pădurea și mă încerca sentimentul unei pierderi devastatoare de fiecare dată când un copac falnic stătea să cadă. O minunată ființă vie era ucisă și se prăbușea cu zgomot asurzitor. Nu avea să mai învie niciodată. Așa m-am simțit și când mi-a dat Maarten vestea căsătoriei lui Hendrik. Orice speranță era moartă pentru noi și nimic n-o va mai putea readuce la viață.

Maarten mă urmă la întoarcerea în colibă. Intuindu-mi parcă durerea, îi luă pe cei doi băieți mai mari și îi duse afară, lăsându-mă singură cu bebelușul adormit. Nu știu cât timp am stat așa lângă vatră, cu privirea ațintită spre

șemineul gol, cuprinsă de autocompătimire. Într-un târziu, l-am auzit pe Maarten tăind lemne afară și zgomotul m-a smuls din durerea mea. Am stat și l-am privit de la fereastră cum despica buștenii de parcă și-ar fi vărsat furia pe ei. Aș fi fost egoistă să ignor sentimentele soțului meu, lăsându-mă copleșită de ale mele. Amintindu-mi de gesturile de afecțiune pe care le văzusem la părinții mei, am ieșit în curte, i-am luat toporul din mâini și l-am strâns în brațe.

— Nu mi-ai spus încă ce a zis pastorul Van Raalte despre ziar. Au hotărât să meargă înainte?

El pufăi ca o locomotivă cu aburi și mă îmbrățișă la rândul lui.

— Da. Și m-au rugat să-l tipăresc. Mă vor ajuta să obțin un împrumut, ca să fac rost de echipamentul necesar și să-mi deschid o prăvălie în zona unde va fi într-o zi centrul orașului.

Mi-am ridicat capul de la pieptul lui și l-am privit. Am văzut ce fericit era în sinea lui și mi-a părut rău că vestea despre Hendrik i-a umbrît această bucurie.

— Va fi greu să găsiți utilajele?

— Nu cred. Va trebui, probabil, să fac un drum la Kalamazoo, ca să comand presa de tipărit. Și va trebui s-o transportăm cumva aici de la Chicago. Cu un vapor de marfă peste Lacul Michigan, mă gândesc, iar de acolo o vom căra peste duna de nisip și o vom încărca pe o plută, ca s-o aducem la Holland pe Lacul Negru. Frunțașii încă își bat capul cum să extindă canalul dintre cele două lacuri.

— Va trebui să construim un atelier unde să punem în funcțiune tiparnița, nu-i așa? am adăugat. Nu cred că va încăpea în colibă.

— Nu, nu va încăpea. Dar putem începe cu ceva mic și simplu.

M-am bucurat să-l aud vorbind la plural.

— Mi-ar plăcea să te ajut cu negoțul, am zis. V-am urmărit atâția ani pe tine și pe tata și mai ajutam și eu

câteodată, când avea tata o comandă mai mare. Și aş putea ține evidența cum făcea uneori mama. Vom lucra cot la cot, Maarten.

— Poate ni se vor alătura și fiii noștri într-o zi. Voi pune o inscripție mare în față „Jonge și Fiii, Tipografi”.

Mă luă cu mâinile după mijloc. Erau atât de uriașe că aproape mă putea cuprinde cu palmele, mai ales acum că începeam să-mi recapăt silueta după nașterea lui Jakob. Știam că se prefăcea vesel ca să-și ascundă suferința, încercând să pară curajos și să-și înăbușe teama și tristețea. Ca mine, de altfel. Mi-am rezemat capul la pieptul lui, încercând să-mi alung din minte imaginea lui Hendrik cu o altă femeie - soția lui. Ținând-o în brațe. Sărutând-o.

— Țin minte și acum când m-ai îmbrățișat întâia oară, Maarten. În noaptea aceea de la Arnhem, când banda de huligani ne-a spart ferestrele cu cărămizi și pietre. Ai urcat la mine în iatac să vezi dacă sunt teafără. Mai ții minte?

— Da. Păreai atât de mică și neajutorată. Și speriată din cale-afară. Ți-am simțit întreg trupul tremurând în brațele mele. În clipa aceea, am știut că vreau să te ocrotesc și să-ți port de grijă toată viața. Și am s-o fac, Geesje. Cât trăiesc.

Regretam întoarcerea lui Hendrik, dar mă bucuram în același timp. De-acum nu mai trebuia să mă întreb ce se alesese de el. Aveam să știu unde se află și să aflu din când în când vești despre el. Poate chiar să-l văd. Eram destul de vanitoasă să-mi închipui că se întorsese în ținut doar pentru a fi mai aproape de mine.

Mi-am ridicat din nou privirea spre Maarten și i-am spus:

— Ne-ai oferit o viață minunată mie și copiilor. Îți sunt atât de recunoscătoare pentru asta.

Vedeam că mă iubește după tandrețea cu care mă strângea în brațe și felul duios în care mă privea. N-aș fi vrut pentru nimic în lume să se simtă neiubit la rândul lui. Nu cunoscusem nicio zi din viață în care să mă simt neiubită și m-am jurat ca, atât cât îmi stă în putere, să nu

se simtă nici el.

— Ne e bine împreună, i-am zis.

— Știu. Și îi mulțumesc în fiecare zi lui Dumnezeu pentru asta. L-am auzit pe Jakob foindu-se în leagănul din colibă, cerând atenție. M-am desprins din îmbrățișarea lui Maarten și m-am întors în casă. Dragostea pentru el avea să-mi crească pe zi ce trece, mi-am zis. Câte puțin cu fiecare gest de iubire.

Capitolul 26

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 49 de ani în urmă

Pastorul Van Raalte înțelegea importanța unui canal maritim care să lege orașul Holland de Marile Lacuri și restul țării, dar, la început, singura legătură dintre Lacul Negru și Lacul Michigan se făcea printr-un pârau nu prea adânc, imposibil de navigat. Pastorul ceru ajutorul guvernului american ca să sape un canal mai adânc și, când eforturile îi fură înăbușite în fașă, bărbații din comunitate puseră mâna pe furci și lopeți ca să se apuce ei înșiși de săpat canalul. Maarten se alătură celorlalți lucrători, lăsând în grija mea copiii, dobitoacele și grădina. În final, se dovedi un efort meritoriu, chiar dacă nisipul continua să umple noul drum de navigație an de an. Maarten reuși să profite de portul astfel creat ca să pună pe picioare tiparnița, după ce am făcut rost de o presă de tipărit de mâna a doua din Chicago și de celelalte resurse necesare. Noua prăvălie ocupa un capăt al proprietății noastre, dând înspre ceea ce urma să devină într-o zi strada orășenească, în timp ce, la celălalt capăt, am construit o casă nouă cu lemnul adus de la noul atelier de rabotaj din Holland. Vechea colibă de lemn am transformat-o în hambar.

Într-o seară m-am așezat la cină cu soțul meu și cei trei băieți, savurând aroma lemnelor proaspăt tăiate și a supei de mazăre pe care tocmai o gătisem. Pe când ceilalți își plecară capetele să binecuvânteze masa, mi-am cercetat din priviri căminul confortabil și mi-am zis: „Iată ce mi-a dat Dumnezeu. Iată cât sunt de bogată”. Dumnezeu mă binecuvântase cu un soț bun care mă iubea și cu trei feciori pe cinste. Aș fi fost egoistă și ingrată să-mi doresc mai

mult. Și l-aș fi insultat pe Dumnezeu râvnind la o altă viață decât cea pe care mi-o dăduse. Da, fuseserăm săraci la început și suferiserăm pierderi tragice, dar mulțumită lui Dumnezeu și comunității noastre de oameni harnici, orașul creștea și înflorea. Iar eu eram mulțumită. Singurul meu regret era că nu apucaseră și părinții mei să-și vadă visul cu ochii.

La aproape patru ani de la nașterea lui Jakob, mica familie ni se întregi odată cu venirea pe lume a fiicei noastre, Christina. Pierdusem o sarcină între cele două nașteri, așa că i-am mulțumit Atotputernicului când aceasta sosi pe lume teafără și nevătămată. Jakob se dovedi un copil mulțumit, moștenind firea liniștită a lui Maarten și inima lui devotată lui Dumnezeu. Fiii noștri adoptivi – Arie, de nouă ani, și Gerrit, de șapte – erau în continuare băieți buni, dornici să ne fie pe plac. Mergeau la Școala de Pionieri, unde le plăceau lecțiile și învățau limba engleză. Comunitatea noastră pune mare preț pe educația copiilor, pentru a-i ajuta să-și găsească locul în viață, înarmați cu credința necesară ca să devină faruri de lumină într-o lume întunecată. Totul mergea ca pe roate.

Apoi dădu buzna Christina în viața noastră – sănătoasă, puternică, plângând după atenție. Pretențioasă și capricioasă, părea să știe încă de mică ce vrea. Dar era o fetiță atât de drăgălașă, plină de farmec și afectuoasă, că frații ei se îngrămădeau care mai de care să-i facă pe plac. Christina a fost întotdeauna o enigmă pentru mine. În loc să profite de faptul că era singura fată în casă, se ținea scai după frații ei, hotărâtă să-i imite în toate. Se tăvălea cu ei prin noroi, prinzând broaște la pârau și gonind iepurii prin grădină, folosindu-se de o praștie improvizată. Mă dădeam de ceasul morții încercând să-i păstrez rochiile și șorțulețele curate și cârpite. Ar fi purtat bucuroasă hainele lui Jakob, dacă i-aș fi îngăduit. Bombănea când îi ceream să mă ajute prin casă cum o ajutasem și eu pe mama, susținând sus și tare că preferă corvezile fraților ei. Nu suporta să stea

cuminte la biserică, se plictisea și își pierdea răbdarea când citea Maarten din Scriptură, seara după cină, se răzvrătea că trebuia să țină în fiecare săptămână ziua de Sabat. Trebuia s-o disciplinez cu mai multă strictețe, decât pe toți ceilalți trei copii la un loc. Cu toate acestea, a fost bucuria vieții mele.

Pe când împlini Christina doi ani, bisericuța de bârne de pe deal devenise neîncăpătoare pentru comunitatea noastră, așa că am ridicat alta mai nouă și mai frumoasă, pe Strada a noua, chiar în inima satului înfloritor. Era o clădire atrăgătoare din lemn, cu porticul din față împodobit de șase stâlpi conici de culoare albă -, cunoscută neoficial sub numele de Biserica Stâlpilor. Ea jucă un rol uriaș în ridicarea orașului nostru la standardele orașelor civilizate pe care le lăsaserăm în urmă în Olanda, dar așezarea avea încă un aspect dezolant. Măcar de s-ar fi folosit, pentru construcții, cărămizi sau pietre, nu lemn, îmi amintesc că m-am gândit eu într-o dimineață, în timp ce mă îndreptam, cu Christina, care avea acum patru ani, spre magazinul cârpaciului. Și măcar de s-ar pava străzile cu pietre sau cărămizi, să nu mai trebuiască să ne bălăcim într-o mare de noroi în fiecare primăvară sau să inhalăm praful în zilele dogoritoare de vară, ori de câte ori trecea pe lângă noi un vehicul dezlănțuit.

Eram aproape de magazinul cârpaciului, când o căruță se opri brusc în dreptul nostru, într-un nor înecăcios de praf. Tocmai îl blagosloveam în sinea mea pe căruțaș, când m-am auzit strigată pe nume.

— Geesje?... Geesje, ești chiar tu?

Mi-am ridicat privirea spre bărbatul care tocmai coborâse din căruță și își priponea calul de stâlp.

— Hendrik!

— Mi s-a părut că ești tu, Geesje. Ce mai faci?

Am rămas ținută în loc, luptându-mă cu impulsul nestăvilit de a mă arunca în brațele lui, ca să-l strâng la piept și să-l las să mă ridice râzând în aer. Părea mai înalt

decât îl țineam minte, mai puternic și bronzat, dar tot frumos. Își ridică o clipă pălăria, trecându-și degetele prin părul auriu, și gestul familiar de odinioară mă dădu gata.

— Sunt bine... Foarte bine, m-am bâlbâit.

În anii de după plecarea lui, crezusem că am atins mulțumirea deplină în viață, dar totul se năruî într-o clipă, când mi-am ațintit privirea spre bărbatul iubit. Greșisem în alegerea mea de acum șase ani. Ar fi trebuit să fug în lume cu el, nu să rămân măritată cu mototolul și plicticosul de Maarten.

Hendrik trecu de cealaltă parte a căruței, ridicând de pe capră o femeie și o fetiță cam de vârsta Christinei.

— Geesje, dă-mi voie să ți-o prezint pe soția mea, Nella, și pe fiica noastră, Roșie.

— Mă bucur de cunoștință, am spus încercând să zâmbesc. Ea e fiica mea, Christina.

Îmi venea greu să-mi desprind privirea chiar și pentru o clipă de la el, dar m-am silit să fiu politicoasă și să mă întorc spre soția lui. Era cam de aceeași înălțime și construcție ca mine, părea de aceeași vârstă și avea părul lins și ochi albaștri, că ai mei. Am fi putut cu ușurință să fim surori.

— Înțeleg că locuiți în apropiere de Zeeland, am reușit să îngaim.

— Da. Avem o fermă acolo.

Am mai stat de vorbă câteva minute, conversația noastră dovedindu-se rigidă și protocolară. Îmi povesti despre pământul pe care-l deștelenise, despre culturile plantate, despre hambarul și casa pe care le ridicase pentru familia lui. I-am povestit la rândul meu despre tiparnița lui Maarten și cum îmi aducea aminte de prăvălia tatălui meu de la Arnhem, locul unde ne cunoscuserăm. Valul de amintiri amenința să mă copleșească stând astfel de vorbă și m-am trezit privindu-l atât de intens, că a trebuit în cele din urmă să mă silesc să mă întorc spre Nella, întrebându-o ce vânt îi aduce prin orașul nostru. Nu i-am auzit răspunsul.

N-o ascultam. Căutam în minte o cale de a mă vedea cu Hendrik mai târziu, între patru ochi, amintindu-mi de întâlnirile noastre tănuite de la Arnhem. Voiam să-i simt brațele în jurul meu, să-l întreb dacă e într-adevăr fericit cu Nella, să-i mărturisesc ce singură mă simțeam adesea când Maarten era ocupat cu lucrul sau cu îndatoririle de la biserică. Ardeam de dor să-i spun că încă îl iubeam și să-l aud mărturisindu-mi același lucru.

În timp ce stăteam de vorbă, fetițele noastre se jucau în fața prăvăliei cârpaciului. Se împrieteniseră pe loc și se țineau la braț, râzând cu râsul lor cristalin, ca un pârau primăvara. Era prima oară când o vedeam pe Christina prinsă în joc cu altă fetiță. De obicei, nu voia să aibă nimic de-a face cu fetele, grăbindu-se la joacă cu băieții.

Când veni timpul să-mi iau rămas bun de la Hendrik, m-am simțit de parcă mi-ar fi fost smulsă inima din piept. Nu știam când – sau dacă – aveam să-l mai revăd vreodată. Am intrat în prăvălia cârpaciului, abia amintindu-mi de ce mă aflam acolo și mi-am isprăvit treburile ca prin ceață. M-am întors la modesta mea căsuță cu șindrilă copleșită de un sentiment de deznădejde, nesimțindu-mă în stare să fac față cicălelilor agasante ale Christinei. Aceasta se despărțise cu greu de noua ei prietenă și acum mă sâcăia întruna că voia să se joace cu Rosie, până când emoțiile intense mă făcură să-mi pierd cumpătul.

Am hotărât să nu-i spun lui Maarten de întâlnirea cu Hendrik, dar mai târziu, în timp ce stăteam toți șase la cină, Christina începu să se frământa din nou, cicălindu-l de data asta pe tatăl ei.

— Când pot să mă mai joc cu Rosie, tăticule? Mi-e cea mai bună prietenă din lume. Vrei să mă duci mâine s-o văd?

— Cine e Rosie? întrebă el cu gura plină de cartofi. De cine vorbești?

— De fetița pe care am întâlnit-o azi la magazinul cârpaciului. Mama a zis că nu mai pot să mă joc cu ea, dar tu ai să mă lași, nu-i așa, tăticule? Te rog...

— Despre cine vorbește, Geesje?

N-aveam de ales decât să-i explic, altfel Christina i-ar fi împuiat capul până ar fi cedat. Era obișnuită să i se facă pe plac și știa că Maarten era ca untul cald în mâinile ei.

— Ne-am întâlnit cu Hendrik Vander Veen și cu soția lui, în fața magazinului cârpaciului, i-am zis. Era cu ei și fiica lor, Rosie. N-am mai întâlnit-o pe soția lui, așa că am stat de vorbă câteva minute.

— Iar eu m-am jucat cu Rosie. A fost atât de drăguță, tăticule, și vreau să mă mai joc cu ea, dar mama nu mă lasă.

Nu m-am putut abține să nu mă răstesc la ea.

— Ți-am mai spus, Christina, că locuiesc la Zeeland, nu la Holland!

— Dar tu ai să mă lași s-o văd, nu-i așa, tăticule?

Fața lui Maarten se întunecă în timp ce se lupta să-și înfrâneze emoțiile.

— Trebuie să ascuți de mama, zise el în cele din urmă. Și să nu vii la mine când spune ea „nu”. M-ai înțeles?

Era supărat, dar nu pe Christina. Maarten avea o fire extrem de calmă, dar în seara aceea plecă la întrunire cătrănit din cale-afară. Nu bine ieși pe ușă, că pe Christina o apucară năbădăile. Era ultimul strop pentru mine. Eram la un pas de a-mi revărsa durerea și amărăciunea asupra fiicei mele.

Arie interveni însă la timp, luând-o în brațe și liniștind-o cu vorbe în engleză. Erau nouă ani diferență între ei, dar îi unise întotdeauna o profundă legătură sufletească. Arie și Gerrit învățau la o școală americană și Christinei i se părea mare minune să poată vorbi cu frații ei într-o limbă pe care părinții ei n-o înțelegeau prea bine. Arie o luă cu el – habar n-am unde –, lăsându-mă singură cu gândurile mele.

Nu-mi mai ieșea din minte Hendrik: cât era de înalt, de vânjos și de chipeș! Mă atrăgea totul la el, chiar și felul cum îi stătea părul smocuri în vârful capului când își trecea mâna prin el și cutele care i se formau în colțul ochilor pe

pielea bronzată când privea la soare. Oare cum ar fi fost viața mea să fi fugit cu el atunci, cu ani în urmă? Țineam la Maarten și duceam un trai bun alături de el, dar nu-l iubeam. Valul de pasiune care mă copleșise azi, la vederea lui Hendrik, mă făcea conștientă de tot ce lipsea în căsnicia mea. Cum să-mi trăiesc restul vieții fără să simt acel fior minunat și amețitor?

Am îngenuncheat jos în odaie, scotocind prin cufărul de pe vapor după cutia de tinichea adusă din Olanda. Înăuntrul ei se aflau toate scrisorile primite de la Hendrik, legate cu o panglică mare, roz. Am dezlegat panglica și am început să le citesc pe sărite, cu lacrimi de jale și regret șiroindu-mi pe față. Și în timp ce mintea îmi urzea noi planuri de a mă întâlni în taină cu Hendrik, am înțeles ispita cu care s-a confruntat strămoașa mea Eva, când s-a îndoit de bunătatea lui Dumnezeu și de adevărul Cuvântului Său. Cât de ușor putea o minciună să transforme împăcarea în nemulțumire și păcat! Spre deosebire de Eva, eu rezistasem ispitei ultima oară, supunându-mă lui Dumnezeu. Rămăsesem cu Maarten, alegându-mă cu al doilea dintre cei buni.

Citeam încă scrisorile lui Hendrik, cutreierând pe drumul periculos al amărăciunii și autocompătimirii, când se întoarse Arie cu Christina. Am vârât repede foile în plic chiar în clipa când Christina dădu buzna în iatacul meu, fericită din nou, cu toate năbădăile uitate. Îmi sări cu brațele după gât și îmi dădu un sărut.

— Mi-a spus Arie că trebuie să-ți cer iertare, mămico.

Am îmbrățișat-o și eu, prea copleșită de emoție să-i răspund după scrisorile lui Hendrik. Christina ochi cutia și întrebă:

— Ce ai aici, mamă?

— Scrisori, lieveling. De la un om pe care l-am cunoscut cu multă vreme în urmă în Olanda.

— Pot să păstrez cutia pentru lucrurile mele? E tare draguță.

— Atunci n-aș mai avea unde să țin scrisorile.

O clipă mai târziu, ridică panglica roz și zise:

— Atunci pot să iau asta?

— Bine. Vrei să ți-o prind în păr?

Dădu din cap și am început să-i desfac codițele ce i se despleteau deja. I-am legat panglica cu fundiță în jurul părului des, bălai. Faptul că mă lăsa să-i umblu prin păr era atât de nefiresc că mă surprinse.

— Și Rosie purta panglici frumoase în păr, nu-i așa, mămico?

— Da, lieveling, așa e.

Fiica lui Hendrik era ca o păpușă de porțelan, cu fiecare fir de păr, buclă și fundiță la locul lor, întocmai ca mama ei. Soția lui, Nella, era mult mai frumoasă ca mine. Am strâns-o la piept pe Christina, ca să nu-mi zărească lacrimile.

Zăcând în pat, lângă Maarten, în noaptea aceea, am înțeles că am păcătuit. Iisus spunea că e de ajuns să privim cu poftă la cineva care nu ne e soț ca să comitem adulter în inima noastră. Maarten nu știa cât de mult tânjeam încă după Hendrik, dar Dumnezeu știa.

Trebuia să-i cer iertare. Să-l șterg încă o dată pe Hendrik din mintea și inima mea, arzându-i scrisorile în cămin. Era prea mult în joc să nu mă pocăiesc, fugind de ispită: credința mea, sufletul meu. Trebuia să mă întorc la sentimentul de mulțumire și recunoștință pentru tot ce-mi dăruise Dumnezeu; să cred că El mă iubește și că îmi vrea doar binele. Am rămas trează ore în șir, rugându-L să mă ierte și jurând să o iau mâine de la capăt.

Nici nu se miji bine de ziuă, că bătu cineva la ușa din spate. Într-o clipă de frenezie mi-am închipuit că e Hendrik, venind să mă roage să fug cu el. Mi-am aruncat un șal peste cămașa de noapte și l-am urmat pe Maarten la ușă. În prag stătea Pieter Visser, de la biserică, privindu-ne palid și distras. Când ne zări, își scoase pălăria și o duse în dreptul inimii.

— Poți să vii, Geesje? Johanna e...

— Vine copilul? I-a sosit sorocul?

Johanna și cu mine eram acum bune prietene și îi oferisem sfatul și încurajarea mea pe tot timpul sarcinii. Era la primul copil. Pierdusem o sarcină chiar în săptămâna când mama Johannei murise brusc, așa că ne-am împărtășit una alteia consternarea în fața căilor de nepătruns ale lui Dumnezeu.

— Ați chemat moașa? I-am întrebat pe Pieter.

— Da... A stat cu noi toată noaptea.

Ochii i se umplură de lacrimi.

— Copilul s-a născut mort, Geesje.

— O, nu!

Mi-am dus mâna la gură, copleșită de durere pentru tânăra mea prietenă.

— Johanna vrea să te vadă. Întreabă dacă poți să vii.

— Desigur. Mă duc să mă îmbrac.

Rugându-mă să găsesc cuvinte de alinare, m-am grăbit la căpătâiul Johannei, în lumina palidă a zorilor. Nu-mi venea nimic în minte. Odată ajunsă, n-am putut decât să o strâng la piept și să plâng alături de ea, împărtășindu-i în tăcere suferința. Moașa o lăsă să-și țină copilul în brațe câteva clipe – un băiețel perfect format, cenușiu, rece și palid precum cerul zorilor –, înainte să i-l ia pentru îngropăciune. Îi murise în pântec, înainte să apuce să ia prima gură de aer.

— De ce îngăduie Dumnezeu asemenea grozăvii? întrebă ea. Își încolăci brațele goale pe după mijloc, legănându-se înainte și înapoi. M-am așezat lângă ea, pe pat, și am strâns-o în brațe, împărtășindu-i plânsul.

— Nu știu, am răspuns simplu. Dar nu e drept. Și în clipa asta sunt foarte supărată pe El.

— Și eu, șopti ea, temându-se parcă să rostească cuvintele cu voce tare.

Înghiți în sec și zise:

— Am vrut să vii tu, Geesje, nu altcineva, fiindcă am știut că tu îmi vei ține partea. Nu-mi vei spune că totul va fi

bine sau că voi avea un alt copil în locul lui. Nici că e voia lui Dumnezeu și trebuie să o accept sau că Dumnezeu a vrut să-l ia pe micuțul meu în ceruri. Când se întâmplă asemenea grozăvii, i-am auzit pe oameni spunând că trebuie să ne cercetăm viața și să ne căim de păcat, dar știu bine că nici eu, nici copilul meu n-am făcut nimic ca să merităm asta.

— Nu lua seama la neroziile oamenilor, Johanna. Se înșală. Și în clipa asta ai tot dreptul să fii supărată pe Dumnezeu. Și eu am fost furioasă pe El când mi-a murit copilul și n-am încercat s-o ascund. De altfel, El știe prea bine ce simțim.

— Dar ți-a trecut mânia. Eu în clipa asta simt că n-am să mai pot fi fericită niciodată. Ajută-mă, Geesje. Spune-mi cum să găsesc un sens în toate astea. Ești o femeie puternică și credincioasă.

Nu i-am răspuns. Îmi părea bine că nu putea să-mi zărească fața sau să-mi citească inima, după revolta pe care o simțisem abia ieri față de Dumnezeu după revederea cu Hendrik.

— Cum să mă mai încred în Dumnezeu când mi-a luat copilul? întrebă ea.

Am strâns-o la piept și i-am zis:

— Orice s-ar întâmpla, trebuie să te încrezi în Dumnezeu. Sunt sigură că e la fel de mâhnit ca noi de moartea copilului tău. El ne-a creat și ne-a dat viață pe acest pământ minunat ca să trăim o veșnicie. Dar moartea a intrat în lume odată cu păcatul lui Adam și al Evei. Iar acum simțim durere și întristare ori de câte ori ne moare cineva drag, fiindcă știm că nu e drept. Dumnezeu o știe și El. De aceea și-a trimis Fiul să moară pentru noi, ca moartea să fie nimicită și să avem viață veșnică. Aștește-ți privirea spre cruce, Johanna, și vei ști că te poți încrede în El.

— Ție asta îți dă putere să continui, Geesje? Faptul că aștepți cerul?

— Într-un fel... am răspuns, mângâindu-i părul. Dar Iisus ne-a învățat și să ne rugăm ca împărăția lui Dumnezeu să vină chiar acum, ca voia Lui să se facă acum, precum în cer așa și pe pământ. El are o misiune pentru noi, Johanna. O viață pe care s-o trăim pentru El în prezent. Când am simțit ce simți tu în clipa asta, L-am rugat să-mi arate că e încă lângă mine. Că mă iubește și că toate căile Lui sunt bune și drepte. Apoi am stat de veghe, așteptându-i răspunsul... Și treptat, puțin câte puțin, mi-a arătat în zeci de feluri zi de zi că e alături de mine și mă iubește. Îți va arăta și ție, dacă i-o ceri.

Am rămas cu Johanna până reuși să adoarmă, epuizată de calvarul ei. I-am făgăduit lui Pieter să mă întorc cât pot de repede și m-am grăbit acasă la familia mea. Trebuia să fiu cu Johanna pe când veneau celelalte femei s-o consoleze, să-mi ocrotesc prietena de orice cuvinte dureroase din partea lor.

Mi-am găsit casa cufundată în liniște. Mormanul de farfurii și oale murdare din bucătărie era semn că Maarten îi hrănise deja pe copii și îi trimisese pe băieți la școală. Am găsit-o pe Christina cu el la tiparniță. Părul buclat îi era prins din nou cu panglica roz și am zâmbit la gândul că Maarten i-o legase în fundă cu degetele lui mari și groase, în timp ce fiica noastră sălta și se foia la el în poală. Dumnezeu să mă ierte, dar când îmi plânsesem de milă noaptea trecută, îl numisem „al doilea dintre cei buni”. Nu era așa. Maarten era un soț iubitor și un tată minunat pentru copiii noștri.

Christina fugi spre mine de cum mă văzu, îmbrățișându-mi picioarele. Dragostea copleșitoare pentru ea și pentru toți copiii mei era una din dovezile de necontestat pe care mi le-a dat Dumnezeu, când i-am cerut să-mi arate că mă iubește. Mi-aș fi dat și viața pentru ei, ceea ce făcuse și El pentru mine.

Panglica roză din părul ei îmi aminti și de Hendrik. Trebuia să încep de azi sarcina dificilă de a-l uita încă o

dată. Dar n-am putut să-i arunc scrisorile în foc. N-am avut puterea. Au rămas acolo, ascunse în cutia mică de tinichea din cufărul de pe vapor.

Capitolul 27

Anna

Hotel Ottawa

1897

Am impresia că urcușul meu cu Derk pe Muntele Pisgah a avut loc cu săptămâni în urmă, nu doar azi dimineață. De atunci mă gândesc întruna la sfatul lui, întorcându-l pe toate părțile cum îmi întorc omleta în farfurie la micul dejun. Derk m-a sfătuit să nu mă mărit cu William din două motive. În primul rând, pentru că nu îl iubesc. A insistat asupra faptului că dragostea e foarte importantă, în timp ce eu am susținut sus și tare că, pentru mine, nu contează, justificându-mi opinia cu un discurs lung despre faptul că dragostea nu e esențială în cercul nostru social. Dar, stând acum pe terasă și contemplând perechile de tineri care se plimbă braț la braț, privindu-se în ochi și vorbindu-și cu însuflețire, tânjesc să simt și eu aceeași pasiune amețitoare pentru William. Când eram la școală, citeam în taină romane de dragoste – cum făceau toate fetele – și visam la emoția tainică de a ne îndrăgosti, la bucuria fără margini de a ne ști iubite la rândul nostru. Mi-am adus cu mine jurnalul și am petrecut câteva minute recitind pasajele în care m-am sărutat cu William, încercând să-mi aduc aminte ce am simțit pentru el și întrebându-mă ce a simțit el pentru mine.

Am recitit și câteva pasaje despre biserica din castel și despre cum mi-am regăsit acolo o fărâmbă din mine. Asta mi-a adus aminte de al doilea argument al lui Derk împotriva căsătoriei cu William. El a spus că trebuie să fiu liberă să-mi aleg singură biserica la care să merg și că William n-are niciun drept să-mi îngrădească această libertate. Dar chiar dacă William s-ar învoi să merg la biserica din castel, îmi închipui ce vor spune cunoscutele mele. M-ar elimina din cercul lor social dacă aş cuteza să

aduc vorba de Biblie sau de învățăturile lui Iisus în discuțiile de la ora ceaiului. Religia e un subiect tabu în cercul meu. Este socotită o manifestare de fanatism, cum zice mama.

Deschid Biblia unde am rămas și citesc despre arestarea lui Iisus în Grădina Ghetsimani. Toți ucenicii Lui s-au împrăștiat și au dat bir cu fugiții. Petru s-a lepădat de El pe față, nu o dată, ci de trei ori. Mă pomenesc regretând că l-am întâlnit vreodată pe Derk Vander Veen sau că i-am pomenit de Iisus. Am impresia că mă voi lepăda și eu de Cristos dacă mă voi întoarce la Chicago și la vechiul meu mod de viață.

Aud pași grăbiți și îmi ridic privirea, zărind-o pe mama care vine cu brațul plin de reviste de modă. Se așază pe scaunul gol de lângă mine.

— Ai promis că le vom răsfoi împreună, ai uitat? Trebuie s-o rugăm din timp pe croitoreasă să-ți facă rochia de mireasă și trusoul.

Îmi pune în poală una din reviste peste Biblia deschisă, pe care se face că n-o vede, și începe să se uite prin alta.

— Ah, uite ce rochii superbe! Și pălăriile noi pe care le poartă! Honoria Stevens mi-a spus că e cea mai bună revistă de modă și a avut dreptate.

Mă aplec să arunc o privire peste pagina pe care o studiază.

— La ce servesc mânecile alea imense și umflate? întreb.

— Nu trebuie să servească la nimic. Sunt la modă în sezonul ăsta.

— Sunt hidoase. Cine și-ar dori brațe care să arate așa?

Mama întoarce calmă la următoarea pagină, apoi la următoarea.

— Nu cred că greșesc când spun că nici ținuta ta n-a fost din cale-afară de satisfăcătoare pe timpul șederii aici.

Glasul îi e gătuț de indignare abia reținută.

— Nu mai porți mănuși, nici jupoane, și ai încetat să îți mai faci părul... Văd acum că a fost o greșeală că am plecat

de acasă fără slujnică. Ți-ai format niște năravuri foarte proaste de când suntem aici.

Privesc în zare la valurile albastre, unduite, la copacii de smarald și norii pufoși ce plutesc deasupra marilor hoteluri de pe malul celălalt al Lacului Negru.

— Tu nu te plictisești niciodată să te dichisești și să te gătești după ultima modă? o întreb. Și să ascuți conversații plicticoase în timp ce ne sorbim ceaiul și ciugulim din tartinele cu castraveți?

— Nu mi se par conversații plicticoase. Celelalte femei sunt prietenele mele. Ne simțim bine împreună. Și te rog, Anna, să nu disprețuiești viața noastră de la Chicago. Femeile din cercul nostru fac mult bine în folosul comunității.

— Eu n-am nicio prietenă apropiată.

Aici e buba, îmi zic. Niciuna din fetele de acasă nu s-ar fi angajat într-o discuție sinceră ca și cea pe care am purtat-o cu Derk la urcarea pe dună. Întâlnirea noastră s-a sfârșit prost, dar măcar am fost sinceri unul cu altul.

— Dacă vrei să ai prieteni, trebuie să lași la o parte sfiala, Anna, și să stai de vorbă cu oamenii. Invită-i cu tine când mergi undeva. Sunt convinsă că vei descoperi multe lucruri în comun cu fetele de vârsta ta dacă îți vei da mai mult silința.

— Nu bag mâna în foc. Nu-mi vine în minte nicio fată care să mă însoțească la biserica din castel sau care să citească Biblia.

— Dar sora lui William? întreabă mama. Jane e de vârstă apropiată, nu? Veți avea destul timp să vă împrieteniți când se va construi casa cea nouă și va trebui să stai cu familia lui William.

— Mda, poate, îi răspund.

Dar cum să port o discuție sinceră despre dragoste și căsnicie cu sora soțului meu? Și Jane nu s-a arătat niciodată interesată de religie, cu atât mai puțin de discutarea Bibliei. Oftez fără să-mi dau seama și mama închide brusc revista

de modă.

— Ascultă, Anna. Trebuie să încetezi cu atitudinea asta posacă. Posomorea nu-i o calitate prea atrăgătoare la un om. Înțeleg că ai fost tristă la sosire, după ce s-a stricat atât de brusc logodna cu William. Dar am crezut că, după o săptămână petrecută la aceste lacuri, te vei mai înveseli puțin și îți vei putea continua viața. Se pare însă că șederea ta aici n-a făcut decât să înrăutățească lucrurile. Acum, că te-ai împăcat cu William și totul e iertat, ai o mie de motive să te bucuri de viitor – un viitor la care râvnesc toate fetele de vârsta ta. Continui în schimb să faci pe bosumflata de parcă ți-ai dori nu știu ce altceva. Nu mai înțeleg nimic.

— Nici eu nu înțeleg! răspund exasperată. Știu că ar trebui să fiu fericită și îmi doresc să fiu – crede-mă că îmi doresc! Dar... dar venirea mea aici a ridicat și mai multe întrebări în mintea mea.

— Ce fel de întrebări?

Pare buimăcită, deși mi-a citit jurnalul și îmi cunoaște gândurile cele mai intime. Trăim în lumi diferite, mama și cu mine. Nu mă înțelege și nu o înțeleg. Nu pricep cum poate să treacă atât de ușor prin viață, fără să-și pună întrebări despre ce i se întâmplă. Sau cum se poate mulțumi să lase în seama tatii orice decizie. De ce se mulțumește cu prietenii frivole, superficiale, și cu slujbe religioase formale, care îl țin pe Dumnezeu la distanță? Eu nu sunt deloc ca mama. Vreau să găsesc răspunsuri la nenumăratele mele îndoieli și întrebări. Vreau să simt dragostea lui Dumnezeu când mă închin Lui. Și să știu care e scopul meu în viață. Mă uit la fațada senină afișată de mama și mă întreb dacă nu cumva răzvrătirea pe care o simt e în sângele meu, o trăsătură moștenită de la mama mea adevărată, asemenea părului meu blond.

— Am o mulțime de întrebări, mamă. De pildă, unde m-ați găsit? M-a lăsat cineva la ușa voastră? Sau la un orfelinat? Mi-ai spus că am fost abandonată după naștere, dar unde și cum? În ce împrejurări?

Dacă aduc mereu vorba despre asta, poate va ceda în cele din urmă și îmi va spune ce doresc să știu.

În schimb, ea zice:

— De ce mă întrebi tocmai acum, Anna? De ce așa, pe nepusă masă, după toți acești ani în care ai fost fiica noastră mult iubită?

— Nu știu nici eu. Poate pentru că mă mărit în curând și voi avea într-o zi copii la rândul meu... De altfel, m-am întrebat întotdeauna cine îmi sunt părinții adevărați, dar n-am vrut să vă rănesc sentimentele, iscodindu-vă despre ei. Și apoi, m-am temut puțin și de răspunsuri. Dar acum trebuie să știu.

Văd că mama își pierde răbdarea cu mine. Poate se simte respinsă, pentru că o întreb despre mama mea „adevărată”. Când îmi răspunde în cele din urmă, o face pe un ton sec și glacial.

— Tata era plecat într-o călătorie de afaceri când te-a găsit. Nu eram cu el. Trebuie să-i ceri lui detaliile.

— Unde călătorea? Unde m-a găsit?

Clatină din cap, cu bărbia ridicată și buzele strânse.

— Nu mă mai întreba, Anna. Trebuie să auzi povestea de la el.

— Dar am avut și eu părinți adevărați...

— Desigur. Și am făcut tot posibilul să dăm de ei. Tatăl tău a contactat autoritățile, a dat anunțuri la toate ziarele... Nu știu de ce, dar ai tăi n-au venit după tine. Între timp, te-am îndrăgit amândoi atât de mult, că am început să facem demersurile pentru înfiere.

— Nimeni nu m-a vrut.

— Te înșeli.

Mama e pe punctul de a-și ieși din fire, dar doamnele din lumea bună nu fac tăărăboi, mai ales în locurile publice.

— Tatăl tău și cu mine te-am vrut tare mult. Nici nu știi ce groază ne-a fost că-ți vei găsi familia și că te vom pierde... Când s-a încheiat adopția și ai devenit a noastră, am fost atât de fericiți!

— Dar unde...?

— Lasă-l pe tata să-ți spună povestea, Anna. Îi datorezi măcar atât.

Îmi pare rău că nu l-am întrebat când a fost aici. Acum va trebui să aștept până mă întorc la Chicago. Mă găsesc iar într-o fundătură. Dar mai am întrebări să-i pun mamei. Derk a făcut atâta caz de căsătoria din dragoste azi dimineață, că mă pomenesc întrebându-o:

— Ai fost îndrăgostită de tata când l-ai luat de bărbat?

— Ce-ți veni să mă întrebi una ca asta?

— Știu că l-ai cunoscut prin unchiul Robert. Mi-ai spus că au fost prieteni la colegiu și că au lucrat amândoi o vreme, pentru tatăl tău.

— Da, tata l-a lansat pe Arthur în afaceri. El i-a dat primul împrumut și l-a ajutat să-și transforme negoțul într-un succes.

Nu cumva tata se folosise de căsătoria cu mama ca să propășească, cum încerca să se folosească acum de căsătoria mea cu William? Îmi adoram tatăl, dar acest gând mă făcu să-l văd într-o lumină nouă, mai puțin măgulitoare.

— Ați fost îndrăgostiți nebunește când v-ați hotărât să vă căsătoriți?

— Ascultă, Anna...

— În curând mă mărit și eu și nu vreau să vorbesc de rochii cu mâneci bufante, de pălării hidoase pentru trusou și alte fleacuri de felul ăsta. Vreau să vorbesc de căsnicie, de cum pot să-mi dau seama dacă sunt îndrăgostită de William și dacă iubirea e într-adevăr atât de importantă într-o căsătorie!

— Anna, șșș!

Își aruncă repede privirea prin jur după izbucnirea mea, îngrozită că mi-am ridicat glasul. Își coboară la rândul ei tonul până la un murmur calm.

— În primul rând, vreau să știi că mă simt foarte stânjenită să discut asemenea subiecte personale. Un om nu trebuie să-și etaleze sentimentele de față cu toată

lumea. O parte a procesului de creștere și de maturizare este să învățăm să ne controlăm sentimentele în loc să ne lăsăm controlați de ele. Femeile care se dedau la istericale și se îndoapă cu pastile de laudanum sunt dintr-o clasă cu totul diferită de a noastră.

— Ce să fac dacă așa simt?

— Sigur că poți să faci ceva. Să înveți să te înfrânezi, Anna. Ai fost întotdeauna un copil exaltat sau, cum ar zice unii, hipersensibil. Mă simt în parte vinovată că ți-am încurajat toanele atâta timp și îmi pare rău dacă par crudă, dar e timpul să încetezi!

Deschide revista, ridicând o barieră de demnitate, ca un zid de cărămidă între noi.

— Să revenim la rochii. Dacă nu îți plac mânecile la aceea, poate o preferi pe asta.

Evită întrebarea mea. Ceea ce nu poate însemna decât că n-a fost îndrăgostită nebunește de tata la căsătorie, cum nu e nici acum. O femeie îndrăgostită e gata să vorbească la nesfârșit despre cele mai mici detalii, cum a făcut o colegă de-a mea din școală după ce s-a îndrăgostit. Și totuși părinții mei par mulțumiți unul cu altul. Poate voi învăța să fiu și eu mulțumită.

Fac ce zice mama și răsfoiesc conștiincioasă revistele de modă, alegându-mi mai multe rochii pentru trusou. Mama se plânge că sunt prea simple, dar cele pe care le preferă ea mi se par fandosite, incomode și fără niciun rost. Întocmai ca viața mea. După ce terminăm de frunzărit ultima revistă, mă sprijin de spătarul scaunului și privesc forfota de pe lac. Briza proaspătă e numai bună de navigat, căci Lacul Negru e presărat cu pânze albe, triumphiulare. Mă întreb dacă e și Derk într-una dintre bărci. Plutesc atât de liber și dezinvolt pe luciul cristalin al apei, că par aproape îmbietoare, dar stomacul mi se strânge la gândul de a mă aventura în larg, pe apele reci și adânci.

În noaptea aceea am un alt vis ciudat. Călătoresc cu mami într-un tren încărcat cu muncitori. Hainele lor simple

sunt uzate și peticite, fără mâneci bufante sau jupoane voluminoase. Poartă coșuri cu bucate de casă mirosind a cârnați, usturoi și ceapă crudă. Aud vociferări și râsete puternice, când doi bețivani se iau la trântă. Mami mă trage spre ea, șoptind: „Șșș, șșș. În curând vom scăpa de toate astea. Vom fi în siguranță. Vom trăi într-un loc cu copaci frumoși, unde e liniște și pace”.

Când coborâm în sfârșit din tren, ne găsim în apropiere de coastă, unde sunt ancorate zeci de nave cu pânzele înfășurate și catargele goale ațintite spre cerul întunecat. Mergem pe jos până obosesc și o rog să mă ia în brațe, dar mami are mâinile pline cu desagile de drum. Ne oprim de mai multe ori să ne tragem sufletul în drum spre biroul naval. Mami cere două bilete și scoate o punguță cu bani, ca să plătească. Slujbașul arată spre un vas ancorat în doc. Soarele apune în spatele nostru, în timp ce, în față, se întinde apa cât vezi cu ochii, până în zarea ușor arcuită. Mă cuprinde panica la gândul că va trebui să urc pe vapor. Mi se taie răsuflarea. Încep să țip. „Nu...!”

Mă trezesc lac de sudoare, încurcată în cearșafuri, ușurată că n-a fost decât un vis. Mă scol și deschid fereastra, trăgând în piept aerul umed și curat. Valurile freamătă în depărtare, ca șoapta blândă cu care m-a liniștit mami în vis. Luminile celorlalte hoteluri de pe lac sclipesc și licăresc în depărtare.

Să-mi fie atât de groază de căsătorie, încât îmi provoacă coșmaruri? Să fie frica de apa adâncă și necunoscută sau teama de a mă lăsa în voia unui viitor hotărât de alții pentru mine?

Capitolul 28

Geesje

Holland, Michigan

1897

Ceva îmi dă ghes să-mi continui povestirea. Comitetul m-a rugat să scriu doar despre primii ani petrecuți în kolonie, peste care am trecut de mult, dar, dacă vreau să-mi spun povestea cum se cuvine, trebuie să scriu și despre războiul dintre state și cum ne-a schimbat el viața tuturor. Trag un scaun de lemn până la gura podului și mă cocoș pe el pe vârfuri să urc în mansardă. Sub streășină, podul ticsit este nădușitor, plin de pânze de păianjen și de obiecte abandonate. Firicele de praf plutitoare se rotesc în atmosfera de mormânt, făcându-mă să strănut, în timp ce scotocesc printre lucruri. Caut cutia cu scrisorile lui Arie, din război.

Dau la o parte un balansoar stricat, o masă veche de birou cu un sertar lipsă și o ladă jerpelită cu cărți. De ce păstrez atâtea lucruri inutile, când știu prea bine că nu mai am nevoie de ele? Părinții mei au lăsat în urmă aproape totul când am emigrat din Olanda, așa că sunt conștientă că pot trăi și fără ele.

Succes în sfârșit! Găsesc vechea cutie de ceai, cu scrisorile lui Arie, și cobor cu grijă din pod, rugându-mă să nu mă dau de-a berbeleacul cu scaunul. Partea din față a șorțului mi-e plină de praf și trebuie să-mi scutur năframa de pânze de păianjen înainte s-o pun la loc pe cap. Mă hotărâsc să citesc scrisorile afară, în scaunul din pridvor, unde pot asculta ciripitul păsărilor și zumzetul albinelor din grădinița mea de flori. Răsfoind filele prețioase, pătate de cerneală, îmi amintesc de frica ce m-a copleșit în anii aceia tulburi și de nenumăratele mele rugăciuni, nu doar pentru Arie, ci pentru toți feciorii din comunitatea noastră.

Scrisorile lui Arie sunt cumplit de vesele la început, descriindu-și numeroasele aventuri – un șiretlic voit, bănuiesc, spre a-și ascunde frica și a o diminua pe a noastră. Citindu-le, îmi răsună în minte glasul Christinei, nu al lui. Îi plăcea nespun să-i citească scrisorile cu voce tare, iar și iar, în timp ce stăteau la gura sobei.

„Ce norocos e Arie”, ofta ea când isprăvea. „Să vadă atâtea locuri noi și să facă atâtea năzdrăvăanii!”

După amiaza târziu, după ce termin de citit scrisorile, mă așez în sfârșit cu caietul și creionul în mână, ca să-mi continui povestirea. Mă hotărâsc să încep cu ziua aceea când Arie s-a repezit acasă de la tiparniță, ca să ne aducă vestea...

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 36 de ani în urmă

— Țara e în război, mamă! exclamă Arie, năpustindu-se în bucătăria mea într-o dimineață de aprilie din 1861, cu răsuflarea întretăiată din pricina veștii. L-au rugat pe tata să scoată o ediție specială a ziarului. Confederații au deschis focul asupra soldaților noștri uniști la Fort Sumter, lângă Charleston, Carolina de Sud. Ne cer să le cedăm fortul.

A trebuit să mă așez ca să mă pot dumiri de vorbele lui. De când fusese ales președinte Abraham Lincoln, în noiembrie anul trecut, statele din sud se desprindeau pe capete de Uniune. Iar acum, acest deliberat act de război, la numai o lună după instalarea lui în funcție...

— Tata va aduce un ziar când vine acasă mai târziu, dar s-a gândit că ai vrea să știi, mamă.

— Mulțumește-i, te rog, din partea mea.

Dădu să iasă pe ușă, dar se întoarse din nou.

— Era să uit. M-a rugat tata să-ți spun să nu te

îngrijorezi. A zis că totul e în mâna lui Dumnezeu.

I-am zâmbit, făcându-i semn să plece. Arie avea șaptesprezece ani și se hotărâse să nu-și continue studiile mergând la facultate cu prietenul său, Dirk Van Raalte, fiul pastorului. Fosta Pioneer School era acum Academia din Holland și, cu câțiva ani mai devreme, pastorul Van Raalte cumpăraseră cinci hectare de pământ ca să construiască un campus pentru colegiu. Prima clădire a colegiului, finalizată acum doi ani, în 1859, era o construcție pătrată de cărămidă, cu trei etaje, cunoscută sub numele de sala Van Vleck. Găzduia birouri, săli de clasă și dormitoare pentru studenți.

Dar pe Arie nu-l trăgea inima să meargă la colegiu, nici acolo, nici în altă parte. Prefera să lucreze cu tatăl său, la tiparniță. Visul lui Maarten când atârâna inscripția deasupra prăvăliei – de Jonge și Fiii, Tipografi – se împlinise în sfârșit. Cel puțin unul dintre cei trei fii ai săi se hotărâse să i se alăture. Era prea devreme de știut ce vor hotărî Gerrit, de cincisprezece ani, sau Jakob, de treisprezece. Ajutau și ei în prăvălie de câte ori era nevoie, dar implicarea în negoțul familiei era o alegere pe care erau liberi s-o facă în viitor. Maarten nu i-ar fi silit pentru nimic în lume.

Seara, veni Maarten acasă cu ziarul – ce se tipărea încă în olandeză – și am citit despre bătălia de la Fort Sumter. Țara noastră de adopție era în război. Luptele păreau încă la mare distanță și n-aveau prea mult de-a face cu viața noastră de zi cu zi. Dar pastorul Van Raalte fusese de multă vreme un adversar înverșunat al sclaviei și eram de acord cu toții că era o instituție diabolică, care trebuia abolită.

Când începu războiul în ziua aceea de aprilie, am crezut cu naivitate că ostilitățile vor dura doar câteva săptămâni, și națiunea divizată se va reuni din nou. Dar ne înșelam.

Președintele Lincoln mobiliză șaptezeci și cinci de mii de soldați. Mai târziu, în iulie, Congresul votă să le ridice numărul la cinci sute de mii. În septembrie 1861, douăzeci

și șase de tineri din comunitatea noastră se oferă să plece pe front, înscriindu-se în cavaleria de la Michigan. Războiul care ni se păruse odată foarte îndepărtat se apropia cu pași repezi, pe măsură ce citeam în ziar rapoarte despre bătălii și despre campania generalului McClellan, din Peninsula. Țin minte cum îmi priveam toți trei fiii strânși la masă, rugându-mă cu ardoare să se încheie războiul înainte să împlinească vreunul optsprezece ani. Rugăciunile îmi rămaseră fără răspuns.

Trecuse deja un an de la acea primă bătălie de la Fort Sumter și războiul parcă nu se mai sfârșea. Fiul nostru Arie împlinise optsprezece ani și, în august 1862, când cei doi fii ai pastorului Van Raalte, Ben și Dirk, se înrolară în Regimentul douăzeci și cinci Infanterie, din Michigan, se hotărî să li se alăture și el. Împreună cu alți trei sute de flăcăi din zonă, porni la război, mărșăluind pe lângă casa pastorului Van Raalte și Cimitirul Pelerinilor, de pe deal, apoi coborând drumul spre Kalamazoo. Nu eram singura mamă din mulțime care a plâns văzându-și fiul plecând la război. Niște femei le dăruiră soldaților un steag de mătase cu blazonul „Dumnezeu e adăpostul nostru”, iar pastorul se rugă pentru ei zicând: „Fie ca toate aceste frământări să ne aducă mai aproape de Dumnezeu și să ne facă străini și pelerini. Fie ca ele* să ne facă mai sfinți”. M-am străduit și eu să mă rog, dar rugăciunile îmi erau stingherite de amintirea felului aparent capricios în care îi luase Dumnezeu pe părinții mei, pe imigranții nevinovați de pe Phoenix, pe copilul născut mort al prietenei mele și pe atâția alții. Știam însă și că acele vremuri de „mari frământări”, cum le numise pastorul, mă aduseseră mai aproape de Dumnezeu în lupta cu El, învățasem să-i deslușesc mai bine glasul și să-i trăiesc mai profund iubirea. Credința îmi crescuse după fiecare încercare și aveam să trec cu bine și peste aceasta.

Arie ne povestea voios în scrisori despre călătoriile sale.

Am ajuns la Kalamazoo, unde, toată luna următoare, vor încerca să facă soldați din noi. Ni se vor uza cizmele noi de atâtea marșuri și antrenamente...

1 octombrie: Ne-au încărcat în vagoane și am pornit spre miazăzi. Am trecut prin orașe precum Michigan și New Buffalo și prin Indiana, unde sunt o mulțime de terenuri mănoase. Am văzut frumoasa capitală a statului, Indianapolis, și am trecut hotarul în Kentucky, unde ne-am oprit la Louisville. Aici vom rămâne cantonați în lunile următoare, să dăm raite împotriva rebelilor prin satele de la sud de Louisville și să stăm de pază. Statul Kentucky e la granița dintre nord și sud, așa că vom avea parte, cred, de o grămadă de agitație din partea vecinilor rebeli din Tennessee și Virginia.

Întreaga comunitate jeli la aflarea veștii despre prima victimă – un flăcău pe nume Ary Rot, mort în Louisville –, nu din pricina rănilor din bătălie, ci a uneia din numeroasele molime ce-au dat iama prin taberele oștirii în iarna aceea geroasă. În decembrie, Arie ne anunță că plecau din Louisville și că se vor îndrepta spre sud, prin Kentucky, până la Bowling Green. *Afară e frig și ninge. Gardurile de prin sate dispar unul câte unul, fiind transformate în lemne de foc. Dar, după ce am trăit toată viața în Michigan, unde e mult mai frig și zăpada mult mai mare, nu mă deranjează deloc vremea de iarnă.*

Christina, care avea acum nouă ani, îi scria fratelui ei aproape zilnic, chiar și când n-avea nimic de spus. Îi povestea cu lux de amănunte despre viața ei de la școală și de la biserică, anunțându-l chiar și ce tipărise Maarten în ziua respectivă. Mă temeam să nu rămânem faliți, dând banii pe atâtea timbre, dar Arie susținea *sus și tare că scrisorile Christinei îl înveseleau nu doar pe el, ci și pe ceilalți flăcăi din Holland. Într-o zi de soldă, îi trimise bani surorii sale, scriind: M-am gândit azi la tine și mi-am amintit*

cum ne duceam la prăvălia de pe Strada a opta să cumpărăm bomboane de un bănuț. Spune-i lui Jakob să te ducă acolo în locul meu, ca să-ți faci și tu o bucurie.

Regimentul lui Arie rămase în Kentucky aproape un an. Ne descria cât de muntos era ținutul în comparație cu zonele de câmpie din Michigan și ne povestea despre tranșeele pe care trebuiseră să le construiască în pădurile de mai sus de râul Green, pentru a împiedica trecerea confederaților. *Nu-i putem lăsa să treacă pe rebeli*, scria el, *ca nu cumva să pună mâna pe linia principală de aprovizionare a Uniunii și să atace orașul Louisville.* Pe 4 iulie 1863, rebelii încercară să facă tocmai acest lucru. Aflărm din ziar că a avut loc o luptă, dar trecu aproape o săptămână până să primim scrisoarea lui Arie în care ne descria bătălia. Zilele tensionate din acest răstimp ne puseră credința la grea încercare, ducând la multe nopți nedormite. Când sosi în sfârșit scrisoarea, Arie ne descria lupta în felul următor:

Rebelii și-au zis că vom fi ținte ușoare, nefiind decât două sute, nu două mii, ca ei. Le-am zărit cavaleria venind la răsăritul soarelui și am deschis focul. Au ripostat cu un bombardament de artilerie, rănindu-i pe doi din oamenii noștri. La scurt timp după aceea, au avut tupeul să-și trimită ofițerii cu un steag de pace, îndemnându-ne să ne predăm și să oprim vărsarea de sânge, pe motiv că, pasămite, ei ar fi de zece ori mai mulți decât noi și n-am avea nicio șansă de izbândă. Am refuzat, desigur, și, la scurtă vreme după reînceperea luptei, trăgătorii noștri de elită au reușit să-i înfrângă pe tunarii lor. Rebelii ne-au atacat de șapte, opt ori în următoarele trei ore – care, credeți-mă, ni s-au părut mai degrabă cât trei zile –, dar le-am respins fiecare atac. Într-un târziu, s-au dat bătuți și au fluturat din nou steagul alb, rugându-ne să-i lăsăm să-și adune răniții și să-și îngroape morții. I-am lăsat, după care s-au întors și au luat-o spre sud.

De atunci n-am mai auzit nimic de ei. Colonelul Moore spune că avem toate motivele să fim mândri de noi, fiindcă am ținut piept unei oștiri de zece ori mai mari ca a noastră.

Arie și ceilalți soldați din Holland îi mulțumiră lui Dumnezeu pentru izbânda lor. Treizeci și unu dintre ei făcură o colectă și trimiseră banii acasă cu un răvaș pentru pastorul Van Raalte: „Slăvindu-L pe Dumnezeu pentru că i-a cruțat în bătălia de la râul Green, subsemnații trimit o contribuție pentru cauzele împărăției”. Deși bătălia de la râul Green se dovedî de mare interes și importanță pentru mica noastră comunitate, ea fu umbrită în știrile naționale de o serie de bătălii cumplite ce au avut loc concomitent, într-un orașel din Pennsylvania, pe nume Gettysburg.

Cu războiul prelungindu-se într-un nou an de grozăvii, numărul victimelor din rândul bărbaților de la noi din ținut creștea mereu. Primeam zilnic vești despre înfrângerile și victoriile Uniunii, însoțite de tot mai multe morți și plăgi îngrozitoare. Zi de zi ne adunam în centru cu alte familii îngrijorate, la un colț de stradă nu departe de tiparniță, să ascultăm anunțurile ce se citeau cu voce tare, sperând din tot sufletul să nu se afle printre morți sau răniți și vreun flăcău de la noi din Holland. De câte ori auzeam numele unui fecior din zonă, bocetele de jale îmi frângeau inima. Mamele îndoliate mă chemau adesea la ele acasă să ne rugăm împreună. Nu știu de ce mă chemau tot pe mine. Poate fiindcă știau că n-am să le pretind să afișeze o credință și o nădejde de neclintit în ciuda suferinței. În intimitatea iatacurilor, bucătăriilor și saloanelor lor, le lăsam să-și dea frâu liber durerii și lacrimilor și să întrebe: „De ce chiar fiul meu? De ce să ia Dumnezeu un tânăr atât de plin de viață, cu un viitor întreg înaintea?” La biserică și la nenumăratele înmormântări trebuia să ne arătăm puternice, afișând o credință neclintită, de fațadă. Dar, de îndată ce rămâneam singure, ne încurajam unele pe altele să găsim putere în Dumnezeu și în sentimentul prezenței

Lui. Și pot să spun cu mâna pe inimă că El a fost cu noi de fiecare dată. Fără excepție. Ieșeam din încercare cu o credință întărită, nu doar una de fațadă.

Flăcăii noștri din Regimentul douăzeci și cinci Infanterie din Michigan își continuă drumul spre sud, ajungând, pe la jumătatea lui iulie 1864, la doar un pas de Atlanta, Georgia. Arie se plângea în scrisori de căldura teribilă și de neconținutele bombardamente cu obuze, venite dinspre rebeli. După multe griji și așteptări, pe 22 iulie avu loc în sfârșit bătălia de la Atlanta. Ne-am bucurat la vestea izbânzii Uniunii, dar prețul ei a fost cumplit: peste 3600 de victime în rândul unioniștilor.

Întreaga comunitate aștepta cu sufletul la gură să se citească lista cu nume. Stăteam la colțul străzii ascultând împreună cu Maarten, când am auzit numele fiului nostru – Arie de Jonge – pe lista cu răniții. N-aveam de unde să știm cât era de grav. M-am prăbușit în brațele lui Maarten.

— Trebuie să fim tari, zise el, sprijinindu-mă în drum spre casă. Viața lui Arie e de-acum în mâinile lui Dumnezeu, adăpostul cel mai sigur de pe lume.

Tremuram ca varga, de mă temeam că nu voi fi în stare nici să pregătesc cina. Fără nicio veste despre rănilor lui Arie, inima-mi înfricoșată își închipuia ce e mai rău. Aveam nevoie mai mult ca oricând de sprijinul prietenilor să mă întărească. Apoi mă copleși o nouă îngrijorare.

— Cum le vom spune copiilor? I-am întrebat pe Maarten. Se întorc în curând de la școală. Doar știi cum își adoră Christina fratele.

— Mă duc la școală să le ies înainte, răspunse el. Le vom spune ce știm și noi. Ne vom ruga împreună toată familia. Dumnezeu e îndurător.

— Mă tem să nu fie afectată credința Christinei. S-a rugat mult pentru siguranța fratelui ei și poate se va simți dezamăgită de Dumnezeu. E destul de greu și pentru mine să pătrund căile Domnului, darămite pentru ea, care nu-i decât un copil.

— Chiar și copiii trebuie învățați să respecte suveranitatea lui Dumnezeu, răspunse Maarten. Da, El ne aude rugăciunile, dar nu se lasă manipulat de ele. Trebuie să facă diferența.

— Nu cred că fac nici eu întotdeauna diferența, Maarten. Am învățat-o că Iisus face minuni. Că la Dumnezeu nimic nu e imposibil, că ne răspunde la rugăciuni. Cum îi vom explica una ca asta?

— Ne vom strădui. Credița îi va fi încercată, ca a noastră de altfel. Și ca a lui Arie, bănuiesc.

După câteva zile agonizante, am primit o scrisoare de la comandantul fiului nostru cu mai multe detalii. Genunchiul stâng al lui Arie fusese crunt spulberat de un glonț de muschetă de-al confederaților și fusese mutat la un spital din Marietta, Georgia, ca să fie operat. Mai trecu o săptămână până primirăm în sfârșit o scrisoare scurtă și de la el, prin care ne anunța, cu scris tremurat și șovăitor, că este încă în viață și că ne iubește. Dar disperarea i se citea în fiecare rând în care ne anunța că doctorii au trebuit să-i amputeze piciorul.

Se scurseră câteva săptămâni bune fără să mai primim nicio veste de la el. Eram bolnavi cu toții de teamă. Christina îi scrisese nenumărate scrisori și se ruga atât de mult, că mă temeam să nu i se zdruncine de tot credința dacă Arie nu supraviețuia. Într-un târziu sosi o nouă scrisoare, adresată de această dată numai mie. Scrisul nu era al lui Arie. A trebuit să mă așez înainte s-o pot citi, căci întreaga vlagă mi se scurse din trup.

Dragă mamă,

Această scrisoare e scrisă de un voluntar, căci eu sunt prea slăbit s-o fac. Am fost transferat cu trenul la Spitalul General Jefferson din Port Fulton, Indiana. Se află tocmai de cealaltă parte a râului Ohio, nu departe de Louisville, Kentucky, unde a început, pentru mine, acest lung război.

Trebuie să spun cu regret că piciorul nu mi se vindecă așa cum trebuie și nu mai reușesc să scap de febră. Durerile îmi sunt atât de mari, că nu cred să mai pot rezista multă vreme. Și nici nu mai știu dacă vreau s-o fac. N-o lăsa pe Christina să citească asta. Nu vreau să știe cât de mult sufăr. Să nu plângi după mine, mamă. Nu mă tem de moarte. Mă tem mai mult să nu trebuiască să trăiesc așa tot restul vieții. Te iubesc atât de mult pe tine și pe tata. Spune-i lui Gerrit, lui Jakob și Christinei că îi iubesc și pe ei. Și Christinei că va fi mereu fetița mea preferată.

*Cu dragoste,
Arie*

Cuvintele nu pot descrie cât de neajutorată mă simțeam. Am dat fuga la tiparniță să-i arăt scrisoarea lui Maarten. Când termină de citit, se poticni spre scaunul de la masa de birou, prăbușindu-se pe el. Stătu cu ochii închiși multă vreme. Când îi deschise din nou, rămase privind fără țintă pe fereastra dinspre stradă.

— Ce ne facem? l-am întrebat.

Nu răspunse. Tăcerea era întreruptă doar de bocănitul ritmic al tiparniței ca de bătăile unei inimi tulburate.

— Nu-l putem lăsa să moară singur acolo, Maarten. Trebuie să mergem la Indiana să-l vedem, să-i fim alături.

Maarten își ridică în sfârșit privirea spre mine.

— Nu putem să lăsăm totul și să mergem. În plus, rezultatul va fi același. Viața lui Arie e în mâinile lui Dumnezeu și trebuie să ne încredem că El știe cum e mai bine.

M-am înfuriat atât de tare că îmi venea să îl plesnesc.

— Cum poți să te lepezi de fiul nostru în felul acesta?

Ochii întunecați ai lui Maarten se umplură de lacrimi. Se ridică și mă luă de mâini.

— Nu mă lepăd. Sunt la fel de răvășit ca tine. Dar singurele lucruri la care mă pricep în lumea asta sunt

munca și rugăciunea.

Arie iubește tiparnița asta. E viitorul lui, cu voia lui Dumnezeu. Trebuie să mă asigur că merge bine pe când se întoarce.

Deși Maarten și-ar fi găsit alinarea în muncă, știam că eu n-aveam să mi-o gălesc. Odată întoarsă acasă, fiecare amănunt avea să-mi amintească de Arie: scaunul lui de la masă, cuiul gol unde își atârna haina, patul îngust, făcut cu grijă, așa cum îl lăsase, cartea lui care se afla încă pe noptieră. Nu mai țin minte să fi simțit o asemenea deznădejde de la scufundarea vaporului lui Hendrik.

Stăteam în picioare alături de Maarten, când se deschise ușa de la tiparniță și sună clopoțelul de la intrare. Maarten mă lăsă de mâini și m-am întors. În pragul ușii se afla Hendrik. Nu cumva îmi juca feste imaginația? Nu-mi mai puteam lua ochii de la el, de teamă să nu dispară. Nu-l mai văzusem de ani de zile, dar părea neschimbat, la fel de înalt, blond și vânjos ca prima oară când trecuse pragul prăvăliei noastre de la Arnhem.

— Hendrik. Mă bucur să te văd, zise Maarten, trecând pe lângă mine, ca să-l salute. Ce vânt te aduce pe aici?

— Am citit în ziar că fiul vostru a fost rănit. Am venit să văd ce faceți și dacă aveți nevoie de ceva.

— Da, da, a fost rănit, m-am bâlbâit. L-au mutat la un spital militar de lângă Louisville, dar...

Am simțit nevoia să fac trei pași spre el, dar am rămas ținută pe loc.

— Mă gândesc că vestea v-a afectat profund.

— Nesiguranța e cea mai grea, zise Maarten. Așteptarea. Dar știu că Dumnezeu ne aude rugăciunile.

Lacrimile ce amenințaseră să se reverse în ultimele săptămâni începură să-mi șiroiască pe față.

— Arie și-a pierdut piciorul și voința de a trăi! am izbucnit. Mă simt atât de... atât de neajutorată!

Hendrik dădu din cap compătitor.

— E un sentiment cumplit. Dar Louisville nu-i așa

departe. Veți merge la spital să-l vedeți?

Maarten mi-o luă înainte.

— Ne-ar plăcea s-o facem, dar nu putem lăsa prăvălia. Suntem cam strâmtorați cu toți tinerii plecați la război.

— Înțeleg. Și mie mi-a fost greu să găsesc fermieri buni.

— Ne vom încrede în Dumnezeu în răstimpul de așteptare, zise Maarten. Arie e în siguranță în mâinile Lui.

— Da, răspunse Hendrik. E într-adevăr o consolare.

Mi-am șters lacrimile ce se încăpățâneau să cadă. Hendrik era aici, chiar în fața mea, stând de vorbă cu mine, cu noi. Dar eram amorțită la prezența lui și la dragostea de odinioară, cu mintea și inima preocupate doar de fiul meu, aflat pe patul de moarte. Simțeam cum o parte din mine se stinge încet cu el.

— Trebuie să plec, zise Hendrik. Mai am niște treburi de rezolvat prin oraș, dar am vrut să știți că mă rog pentru voi.

Maarten dădu mâna cu el.

— Mulțumim. Frumos din partea ta că ai venit.

Mi-a trecut prin minte că Hendrik venise să-l vadă pe Maarten, nu pe mine. N-avea de unde să știe că voi fi și eu în prăvălie. Se opri în ușă înainte să plece și mă privi.

— Vă rog să-mi spuneți dacă aveți nevoie de ceva.

Am trecut prin următoarele zile cu o senzație de amorțeală. Frica pentru fiul meu mă zdrobea ca o piatră uriașă pe inimă, chiar în timp ce mă rugam pentru el.

Oriunde mă uitam, ceva îmi amintea de Arie. Trebuia să evaderez, așa că într-o zi rece de septembrie m-am dus în grădină să scot cartofii. Munca era istovitoare și știam că ar fi trebuit s-o las în seama lui Maarten sau a unuia din băieți, dar răscolitul pământului cu hârlețul și întoarcerea solului nisipos pentru a scoate la iveală cartofii noi mă ajutau să înfrunt conflictul din inima mea. Tânjeam să-mi văd fiul, dar soțul meu spunea că nu se poate. Revederea lui Hendrik îmi adusese aminte de importanța fiecărui cuvânt rostit celor dragi, a fiecărei decizii luate în privința lor. Timpul nostru pe pământ cu acești oameni iubiți era atât de trecător.

Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi dădeam seama că, dacă nu mă duc să-l văd pe Arie și i s-ar întâmpla ceva, aş fi regretat tot restul vieţii. Şi trăiam deja cu prea multe regrete. Am lăsat hârleţul şi coşul plin pe jumătate cu cartofi în grădină şi m-am întors în casă. Mi-am spălat faţa şi mâinile, mi-am scos şorţul murdar şi mi-am reîmpletit părul, după care l-am prins în coc. Apoi m-am dus calmă la tiparniţă şi i-am spus lui Maarten:

— M-am hotărât să merg la spitalul militar, să îl văd pe Arie. Dacă n-o fac, am să regret tot restul vieţii.

El arată spre tiparniţa în lucru, care lucra la viteză maximă pentru ca să tipărească ultimele ştiri din război.

— Nu ştie nimeni cum să opereze această maşinărie în afară de mine.

— Ştiu. Ştiu că trebuie să rămâi aici şi să vezi de prăvălie. Dar trebuie să fiu cu Arie. Ajută-mă să ajung la el, Maarten. Atât îţi cer.

Mi-am ținut răsuflarea, aşteptând să chibzuiască în felul lui lent, cântărit. Îmi stătea pe limbă să-i amintesc cât de mult suferise deja Arie în scurta lui viaţă, cum îşi pierduse părinţii la trei ani, cum mai că nu murise şi el de malarie, cum îl oblojisem printr-o grămadă de vânătăi, accidente şi boli de copil. Voiam să-i aduc aminte cum îl ținusem în braţe în clipele grele, ştergându-i lacrimile, să înţeleagă şi el că trebuia s-o fac din nou.

— Dacă Atotputernicul vrea să ni-l ia, Maarten, vreau să-l mai țin în braţe o dată... pentru ultima oară.

Pesemne că Maarten mi-a recunoscut încăpăţânarea feroce, că dădu uşor din cap şi zise:

— Dacă ții cu tot dinadinsul s-o faci, am să încerc să-ți cumpăr un bilet de tren.

— Mulțumesc.

M-am apropiat şi l-am strâns în braţe. Greutatea trupului său robust, senzația oaselor, muşchilor şi braţelor lui, precum şi puterea îmbrăţişării lui îmi părură minunat de familiare şi mângâietoare. În clipa aceea mi s-a părut că-l

iubesc mai mult ca niciodată.

Capitolul 29

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 36 de ani în urmă

În dimineața următoare, Maarten începu pregătirile de călătorie pentru plecarea mea la spitalul general Jefferson din Port Fulton, Indiana. L-am însoțit la biroul gării și nu mi-a trebuit mult să-mi dau seama că nu vorbeam și nu citeam destul de bine în engleză, ca să pot călători de una singură. Aș fi dat de bucluc din clipa în care trenul care se îndrepta spre sud ar fi trecut de hotarele localității Holland.

— Poate ar fi bine să-l iau și pe Gerrit, să mă ajute, i-am spus lui Maarten, când ne-am întors acasă de la gară.

Gerrit avea aproape optsprezece ani și era la fel de îngrijorat pentru fratele său ca noi.

Maarten scoase un oftat enorm.

— Nu mă pot lipsi de ajutorul lui Gerrit la tiparniță, Geesje. Suntem în criză de oameni, ca peste tot de când ni s-au dus tinerii la război. De aceea a trebuit să spun nu prima oară când ai pomenit de plecare.

— Și Jakob?

Avea aproape șaisprezece ani.

— Îmi pare rău, dar nici de el nu mă pot lipsi. Dacă nu tipăresc la timp comenzile, clienții mei se vor duce în altă parte.

Într-un târziu, Christina fu cea care veni cu soluția.

— Vin eu cu tine, mamă, ne spuse ea la cină în seara asta. Eu trebuie să am grijă de Arie. Știi bine că trebuie să vin. Se va face bine când mă va vedea. Sunt sigură.

Și într-adevăr, dacă putea cineva să-l fărmece pe Arie, să-i readucă zâmbetul pe buze și voința de a trăi, aceea era Christina.

— În plus, engleza mea e la fel de bună ca a lui Jakob

sau a lui Gerrit, adăugă ea.

Poate chiar mai bună. În cei unsprezece ani de viață, Christina pălăvrăgise mai mult decât toți cei trei băieți la un loc. Ne auzise pe Maarten și pe mine plângându-ne de costul călătoriei, așa că argumentul ei final se dovedi cât se poate de convingător:

— Veți economisi și bani pe bilet, fiindcă n-am decât unsprezece ani.

Era o fetișcană cu păr des, bălai, ochi albaștri și o hotărâre de temut, ca a mea.

Am pornit cu Christina chiar a doua zi. Era prima oară când părăseam statul Michigan de la sosirea aici cu părinții mei cu aproape douăzeci de ani în urmă. Christina nu mai călătorise niciodată în afara orașului Holland, iar de mers cu trenul nici pomeneală. Ne-am început călătoria de cinci sute cincizeci de kilometri spre sud pline de elan și entuziasm și deși teama pentru Arie îmi întorcea încă stomacul pe dos de îngrijorare, mă bucuram că făcusem în sfârșit acest pas.

Călătoria se dovedi lungă și obositoare, trenul personal abătându-se adesea din drum și întârziind pentru a da prioritate trenurilor marfare mult mai importante ale armatei. Ciuguleam de-ale gurii din desaga adusă cu noi și dormeam pe banchete de tren și prin gări pline cu soldați în tranzit. Traversaram zone vaste de terenuri agricole în Indiana, presărate cu hambare și case de lemn; trecurăm prin sate și orașe cu gări mici și o singură stradă principală; și prin înfloritorul oraș Indianapolis, cu clădirile lui înalte din cărămidă, turlile de biserici și străzile asfaltate. Copacii începeau să-și schimbe culoarea din verde în nuanțe vii de galben, portocaliu, roșu și ruginiu. Frumusețea lor fu în mare parte risipită în ceea ce mă privește. Mănată de o grabă imperioasă, m-am rugat tot drumul ca Arie să rămână în viață până la sosirea noastră.

Am străbătut întreg statul Indiana, ajungând în Portul Fulton de pe râul Ohio chiar când începea să apună soarele a doua zi. Christina mă ajută să tocmesc o trăsură care să

ne ducă la Spitalul General Jefferson. Deslușeam doar frânturi din conversația ei cu vizitiul grizonant, dar după privirea lui posomorâtă și gesturile din cap, am înțeles că nu socotea spitalul militar o destinație potrivită pentru o doamnă delicată și fetița ei.

— Spune-i că trebuie să-mi văd fiul, Christina... Spune-i!

Mai vorbiră o vreme, după care Christina se întoarse din nou spre mine.

— Zice că e un spital enorm, cu aproape treizeci de clădiri. Crede că ne vom rătăci înăuntru.

— Să ne lase la intrarea principală. Se va găsi cineva care să ne arate drumul.

Vizitiul se învoi în cele din urmă și trăsura o luă înainte, cu calul urnindu-se din loc. În timp ce străbăteam străzile Portului Fulton, am scotocit prin desagă după scrisoarea lui Arie cu adresa și numărul clădirii. Ajungând la Spitalul General Jefferson, am constatat că era într-adevăr un loc enorm, cu zeci de secții lungi, zugrăvite în alb, adiacente clădirilor principale ca spițele unei roți. Mai târziu am aflat că găzduia aproape o mie de pacienți în diferite stadii de recuperare. Țin minte că m-am întrebat cât va mai dura acest război îngrozitor și câți alți tineri vor sfârși mutilați și răniți în spitale ca acesta sau chiar mai rău, în morminte. Încă socoteam sclavia un lucru rău care trebuia înlăturat. Nu veniserăm noi în America de dragul libertății? Dar ce preț cumplit aveau de plătit fiii Americii pentru această libertate!

Soarele se lăsase deja la orizont când am intrat pe ușa principală a spitalului ținând desagile într-o mână și mâna Christinei în cealaltă. Dacă exteriorul complexului fusese deprimant, interiorul se dovedi copleșitor, cu zgomotul de glasuri și forfota neconținută din jurul meu. L-am oprit pe primul om ce ne ieși în cale și l-am întrebat în engleza mea stâlcită:

— Ești bun să ne ajuți?

L-am arătat plicul cu adresa lui Arie. Când omul mormăi

ceva drept răspuns și o luă din loc, m-am uitat la Christina.

— A spus că va găsi pe cineva care să ne arate drumul.

Acesta se dovedi un flăcău nu cu mult mai în vârstă ca Gerrit, purtând un maiou zdrențuit și niște pantaloni murdari cu însemnele Uniunii. Avea brațul bandajat. Ne conduse afară din clădire și prin curtea uriașă a spitalului din centrul „roșii” până la una din clădirile lungi și albe. De cum intrarăm în salonul lui Arie și dădurăm cu ochii de șirurile lungi de bărbați palizi, schilodiți și rahitici, pe Christina o podidi plânsul. Îmi dădură și mie lacrimile. Mirosul de urină, de vomă și carne putredă mă copleșiră atât de tare, că i-am făcut vânt fiicei mele înapoi spre ușa deschisă, regretându-mi profund decizia de a o aduce în locul acela groaznic.

— Să mergem, Christina. Nici prin cap nu mi-a trecut că...

— Nu, mamă!

Își smulse mâna, opintindu-se să n-o târăsc afară pe ușa.

— Nu putem pleca! Trebuie să dăm de Arie. Trebuie să-l ajutăm.

— Ești sigură, lieveling?

— Da, sunt sigură.

Am luat-o din nou de mână și ne-am continuat drumul. Îmi venea să-mi astup nasul și gura cu batista în timp ce străbăteam împreună salonul lung și îngust, dar Christina nu-și acoperi ochii și nu-și abătu nicio clipă privirea. Cu lacrimile șiroindu-i încă pe obraji, încetini pasul în dreptul fiecărui bărbat să-l privească drept în față și să-i dăruiască un zâmbet.

— Bună ziua, rosti ea iar și iar. Bună ziua, sunt Christina de Jonge. Îl cunoașteți cumva pe fratele meu, Arie?

După ce rătăcirăm o vreme printre rânduri, călăuza noastră se opri în sfârșit în dreptul patului lui Arie. La început am crezut că era o greșeală. Această arătare slăbănoagă, cu ochii înfundați în orbite, nu putea să fie Arie.

Christina se holbă și ea neîncrezătoare. Bolnavul dormea, și mâinile lui mari, pătrătoase erau singura parte din el pe care o recunoșteam. Am văzut că era în stare gravă. Arăta de parcă nu mai mâncase de săptămâni întregi. Zăcea culcat pe spate, acoperit cu un cearșaf gri ce-i scotea în evidență contururile trupului costeliv. Sub genunchiul stâng, piciorul îi lipsea cu desăvârșire.

Nu se trezi atunci când Christina se așează pe pat lângă el și-i luă mâna între palmele ei. Trecu o oră, dar fata nu se clinti și nu-i dădu drumul, cu privirea ațintită spre fața lui, până când, într-un târziu, Arie deschise ochii. O privi cu ochii mijiți în lumina difuză a salonului.

— Mă întrebam eu cât poți să mai dormi, puturosule, zise ea cu zâmbetu-i poznaș. Ce nepoliticos să tragi un pui de somn când noi am bătut atâta cale să te vedem.

— Christina... murmură el. Ești chiar tu?

— Sigur că sunt eu. Și a venit și mami.

Se ridică, cedându-mi locul pe pat lângă el. Mi-am privit îndelung fiul și l-am luat în brațe cu grijă, temându-mă parcă să nu-l frâng. Dacă-aș fi putut lăsa viața din mine să se scurgă în băiatul meu, aș fi făcut-o bucuroasă. Mi-am amintit de chipeșul flăcău răzgâiat pe care-l ținusem tot așa în brațe cu ani în urmă și cum dormiseră el și Gerrit cu mine în pat pe când ardeau de fierbințeala malariei. Îl iubeam ca pe cei doi copii cărora le dădusem viață, și ardoarea iubirii de mamă îmi dădu puteri să uit de groaza din jurul meu și să mă umplu de nădejde că fiul meu va supraviețui.

— Ai să te faci bine acum, i-am spus. Îți promit.

În zilele ce urmară, printre metodele Christinei de a-l bine dispune se numărară îmbierile, cicălelile și muștrările.

— Ai să te faci bine! Ai să scapi cu viață! Să nu care cumva să mori și să mă lași singură, Arie de Jonge! Îți interzic!

Stătu pe pat lângă el, ținându-l de mână când trupul îi era scuturat de friguri și se zvârcolea în delir. Când era treaz, îi spunea povesti și îi cânta cântece olandeze,

vorbindu-i despre toate năzdrăvăniile pe care aveau să le facă la întoarcerea acasă.

Turuitul vesel și hohotele ei pline de viață le aduseră zâmbetul pe buze lui Arie și vecinilor lui de pat. Intendenta spitalului ne recomandă o pensiune din apropiere, unde proprietăreasa, văduva Jansen, nu numai că ne închirie o odaie, dar ne și puse la dispoziție bucătăria ei, după spălatul vaselor de la cină, ca să pregătim mâncărurile preferate ale lui Arie. Acesta tânjea după pâinea mea de casă și după supa de mazăre în stil olandez.

Am rămas cu Arie în Indiana aproape o lună, până când culoarea îi reveni în obraji, febra îl părăsi și ciotul începu să i se vindece. Într-o dimineață însorită de octombrie, doctorul ne asigură că era în afara oricărui pericol. Avea să trăiască. Vor mai trece câteva luni până să se întremeze suficient ca să vină acasă, dar era timpul să mă întorc cu Christina la Michigan.

Eliberată de grijile și teama care mă orbiseră la sosire, am putut privi nestingherită pe fereastră, atentă la toate priveliștile din drumul spre casă. În timp ce ne târâm cu viteza melcului prin Indianapolis, Christina arată spre clădirile impunătoare. Cu pasiunea și dramatismul unei fete de unsprezece ani, izbucni:

— Satul Holland e atât de înapoiat! De ce nu locuim și noi într-un oraș mare ca ăsta?

— Pe vremuri eu și tata locuiam într-un oraș frumos din Olanda pe nume Leiden. Dar am hotărât să ne mutăm în America ca să ne putem bucura de mai multă libertate.

— Dar libertate e la tot pasul în America! E o țară atât de mare și totuși noi nu plecăm niciodată de acasă!

— De ce să plecăm? Avem tot ce ne trebuie și tot ce ne-am putea dori - o casă primitoare, o biserică frumoasă, oameni care ne cunosc și ne iubesc. De ce să ne mutăm printre străini?

Trenul se opri în gară și un roi de oameni se îngrămădiră pe peron, nerăbdători să urce în el sau să-i întâmpine pe

alți călători.

— Sunt sigură că sunt toți oameni de treabă, dacă ajungem să-i cunoaștem, stăruie Christina. N-a fost de treabă și văduva Jansen de la pensiune? Și uite câte biserici creștine au pe aici. Le vezi turlile?

— Sunt oamenii din alte medii, de alte credințe, unii chiar fără nicio credință. În plus, vorbesc o altă limbă.

— Nu decât mine. Eu știu engleza, zise ea cu orgoliul tinereții. Christina iubea forfota orașelor prin care treceam, și nu puteam s-o condamn când mă gândeam cât de mult îndrăgisem și eu traiul orășenesc din Olanda. Călătoria îi oferi prilejul să pășească pentru prima oară în afara micii noastre comunități izolate, și de atunci nu se mai mulțumi niciodată cu viața noastră de la Holland.

În anii ce urmară, o cuprinse o neliniște crescândă, susținând că se simțea frustrată și izolată în sătucul nostru cu traiul lui demodat. Tânjea să facă parte din America, nu să rămână prizonieră într-un așezământ înapoiat unde majoritatea încă vorbeam și ne comportam ca niște olandezi străini ce eram. Reflectând la perioada aceea și la călătoria noastră, îmi pare bine că am făcut-o. Pun în seama Christinei faptul că i-a salvat viața lui Arie. Până și doctorii au recunoscut că ea și numai ea i-a readus în suflet dorința de a trăi. Dar în același timp, regret nespus că ne-am dus. I-am salvat viața unuia dintre copiii mei, dar l-am pierdut pe celălalt.

Maarten și Jakob ne întâmpinară la gară când ne poticnirăm în sfârșit jos din tren, flămânde, ostenite și sleite după călătorie. Maarten părea atât de îngrijorat și tras la față, că m-am întrebat dacă a pus ceva în gură de când am plecat. Obrajii altă data rumeni îi erau supti și fruntea lată încrețită de cute de îngrijorare.

— În sfârșit acasă, am spus, zâmbind ca să-l liniștesc. L-am îmbrățișat strâns.

— Arie va fi bine, Maarten. Doctorii ne-au asigurat că se va însănătoși. Nu-ți face griji pentru el. Christina, cu voioșia

ei, l-a readus la viață.

— Știu. Mi-ai spus-o în scrisori. Nu pentru Arie îmi fac griji, Geesje, ci pentru Gerrit. A plecat pe front acum o săptămână.

Holland, Michigan
1897

Pun jos creionul și închid caietul, amintindu-mi de parcă ar fi fost ieri cum mi s-au tăiat picioarele în ziua când Maarten mi-a dat vestea înrolării fiului nostru Gerrit. M-am agățat de brațul lui tot drumul spre casă, lăsându-l pe Jakob să-mi care bagajul. Christina nu se putu stăpâni și izbucni în hohote de plâns de i se rupea inima. Văzuse cu ochii ei realitatea războiului la Spitalul General Jefferson. Avea acum destulă minte să nu mai invidieze aventurile lui Gerrit.

Ani de zile m-am întrebat dacă ar mai fi fugit Gerrit să se înroleze să fi fost și eu acasă să stau de vorbă cu el. Cine-ar putea să spună? Maarten s-a temut să nu-l învinuiesc pe el că nu l-a oprit, deși l-am asigurat cum am putut mai bine că nu. Christina se agăța de fratele ei, Jakob, de aproape șaisprezece ani, implorându-l să nu se ducă și el la război și s-o lase.

Amintirea acelor ani stârnește o furtună de durere. În loc să mă las pradă ei, mă hotărâsc să ies la plimbare. Casa mea e la numai câteva blocuri de strada principală, care vuieste de căruțe și oameni. O iau alene pe Strada a opta, salutând pe drum câțiva cunoscuți și oprindu-mă să stau la taclale cu câte un prieten. Îmi închei plimbarea la clădirea îngrijită de cărămidă de pe Bulevardul Râului ce găzduiește sediul tiparniței.

Îl găsesc pe Arie stând la birou, dar se ridică de îndată să mă salute, sprijinit în mânerul scaunului.

— *Moeder!* Ce vânt te aduce pe aici?

Mă învăluie într-o îmbrățișare. Troncănitul și fâsâitul

tiparniței în fundal, mirosul de cerneală și hârtie proaspăt tipărită mă poartă cu gândul de fiecare dată la zilele copilăriei mele la Leiden. Ajutoarele lui Arie continuă să lucreze în spate, în timp ce vorbim.

— Sper că n-ai venit să mă cerți că n-am venit în vizită, zice el cu o privire îngrijorată.

— Nu, sigur că nu. Știu cât ești de ocupat.

— Lucrăm pe rupe la o comandă pentru hotelul Ottawa. Au nevoie de un stoc constant de rechizite, meniuri, broșuri publicitare și altele de felul ăsta. Hotelul e foarte bun pentru negoț, dar ne ia o grămadă de timp.

— Știu, dragul meu. Și tatăl meu și al tău au fost tipografi, ai uitat?

Clatin din cap când îmi oferă scaunul lui.

— Nu, nu stau mult. Șezi tu.

Se descurcă bine cu cârjele, dar știu că preferă să-și ascundă sub masă piciorul amputat. Arie nu s-a căsătorit niciodată. Locuiește într-un apartament din spatele atelierului tipografic și pare mult mai bătrân de cincizeci și trei de ani, cât are. Părul șaten deschis i-a încărunțit pe tâmpile și firele argintii zise înmulțesc în barbă și mustață.

— M-am gândit azi la tine, îi spun, așa că m-am hotărât să-ți fac o vizită.

— Și ce anume te-a făcut să te gândești la mine, dacă pot să întreb? zice el.

— Am dezgropat scrisorile tale de pe front și mi-am petrecut toată dimineața citindu-le.

— Le-ai păstrat atâta vreme?

— Desigur. Știi cât sunt de sentimentală cu lucruri de felul ăsta. M-am gândit mult la trecut în ultima vreme, de când cornista semicentenară m-a rugat să aștern pe hârtie amintirile din primele zile de după venirea din Olanda. Ne-au rugat pe toți veteranii să ne spunem povestea, ca să o includă într-o carte dedicată celei de-a cincizecea aniversări a orașului. Mă gândesc că nu-ți amintești prea mare lucru din zilele acelea, nu? N-avea i decât trei ani când am sosit

cu vaporul.

Arie se sprijină de spătarul scaunului, cu mâinile după ceafa

— Îmi amintesc că am locuit într-o colibă de lemn cu podeaua de pământ. Și că mergeam cu tine și cu tata prin pădure, în fiecare duminică, la vechea biserică de lemn de pe deal. Nu-mi amintesc deloc călătoria peste ocean.

— Norocul tău. A fost o călătorie groaznică. Am suferit cu toții de rău de mare.

— Îmi amintesc când s-a născut Jakob.

Chipul îi deveni serios.

— Și Christina.

Numele ei îmi aduce lacrimi în ochi.

— Și eu m-am gândit mult la Christina în ultima vreme. Mai am ultima scrisoare de la ea, prin care ne anunța că vine acasă.

— Fiica risipitoare.

— Da... Mă întreb de multe ori ce avea de gând să ne spună. Zicea că trebuie s-o facă personal și că va înțelege dacă o vom respinge. Nu aș fi putut s-o resping vreodată. Nu pe propria mea fiică.

Arie îmi vede lacrimile și se ridică să mă îmbrățișeze din nou.

— Pierderea ei e o tragedie pe care n-am s-o înțeleg niciodată.

Îi savurez căldura brațelor, apoi mă desprind și-l privesc din nou, ștergându-mi ochii.

— M-am temut să nu mă învinuiești pe mine că a plecat. Poate am fost prea aspră cu ea, prea strictă. Tu și Christina erați atât de apropiați, și când a fugit de acasă...

— Nu te-am învinuit niciodată, mamă. Niciodată. Christina a fost încăpățânată din ziua când a venit pe lume. Nu văd ce ai fi putut să faci s-o oprești. Și Gerrit la fel. Amândoi ne-ar fi părăsit indiferent ce am fi spus sau am fi făcut oricare dintre noi.

— Oricum... îți mulțumesc că spui asta. Bănuiesc că mă

voi întreba toată viața cum ar fi fost dacă aș fi procedat altfel.

Îi iau mâinile într-ale mele și le strâng înaintea să le dau drumul.

— Te las să te întorci la lucru. Să știi că ești binevenit oricând la mine la cină. Nici măcar nu trebuie să stai mult.

— Poate am s-o fac... Ascultă, vrei să te duc acasă, mamă? E o căldură cumplită. Aproape la fel de cald ca în vara când am asediat Atlanta.

— Nu, mulțumesc, dragul meu. Îmi place să merg pe jos.

Mă ridic să plec, dar mă întorc din nou când îmi mai aduc aminte de ceva. Dar mi-ar plăcea să dau o raită prin cimitir zilele astea. Poți să mă duci într-o zi?

— Ce zici de mâine după-amiază?

— Perfect. Vreau să pun pe morminte flori din grădinița mea. Două din morminte sunt ale părinților mei. Unul e al Christinei.

Unul al lui Maarten, Dumnezeu să-l odihnească. Celălalt al fiului nostru Gerrit, care a murit în bătălia de la Petersburg, Virginia, la vârsta de 19 ani. Războiul dintre state s-a încheiat la nici o lună după aceea.

Capitolul 30

Anna

Hotel Ottawa

1897

Mă trezește brusc o furtună în timpul nopții. Tunetele bubuie și trosnesc, ecoul lor lovindu-se de dunele dimprejur. Lănci de fulger brăzdează cerul, luminându-mi odaia. Copacii poartă în frunze zgomotul vântului și de departe aud urletul valurilor Lacului Michigan ce se izbesc de țărm. Mă duc la geam și desfac perdelele să privesc furtuna, știind că nu voi putea să adorm la loc până nu se potolește. Ploaia toarnă cu găleata, formând parcă un văl dincolo de geam. Docul și bărcile cu vâsle reapar pe plajă la fiecare licărire de fulger, priveliștea făcându-se luminoasă ca ziua.

Tremur nu doar din pricina furtunii, ci și a visului de dinainte de trezire. Se făcea că zăceam culcată pe o saltea zgrunțuroasă într-o odăiță minusculă, sub o pătură jerpelită și subțire. Odaia duhnea a urină, mucegai și lemn putred. O pată mare de igrasie mânjea tavanul de deasupra patului. Din odaia de alături răzbăteau glasuri furioase și m-am ridicat în capul oaselor speriată. Bărbații vociferau și se certau și o femeie le striga să înceteze. Am auzit zgomotele unei încăierări – sticlă spartă, mobilă izbită, icnituri și lovituri – și m-am temut ca bărbații să nu treacă prin peretele subțire de lângă patul meu, cu tapetul lui descojit și îngălbenit. Mami mă luă în brațe și mă strânse la piept, fredonând un cântecel, ca să mă liniștească și să înăbușe zgomotul.

— Nu mai plânge, draga mea, murmură ea. Voi face cumva și vom pleca din locul ăsta groaznic, ți-o jur.

Așteptând să treacă furtuna de afară, reflectez la semnificația visului. Cei doi bărbați trebuie că sunt William

și Derk, confruntându-se în privința măritişului meu cu William. Mama a încercat să mă asigure că iau decizia corectă, cum a făcut-o și în vis. Dar de unde până unde odaia aceea oribilă? Să reprezinte oare starea mea de spirit singuratică și confuză? Din ghearele ei a promis mami să mă salveze?

Furtuna trece în sfârșit. Bubuiturile de tunet se aud tot mai departe și fulgerele pălesc în zare. Dar ploaia răpăie încă la ferestre când trag perdelele să mă întorc în pat. Pe tavanul de deasupra capului nu e nicio pată de igrasie. Camera de hotel miroase proaspăt și curat, a rufe călcate și săpun de lavandă. Adorm încercând să-mi amintesc melodia fredonată de mami în vis. Nu cumva era unul din imnurile cântate adesea la biserica din castel? Și mi-a zis oare lieveling? „Nu mai plânge, draga mea...”

Dimineața aerul e rece și proaspăt, primenit de furtună. Când ies la plimbare înainte de micul dejun, soarele strălucește luminos pe cer, de parcă n-ar fi avut loc nicio furtună. Pe poteci sunt presărate băltoace cu apă de ploaie și prin iarbă zac crengi doborâte. Lacul Negru se învâlburează și clocotește de valuri furioase care biciuiesc docul și țărmul, iar în depărtare se aud urlând valurile de pe țărmul lacului Michigan. Mă îndoiesc că va voi să meargă cineva azi cu vaporul sau cu barca.

Derk nu e de zărit. Ce n-aș da să nu fi stat deloc de vorbă ieri. Să nu fi mers la plimbare împreună și să nu-i fi simțit brațele cuprinzându-mă când m-am poticnit, căci acum nu-mi mai iese din minte îmbrățișarea lui. Sunt mai confuză ca niciodată în privința căsătoriei cu William. N-ar fi trebuit pentru nimic în lume să-i scriu scrisoarea aceea și să-i promit că vom reînnoi logodna. Ar fi trebuit să aștept până mi se limpezește mintea în toate privințele. Ce n-aș da să știu dacă îl iubesc sau nu.

Dar unde mi-e capul? Nu pot să stau deoparte și să privesc cum își pierde tata averea. Trebuie să uit de discursul lui Derk despre căsătoria din dragoste și să-mi

amintesc că sunt una din cele mai norocoase femei din Chicago, pentru că am șansa să mă mărit cu William. Mă întreb dacă Derk se va căsători cu Caroline. Aș vrea să știu ce răspuns i-a dat aseară. Poate sunt logodiți și ei acum, ca mine și William.

Dimineața trece pe nerăsuflăte. Șederea mea în stațiune se apropie mult prea repede de sfârșit. Când văd un vapor ancorând pe chei după prânz, privesc călătorii debarcând și încremenesc neîncrezătoare, zăbind un bărbat care seamănă leit cu William. Clipesc din ochi, convinsă că am vedenii. Nu poate să fie el. Ce să caute aici?

Bărbatul se apropie, îndreptându-se spre intrarea de la hotel, urmat de un servitor ce-i cară bagajul. Îl văd bine acum – înalt, sigur pe sine, cu mers încrezător. E chipeș, cu barba proaspăt rasă, pantofi lucioși, haine frumos croite, fără nicio cută și fiecare fir lucios de păr negru la locul lui.

E într-adevăr William.

O femeie îndrăgostită ar fi luat-o la fugă pe cărare să-și întâmpine iubitul, dar eu simt dorința ridicolă să mă refugiez în clădirea hotelului și să mă ascund. Înainte să mă pot clinti, William mă zărește și străbate repede restul drumului până la mine, cuprinzându-mă de ambele mâini și sărutându-mă pe obraz.

— Anna! Tocmai mă întrebam cum voi da de tine în hotelul ăsta imens, și iată-te!

— Ce cauți aici?

Pare nelalocul lui în costum și cravată, deși poartă o jachetă obișnuită de in și pantaloni de vară.

— Fata pe care o ador stă aici la hotel, așa că m-am gândit să-i fac o vizită, să văd ce i se pare atât de fermecător la acest loc.

Își rotește privirile prin jur și adaugă:

— Pare foarte liniștit și bine organizat.

— E... e într-adevăr liniștit.

Nu-mi găsesc cuvintele.

— Din moment ce mai ai doar câteva zile de ședere, m-

am gândit să cumpăr un bilet de vapor dus-întors ca să vă însoțesc duminică acasă, pe tine și pe mama ta.

— Dar nu mă întorc cu vaporul. Mă duc cu trenul.

William zâmbeste. E mai degrabă o strângere din buze, decât un zâmbet propriu-zis. Încă mă ține de mână, mângâindu-mă ca pe un copil mic.

— Mi-a povestit tatăl tău de mica ta fobie de vapoare. Dar nu mă îndoiesc că te vei simți în siguranță cu mine, nu? Am avut o călătorie foarte plăcută încoace. Și drumul cu vaporul e mult mai simplu decât să schimbi trenul în nu știu câte stații și să inhalezi praf și fum. Trebuie să recunoști și tu că va fi mult mai rapid și convenabil să te întorci acasă pe lac.

Trebuie să recunosc? Clatin din cap, străduindu-mă să zâmbesc.

— Prefer totuși să merg cu trenul.

— De ce? Din pricina neplăcerii pe care ți-a creat-o furtuna atunci când ai venit? Dar ai ajuns cu bine, nu?

Ezit, temându-mă să pomenesc de coșmarul din copilărie, ca să nu mă creadă naivă și imatură.

— A fost o experiență cumplită, William. Toți călătorii au fost îngroziți, nu numai eu. Să fi văzut cum dădeau valurile peste punte... Teama că ne vom scufunda pe fundul lacului mi-e încă proaspătă în minte.

— Nu fi prostuță. Și cu trenul pot avea loc accidente serioase.

Nu-i răspund. Sunt la un pas de a izbucni în lacrimi, copleșită, cum mă și temeam, de personalitatea lui puternică. Știu că n-ar trebui să mă simt așa. William nu e un bărbat abuziv. Dar nu știu să-mi susțin punctul de vedere când ne contrazicem. De fapt, n-ar trebui să-l contrazic defel. Ar trebui să tac și să mă încred în judecata lui. Dar, privind la vaporul enorm ce se leagănă în sus și în jos pe valurile rămase de la furtuna de aseară, mă simt paralizată de frică la perspectiva de a urca din nou la bord, ca să traversez Lacul Michigan.

— Mă duc să văd de odaie și să mă primenesc, zice William. Hotărăște-te ce vrei să faci după aceea, draga mea. Sunt al tău în următoarele zile.

În următoarele zile. Mă lasă singură și pleacă să se instaleze.

Răgazul meu de pașnice căutări sufletești și lecturi din Biblie a luat sfârșit. Mai am încă atâtea întrebări fără răspuns, dar acum nu voi mai avea șansa să vorbesc despre ele cu Derk sau cu mătușa lui, Geesje. Mi-ar fi plăcut să o cunosc. Privesc la casele și hotelurile de pe țărmul celălalt al Lacului Negru, jelindu-mi pierderea singurătății. Cerul e de un albastru nemaipomenit, fără fir de nor, încercând parcă să ispășească furia de noaptea trecută.

William mi se alătură din nou o oră mai târziu, sugerând să facem o plimbare.

— Ce-ar fi să-mi arăți locurile pe unde-ți place ție să te plimbi? zice el.

N-aș îndrăzni să-i sugerez urcușul pe Muntele Pisgah, unde m-am plimbat ieri cu Derk. Să fi fost doar ieri? N-ar putea să se cațere niciodată cu pantofii lui lustruiți. Și s-ar scandaliza să afle că m-am încumetat la un asemenea traseu accidentat. Îl iau de braț și pornim spre Lacul Negru, în timp ce gândul îmi stă la Derk, regretând modul stânjenitor în care ne-am despărțit. Mi-e de acum prieten. Dar poate e cu neputință ca doi oameni atât de diferiți ca mine și Derk să împărtășească o prietenie durabilă.

— Am uitat cât ești de frumoasă, Anna, zice William. Chiar și în hainele astea.

Privesc în jos la fusta simplă și cămașa de bumbac. Părul nu mi-e prins în coc și nu port jupon, nici corset, ciorapi sau mănuși. Îmi cer scuze cu glas bâlbâit.

— Păi... să fi știut că vii, mi-aș fi pus altele.

Mama mă cicălește de zile întregi în privința înfățișării mele și constat prea târziu că ar fi trebuit să mă aranjez în timp ce se primenea William. Aș fi putut măcar să-mi prind părul și să-mi pun o cămașă mai ca lumea. Trebuie că

arătăm ca un gentleman și servitoarea lui, pe care și-o scoate la plimbare.

— Nu te-am mai văzut cu părul despletit. Mi-am închipuit întotdeauna ce frumos ar fi, și nu m-am înșelat.

— Îmi pare atât de rău... Să mă duc să-l aranjez?

— Nu, lasă-l așa, deocamdată.

E amabil și grijuliu, rostind replicile convenite. Voi avea un trai bun alături de el. Nu e nici pe departe un căpcăun.

Când ajungem la capătul pasarelei, William se hotărăște să o ia spre bărcile cu vâsle. Întrezărind părul blond al lui Derk, care pregătește bărcile, încerc să-l abat cât mai departe de apă, într-o altă direcție. Dar el mă trage cu blândețe înapoi.

— Stai, mi-ar plăcea să cobor la bărci. Poate ne plimbăm într-una din ele.

Derk își ridică privirea la apropierea noastră și îl văd studiindu-l pe William din cap până în picioare. Înclin ușor din cap și constat că își dă seama cine e. Știu că par snoabă să nu îl prezint, dar nu mă încumet, din mai multe motive. Nu numai că William l-ar socoti inferior, dar nu cutez nici măcar să sugerez că aș putea fi prietenă cu un alt bărbat și că îl cunosc pe nume, mai cu seamă când e vorba de un angajat al hotelului. Dacă mama a fost scandalizată de prietenia mea cu Derk, William ar fi cu atât mai mult. N-ar conta defel că e absolvent de colegiu și seminarist. N-ar face doi bani în ochii lui.

— Scuză-mă, aceste ambarcațiuni... sunt pentru uzul clienților de la hotel? întreabă William. Aș putea închiria una?

— Da, domnule. Vă puteți înscrie la recepție.

— Hai să ne înscriem, Anna, zice el, întorcându-se spre mine. Vreau să te duc la o plimbare cu barca.

Stomacul mi se întoarce pe dos de panică.

— Cred... cred că ar fi bine să mai așteptăm o zi. Lacul e mult mai calm de obicei. A fost furtună mare noaptea trecută.

— Prostii.

Se întoarce spre Derk și-l întreabă:

— Cum te numești?

— Derk Vander Veen, domnule.

— Ascultă, Derk. Stau în camera 201 din anexă. Fii bun și dă fuga până la recepție, spune-le să-mi treacă în cont și costul închirierii unei bărci.

— Nu pot lăsa bărcile nesupravegheate în timpul zilei, domnule. Aș încălca regulile hotelului. Îmi pare rău.

Privesc consternată cum William bagă mâna în buzunar și scoate niște bani.

— Voi avea grijă să ți se merite să încalci regulile de data asta.

Îl trag de braț să-l opresc să-i dea banii.

— Nu vreau să merg cu barca, William. Nu când valurile sunt așa de agitate. Te rog, nu putem aștepta o zi mai bună?

— Vreau să-ți arăt că n-are de ce să-ți fie frică. N-ai încredere în mine?

— Ba da, cum să nu, dar nu vreau să ies pe lac când e atât de involburat.

— Mergem acasă cu vaporul, ai uitat? Și după nuntă te duc în Europa în luna de miere. Cum vei străbate Atlanticul dacă ți-e frică să pui piciorul într-o barcă? Și mai vreau să te duc și la Veneția, în Italia, unde sunt canale, în loc de străzi, iar lumea circulă dintr-un loc în altul cu taxiuri de apă. Ți se va părea un loc fermecător, Anna. Dar mai întâi trebuie să-ți învingi frica asta absurdă de apă.

Încearcă să mă tragă după el pe docul șubred.

— Dar eu... nu...

— Nu poți lăsa frica să-ți controleze viața, draga mea. Doar știi că nu te-aș pune niciodată în pericol.

Sunt pe punctul de a izbucni în lacrimi, când intervine Derk:

— Scuzați-mă, domnule, dar doamna pare cu adevărat înspăimântată. Și veți constata că nu-i ușor să vă păstrați

echilibrul la intrarea și ieșirea din barcă pe o zi ca asta. O altă zi ar fi mai nimerită, dacă e prima oară pentru doamna.

Îmi vine să-i sar în gât de recunoștință. William pare calm, dar îmi dau seama că e furios. Pe amândoi!

— Nu te băga unde nu te privește, se răstește el la Derk.

— Îmi cer scuze din nou, domnule, dar aceste bărci și siguranța pasagerilor lor mă privesc. Am anulat deja două excursii programate pe azi din cauza valurilor agitate.

— Hai să mergem, William, îi zic înainte să apuce să răspundă. Te rog. Vreau să-ți arăt plaja.

E prea gentleman să se ia la harță cu Derk sau cu mine, așa că o luăm din loc. Dar mă tem să nu pomenească de incident la recepție, creându-i neplăceri lui Derk. Se pare că nu voi mai avea șansa să-i vorbesc, dar poate e un lucru bun. Știu exact ce va zice de căsătoria mea acum că l-a cunoscut pe William. Îmi spun că nu contează ce crede el. Am de gând oricum să mă mărit cu William. Dar aș vrea să-l întreb de Caroline, să știu dacă a hotărât să se însoare cu ea sau nu.

Mă îmbrac și îmi aranjez cu grijă părul înainte să mă întâlnesc cu William la cină, sperând să-l îmbunesc. Trebuie să mă revanșez pentru încăpățânarea de mai devreme. Stomacul mi-e agitat ca lacul răscolit de furtună. Oare așa va fi mereu după căsătorie? Va trebui să cedez de fiecare dată, ca să-i fac pe plac?

Avem parte de o cină minunată la lumina lumânării în sufrageria hotelului și mă simt încurajată de farmecul lui, de prezența lui agreabilă. Ne plimbăm apoi afară, la lumina stelelor și mă trage în penumbră să-mi fure un sărut. Senzația buzelor lui moi peste ale mele, mângâierea degetelor lui când îmi cuprinde fața, mă fac să mă înfior de parcă aș fi atins un fir electric uzat. Poate că sunt îndrăgostită de el, la urma urmei.

Apoi, când îmi urează noapte bună la ușa camerei de hotel, mă strânge de mâini, mă sărută pe obraz și-mi zice:

— Nu uita că mergem cu barca dimineață, draga mea.

Simt cum mi se taie răsuflarea.

Capitolul 31

Geesje

Holland, Michigan

1897

— De ce-i atât de greu să fii îndrăgostit? Întreabă Derk.

Stă aplecat la masa din bucătărie, cu cutia de prăjiturile neatinsă în fața lui. N-am un răspuns să-i ofer. E seara târziu, dar mi-a văzut lumina aprinsă la bucătărie și avea nevoie de consolare.

— Am fost aseară s-o văd pe Caroline. I-am spus că nu pot să renunț la slujirea pastorală și să mă fac capelan.

— Și ce-a zis?

— A izbucnit în lacrimi și m-a dat afară. A spus că n-o iubesc, din moment ce nu-mi pasă de sentimentele ei. Dar se înșală. O iubesc.

După o scurtă pauză îi spun:

— Cred că ai luat decizia corectă, Derk.

Își trece degetele prin păr. Uleiul de Macassar cu care s-a dat înainte de vizita de aseară s-a dus și pare din nou el însuși.

— Nu știu, tante Geesje. Acum că s-a sfârșit, încep să am îndoieli.

— Da? De ce?

— Tata nu s-a mai căsătorit niciodată după moartea mamei. A spus că nu va mai putea iubi pe nimeni cum a iubit-o pe ea, așa că n-ar fi drept să se însoare cu o altă femeie. Dacă nu voi mai putea nici eu să iubesc pe nimeni cum am iubit-o pe Caroline? Dacă voi regreta toată viața că am pierdut-o?

— Cred că vei regreta și mai mult dacă renunți la slujirea pastorală.

— Da, știu... Dar de ce nu le pot avea pe amândouă? Când mi-a scris scrisoarea aceea, spunându-mi că încă mă

iubește, am crezut că nimic nu ne va putea sta în cale. Iar acum iată-ne înapoi de unde am plecat.

— Nu, cred că sunteți mult mai departe. Doar i-ai spus că o iubești și că vrei să te însori cu ea, nu?

— Ba da.

— Dar că vrei în continuare să te faci preot?

— Da.

— Așadar decizia e acum a ei, nu a ta. Dacă nu te iubește destul să-ți respecte chemarea de la Dumnezeu, ar trebui să te simți ușurat că nu s-a căsătorit cu tine. Caroline are și ea de descoperit planul lui Dumnezeu pentru viața ei și s-ar putea ca el să nu includă căsătoria cu tine.

Derk își reazemă coatele de masă, îngropându-și fruntea în pumni.

— De ce-i atât de greu să fii îndrăgostit? repetă el.

— Ascultă, dragul meu. N-am nicio îndoială că te vei îndrăgosti din nou. Și eu am crezut că Hendrik va fi singura iubire din viața mea, dar m-am înșelat.

Își ridică privirea surprins.

— Te-ai îndrăgostit din nou?

— Și chiar dacă iubirea tatălui tău pentru mama ta e un lucru nobil, mă întreb dacă n-a fost cumva motivată și de teamă, nu doar de iubire. Trebuie că a fost devastat când a pierdut-o pe mama ta. Poate n-a vrut să se îndrăgostească din nou, ca să nu riște să mai treacă vreodată printr-o asemenea suferință cumplită.

— Ceea ce e de înțeles, mă gândesc.

— Știu că ai fost rănit de Caroline, dar sper că-ți vei asuma riscul de a-ți dăruia inima altcuiva. Dragostea merită acest risc.

Derk zâmbeste ușor cu colțul gurii și întreabă:

— Așadar, de cine te-ai îndrăgostit după bunicul meu?

— De un om minunat, îi răspund, zâmbindu-i la rândul meu. Am să scriu despre asta în caiet și am să te las să citești. Dar deocamdată trebuie să înțelegi că e o diferență între euforia amețitoare de a te îndrăgosti cum te-ai

îndrăgostit tu de Caroline și bucuria profundă de a iubi pe cineva o viață, fiind iubit la rândul tău. Emoția și pasiunea primei iubiri se sting adesea când treci prin valurile și furtunile vieții. Dar iubirea profundă, statornică și atașamentul care le înlocuiesc sunt mult mai împlinitoare. Vei găsi și tu într-o zi acest fel de dragoste, Derk. Știi asta.

Se reazemă de spătarul scaunului suspinând.

— Mulțumesc că m-ai ascultat, tante Geesje. E timpul să te las să mergi la culcare.

— Ești oricând binevenit să stăm de vorbă, dragul meu. O știi prea bine.

După ce pleacă Derk, încep să mă întreb de ce nu și-a deschis sufletul în fața tatălui său, împărtășindu-i lui suferințele sale din dragoste. Nu cumva standardul înalt impus de tatăl lui îl face să creadă că n-ar trebui să existe decât o femeie și în viața lui? Dragostea mea pentru Hendrik a fost atât de puternică și de profundă, încât n-am crezut să mă mai pot îndrăgosti vreodată.

Și totuși, am făcut-o.

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 26 de ani în urmă

Jalea lui Maarten la moartea fiului nostru, Gerrit, se dovedi nemărginită, la fel ca a mea. Împărtășiserăm laolaltă bucuriile și munca grea de a crește patru copii împreună, iar acum împărtășeam tristețea dureroasă. Ne era greu să acceptăm moartea lui Gerrit, așa că ne consolam reciproc stând de vorbă, plângând și rugându-ne împreună.

— De ce l-a luat Dumnezeu? l-am întrebat într-o noapte în timp ce stăteam încolăciți în pat.

Obiceiul de a ne strânge în brațe câteva minute în fiecare seară înainte de a adormi devenise și mai important după această tragedie.

— Era atât de tânăr, cu o viață întreagă înainte. Nu-i destul că i-a luat pe părinții lui în floarea vârstei, când nu voiau decât să se închine în libertate aici, în America? A trebuit să-l ia și pe el?

— Am să fiu sincer, răspunse Maarten. N-am reușit să găsesc un sens al morții lui. Dumnezeu nu e dator să ni se explice, desigur, și poate nu i-am înțelege temeiurile nici să ni le dezvăluie. Și totuși... după ce i-am cerut mult și bine o explicație, mi-a oferit un dram de mângâiere prin cuvintele pastorului Van Raalte din ziua înmormântării: El a spus că Gerrit și-a dat viața de dragul libertății, ții minte?

— Cred că da.

— Am venit în America, Geesje, să ne bucurăm de libertate de închinare. Dar această țară nu va rămâne liberă dacă nu suntem dispuși să ne apărăm libertatea. Familia noastră a fost de acord că înrobirea rasei negre e o crimă împotriva umanității. Merită și ei libertatea la fel de mult ca noi. Chiar dacă ne e dor de Gerrit, moartea lui nu e fără temei. A murit ca toți acești foști sclavi și copiii, nepoții și strănepoții lor să se bucure de libertate generații întregi de acum înainte.

Mi-am îmbrățișat strâns soțul, savurându-i silueta vâjnoasă și familiară.

— Nu știu ce m-aș face fără tine, am șoptit.

— Nici eu fără tine.

Revărsarea dragostei și mângâierii din partea comunității de credincioși, precum și convingerea că Gerrit era în paradis, cu Tatăl ceresc, au contribuit treptat la vindecarea noastră. La înmormântarea lui Gerrit, l-am zărit în treacăt pe Hendrik cu soția lui, Nella, dar n-am stat de vorbă. Maarten era singurul care înțelegea cu adevărat prin ce treceam, așa că m-am sprijinit pe el. Apoi, într-o dimineață, la scurt timp după înmormântare, Hendrik sosi la ușa noastră, pe când Maarten era dus la lucru.

Nu i-am deschis. M-am ascuns în penumbră, să creadă că nu sunt acasă. Ceva se schimbase în inima mea și mi se

părea greșit să-l las să mă consoleze. Când am ales să rămân cu Maarten, cu ani în urmă, a fost și datorită faptului că promisem să le fiu mamă lui Arie și Gerrit. Se cuvenea să-mi împart cu Maarten, nu cu Hendrik, jalea pricinuită de moartea fiului meu. Așa că am rămas singură în dormitorul întunecat al lui Gerrit, așteptând ca Hendrik să plece. Încetul cu încetul, Maarten și cu mine am găsit vindecare.

Kolonia noastră era acum un oraș înfloritor cu vreo 2400 de locuitori. După război, Arie deveni partener cu drepturi depline al atelierului tipografic al lui Maarten și se deprinse să-și manevreze cu măiestrie cârjele. Jakob își termină studiile la Colegiul Speranța și se înscrise la Seminarul Teologic de Vest, de curând înființat, cu dorința de a se face slujitor al altarului. Iar Christina împlini șaptesprezece ani, vârsta la care plecasem eu din Olanda, ca să mă mut în America. Aveam o poză de familie cu toți patru, făcută de un fotograf ambulant, aflat în trecere prin orașul Holland. Christina era o fată frumoasă, prietenoasă și plină de viață, la care trăgeau feciorii de la biserică precum albinele la grădinița mea de flori. În vara de dinaintea ultimului an de liceu lucra ca servitoare la familia Cappon, una din cele mai înstărite familii din Holland. În toamna aceea ne anunță într-o seară la cină:

— Am hotărât ca, după absolvire, să mă mut la Chicago și să lucrez la o familie bogată.

— La Chicago! tună Maarten. Doamne ferește!

Avea de obicei vorba atât de blândă. Nu-l mai auzisem niciodată tunând în felul acesta. Nici eu, nici Christina.

— Trebuie să plec din orașul ăsta, să văd puțin lumea, tăticule. Când l-am vizitat pe Arie în Indiana cu mami, mi-am dat seama că mai e mult de văzut din America pe lângă micul nostru Holland, din Michigan. Vreau să văd locuri atrăgătoare și interesante înainte să mă mărit și să mă așez la casa mea.

Înainte să apuce Maarten să răspundă, interveni Arie:

— Aceste locuri par interesante doar la suprafață,

Christina. Nici nu știi ce binecuvântată ești că trăiești în această comunitate.

— Dacă nu ești încă pregătită să te măriți și să te așezi la casa ta, zise Maarten, de ce nu-ți continui studiile, ca să te faci profesoară?

Christina clătină din cap, cu privirea ațintită spre masă.

În săptămânile ce urmară, am băgat de seamă că nu-și mai împărtășea planurile cu noi și devenise mai secretoasă. Îmi era dor de legătura strânsă ce ne unise odată. Făcea plimbări lungi seara după ce își termina treburile și părea să-și petreacă mai mult timp cu prietenii decât acasă. Ne-a implorat chiar s-o lăsăm să stea cu ei și la biserică, nu cu familia noastră.

Într-o dimineață caldă de duminică din septembrie, unul din bătrânii bisericii ne luă deoparte, pe mine și pe Maarten, după slujbă și ne zise:

— Aveți o clipă să stăm de vorbă, domnule și doamnă de Jonge?

— Da, desigur, răspunse Maarten.

I-am trimis pe Jakob și pe Arie înainte cu căruța, asigurându-i că-i vom urma pe jos în câteva minute. Christina nu era cu noi. Ca să fie pace, Maarten îi îngăduise să stea cu prietenii, cu care se ducea apoi acasă. Ne-am oprit afară, pe treptele bisericii, cu bătrânul, în timp ce stâlpii albi, impunători încadrau o priveliște cu frunze ruginii de toamnă.

— Îmi pare rău că trebuie să vă dau această veste, începui eu, dar mă preocupă soarta fiicei voastre, Christina. Poate nu-i nimic – sper să nu fie nimic –, dar în ultimele trei duminici am văzut-o ridicându-se și plecând înainte să se încheie slujba. M-am gândit că poate se mută pe alt loc sau merge la baie. Dar întâmplarea a făcut ca azi să stau în spatele altarului când s-a ridicat de pe scaun. Am privit pe fereastră cum a ieșit din curtea bisericii și a luat-o grăbită spre vest, pe Strada a Zecea. Din câte știu, casa voastră e în cealaltă direcție, nu?

Am simțit o greutate ca o piatră pe inimă. Mi-am ridicat privirea spre Maarten și l-am văzut închizând ochii preț de o clipă.

- Când a plecat azi? întrebă el.
- Cam de vreo oră. Poate chiar o oră și jumătate.
- Mulțumesc că ne-ai înștiințat, zise el.
- Dacă pot fi de vreun ajutor...
- Mulțumesc.

Maarten părea dintr-odată grăbit să plece. Îl țineam încă de braț, dar se întoarse rapid și se năpusti în jos pe scări de parcă ar fi uitat de mine, făcându-mă să mă poticnesc în urma lui. Soțul meu era un om evlavios și știam că, dacă avea cineva discernământul și înțelepciunea să facă față situației, el era acela. Am tăcut cât am putut pe chinuitorul drum spre casă, conștientă că Maarten avea nevoie de timp să se gândească și să se roage în stilul lui lent, chibzuit. Cât despre mine, tânjeam să fac ceva chiar în clipa aceea, să merg după Christina și să o aduc acasă, lămurind-o să fie fiica iubitoare și de încredere pe care o știam. Când am luat-o pe strada noastră, nu mi-am mai putut stăpâni lacrimile. L-am tras de braț pe Maarten să-l fac să încetinească.

— Înainte să ajungem acasă, trebuie să stabilim ce vom face, am spus.

- Nu știu ce să fac, Geesje... Nu știu ce să-i spun.

Îi simțeam emoția adâncă din glas. Faptul că Christina ne înșelase încrederea l-a rănit profund. Faptul că un bătrân al bisericii aflase înaintea noastră ne umplea de rușine. Am căutat cuvinte care să îndulcească situația.

— Poate e doar agitată, Maarten. Christinei nu i-a plăcut niciodată să stea cuminte la biserică. Nu ții minte câte figuri făcea când era mică? Nicio pedeapsă nu reușea s-o potolească. Poate are un motiv întemeiat pentru care pleacă.

Maarten își șterse o lacrimă cu dosul palmei.

- Am avut încredere în ea și i-am permis să stea cu

prietenii ei, iar ea ne-a trădat.

— Christina s-a revoltat întotdeauna împotriva regulilor și a modului nostru de viață. Crede că suntem prea stricți și neînduplecați. Mă tem că, cu cât o oprim și o pedepsim mai mult, cu atât se va revolta mai tare. Ca atunci când strângi nisipul în palmă: îți scapă printre degete.

— Mă tem că ne-a scăpat deja printre degete. Nici măcar nu sunt convins că mai crede în ce credem noi.

— Ba da... sunt sigură că crede.

Dar o fărâmbă de îndoială nu-mi dădea pace. Christina nu îmbrățișase niciodată credința noastră din toată inima, cum o făcuseră cei trei frați ai ei. Simțisem adesea că făcea totul fără tragere de inimă, spunând ce se cuvine, doar ca să ne facă pe plac.

Am străbătut restul drumului spre casă ca prin vis, luptându-ne să ne înfrânăm stupoarea și mâhnirea. Christina sosi acasă chiar când așterneam masa pentru cina de duminică. Pe tot parcursul mesei fu însuflețită și voioasă, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Mie îmi era lehamite să mănânc și Maarten nu părea să aibă nici el poftă de mâncare. La încheierea cinei, citi din Scriptură și se rugă, ca de obicei, dar când Christina se ridică să mă ajute la strânsul vaselor, își dresе glasul și zise:

— Toată lumea să rămână pe loc.

Christina se așeză din nou. Mi-am pus mâna peste a lui și i-am aruncat o privire, întrebându-mă dacă avea s-o expună în fața fraților ei. Maarten mă înțelese perfect și dădu ușor din cap. Eram o familie și trebuia să ne ocupăm de comportamentul ei împreună

— Christina, ești bună să ne lămurești unde ai fost în aceste ultime trei săptămâni când ai plecat mai devreme de la biserică?

Rămase cu gura căscată și obrajii i se îmbujorară ușor. Dar își reveni repede și ridică sfidătoare bărbia.

— Cine v-a spus minciuna asta?

— Cineva care n-are niciun interes să mintă.

— De asta urăsc biserica și orașul ăsta stupid. Toată lumea e atât de băgăcioasă! Toți își bagă nasul unde nu le fierbe oala. M-am săturat până peste cap! De aceea vreau să plec cu prima ocazie și să mă mut de aici.

Dădu să se ridice din nou, dar Maarten rosti cu glas ferm:

— Stai jos și ascultă-mă, Christina.

Ea se supuse.

— Poți să fugi de acasă și din Holland, dar nu și de ochiul veghetor al lui Dumnezeu, nici de dragostea Lui pentru tine. Cât despre disprețul tău pentru biserică, avem nevoie de frații și surorile noastre „băgăcioase” pentru siguranța noastră, ca să nu cădem în rătăcire. Am depins unii de alții ca să supraviețuim la început și încă mai depindem. Biblia spune: „Mai bine doi decât unul... Căci, dacă se întâmplă să cadă, se ridică unul pe altul; dar vai de cine este singur și cade fără să aibă pe altul care să-l ridice... funia împletită în trei nu se rupe ușor”.

Christina nu răspunse. Se holbă la masă, cu trupul încordat, gata parcă să sară în sus în clipa când Maarten i-ar fi dat voie să plece.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, Christina, zise el. De ce-ai plecat de la biserică în ultima vreme?

— Pentru că e plictisitor. M-am săturat de toate regulile și restricțiile voastre. M-am săturat să-mi spună că sunt o păcătoasă doar pentru că nu le pot respecta pe toate. Nimeni nu e perfect, și, dacă susține cineva contrariul, e un ipocrit. Lumea e plină de oameni interesați dincolo de hotarele orașului nostru, numai să ne sinchisim să-i cunoaștem, dar sătenii noștri reduși dușmănesc pe oricine nu-i olandez sau nu aparține bisericii lor.

Cuvintele ei pline de amărăciune mă izbiră ca o palmă peste față. Am dat să reacționez, dar Maarten mă strânse de mână să mă oprească. Cum putea rămâne atât de calm?

— Unde te duci după ce pleci de la slujbă? o întrebă el.

— Nicăieri. Hoinăresc pe ici, pe colo.

Își abătu privirea și obrajii i se făcură purpurii. Mințea. Mi-am amintit de plimbările lungi pe care le făcea în fiecare seară și izbucnirea ei păru dintr-odată să aibă sens: se întâlnea cu cineva în secret. Cineva care nu era olandez.

Arie vorbi primul.

— Încă te vezi cu băiatul acela pe care l-ai întâlnit vara trecută? Spune adevărul, Christina.

Ea îi aruncă o privire furioasă peste masă și roșeața i se adânci.

— Am avut încredere în tine, Arie. Ai promis că nu ne vei pârî!

— Trebuie s-o fac. Încerc să-ți salvez viața, Christina, cum ai salvat-o și tu pe a mea. N-are cum să iasă nimic bun dintr-o legătură cu un străin, mai ales dacă trebuie să spui minciuni și să te streкори fără știrea mamei și a tatii.

Așa făcusem și eu cu Hendrik, întâlnindu-ne în taină ca să ne ținem de mână și să împărțășim săruturi pe furiș. Nu-mi mai rămânea decât să sper că nici Christina nu făcuse mai mult decât să se sărute. Erau zeci de tineri minunați la biserica noastră, din care putea să aleagă, dar ca Eva în grădina plină de copaci frumoși, se simțea atrasă de singurul pe care nu-l putea avea, de fructul oprit – de un străin. Cum fusesem și eu atrasă de Hendrik.

— Ascultă, Christina, spuse Maarten, care părea în continuare calm, nu furios. Trebuie să încetezi cu comportamentul ăsta până nu-ți distrugi de tot reputația și orice șansă de a te mărita cu un creștin bun din comunitatea noastră, cu un om care să ne împărtășească credința și valorile. Mama ta și cu mine ne-am sacrificat și am muncit din greu să întemeiem o comunitate de credință pentru tine și copiii tăi după tine. Cred că Dumnezeu ți-a pus deoparte un soț chiar aici...

— Și de unde știi că nu e Jack alesul Lui pentru mine? Nici măcar nu-l cunoști!

— E creștin? Întrebă Maarten. Când ea nu răspunse, continuă: n-are cum să fie alesul lui Dumnezeu dacă nu e

credincios. Scriptura spune: „Nu vă înjugați la un jug nepotrivit cu cei necredincioși. Căci ce legătură este între neprihănire și fărădelege? Sau cum poate sta împreună lumina cu întunericul?” Căsătoriile au mai mari șanse de reușită când cei doi împărtășesc aceleași valori și tradiții și aceeași credință în Dumnezeu.

— Dar îl iubesc! Tu nu poți înțelege ce simt!

Eu însă înțelegeam. Să-i spun? Să-i ofer același discurs pe care mi-l oferise și mie tata despre nevoia de a alege între voia lui Dumnezeu și propria voință?

— Povestește-ne despre el, Christina, i-am spus.

În odaie se făcu o clipă liniște.

— Îl cheamă Jack Newell și e din Toledo, Ohio.

Expresia furioasă i se topi ca prin farmec în timp ce vorbea despre el și chipul i se lumină de iubire ca de un foc care se întetea.

— A plecat de acasă fără niciun ban în buzunar, hotărât să-și caute norocul. Și l-a găsit! Trecea prin Holland în drum spre Chicago, în căutarea unui loc de muncă, când a dat peste o slujbă excelentă la tăbăcăria Cappon Bertsch. Are să muncească și va ajunge în vârf și, într-o zi, o să aibă fabrica lui.

Christina trebuie că-l întâlnise vara trecută pe când lucra la familia Cappon. Locuința lor nu era departe de tăbăcărie.

— Și familia lui? am întrebat.

— După ce i-a murit mama, tatăl lui a început să bea. Jack n-a vrut să mai stea în casă cu el.

O parte din mine simțea nevoia s-o ia de umeri și s-o zgâlțâie până-și venea în fire, ca să nu se încurce cu un pierde-vară fără bani și casă și cu un tată bețiv. Dar Hendrik nu fusese nici el credincios la început, întorcându-se la credință numai datorită pildei creștine a familiei noastre. Pesemne Maarten se gândea și el la Hendrik când zise:

— De ce nu-l aduci să-l cunoaștem și noi?

— Nu. Nu vreau să vină aici.

Sfidarea indignată îi reveni.

— Nu cumva ți-e rușine de noi, de accentul și portul nostru și de casa noastră umilă? Întrebă Maarten.

Ea își ridică bărbia.

— Lui Jack nu i-ar păsa de toate astea. Dar știu că l-ați judeca și condamna și l-ați face să se simtă prost pentru că nu e credincios, ca voi. V-ați apuca să-i țineți predici și să-i spuneți că e păcătos.

Din nou, gândul îmi zbură la părinții mei, care îi ținuseră și ei predici lui Hendrik, dar nu prin cuvinte, ci prin modul lor de viață.

— Toți suntem păcătoși, Christina, răspunse Maarten. Aș putea trece peste faptul că prietenul tău nu-i olandez, dacă ar fi un creștin veritabil. Jack crede în Dumnezeuul nostru?

Christina începu să dea semne de neliniște.

— Sigur că crede în Dumnezeu. Dar crede și că e greșit să-i faceți pe oameni să țină niște reguli și legi morale depășite, sperându-i cu povești despre potopuri, cuptoare încinse și balene care înghit oameni de vii. Mai ales când cei care propovăduiesc aceste reguli sunt niște ipocriți. Putem trăi o viață decentă și fără vinovăția falsă pe care ne-o insuflă biserica.

Mi-am dat seama că acestea nu erau cuvintele Christinei. Trebuie că repeta papagalicește cele auzite de la Jack. Mă șoca influența puternică ce părea s-o aibă deja asupra ei, făcând-o să respingă toate învățăturile noastre.

Maarten închise Biblia ce zăcea încă deschisă pe masă și își împreună deasupra ei mâinile puternice, pătate de cerneală.

— Dacă nu vrei să ni-l prezinți, va trebui să-ți interzic să te mai vezi cu el, Christina. Nu vei mai putea să ieși singură la plimbare, să stai cu prietenii la biserică sau să ne minți că vei merge în vizită la ei. Te vom duce și te vom aduce noi de la școală, de acum înainte.

— Vreți să mă țineți prizonieră?

— Doar pentru că ne-ai înșelat. Și pentru că te iubim.

Christina se sculă de la masă și se năpusti în odaia ei, trântind ușa. Eram de acord cu tot ce spusese și făcuse Maarten. Știam că spera s-o împiedice să se mai vadă cu acest tânăr, dar și că n-o va putea opri. Avea să găsească o cale să evadeze. Ajunseserăm prea târziu. Fiica noastră se depărtase deja de noi, ca o barcă desprinsă de țărm. Iar acum plutea în derivă la vale, purtată de curenții puternici.

Capitolul 32

Povestirea lui Geesje

Holland, Michigan

Cu 26 de ani în urmă

Câteva săptămâni mai târziu, mergând cu trăsura la biserică, în duminica aceea fatidică de 8 octombrie 1871, mă întrebam de câtă vreme nu mai plouase, de când nu mai dăduseră năvală norii dinspre lac, aducând cu ei apa dătătoare de viață. Pământul crăpa de uscăciune, aerul era uscat de trosnea, iar în albiile pâraiele secaseră la o prelingere de ape. Între timp, toți din casă ne făceam griji pentru Christina. Abia mai vorbea cu noi, și, când o făcea, își ieșea din fire ca focurile iscate în ultima vreme în codrii de pe lângă Holland. Grămezile de buturugi și crengi uscate rămase de pe urma deștelenirii zăceau împrăștiate prin jur, transformând ținutul arid într-un butoi cu pulbere. Cu o săptămână înainte, Maarten și Jakob îi ajutaseră pe ceilalți orașeni să stingă focul care amenința zona de sud a orașului și campusul Colegiului Speranța. Dar eforturile noastre erau departe de a stinge înverșunarea Christinei. Îndura cu obidă mocnită slujbele de la biserică, stând între mine și Maarten ca o oală ce se încălzea pe foc, gata să dea în clocot. Așteptam plini de nădejde să se schimbe, așa cum așteptam schimbarea vremii și venirea ploii. Avea de ales între a se supune voinței noastre și a lui Dumnezeu sau a plesni de ciudă.

Un vânt uscat, înviorător, bătea dinspre miazăzi în timp ce mergeam cu trăsura la biserică în după-amiaza aceea de duminică. Aerul era grunzuros de la cenușa ultimelor focuri.

— A trecut deja o lună, zise Christina în timp ce urcam treptele din față dintre cele două coloane. Am făcut tot ce mi-ați cerut. Când aveți de gând să-mi acordați puțină încredere și să mă lăsați să stau cu prietenii mei?

— Mama și cu mine ne vom ruga în privința asta, răspunse Maarten.

Christina își drămuia cu grijă furia ca pe rezervele de cărbuni. Rămase neclintită ca o statuie la biserică. Dar toată lumea părea încremenită în după-amiaza aceea moleșitoare. Pe la ora două, vântul își schimbă direcția și începu să se întetească dinspre sud vest. Îl auzeam şuierând împrejurul bisericii, zguduind ferestrele înalte cu panouri și răscolind frunzele uscate de afară. Lăsasem și eu câteva ferestre deschise acasă și mă temeam să nu intre cenușa și țărâna. La o oră după aceea, slujba încă nu se încheiase, când am auzit clopotele de la Biserica Reformată Nr. 3 bătând alarma de incendiu. Pastorul Van Raalte era plecat din oraș și pastorul care îl înlocuia încheie imediat predica și ne trimise acasă.

— Am primit de veste că au luat foc niște grămezi uscate de stufăriș din mlaștina de lângă Bulevardul Pinilor și Strada a șaisprezecea! ne înștiință cineva când am pășit afară.

Biserica Reformată Nr. 3, isprăvită de curând, se afla pe Bulevardul Pinilor și Strada a Douăsprezecea.

— Du-le, te rog, acasă pe mama și pe Christina, îl rugă Maarten pe Arie. Jakob și cu mine ne vom duce să ajutăm la stingerea focului.

— În straietele de duminică? am întrebat.

— N-avem vreme să ne schimbăm.

Își dădură jos vestoanele și cravatele și mi le întinseră. Din toate direcțiile răsunau comenzi, iar bărbații se pregăteau. Cineva îi trimise într-un suflet la magazinul de bricolaj, ca să cumpere lopeți și alte unelte cu care să înfrunte focul. Altcineva aduse știrea că președintele Colegiului Speranța îi chema pe toți studenții înapoi în campus, ca să formeze brigăzi înarmate cu găleți cu care să ude acoperișurile clădirilor, în caz că se răspândea focul în direcția aceea. Fermierii primiră ordin să-și înjuge boii și să tragă brazde pentru oprirea flăcărilor. În timp ce bărbații se

mobilizau să stingă focul, am văzut cât de umilit se simțea Arie că nu fusese socotit vrednic să ajute și el. Transportarea femeilor la adăpost nu era tocmai o sarcină eroică, demnă de un ostaș încercat.

— Ce zici, să ne strângem din bunuri pentru orice eventualitate? îl întreb când ajungem acasă. Fumul împânzea deja cerul după-amiezii, acoperind soarele.

— Nu văd cum ar strica.

Lăsă trăsura în fața casei și ușa de la hambar deschisă. Am întrebat-o pe Christina dacă vrea să se roage cu mine pentru siguranța bărbaților, dar ea clătină din cap. Rămase afară în pridvor, cu privirea ațintită în depărtare, de parcă ar fi sperat să vină Jack Newell să o salveze. Maarten și Jakob nu se întoarseră acasă decât după ora nouă seara, când un strat de fum ca o negură învăluise deja strada dimprejurul casei, iar eu mă dădeam de ceasul morții de îngrijorare. În zare la sud-vest, linia orizontului scânteia în nuanțe portocalii ca la apusul soarelui. Dar soarele apusese de mult. Bărbații păreau istoviți, cu fețele mânjite de funingine și ochii înroșiți de fum. Tușeau amândoi de la fumul și cenușa inhalate. Își suflecaseră mâinile în lupta cu focul, dar bănuiam că hainele lor acum afumate de duminica nu mai erau bune de nimic. L-am urmat pe Maarten în iatac când se duse să se schimbe și l-am îmbrățișat strâns.

— Cum e, Maarten? Ați stins focul?

— Nu știm sigur. Se răspândește prea repede să-l ținem în frâu. Abia îl stingem într-un loc, că vântul poartă scânteile și tăciunii în altă parte. Sare de ici colo, de parcă ar face haz de noi.

Veniseră să-și tragă sufletul câteva minute și să îmbuce câte ceva de-ale gurii, apoi plecau din nou. În timp ce se pregăteau de plecare, Christina se năpusti pe lângă ei pe ușa din față, aruncându-se la pieptul unui străin care aștepta în fața casei. Nu putea fi decât Jack Newell. Intimitatea cu care se țineau în brațe mă alarma.

Maarten păru să încremenească în loc, holbându-se la ei buimăcit, dar eu am coborât degrabă scările după ea. Vedeam ce îl atrăsese la el: era chipeș, cu păr șaten ondulat și trup puternic și vânjos. Dar ceva în atitudinea lui arogantă și rânjetul plin de sine mă făcură să-l displac din prima clipă. Era limpede că nu ajutase la lupta cu focul, altfel ar fi fost și el mânjit și ciufulit, ca Jakob și Maarten.

— Plec din oraș până nu dăm de belea, l-am auzit zicând. Am venit să te iau cu mine, Christina.

La apropierea mea se desprinseră din îmbrățișare, dar el o luă cu brațul după umeri de parcă i-ar fi aparținut.

— Nu merge nicăieri cu tine, zise Maarten, pășind și el înainte. Christina, ai putea să respecti un om care fuge să-și scape pielea fără să facă niciun efort să salveze orașul?

Jack ridică din umeri de parcă nu s-ar fi sinchisit nici de ardea tot orașelul Holland.

— Barem atât să faci, dacă o iubești pe sora mea, adăugă Arie, care se oprise pe treapta pridvorului lângă Jakob, cu cârjele sub braț.

Maarten apucă o lopată plină de funingine sprijinită de balustradă și i-o întinse.

— Ne întoarcem să ținem piept focului. Ce-ar fi să vii cu noi, tinere?

Jack oftă resemnat și luă lopata.

— Vin și eu de data asta, zise Arie, coborând șontâc scările din față. Vreau să fiu de ajutor.

Maarten îl opri.

— Am nevoie de tine aici, să ne salvezi tiparnița și casa. Alți localnici își înmoaie acoperișurile să nu zboare vreo scânteie care să aprindă șindrila. N-ar strica să facem și noi la fel.

— Christina și cu mine te vom ajuta, Arie, i-am spus.

L-am mai îmbrățișat odată pe Maarten, implorându-l să nu se depărteze de Jakob și să aibă grijă unul de altul. Apoi am dat fuga să adun toate copăile și gălețile pe care le-am găsit prin casă. Mi se rupea inima să-mi văd bărbatul și fiul

plecând. Era o noapte neagră, cu întunericul netulburat decât de licărirea focului din depărtare. Împreună cu Christina, am târât gălețile și o scară în prăvălie, cu Arie șchiopătând în urma noastră. Ne deschise ușa când am ajuns și se opri în prăvălia întunecată, plimbându-și privirile prin jur.

— N-avem cum să mutăm tiparnița asta, zise el. Am putea încerca să salvăm din materiale, dar...

— Mai bine să înmuiem acoperișul cum a spus tatăl tău.

Vântul se întetise de mai că nu răsturnă scara când încercăm s-o rezemăm de peretele prăvăliei. Știam că Arie nu va putea să urce pe ea sau să se cațere pe acoperișul înclinat, așa că l-am trimis să umple gălețile cu apă. Christina le căra la scară, iar eu mă suiam cu ele pe rând să înmoi țiglele.

Era o muncă istovitoare. Și mi se părea că vântul se întetește de la o clipă la alta iar licărirea din zare se face tot mai puternică. Când terminarăm de înmuiat acoperișul, Arie aduse trăsura să punem în ea lada cu bani, registrele și alte bunuri din prăvălie. Cărarăm apoi scara și gălețile în dreptul casei și ne reapucarăm de lucru, înmuind țiglele și împachetând din bunuri. În trăsura nu încăpeau prea multe, așa că n-am putut încărca decât strictul necesar.

Se scurseră câteva ceasuri bune. Trebuie că era cam pe la miezul nopții. Maarten și Jakob nu se întorseseră încă. Stăteam în casă pe întuneric, așteptând. Mă temeam atât de tare să nu se iște vreun alt foc de la scânteii, că n-am mai aprins lampa sau lumânarea. Am închis ochii și m-am rugat, îngrozită de soarta bărbaților, în timp ce vântul urla împrejurul casei. „Te rog să nu mi-l iei pe Maarten... îl iubesc... Nu știi ce m-aș face fără el”.

O auzeam pe Christina măsurând odaia în lung și-n lat prin întuneric.

— De ce nu stai jos? o întrebă Arie într-un târziu. Nu ești istovită?

— Nu pot să mă așez. Îmi fac griji pentru Jack. De ce l-a

făcut tata să plece?

— Chiar ai putea să iubești un laș? Întrebă el. Am cunoscut și eu câțiva dintr-ăștia în război. Mereu preocupați doar de ei înșiși. Egoiști până în măduva oaselor.

— Păi Jack s-a dus, nu? făcu ea revoltată. Nu e laș. Și acum mă tem să nu i se fi întâmplat ceva.

— Bine faci că te temi, teme-te pentru sufletul lui veșnic, mai ales dacă nu-i credincios.

— Taci odată, Arie! Tu n-ai fost niciodată îndrăgostit. Nu știi cum e.

Dar eu știam. Înțelegeam prea bine ce simțea Christina. Îmi pierdusem deja un fiu. Oare aveam să-l pierd și pe celălalt, împreună cu bărbatul meu? Și ce se va alege de casa și de negoțul nostru, de biserica și orașul nostru? Va îngădui Dumnezeu să se mistuie în flăcări tot ce construiserăm de douăzeci și cinci de ani încoace? Mi se părea că înțeleg acum ce a simțit Iov din Biblie. Stăteam toți trei și așteptam în beznă, în timp ce vântul zguduia casa din temelii, ca un uragan. Așa așteptasem cu sufletul la gură și după ce aflasem de scufundarea vasului Phoenix, făcându-mi griji și rugându-mă pentru siguranța lui Hendrik. Dragostea și grija de acum pentru Maarten îmi erau la fel de mari, dacă nu și mai mari. O, de mi-ar mai fi dat Dumnezeu o șansă să-i fiu alături! I-aș fi repetat în fiecare zi ce mult înseamnă pentru mine și cât de mult îl iubesc. Sentimentele față de el erau diferite de cele față de Hendrik, de acel val de pasiune și atracție pe care-l simțea și Christina acum pentru Jack. Îl iubeam pe Maarten pentru credința lui tare și statornică; pentru că fusese gata să-și sacrifice* visul și să mă ducă înapoi în Olanda; iar acum își risca viața ca să ne salveze casa și orașul. Maarten nu mă făcuse nicio clipă să mă simt părăsită, lipsită de dragoste sau vulnerabilă în toți acești ani. Suferise și se bucurase alături de mine, ne crescuserăm pruncii împreună. Nu își pierduse niciodată răbdarea cu mine și nu-și ieșise niciodată din fire. Și în momentele de mare îndoia la și

nesiguranță de-a lungul anilor, se îndreptase întotdeauna spre Dumnezeu în rugăciune, încrezându-se în bunătatea Lui în ciuda aparențelor și ajutându-mă să fac și eu același lucru. Cât de binecuvântată eram să am alături un asemenea bărbat statornic și neabătut!

„Te rog, Doamne... Nu lăsa să-l pierd”.

Nu cu mult după miezul nopții, Maarten și Jakob dădură buzna în sfârșit pe ușa din față, gâfâind de la alergat. Pleoapele înroșite le erau umflate de fum, de abia mai puteau ține ochii deschiși. Christina sări prima în picioare.

— Unde-i Jack?

— Ne-a părăsit de ore întregi, zise Maarten. Haideți, repede! Să ieșim de-aici! Trebuie să fugim!

— Ce se petrece? I-am întrebat.

— Biserica a Treia Reformată Nr. 3 a luat foc. N-am mai putut-o salva.

— Dar de-abia am terminat-o de construit! izbucni Arie.

— Știu. Și vântul a purtat șindrile aprinse de pe biserică peste tăbăcăria lui Cappon. Clădirile fabricii și mormanul uriaș de cucută uscată sunt toate în flăcări. Când am văzut bucăți de cucută aprinsă zburând dinspre tăbăcărie spre cartierul comercial de pe Strada a Opta, am știut că-i vremea să fugim. Nimic nu mai poate opri focul acum.

— Trăsura e încărcată, zise Arie. Încotro s-o luăm?

De tulburare, abia am reușit să mă ridic și să fac câțiva pași când Maarten ne mână spre ușă. Inima îmi bătea mai tare ca niciodată.

— Unii localnici o iau spre lac, către soare apune, și se urcă în bărci, zise Maarten. Dar eu zic s-o luăm spre soare răsare, către casa pastorului Van Raalte. E pe malul pârâului, dacă n-a secat cumva până acum.

Vântul sufla atât de cumplit, că Maarten trebui să mă sprijine să nu cad. O rafală îmi smulse năframa de pe cap înainte s-o apuc cu mâinile și îmi suflă praf și cenușă în ochi. Copăile, gălețile și cuierle de lemn zburau de-a valma în josul străzii, ca niște pene. Ne-am alăturat celor

câteva sute de concitadini îngrămădiți pe șoseaua dinspre Holland, încercând cu disperare să ne salvăm viețile. În timp ce căruța înainta, am privit înapoi îngrozită la scena pe care o lăsam în urmă.

Era în toiul nopții, dar orașul în flăcări părea luminos ca ziua.

Îi simțeam dogoarea ca de cuptor purtată pe aripile vântului. Vedeam focul săltând de pe un acoperiș pe altul, de la o casă la alta, înaintând mai repede ca noi. Valuri de flăcări se rostogoleau pe pământ, mistuind totul în cale.

— Mai repede, Maarten! I-am implorat. Să ne grăbim!

Ochii îmi ardeau de lacrimi și de fumul ce uneori ne orbea. În tot acest timp, vântul sufla gata să ne doboare, împrăștiind asupra noastră scânteii ca focul și pucioasa din Biblie. Nu mai simțisem atâta groază în viața mea. Într-un târziu am ajuns la locuința pastorului Van Raalte, de pe bulevardul Fairbanks și ne-am prăbușit în genunchi să-i mulțumim lui Dumnezeu. Casa era ticsită cu refugiați ca noi, deși el nu se întorsese încă după predica de la Muskegon. Ce va spune când își va vedea mult iubita kolonie în flăcări? Am așteptat acolo toată noaptea, privind focurile din depărtare, gata să fugim din nou dacă vântul purta infernul în direcția noastră.

În zori vântul și flăcările păsură să se potolească. Răsăritul soarelui era umbrit de o perdea de fum și cenușă.

— Mă duc cu Jakob și alți câțiva bărbați să vedem ce-a mai rămas, zise Maarten.

Eram prea sleită să mă clintesc, prea dezolată să contemplez pustiirea. În timp ce așteptam, Christina începu să se plimbe iar de colo colo, dar știam că nu pentru tatăl și fratele ei era îngrijorată. Trecură câteva ceasuri bune până se întoarseră.

— N-a mai rămas nimic, Geesje, zise Maarten cu glas răgușit de mâhnire și de fum. Din tot orașul n-a mai rămas aproape nimic. Ars până în temelii.

— E ca un ogor proaspăt cosit, adăugă Jakob. Nu găsești

niciun țăruș de gard sau vreo inscripție, nici măcar o buturugă de copac rămasă în picioare.

Am luat o gură de aer tremurat înainte să întreb:

— Și tiparnița și casa noastră?

Maarten clătină din cap.

— Nu mai sunt.

Îmi dădu un scurt răgaz să rumeg știrea, apoi zise:

— Dar Biserica Stâlpilor a rămas neatinsă. E o adevărată minune. Clădirile de la Colegiul Speranța au fost și ele cruțate.

— Au reușit să scape toți din oraș? Se știe dacă toată lumea e în siguranță?

El șovăi preț de o clipă cumplită.

— O singură victimă de care știm sigur, văduva Tolk.

— O, Maarten, nu!

Mi-am dus mâna la gură îndurerată. O cunoșteam pe Sara Ooms Tolk, o văduvă mai în vârstă care locuia singură.

— Ne-a spus cineva că a zăbovit prea mult încercând să-și salveze din bunuri. N-au putut-o face să plece. Îmi pare nespus de rău, Geesje.

După cum ne așteptam cu toții, pastorul Van Raalte fu dezolat la întoarcere văzându-și truda de douăzeci și cinci de ani transformată în cenușă. Dar își țină capul sus și zise:

— Cu tenacitatea noastră olandeză și experiența americană, vom reconstrui orașul.

Mai târziu, în ziua aceea, ne-am întors acasă toți cinci din familie, cu trăsura încărcată cu averile de-o viață, să vedem ce se mai poate salva dintre ruine. Am plâns văzând rămășițele înnegrite ale tiparniței printre bârnele carbonizate și moloz. Priveliștea mă mâhni mai mult chiar ca vederea hornului surpat, singurul fragment rămas în picioare la temelia casei noastre. În spatele casei se aflau ruinele jalnice ale colibei de lemn construite de tata și de Maarten imediat după mutare. L-am privit cu coada ochiului pe Maarten, întrebându-mă dacă se simte și el la fel de înfrânt și răscolit sufletește ca mine.

— Se mai poate salva presa? I-am întrebat.

El clătină din cap. Se dădu jos din trăsură și scotoci în spate, căutând Biblia. I-o împachetasem, așa că o deschise și ne citi din prorocul Habacuc:

— „Chiar dacă smochinul nu va înflori, vița nu va da niciun rod, rodul măslinului va lipsi, și câmpiile nu vor da hrană, oile vor pieri din staule și nu vor mai fi boi în grajduri, eu tot mă voi bucura în Domnul, mă voi bucura în Dumnezeul mântuirii mele!”

Christina își ieși din fire.

— Cum poți să spui una ca asta? Orașul e în ruine! Am pierdut totul! N-avem ce mânca, n-avem cu ce ne îmbrăca, nici măcar un acoperiș deasupra capului! Nu mai ai cum să-ți câștigi pâinea...

— Dar suntem toți în viață, Christina. Nimic altceva nu mai contează atâta timp cât familia noastră e în siguranță. „Domnul a dat și Domnul a luat, binecuvântat fie Numele Domnului!”

Christina sări jos din trăsură și se năpusti de-a lungul proprietății spre locul unde se ridicase odată casa noastră.

— Las-o să plece, Geesje, zise Maarten când am dat să merg după ea. Poate când va vedea cum sar în ajutorul orașului frații și surorile de la bisericile din împrejurimi, va înțelege dragostea lui Cristos.

Îmi repugna gândul că vom trăi din mila altora, dar Maarten avea dreptate. Creștinii de la bisericile din jur ne-ar fi ajutat bucuroși să ne punem iar pe picioare.

Ne număram printre cele peste trei sute de familii rămase falite la incendiu, printre cei treisprezece mii de oameni rămași fără adăpost. Ultimele statistici, când în sfârșit le-am aflat, erau de neînchipuit: 210 case distruse, 75 de magazine, 15 fabrici, cinci biserici și trei hoteluri. Urmă un alt șoc greu de închipuit: orașul Chicago luase foc în aceeași noapte ca Holland, arzând toată noaptea și ziua următoare. Pustiirea și pierderile de vieți omenești fuseseră și mai mari acolo. I-am ajutat pe Maarten și pe cei doi fii ai

noștri să scormonească prin molozul tiparniței. O oră mai târziu, cu mâinile înnegrite, cu fața mânjită și cu marginile fustei pline de funingine, m-am dus să o ajut pe Christina să scoțoească printre ruinele locuinței. Am găsit-o așezată pe o piatră de temelie, ținând în brațe o cutiuță arsă, de tinichea, și răsfoind scrisorile pe care le păstrasem înăuntru. Unele erau de la Arie, scrise în timpul războiului. Dar cele mai multe de la Hendrik. De ce le păstrasem în toți acești ani? Expresia revoltată de pe fața ei când își ridică ochii să mă privească îmi dădu de înțeles că citise destul ca să le priceapă semnificația.

— Sunt scrisori de dragoste! zise ea. De la un alt bărbat! Nu de la tata!

— Au fost scrise înainte să mă mărit cu tatăl tău...

— Tuni și fulgeri împotriva mea și a lui Jack, dar din aceste scrisori se vede că știi prea bine ce simt! Te-ai îndrăgostit de omul acesta, care nici măcar n-a fost creștin!

— Hendrik a ajuns credincios... Tatăl tău l-a învățat despre Dumnezeu și...

— Știi prea bine cum e să iubești pe cineva atât de tare, încât să simți că mori la gândul că nu veți fi împreună!

O, da, știam într-adevăr. Îmi flutură sub nas scrisoarea incriminatoare.

— Scrie că ai fi fost în stare să-ți părăsești casa și familia din Olanda ca să fugi cu el.

— Dar n-am fugit, Christina. Am venit în America cu părinții mei. Hendrik s-a hotărât să vină și el. Dacă ai citit scrisorile, ai văzut că avea de gând să se facă creștin.

— Ce s-a întâmplat cu el? A murit?

— Nu... dar după naufragiu l-am crezut mort. Pe când am aflat că trăiește, nu mai puteam să-i fiu soție.

— De ce nu?

— Fiindcă eram măritată deja cu tatăl tău.

Sări în picioare, azvârlind cutia de tinichea și scrisorile pe pământul acoperit de cenușă.

— Ai renunțat la bărbatul iubit pentru un om de la voi

din biserică, un om cu care voiau să te mărite părinții tăi!

— N-a fost chiar așa. Nu cunoști toată povestea...

— Ești o ipocrită! Mi-ai spus să-l uit pe Jack și să mă mărit cu un bărbat de la biserică, pe care n-aș putea să-l iubesc niciodată ca pe el, când în tot acest timp...

— Nu așa s-au petrecut lucrurile...

— N-ai cum să-l iubești pe tata, dacă ai păstrat scrisorile altcuiva atâta vreme!

Am apucat-o de umeri, zgâlțâind-o ușor.

— Christina, ascultă-mă! N-ar fi trebuit pentru nimic în lume să le păstrez. Îl iubesc pe tatăl tău de o sută de ori mai mult decât l-am iubit vreodată pe Hendrik. De o mie de ori mai mult! Atracția dintre mine și Hendrik n-ar fi avut cum să supraviețuiască focurilor și furtunilor prin care am trecut de atunci. Credința lui n-ar fi fost destul de puternică, și nici a mea. Dar iubirea dintre mine și tatăl tău e un sentiment real. Pe care nu-l poate stinge nimic.

Am încercat s-o rețin, dar se smulse din brațele mele.

— Lasă-mă în pace!

O luă din loc de una singură, îndreptându-se spre Râul Negru.

— Christina, stai!

Am dat să mă iau după ea, dar cineva mă apucă de braț pe la spate să mă oprească. Era Maarten.

— Las-o să plece, Geesje, zise el blând.

Mă luă în brațe și mă ținu strâns. l-am simțit trupul zguduit de suspine și am știut că nu pentru fiica lui plângea, nici măcar pentru că pierduserăm toată truda noastră de atâția ani. Ci pentru că auzise cele spuse de mine Christinei. Aflase cât de mult îl iubeam.

— De o sută de ori mai mult, am murmurat plângând, strângându-l la piept. De o mie de ori...

Geesje

Holland, Michigan

E o după-amiază călduroasă de vară și Arie mă duce cu trăsura la Cimitirul Pelerinilor de pe deal. Când ne oprim, se dă jos primul de pe capră, manevrându-și cu măiestrie cârjele după toți acești ani în care a învățat să le folosească, apoi mă ajută să cobor și eu. Depunem azi ghivece cu flori din grădina mea pe morminte, începând cu cel al mamei și al tatii. Mă aplec să aranjez florile pe mormântul lor și, când mă ridic la loc, îmi îndrept privirea spre orașul reconstruit, ridicat din cenușă, ce înflorește din nou sub cerul de vară 26 de ani mai târziu.

— Părinții mei și-au lăsat în urmă casele și familiile din Olanda, ca să construiască acest oraș, îi spun lui Arie. Păcat că n-au apucat să-l vadă așa cum arată azi. Tata ar fi fost tare mândru de tine și de atelierul tău tipografic. Era pasiunea lui.

Am adus flori și pentru părinții adevărați ai lui Arie, familia Van Dijk, și străbatem scurta distanță printre copaci, ca să depunem un buchet la mormântul lor.

— Nu-i țin minte deloc, zice el, clătinând din cap. Mă simt cumplit din pricina asta.

— Erai foarte mic, Arie. Îmi pare rău că au murit, dar îi sunt profund recunoscătoare lui Dumnezeu că mi-a dat șansa să vă cresc pe tine și pe Gerrit.

Ne îndreptăm apoi spre mormântul lui Gerrit. Acesta ar fi încă îngropat în Virginia, dacă membrii bisericii nu ne-ar fi ajutat cu bani să-l transportăm acasă. Le sunt profund îndatorată. Acum se fac planuri de ridicare în cimitir a unui monument dedicat tuturor vitejilor ce au pierit în război. Sper să ajung să-l văd și eu.

Lângă mormântul lui Gerrit se află cel al Christinei. Mâhnirea lui Arie se adâncește, ca și a mea, în timp ce îl împodobim cu flori. La două zile după incendiu, când ne-am trezit în casa prietenului care ne găzduia, Christina parcă intrase în pământ. În răvașul lăsat de ea ne anunța că

fugise cu Jack Newell. Rămas fără slujbă după ce tăbăcăria fusese arsă până în temelii, acesta pleca acum la Chicago, ca să-și caute de lucru. Nu știau încă niciunul că mare parte din Chicago fusese și el distrus. Îi ceruse Christinei să meargă cu el. „Îl iubesc”, scria ea. „Nu vreau să-l pierd”. Așa cum îl pierdusem eu pe Hendrik. Nu spusese asta, dar eram copleșită de vinovăție la gândul că poate citirea scrisorilor lui îi insuflase curajul s-o facă. Știa cum se sfârșise treaba între mine și Hendrik.

— Trebuie să mergem după ea, i-am spus lui Maarten.

— Nu, Geesje. Nu putem face asta. Chiar dacă reușim să dăm de ea în Chicago și să o aducem înapoi, n-o putem ține prizonieră.

— Și atunci ce-i de făcut?

— Ne vom ruga și vom nădăjdui că Dumnezeu o va aduce înapoi. Iisus a spus că își cunoaște oile și că nu le poate smulge nimeni din mâna Lui.

Privind acum la mormântul Christinei, mă gândesc cât de diferit gândește o mamă de un tată. O mamă privește greșelile copiilor ei ca pe propriile ei greșeli. Un tată vede în ele libertatea pe care le-a dat-o Dumnezeu, chiar de a-L sfida.

— Se întorcea acasă, Arie, spun ștergându-mi o lacrimă. Zicea că are să ne spună ceva important, ceva pentru care se temea că n-o vom putea ierta. Dar, după toți acești ani, încă aștept răspunsul lui Dumnezeu la ultima mea rugăciune.

— Ce rugăciune, *Moeder*?

— I-am cerut încredințarea că Christina s-a întors la credința înaintea sa moară. Aș da orice să știu că a făcut-o.

Arie mă cuprinde cu brațul după umeri.

— Și eu, mamă.

Pe când era în viață, Maarten obișnuia să-mi amintească în clipele mele de mâhnire și îndoială de făgăduința lui Iisus: „Oile Mele ascultă glasul Meu... Eu le dau viața veșnică, în veac nu vor pieri și nimeni nu le va smulge din

mâna Mea". Mă liniștea spunând că Iisus n-o va lăsa pe Christina din mâna Lui, oriunde s-ar afla, și că nu-i va îngădui Celui Rău să-i smulgă sufletul pentru veșnicie. Am lăsat la urmă mormântul lui Maarten. Arie și Jakob mă ajutaseră să aleg piatra memorială, pe care scria: „Acasă în siguranță cu Mântuitorul”.

— Știi ce-ar spune tata dacă ar fi aici, nu-i așa? Îl întreb pe Arie.

El zâmbește ușor.

— „Nu mă plângeți, sunt într-un loc mult mai bun”.

— Chiar așa.

Zâmbesc la rândul meu.

— Spunea adesea că scurta și zbuciumata noastră viață pe pământ nu-i decât o pregătire pentru veșnicia mult mai minunată.

Îngenunchez pe iarbă, ca să aranjez florile, spunându-i în taină lui Maarten cât de mult îl iubesc și cât îmi doresc să petrecem veșnicia împreună. Arie mă ajută să mă ridic din nou.

— Să mergem acasă, îi zic. Ne așteaptă cina.

Capitolul 33

Anna.

Hotel Ottawa

1897

Mă pregătesc de culcare cu nervii la pământ. Nu vreau să merg mâine la vâslit, cu William. Nici să mă întorc cu vaporul la Chicago. Mă sufoc numai la gândul lungului voiaj de nuntă peste Oceanul Atlantic. Rugăciunea e un lucru nou pentru mine, dar de îndată ce mă bag în pat, mă strâng ghem și implor mila lui Dumnezeu. Îl rog să-mi potolească valurile învolburate din suflet cum a potolit Iisus Marea Galileei la rugămintea ucenicilor Săi înspăimântați. Îl rog să-mi arate cine sunt în realitate și ce cred să fac cu viața mea. Mă rog întruna până rămân fără cuvinte și în clipa aceea mi se întâmplă ceva uimitor. Simt asupra mea bine cuvântarea Lui de pace, de parcă mi s-ar fi lăsat o mână blândă pe cap să mă binecuvânteze. E ca în visul meu, când mami îngenunchează în fața altarului de la biserica din castel și preotul îi pune mâna pe creștet. Mă afund împăcată în somn.

Mă trezesc zgomote de glasuri și pași alergând pe hol. Mă ridic în capul oaselor, cu inima cât un purice. În încăpere e întuneric beznă, dar zăresc prin fereastră o licărire palidă, portocalie, ce se strecoară pe sub marginea perdelelor. Am lăsat geamul deschis și în odaie pătrunde miros de foc de tabără. Forfota de pe hol se întetește. Aud pe cineva pomenind cuvântul „foc” și sar repede din pat, trăgând perdelele. Nu departe, pe țărmul celălalt al Lacului Negru, se zărește un foc uriaș. Flăcările saltă și dănțuiesc mistuind unul dintre cele mai mari hoteluri ale stațiunii de pe lac. Reflectarea flăcărilor pe luciul apei face ca lacul însuși să pară în flăcări. O coloană de fum negru și gros se înalță spre cer, acoperind stelele de deasupra clădirii aprinse.

Rafale de scânteii se ridică odată cu fumul, asemeni unui stol de păsări în flăcări. Lacul Negru nu e foarte larg în această zonă. Mi-e teamă să nu zboare scânteile peste apa sclipitoare, aprinzând și hotelul nostru.

Mă grăbesc spre ușa care leagă odaia mea de a mamei și bat în ea să o trezesc.

— E un foc uriaș pe țărmul celălalt al lacului! îi spun. Trebuie să ne îmbrăcăm și să strângem lucrurile, în caz că va trebui să evacuăm.

Am auzit toată viața povești despre Marele Incendiu care a distrus orașul Chicago în 1871, cu numai trei ani înainte de nașterea mea. Se spune că focul a scăpat de sub control înainte să-l stingă pompierii. O vreme s-a sperat că râul Chicago va opri răspândirea lui, dar vântul a purtat peste apă fragmente în flăcări, mistuind întreg orașul. Dacă vântul e prielnic în seara asta, n-ar putea scânteile să traverseze la fel de ușor și Lacul Negru?

Sunt gata îmbrăcată și tocmai mă pregătesc să mă încălț, când aud o bătaie în ușa din hol. O deschid și îl zăresc în prag pe William. Își poartă pantalonii fără curea sau bretele și pantofii fără șosete. Poartă o jachetă de pânză peste pijamaua cu dungii.

— Anna, slavă Domnului că ești teafără! exclamă el, repezindu-se să mă îmbrățișeze. Când m-am trezit și am simțit miros de fum, am crezut că a luat foc hotelul nostru!

— O clipă am crezut și eu la fel!

— Mi s-a spus că e hotelul Jenison Park, dar am venit oricum să te caut, să mă conving cu ochii mei că ești bine. Mă îngrozeam la gândul că ai putea fi prinsă în mijlocul flăcărilor, așa că m-am îmbrăcat și am venit într-un suflet să te văd.

— Sunt bine. M-am îmbrăcat și eu, pentru orice eventualitate...

Mă strânge la piept, mângâindu-mi părul răvășit de somn.

— Îmi pare atât de bine că am fost aici să te ocrotesc!

Nu știu ce m-aș face dacă ți s-ar întâmpla ceva.

Sunt mișcată de cuvintele lui și îl strâng în brațe la rîndul meu. O clipă mai târziu, îmi dă drumul și mama deschide ușa comună.

— O, William, slavă Domnului că ești aici să te ocupi de toate astea! Mă simt atât de ușurată!

Mă dumiresc brusc de ce femeile de felul mamei și al Honoriei Stevens se fac că nu văd când soții lor au câte o aventură trecătoare. Mama ar fi pierdută fără siguranța pe care i-o poate oferi doar un bărbat. Tata o face să se simtă ocrotită și îi oferă o identitate. Datorită lui e și ea cine e: doamna Arthur Nicholson. Acum, că e aici William să aibă grijă de noi, se simte în siguranță. Și eu la fel. E același sentiment pe care-l încerc în coșmar, când mâinile vânjoase ale tatii mă țin deasupra valurilor, ca să nu mă înec.

— Nu cred că ne paște niciun pericol deocamdată, spune William. Dar cred că ar fi bine să rămânem vigilenți până când focul va fi stăpânit.

— Vreau să merg afară să privesc, zic eu, încălțându-mi pantofii. Vii cu noi, mamă?

— Nu, am să privesc de la fereastră. Nu sunt îmbrăcată potrivit.

Spune asta, deși e complet îmbrăcată. Dar părul îi e încă împletit într-o coșă lungă, ca pentru noapte.

— Dacă e vreun pericol, mă întorc după tine, îi făgăduiește William.

Coborâm mână în mână scările spre ușa din față. Cu atâtea ferestre deschise în noaptea caldă de vară, fumul a pătruns deja în holuri și pe scări. Ne alăturăm pe țărm celorlalți zeci de clienți ai hotelului care privesc îmbrăcați pe jumătate infernul dezlănțuit de partea cealaltă a lacului strălucitor. Țărmul de vizavi e împânzit de oameni scăpați din clădirea în flăcări. Nici nu vreau să-mi închipui ce îngroziți trebuie să fie. Hotelul Jenison Park mă duce cu gândul la un schelet aprins, cu focul mistuind acoperișul și prelingându-se prin ferestre.

— Mă doare sufletul pentru cei care-și văd arzând hotelul, spun eu. Sper că a scăpat toată lumea cu viață.

— Da... Din câte se vede, vor suferi pierderi imense.

— Ce lucru cumplit e focul! Am văzut fotografii cu orașul Chicago după Marele Incendiu. Și când mă gândesc că s-a petrecut cu numai câțiva ani înainte de nașterea mea!

Din niște părinți care m-au abandonat. Gândul îmi aduce lacrimi în ochii care mă ustură deja de fum. William mă ia de mijloc, în timp ce stăm unul lângă altul, și îl cuprind și eu la rândul meu. Nesiguranța și teama acestei nopți ciudate au pus capăt rezervelor noastre. După o vreme, văd că se uită la mine, nu la foc.

— Cât ești de frumoasă, Anna! spune el, dându-mi la o parte o șuviță răzleață de păr de pe față. Lucirea focului ți-a preschimbat parcă părul în aur curat.

Părul. Un alt amănunt care-mi aduce aminte că nu știu cine sunt și de unde vin. Îmi amintesc cum m-a confundat Derk la prima noastră întâlnire - cu o femeie olandeză - și ceva îmi dă ghes să spun:

— William, e un lucru pe care nu cred că-l știi despre mine... Am fost înfiată. Tata și mama nu sunt... Adică, m-au crescut de mică, dar... dar nu sunt fiica lor.

— Nu știam.

— Te deranjează că nu știi nimic despre trecutul meu?

— Nu, deloc.

Mă trage spre el.

— Nu mă interesează decât de femeia care ești acum.

Privim cum un fragment de zid se prăbușește ca un turn din cuburi de jucărie. Câteva clipe mai târziu, auzim bubuitura.

— Anna, când m-am trezit azi-noapte și am crezut că a luat foc hotelul... când m-am gândit că aș putea să te pierd... Nu ne dăm seama cât de importanți sunt oamenii din viața noastră până nu ajungem să ne temem că i-am putea pierde. Nu vreau să te pierd, Anna. Îmi pare atât de rău că ne-am certat.

Îmi ridic privirea spre el și îi zâmbesc. Chipul îi e presărat cu fire nerase de barbă întunecată. Nu l-am mai văzut niciodată nebărbierit și îmi trec ușor vârful degetelor peste obrazul lui.

— Și mie îmi pare rău.

— Știu că poate am greșit făcând atâta caz, dar am auzit de oameni care și-au pierdut toată averea pe mâna unor clerici lipsiți de scrupule și a unor așa-zise grupări religioase. Recunosc că nu știu prea multe despre biserica respectivă, decât că nu sunt genul nostru de oameni.

— Adică nu sunt bogați?

— Mda, presupun.

— Pastorul de la biserica aceea nu e lipsit de scrupule. E drept că se duc acolo mulți oameni din clasa muncitoare. Dar am citit Biblia în vara asta și am învățat o grămadă de lucruri. E greu pentru oamenii bogați ca noi să nu-și pună nădejdea în averea lor, dar Iisus ne îndeamnă să ne încredem în El, nu în avuții. N-am de gând să dau banii primului venit, dar vreau să cresc în credință și să învăț să-mi pun nădejdea în Dumnezeu. Vreau să citesc în continuare Biblia și să învăț ce a propovăduit Iisus. Sper că mă vei lăsa să fac asta și după ce ne căsătorim.

William suspină ușor.

— Recunosc că nu pricep de unde și până unde această bruscă fervoare religioasă. Alții din cercul nostru social par mulțumiți cu rolul pe care l-a jucat dintotdeauna religia în viața noastră.

Se oprește și privim la scenele șocante de peste lac, în timp ce flăcările scăpate de sub control devorează clădirea odinioară atât de falnică. Mă cuprinde și mai strâns cu brațul, trăgându-mă spre el.

— Nu văd de ce nu te-aș asculta mai atent de acum înainte. Nu vreau ca goana ta după Dumnezeu, credință, religie sau cum s-o fi numind să se mai pună de-a curmezișul între noi.

Mă cuprinde un fior de speranță. Îmi amintesc de

sentimentul de pace ce m-a copleșit mai devreme, în seara aceea.

— Unul din motivele pentru care m-am întors acolo la biserică e ca să găsesc răspuns la întrebările mele. Dar în timpul petrecut singură aici, am aflat că Dumnezeu mă poate conduce la răspunsuri, dacă îl caut. De-acum îți pot face pe plac, William, și să nu mă mai întorc la biserica aceea.

Își abate privirea de la foc și și-o îndreaptă spre mine.

— Mă bucur. Și eu vreau să te fac fericită, Anna.

Cuvintele lui îmi aduc lacrimi în ochi și un zâmbet pe buze.

O spune din toată inima. Ce n-aș da să fie și căsnicia noastră la fel ca noaptea asta. Să ne simțim mereu apropiați, ca acum. Să putem vorbi nestingheriți și să ne ascultăm unul pe altul. Știu că în cercul nostru social nu prea există căsnicii afectuoase, dar de ce n-ar fi a noastră o excepție? Poate e o țintă spre care pot să aspir.

Privim focul până nu mai rămâne nimic de mistuit. Din fericire, vântul s-a potolit și riscul ca scânteile să răspândească incendiul a scăzut și el. Pe când ne întoarcem înăuntru, mă simt mai apropiată de William ca niciodată.

— Hai să stabilim data nunții după ce ne întoarcem la Chicago, zice el. Să ne putem începe viața împreună.

— M-aș bucura s-o facem.

Și nu mint. Mă sărută atât de prelung și stăruitor, că mă simt amețită în clipa în care ne despărțim. Mă așez pe pat fără să mă sinchiesc să-mi mai pun cămașa de noapte, îndoindu-mă că voi putea să adorm, deși afară e încă întuneric. Situația pare schimbată între mine și William. El însuși pare schimbat. Vreau să-mi împart viața cu el și să-i fiu o soție bună. Mi se pare acum o prostie și o copilărie să insist să merg la biserica de pe strada Lasalle. După cum m-a asigurat și Derk, cu Dumnezeu pot vorbi oriunde și oricând prin rugăciune. Adorm cu același sentiment de pace ca în timpul rugăciunii de mai devreme.

Mă trezesc înaintea zorilor. Mai că nu sar din pat, cuprinsă de dorința copleșitoare de a ieși afară, în căutarea lui Derk. Vreau să mai stăm o dată de vorbă înainte să mă întorc la Chicago, să-i spun de schimbările pe care le-am observat azi-noapte la William. Să-i mulțumesc pentru prietenia lui și pentru Biblia pe care mi-a dăruit-o. Și să afl ce a hotărât în privința iubitei lui, Caroline.

Iarba e umedă de rouă și aerul miroase ușor a fum în timp ce mă îndrept spre banca unde am tăifăsuit atât de des. Derk nu se zărește nicăieri, așa că mă așez cu privirea ațintită spre Lacul Negru și spre ruinele carbonizate, încă fumegânde, ale hotelului Jenison Park.

— Te-ai trezit devreme în dimineața asta, aud pe cineva în spatele meu. Știu că e Derk încă înainte să mă întorc.

— Păi, eu...

— Am auzit că ai avut un foc pe cinste noaptea trecută.

— Da. L-am privit de aici cu William. Sper că a scăpat toată lumea cu viață.

— S-a anunțat la știri azi-dimineață că toată lumea e teafără, slavă Domnului.

— Ce bine... Ascultă, m-am trezit devreme fiindcă am vrut să stăm de vorbă. Îmi poți acorda o clipă?

— Desigur.

Se așază lângă mine pe bancă, având grijă să păstreze o distanță respectuoasă.

— Nici nu vreau să-mi închipui ce părere ți-ai făcut despre William, acum, că l-ai cunoscut.

— N-am niciun drept să judec...

— Știu că are o personalitate puternică, impulsivă, dar trebuie să fie bătaios ca să fie bun în ceea ce face și să prospere în negoțul bancar. Dar poate fi și nespus de tandru și dragăstos. Azi-noapte, când ne-a trezit pe toți focul, s-a arătat foarte îngrijorat de soarta mea. Am avut prilejul să stăm de vorbă cât am stat aici, să privim flăcările, și mi-a mărturisit că ține mult la mine. A făgăduit să fie mai înțelegător în ce privește nevoia mea de a găsi

răspunsuri. Nu mai am nicio îndoială în privința măritişului cu el. Ştiu că va fi bun cu mine.

— Mă bucur... Dar îmi îngădui totuşi să-ţi dau un sfat?

Ezit, temându-mă să nu-mi spulbere sentimentul de pace pe care îl simt în sfârşit.

— Nu văd de ce nu.

— În lumea voastră sunteţi învăţate să fiţi blânde şi supuse. Eşti o fată liniştită şi blândă, care îşi păstrează sentimentele pentru sine. Dar eu ştiu că îţi poţi susţine punctul de vedere, Anna. În ziua urcuşului nostru pe Muntele Pisgah, mi-ai spus pe şleau ceea ce crezi. Nu te-ai sfiit să-ţi dai cu părerea.

— Îmi pare rău dacă...

— Nu, ascultă-mă. Trebuie să faci la fel cu William. Să nu-l laşi să te calce în picioare. Dacă nu vrei să mergi cu el la vâslit, spune-i-o în faţă. Nu-l lăsa să te intimideze.

— Faci totul să pară atât de simplu. Dar nu e.

— Aha. Ce-ar fi atunci să-ţi închipui o clipă că vorbeşti cu mine de fapt şi să-i spui ce ai pe suflet?

Râdem amândoi şi îmi dau seama că suntem din nou prieteni buni.

— Mulţumesc de sfat. Sper să mă ierţi că sunt băgăcioasă, dar sunt tare curioasă să aflu cum a decurs discuţia ta cu Caroline, dacă nu îmi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.

El oftează din greu.

— Ei bine, n-a ieşit deloc cum am sperat. Tante Geesje m-a făcut să înţeleg că am de ales între propria voinţă şi voia lui Dumnezeu pentru viaţa mea. Aşa că i-am spus lui Caroline că nu pot accepta compromisul ei. Faptul că sunt chemat să fiu preot nu s-a schimbat. I-am promis ca, dacă mă iubeşte îndeajuns să încerce să facă faţă cerinţelor meseriei mele, să nu las adunării să mă răpească din sânul familiei. Să fiu sensibil la nevoile ei şi ale copiilor noştri. Dar am fost chemat şi am studiat să devin pastor de biserică şi trebuie să mă supun lui Dumnezeu

— Și ce a spus?

Derk încearcă să-și păstreze cumpătul.

— A început să plângă și mi-a spus să plec. Urăsc gândul că i-am pricinuit aceste lacrimi.

— Au fost lacrimi de durere sinceră sau s-a folosit de ele să te facă să te răzgândești?

Pare surprins, de parcă nici nu i-ar fi trecut prin minte așa ceva.

— Nu știu. Dar cred că totul s-a sfârșit între noi.

— M-ai sfătuit să fiu fermă cu William, așa că mă bucur că ai putut fi și tu ferm cu Caroline.

— Tante Geesje spune că, dacă e voia Domnului să fim împreună, totul se va rezolva de la sine. Dacă nu... ei bine, vreau să se facă voia Lui, nu a mea.

— E un sfat foarte bun. Îmi pare rău că n-am apucat s-o cunosc pe mătușa ta. Pare o femeie tare înțeleaptă, o femeie minunată.

Privesc șirul de bărci și, la gândul că va trebui să traversez lacul cu William în după-amiaza aceea, îmi vine o idee.

— Începi în curând lucrul, Derk?

— Nu... de fapt, nu lucrez azi. E duminică și nu lucrez niciodată în zilele de sabbat.

Abia atunci îmi dau seama că nu e îmbrăcat în haine de lucru. Poartă pantaloni buni și cămașă. Pe umeri îi atârnă o jachetă cu cravata care îi iese dintr-un buzunar.

— Atunci ce cauți aici?

Pare jenat și își coboară ochii spre bancă, ocolindu-mi privirea.

— Speram să-ți mai vorbesc o dată înainte să pleci. L-am auzit pe William spunând că a venit să te ia acasă.

Îmi trebuie o clipă să mă dumiresc de vorbele lui. M-am trezit devreme în speranța de a-l revedea și a făcut și el același lucru pentru mine. Nu știu ce să cred despre o asemenea coincidență. Poate Dumnezeu ne-a călăuzit pe amândoi din motive tainice, cunoscute doar Lui. Mă uit din

nou la bărcile cu vâsle și spun:

— Vreau să-ți cer o favoare. Mi-ar plăcea să închiriez o barcă cu vâsle.

— Pe mai târziu? Să te plimbi cu William?

— Nu. Chiar acum. Vreau să mă duci în larg ca să-mi înfrâng frica de apă. Mai târziu voi avea de mers cu William la vâslit, apoi va trebui să iau vaporul acasă la Chicago și să merg în voiaj de nuntă prin Europa, să vizitez canalele din Italia. Nu-mi pot permite să rămân cu această frică.

— Ești sigură că vrei s-o faci acum?

— Cât se poate de sigură. Am încredere în tine, Derk. Te învoiești?

Se ridică în picioare.

— Hai să mergem.

Capitolul 34

Geesje

*Holland, Michigan
1897*

Nu știu de ce m-am trezit azi cu noaptea în cap. Slujba de duminică nu începe decât peste câteva ore. Nici soarele n-a răsărit încă. Dar, decât să mă tot foiesc în pat, mai bine mă scol, fac un ceai și mă așez la masă să isprăvesc ultimul capitol din povestirea mea. Îmi stă ca o piatră pe inimă și mă îndoiesc că voi scăpa de apăsarea ei dureroasă până nu îl aștern pe hârtie. Ascut creionul, care nu mai e decât un ciot după câte am scris, și încep.

Povestirea lui Geesje

*Holland, Michigan
Cu 20 de ani în urmă*

Nu am cuvinte să descriu emoția care m-a cuprins când am primit scrisoarea Christinei prin care ne anunța că vine acasă. N-o mai văzusem și nu mai știam nimic de ea de aproape șapte ani. M-am năpustit afară din casă în ziua aceea caldă de septembrie și am străbătut într-un suflet drumul prin oraș, până la noul atelier tipografic, să le arăt lui Maarten și lui Arie scrisoarea. Reclădiserăm prăvălia pe Strada a Șaptea, dinspre vest, construind-o din cărămizi, de data asta. Vânduserăm, de asemenea, terenul pe care-l avuseserăm inițial, și am ridicat casa în care locuiesc și astăzi. De când ne-a învățat focul că e o nebulie să strângi avuții, am hotărât cu Maarten că nu avem nevoie decât de o mână de încăperi, cât să ne ajungă pentru noi doi. Arie locuia într-un apartament din spatele prăvăliei, iar Jakob se căsătorise și se mutase în satul vecin, Noordeloos, să

păstorească o biserică.

Citind scrisoarea Christinei, lacrimile începură să şiroiască pe obrajii lui Maarten.

— Slavă Domnului! O, slavă lui Dumnezeu, repeta el iar şi iar.

Se încrezuse în Dumnezeu că ne va aduce acasă fiica şi El Se dovedise credincios.

— Cum să n-o putem ierta? Întrebă el. Sigur că o vom ierta. Nu-mi pot închipui de ce n-am face-o, nu? Doar e fiica noastră preaiubită.

Ochii lui Arie se umeziră şi ei la citirea scrisorii.

— Vreau să vin şi eu cu voi la Grand Haven, să o aşteptăm la vapor. Putem închide prăvălia o jumătate de zi, nu? Pentru o aşa veste minunată?

Maarten zâmbi şi îşi şterse obrajii.

— Aş înjunghia şi un viţel gras pentru ea, dacă l-aş avea.

Christina îşi rezervase bilet de la Milwaukee, Wisconsin, până la Grand Haven, Michigan, pe un vapor numit Ironsides. În dimineaţa de septembrie când trebuia să sosească, Maarten, Arie şi cu mine am pornit de cu zori cu trăsura să străbatem drumul de treizeci de kilometri de-a lungul coastei lacului Michigan. Mă temeam să nu întârzie vaporul după furtuna violentă ce se dezlănţuise în noaptea aceea, dar mi-am zis că, după atâţia ani de aşteptare, vom aştepta cu dragă inimă atât cât va fi nevoie până la sosirea Christinei la Grand Haven.

Vântul sufla cumplit când am pornit de acasă şi turnă cu găleata pe tot timpul călătoriei, aşa că am ajuns la Grand Haven uzi learcă şi tremurând. Drumurile noroioase şi ramurile frânte de copaci ne făcură călătoria mai lungă decât speraserăm, dar când am ajuns, am aflat că vaporul Christinei încă nu acostase încă.

— Iată vasul Ironsides, ne spuse un slujbaş în timp ce ne încălzeam la biroul naval. Arată spre o siluetă întunecată ce se legăna în larg, abia vizibilă de nori şi ploaia torenţială. Valurile uriaşe se învolburau peste lacul Michigan, biciuind

debarcaderul și împrôșcând torenți de apă care amenința să înghită pe oricine ar fi cutezat să le înfrunte.

— Căpitanul a încercat să îl aducă în canal, continuă slujbașul, dar valurile l-au abătut din drum. Acum întoarce vasul, ca să încerce din nou.

Un număr crescând de oameni se îngrămădiră în birou, așteptând sosirea vaporului. Nu se auzea nicio șoaptă în timp ce priveam și așteptam. Frica mă învăluia asemeni valurilor învolburate. Nu puteam decât să-l strâng de mână pe Maarten și să mă rog.

— Uite-l că vine, zise cineva. Se pare că vaporul se îndreaptă din nou spre canal.

Ne-am îmbulzit cu toții în jurul ferestrei încețoșate. Arie și alți câțiva bărbați ieșiră afară în ploaie să privească. Ironsides se balansa ucigător în sus și în jos pe valuri, zărindu-se o clipă, apoi dispărând într-o albie de ape, până nu i se mai zăreau decât cele două hornuri fumegânde. Gândul îmi zbură la furtuna prin care trecuserăm pe Atlantic și cât de rău ne fusese tuturor. Mi-am ținut răsuflarea și l-am strâns și mai tare de mână pe Maarten.

Vaporul părea să piardă lupta cu valurile necruțătoare. Acestea îl abătură din nou din drum, făcându-l să rateze intrarea în canal și să se clatine ca o jucărie neputincioasă. Pentru a doua oară, căpitanul fu nevoit să întoarcă nava înainte să încerce iarăși să acosteze.

— Sper să ia seama la dunele de nisip, spuse cineva. Sunt mereu în mișcare pe-acolo.

A treia încercare eșuă aproape înainte să înceapă.

— Ce se întâmplă? îl întrebă un privitor îngrijorat pe slujbaș. Ce face vasul? Dă înapoi?

— Cred că da. Căpitanul se pare că se dă bătut. Va aștepta pesemne în larg să se potolească furtuna.

Arie se întorsese înapoi și la scurt timp după aceea l-am auzit spunându-i unui slujbaș:

— Am observat că stivele navei nu mai scot fum. E normal să fie așa?

Funcționarul apucă luneta și deschise ușa să vadă mai bine.

— Ai dreptate... se pare că au lăsat-o cazanele.

— Cum așa? întrebă Arie.

— Pesemne intră apa la bord... De bună seamă că au dat de bucluc.

Chiar și fără lunetă, vedeam cum vaporul Christinei era purtat neajutorat de valurile învolburate.

— O-o, zise slujbașul, privind în continuare vasul agitat. Au arborat un steag de primejdie. Cer ajutor.

Dădu buzna afară, strigând în vânt:

— Trimiteți o echipă de salvare! Ironsides e la ananghie!

Un clopot de alarmă începu să bată, sunând iar și iar după ajutor.

Maarten mă lăasă de mână.

— Spune-ne ce să facem, zise el, repezindu-se afară cu Arie și ceilalți bărbați. Cum putem fi de folos?

M-am oprit să ascult în prag, în timp ce muncitorii de pe doc și echipa de voluntari se adunară să discute planul de salvare.

— N-avem cum să trimitem bărci. Lacul le va înghiți cât ai clipi și le va scuipa înapoi.

— Va trebui să așteptăm, să vedem dacă își lansează bărcile de salvare. Între timp, putem face un foc de tabără și să pregătim ajutoare pe când ajung la țarm.

— Credeți că bărcile de salvare vor ajunge cu bine?

Urmă o pauză lungă, apoi cineva zise:

— Va fi riscant.

— Dar dacă nava se scufundă...

— Așa e. Căpitanul va aștepta, mă gândesc, cât va putea de mult înainte să lanseze bărcile de salvare, în speranța că furtuna se va mai potoli puțin.

Mi-am dus mâna la gură îngrozită, în timp ce Maarten și Arie porniră cu gloata crescândă de muncitori, localnici și voluntari mobilizați de dangătul clopotului. Nu putea să se întâmple una ca asta. Nu după ce așteptaserăm și ne

rugaserăm atât de mult să vină Christina acasă. Nu când se afla atât de aproape. Nu-mi mai rămânea decât să mă rog.

Trecu încă un ceas. Ironsides părea să se afunde tot mai mult în apă, cu pupa mai jos acum decât prora. Aveam impresia că se lasă la fund. Pe țărm, mulțimea ce aștepta scoase un strigăt zărind în sfârșit bărcile de salvare – cinci la număr. M-am năpustit și eu afară să privesc alături de ceilalți, fără să-mi pese de vânt și de ploaia ce mă uda până la piele. Bărcile păreau niște pete minuscule ce începeau să străbată distanța de la vasul zdruncinat până la țărm, împresurate de valuri uriașe. Nu păreau să aibă nicio șansă în fața acestor valuri ucigătoare.

Vântul purta țipetele și strigătele de ajutor ale pasagerilor înspăimântați, în timp ce lacul azvârlea încoace și încolo necruțător minusculele bărci de salvare.

Am închis ochii. „Doamne, te rog... Dumnezeu... te implor...”

Când mulțimea de privitori scoase un suspin colectiv, i-am deschis din nou.

— Dumnezeu, nu! strigă Arie.

Un val uriaș răsturnase una din bărci, dând-o peste cap și azvârlindu-i în apă pe pasageri. Un val și mai mare înghiți alte două bărci, răsturnându-le și pe ele. Cele două rămase în picioare se zbăteau să ajungă la țărm. Mi-am astupat urechile să nu aud țipetele jalnice și strigătele după ajutor.

„Nu Christina... Te rog, Dumnezeu, nu Christina mea...”

Nici chiar cel mai iscusit înotător nu s-ar fi încumetat să străbată singur uriașele valuri involburate. În disperarea lor, voluntarii formară lanțuri vii, ținându-se de mână să se întindă cât mai departe în apă de pe țărm pentru a-i salva pe cât mai mulți. L-am zărit pe Maarten în mijlocul lanțului, înfruntând apa înghețată, apucând cu mâinile puternice mâna câte unui bărbat de o parte și de alta. Arie se prăbușise în genunchi la marginea apei, aruncându-și cârjele, ancorând capătul unui alt lanț. Valul azvârli pe

uscat cele trei bărci răsturnate, împreună cu trupurile neînsuflețite ale celor morți – bărbați în costume de culoare închisă și femei cu fuste colorate, cu părul lung răsfirat pe ape ca un evantai.

M-am prăbușit în genunchi și am vomitat. Nu mai aveam puterea să privesc. Rugăciunile mi s-au transformat într-un bocet prelung și disperat, care implora mila lui Dumnezeu... îndurare... Nu știu cât timp s-a scurs. Când am reușit să mă ridic din nou, m-am poticnit spre locul unde primul lanț reușise să scoată la țarm un bărbat. Un uriaș foc de tabără ardea pe plajă și salvatorii îl înfășurară repede într-o pătură pe supraviețuitor, ajutându-l să ajungă la foc. Câțiva voluntari uzi learcă se încălziră rapid înainte să alerge înapoi pe plajă să mai salveze pe cine puteau. Stăteam lângă foc cu o ceată de localnici care așteptau cu plăpumi și pături să-i încălzească pe supraviețuitori. Tremuram de frică și de frig, neputându-mi stăpâni lacrimile și suspinele, până când o femeie binevoitoare își înfășură plapuma din petice colorate și brațele în jurul meu.

— Fiica mea... fiica mea e pe vapor, i-am spus.

Mă ținu strâns, rugându-se împreună cu mine.

Cele două bărci care răzbiseră prin valuri ajunseră în sfârșit la țarm. M-am desprins din îmbrățișarea alinătoare a străineii și m-am poticnit spre ele alături de celelalte femei nerăbdătoare să ajute, cu plapuma înfășurată încă în jurul umerilor. Aveam de gând s-o dau Christinei. S-o înfășor în ea și să n-o mai las să plece niciodată de la mine.

Dar Christina nu se număra printre supraviețuitorii tremurând din cele două bărci de salvare.

Se scurse o altă oră groaznică, oră în care lanțurile vii reușiră să-i transporte pe cât mai mulți oameni la adăpost. Am rămas lângă foc, căutând-o pe Christina printre supraviețuitori, dar negăsind-o printre pasagerii și membrii echipajului scăpați cu viață. Zărind un tată tânăr ce-și strângea în brațe copilul înfricoșat, i-am dat plapuma pe care o purtam la mine, înfășurându-i-o după umeri.

Cineva mă trase de fustă și, privind în jos, l-am văzut pe Arie prăbușit pe nisipul din fața focului. Fața îi era vântată de frig și ochii încercănați de epuizare.

— Ai văzut-o? Au dat de ea? Întrebă el clănțănind din dinți.

Am clătinat din cap și am continuat să mă plimb printre supraviețuitorii buimăciți:

— Christina... Christina.

Le-am cercetat chipurile, căutând fără încetare, în culmea disperării. Am zărit apoi în depărtare un grup de bărbați ce scoteau din apă trupuri neînsuflețite, aliniindu-le pe plajă. Alții se aplecau asupra lor căutând semne de viață. Unul dintre bărbații ghemuiți era Maarten.

Mi-am adunat ultimele puteri și am alergat spre el, strigându-l pe nume. Vântul îmi înghiți strigătele, dar unul trebuie că răzbătu până la el, căci își ridică privirea și mă zări venind. Se ridică în picioare și se poticni spre mine, clătinând din cap, cu brațele întinse să mă oprească.

O găsisse.

— Nu! am strigat. O, Dumnezeu, nu! Nu!

Mă cuprinse în brațe, oprindu-mă să merg mai departe, și ne-am prăbușit amândoi la pământ într-o grămadă încheștată.

— Spune-mi că nu e adevărat, Maarten... Te rog, spune-mi că nu e moartă Christina!

Suspinele lui de jale și tăria cu care mă îmbrățișă îmi confirmară temerile. Toată viața mi se scurse din trup. Ar fi trebuit să mor eu, nu fiica mea.

Nu știu câtă vreme am rămas așa încheștați pe nisip, dar într-un târziu Maarten se ridică în picioare, mă luă în brațe și mă duse la biroul naval unde așteptaserăm la sosire. Mi se părea că se scurseseră zile întregi de când plecaserăm de acasă dimineăta, plini de speranță și emoție. N-am privit pe fereastra biroului cum Ironsides se făcu nevăzută în valuri, cu prora ridicată spre cer înainte să se scufunde, dar Maarten văzu totul.

Am ascultat amărâtă de durere cum compania navală îl ajută pe Arie să pregătească transportul Christinei la Holland, în vederea înmormântării. Numai curajul și tăria lui ne-au dat putere să trecem prin această încercare. Numărul total al victimelor din dimineața aceea era de douăzeci și unu – unsprezece pasageri și zece membri ai echipajului, printre care și căpitanul.

Frumoasa noastră Christina nu mai era și nu înțelegeam de ce. De ce îngăduise Dumnezeu o asemenea tragedie lipsită de sens? De ce și asta, pe lângă toate celelalte tragedii prin care trecuserăm?

De data asta, Maarten nu mai avea niciun răspuns.

Holland, Michigan
1897

Închid caietul și pun jos creionul. Mă duc la bucătărie și privesc fără țință pe fereastră. Povestea mea a ajuns la final. Mi-am așternut pe hârtie toate amintirile din trecut. Această ultimă relatare a pierderii Christinei a fost cea mai grea. Am scris-o de dragul lui Derk. Cunoaște deja amănuntele scufundării vasului Ironsides, în care au pierit mama lui și Christina. Dar vreau să știe cât de mult ne-am străduit cu toții – cei aflați pe țărm în ziua aceea – să salvăm pe cât mai mulți posibil, unii riscându-și chiar propria viață.

Despre înmormântarea Christinei nu pot să scriu, fiindcă nu cred că am cuvinte să exprim cât de aproape mi-a fost Dumnezeu în ziua aceea, în ciuda durerii și buimăcelii. De parcă m-ar fi învăluit în plapuma Lui, ținându-mă aproape de inimă, făcând din prezența Lui puternică și mângâietoare o adevărată binecuvântare pentru mine și Maarten. După aceea, Dumnezeu a început să ne atragă din nou la El încetul cu încetul, prin nenumăratele mici gesturi de bunătate revărsate asupra noastră de familia Lui. N-am reușit să înțelegem de ce ne-a luat-o pe Christina, dar

treptat, pas cu pas, odată cu diminuarea durerii, ne-a asigurat că într-o bună zi vom înțelege. Moartea nu era sfârșitul, ci doar începutul, la fel cum un prunc trebuie să părăsească pântecul mamei spre a începe o viață nouă, plină de lumină.

Soarele se ridică pe cer, iar eu stau în bucătărie, servindu-mi micul dejun. Trebuie să mă pregătesc în curând de biserică. Arunc o privire spre casa lui Derk, de alături, amintindu-mi ce tulburată am fost când am aflat că mama lui – Rosie, fiica lui Hendrik – a murit în aceeași zi, la scufundarea vasului Ironsides. M-am întrebat adesea dacă s-au recunoscut și s-au mângâiat una pe alta în acele ultime ore cumplite. Dacă și-au amintit ce repede s-au împrietenit în fața prăvăliei cârpaciului, în ziua aceea, cu mult timp în urmă?

Hendrik mă găsisse stând singură în capela funerară, înainte de înmormântarea Christinei.

— Să fie asta pedeapsa noastră, Geesje? Întrebase el. Să ne pedepsească Dumnezeu că ne-am iubit unul pe altul mai mult decât ne-am iubit soțul sau soția, în toți acești ani?

Cuvintele lui mă șocară. O clipă m-am întrebat dacă era adevărat. Dar am clătinat repede din cap și am spus:

— Nu, Dumnezeu nu face așa ceva, Hendrik. El nu pedepsește copiii pentru păcatele părinților lor. De altfel, nu e adevărat, îl iubesc pe soțul meu Maarten.

Am văzut că vorbele mele l-au rănit.

— Ar trebui să fii cu Nella, i-am spus. Sunt sigură că suferă și ea.

După ce termin de mâncat, mă spăl pe față și pe dinți și mă schimb în hainele de duminică, cu mintea hoinărindu-mi încă la acele întâmplări din trecut. La șase luni după scufundarea vasului Ironsides, Derk și tatăl său și-au vândut casa din Zeeland și s-au mutat lângă mine.

— Sunt prea multe amintiri în casa aceea, mi-a spus tatăl lui Derk. De câte ori intram într-o odaie, o vedeam pe Rosie. Dar ea nu mai e. Acesta va fi un nou început pentru

mine și Derk.

Era un nou început și pentru mine. Maarten răcise rău luptându-se cu valurile înghețate în ziua scufundării. Făcuse aprindere de plămâni și muri la numai trei luni după Christina.

Din clipa când l-am zărit întâia oară pe Derk, l-am îndrăgit pe acest băiat trist, cu părul bălai. l-am făcut clătite, l-am ținut în poală și i-am șters lacrimile însingurate. Când se făcu mai mare, începu să treacă zilnic pe la mine, după școală, în timp ce-și aștepta tatăl să vină de la serviciu, iar eu îl ajutam la teme, îi spuneam povești și îl hrăneam cu biscuiți. Am fost darul lui Dumnezeu unul pentru altul, un ajutor în procesul de vindecare. Și ajutându-l pe Derk să-și depășească durerea și suferința, am găsit o cale să le depășesc și eu pe ale mele.

Capitolul 35

Anna

Hotel Ottawa

1897

Îl privesc pe Derk cum își scoate pantofii și șosetele și îi lasă pe bancă, împreună cu vestonul și cravata. Își suflecă mânecile și pantalonii. Sper să nu-și distrugă hainele bune de duminică ducându-mă în această aventură. Simt cum mi se înmoaie genunchii, urmându-l spre țărmul Lacului Negru. Apa e atât de calmă, că te invită parcă să pășești pe ea, și totuși mă codesc. Derk întoarce una din bărci cu fața în sus și aruncă în ea un set de vâsle, târând-o în apa de mică adâncime. Nu ne-am mai dus la recepția hotelului să închiriem barca, Derk temându-se pesemne să nu mă răzgândesc în răstimpul cât va da fuga la hotel și înapoi. S-ar putea să aibă dreptate.

Și totuși, nu vreau să rămân prizoniera fricii tot restul vieții. Când termină, respir adânc și îl întreb:

— Cum mă urc?

Barca e jumătate în apă, jumătate pe uscat.

— Apropie-te și dă-mi mâna.

Îl ascult, având deplină încredere în el. E în apă până la glezne.

— Nu trebuie decât să-ți treci piciorul peste margine și să te așezi pe scaunul de lemn. Am să te țin de mână până te așezi. Barca se va clătina puțin sub greutatea ta, dar să nu lași asta să te sperie. Chiar de s-ar da peste cap, cel mai rău lucru ce ți se poate întâmpla e să te uzi. Apa n-are nici treizeci de centimetri aici.

Râd nervos și spun:

— Prefer să rămân uscată, dacă nu te superi.

Râde și el și îmi răspunde:

— Și eu!

Odată așezată, îl las de mână și apuc strâns bordura pe care stau, ca într-o încleștare de moarte.

— Acum am să-i fac vânt și am să urc și eu, zice Derk. Barca se va hurduca din nou, dar n-are de ce să-ți fie teamă. Nu vom păți nimic. Apa e cum nu se poate mai calmă.

Îi dă un ghiont puternic și simt barca zgândărind pământul, în timp ce se desprinde de mal. Începe să plutească. Derk se urcă și el, păstrându-și cu măiestrie echilibrul, când barca se hurducă o clipă. Se așază cu fața spre mine și ia vâslele.

— E bine până aici? mă întreabă.

Abia reușesc să dau din cap, de teamă să nu fac vreo mișcare care să clatine barca. Se desprinde de țărm cu ajutorul uneia dintre vâsle, apoi le înfinge pe amândouă în strapazane și le scufundă în apă. Se apucă să vâslească și începem să plutim lin în largul Lacului Negru.

— Promit să nu mă depărtez prea mult de țărm. Și, în clipa când vei vrea să te întorci, o vom face.

— Mulțumesc.

La început mi-e groază să mă mișc și chiar să respir, dar legănatul lin al vasului și plescăitul vâslelor pe apa clipocindă încep să mă liniștească. Lacul Negru e dureros de frumos în dimineața asta, cu un soare cald ce-mi dezmierdă fața și părul și un cer fără urmă de nor. Îmi trece prin minte că această ieșire în larg în compania lui Derk e o lecție de încredere și o metaforă a unei vieți trăite cu credință în Dumnezeu. Fără El sunt neajutorată. Viața mea e în mâinile Lui. Dar Iisus a promis că niciun fir de păr nu ne poate cădea fără știrea Tatălui. Încep să mă relaxez treptat, în timp ce vâslim spre est pe Lacul Negru, depărtându-ne de Lacul Michigan și îndreptându-ne spre orașul Holland. În stânga noastră, țărmul e plin de copaci și presărat cu căsuțe.

— Mulțumesc că faci asta, Derk.

— Pentru mai nimic. Îmi face plăcere, sper că și ție.

— N-aș spune chiar că îmi face plăcere... încă. Dar trebuie să-mi înving teama.

Derk fâșâie vâslele prin apă o dată, de două ori, apoi întreabă:

— Ții minte de unde vine frica asta? Ai avut vreo experiență neplăcută pe apă?

Îi dăruiesc un zâmbet stins.

— Mi-e rușine să recunosc – mai ales în fața lui William –, dar e din pricina unui coșmar repetat pe care l-am avut de mică. William m-ar crede ridicolă și îi dau dreptate. E o prostie să mă las înfricoșată de un coșmar din copilărie, acum că sunt femeie în toată firea. Așa că trebuie să trec peste asta. De aceea te-am rugat să mă duci cu barca.

— Și eu m-am îngrozit multă vreme de apă. N-am avut nicio experiență neplăcută, dar, după cum ți-am mai spus, cred, mama a murit într-un naufragiu pe lacul Michigan, la nord de aici.

Un fior mă străbate din cap până-n picioare.

— Îmi pare nespus de rău, Derk. Nu mă mir că ți-a fost teamă de apă. Câți ani aveai pe atunci?

— Patru. Când m-am făcut mai mare, m-am hotărât să-mi înving teama, ca și tine acum, așa că l-am rugat pe tata să mă învețe să înot și să-mi dea lecții de navigație. Știam că asta n-avea cum s-o aducă înapoi pe mama, dar avea să îmi dea sentimentul că sunt... stăpân pe situație. După cum vezi, am descoperit că îmi place nespus să merg cu barca.

Văd pete de sudoare formându-i-se la subsuori, în timp ce vâslește. E îmbrăcat de biserică și mă simt prost că îl fac să lucreze în hainele de duminică. După cum mi-a promis, nu s-a depărtat de țărm, dar ridică o clipă vâslele din apă să privim rămășițele hotelului Jenison Park de pe malul celălalt. Barca se leagănă ușor pe valuri. N-au mai rămas în picioare decât un horn și o bucată de zid. Fumul se ridică pe alocuri spre cer, în timp ce oamenii forfotesc în jurul grămezii de ruine.

— Viața se poate schimba într-o clipită, spun eu. Cum s-

a schimbat probabil pentru toți acei oameni care au fost acolo la hotel azi-noapte.

— Așa e. N-am să pricep niciodată cum pot cei ce nu-L cunosc pe Dumnezeu să-și continue viața când se întâmplă așa ceva.

Coboară vâslele și începe din nou să vâslească.

— Tante Geesje mi-a dat să citesc povestea vieții ei. A trecut prin atâtea tragedii, dar credința a ajutat-o să le depășească pe toate.

— Pare o poveste încurajatoare.

— Așa și este. Și am aflat un lucru pe care nu l-am știut niciodată. Se pare că soldatul de care a fost îndrăgostită nebunește e chiar bunicul meu.

— Serios?

— A trecut și el printr-un naufragiu teribil când a luat foc vasul Phoenix și s-a scufundat...

— Oh, Derk! Ce groaznic!

Se oprește din vâslit.

— Îmi pare rău. N-ar trebui să-ți vorbesc de naufragii când... când tu încerci să fii curajoasă.

— Nu-i nimic. Nu mă simt prea speriată în clipa asta. Doar că mi se pare groaznic să ai două astfel de tragedii în familie, două naufragii. Continuă, te rog. Vorbeai despre bunicul tău.

Derk își dă la o parte părul bălai de pe frunte și trage din nou la vâslă.

— Din cei peste trei sute de pasageri, n-au supraviețuit decât o mână de oameni. Unul a fost bunicul meu. Biblia spune că toate zilele vieții noastre sunt înscrise în cartea lui Dumnezeu încă înainte de a ne naște. Dumnezeu a știut când se va sfârși viața mamei. Și că mai avea planuri pentru bunicul. Eu exist pentru că a supraviețuit.

— Și cum rămâne cu toți ceilalți care au murit?

— La asta nu-ți pot răspunde. S-ar putea să nu aflăm niciodată de ce au murit, până în clipa când ajungem în cer. Atunci vom spune: „O, acum înțeleg! Acum totul are sens!”

Așa îmi spunea tante Geesje. Fiica ei s-a aflat pe același vapor cu mama și s-a înecat și ea.

Privesc cum o barcă cu pânze plutește pe lângă noi, îndreptându-se spre vest, către marele lac. Intuiesc că Derk simte nevoia să vorbească despre ce li s-a întâmplat mamei și bunicului său, că își găsește mângâierea amintindu-și de ei, așa că îmi dau la o parte temerile egoiste și îi spun:

— Povestește-mi despre mama ta, Derk. Ce căuta pe vasul acela?

— A plecat la Milwaukee, în vizită la bunica, care era foarte bolnavă. Eu am rămas cu ceilalți bunici la Zeeland, cât a fost ea plecată. Se întorcea acasă la bordul vasului Ironsides, când s-a iscat o furtună cumplită și vânturile puternice au dezlănțuit valuri uriașe. Vaporul era aproape de Grand Haven și se zărea deja de pe țărm. Căpitanul a încercat de două sau trei ori să intre în port, dar valurile puternice l-au abătut din cale. Firește, s-au lovit de un banc de nisip și au început să ia apă. Toți pasagerii și echipajul au trebuit să abandoneze vasul și să urce în bărcile de salvare.

Încep să tremur din cap până în picioare. Ceea ce descrie Derk e întocmai visul meu! Rămân fără grai, cu răsuflarea întretăiată, în timp ce el continuă:

— Bărcile de salvare se îndreptau spre țărm, când au fost lovite de un val uriaș și s-au răsturnat. Mama și fiica lui Geesje, Christina, s-au înecat amândouă. Unii supraviețuitori au zis că fustele grele ale femeilor le-au tras la fund...

— Oprește-te, Derk! Oprește-te! Vreau să mă întorc la mal, chiar acum! Te rog, te rog! Trebuie să fiu pe uscat!

El încremenește, cu vâslele neclintite și ochii măriți de uimire. Oare nu simte cum toată barca se cutremură împreună cu mine? Apuc bancheta cu pumnii încleștați de groază, tremurând din toate măduarele. Derk își revine în sfârșit din surprindere și vâslește cu toată puterea spre țărmul cel mai apropiat. E o întindere accidentată de

coastă, fără case în apropiere, și simt cum vasul se lovește de fund când ne oprim brusc. Derk sare jos și își croiește drum prin apă, trăgând barca cât mai departe pe uscat. Când termină în sfârșit, îl văd gâfâind de efort.

— Te rog să mă ierți. Îmi pare atât de rău că te-am speriat.

— Nu se poate... pur și simplu nu se poate... rostesc cu dinții clănțănind.

— Ce s-a întâmplat, Anna?

— Ceea ce descrii e întocmai ca în coșmarul meu! Cum se poate?

— Ca în coșmarul tău? Nu știu.

Îmi întinde mâna să mă ajute să cobor, dar clatin din cap. Rămân încremenită în loc, neputând face nicio mișcare. Derk se urcă înapoi în barcă, așezându-se din nou în dreptul meu.

— Povestește-mi.

— În coșmarul meu, ne aflăm pe un vapor pe o furtună teribilă. Stau în poala mamei și abia ne putem ține pe scaun de cât de tare se zdruncină și se hurducă nava. Oamenilor li se face rău. Aproape că am ajuns și zărim țărmul în depărtare, dar vasul continuă să rateze intrarea în port. Apoi ne oprim. Cineva spune că am dat peste un banc de nisip. Apa începe să pătrundă în vas și motoarele care au trosnit și huruit toată noaptea tac brusc. Liniștea e mai cumplită ca huruitul, căci auzim acum vuietul valurilor și urletul vântului în jurul nostru. Încremenim cu toții în loc. Lumea se roagă și plânge. Mami mă leagănă în brațe, îmi cântă și îmi promite că totul va fi bine, că Dumnezeu e cu noi.

Nu știu cum, dar povestindu-i lui Derk coșmarul meu, îmi aduc aminte mai multe detalii decât de obicei la trezire. Derk îmi descleștează brațele și îmi ia mâna într-a lui.

— Continuă, mă îndeamnă el.

— Echipajul ne ajută să urcăm în bărcile de salvare. Dar n-au făcut bine! Căci acum suntem aruncați de valuri mai

rău ca la bordul navei. Valuri enorme se năpustesc peste margine și pătrund în barcă, învăluindu-ne în apa rece ca gheața. Mami și cu mine ne agățăm cu toată puterea una de alta. Apoi un val uriaș saltă barca și o dă peste cap. Suntem azvârlite în apă. Simt cum mă ustură pielea în timp ce ne scufundăm și aud în urechi gălgâitul apei. Totul se întunecă. Nu mai văd nimic, nu mai am aer. Simt cum mami dă din picioare cu toată puterea și parcă suntem prinse ore în șir sub valurile întunecoase, sufocante. Într-un târziu, răzbatem din nou la suprafață. Trag aer în piept. Tușim amândouă și ne înecăm. Tata se zbate să rămână pe linia de plutire la câțiva metri de noi și mami mă împinge în brațele lui, spunând: „Salveaz-o pe copilă, te rog! Te implor!” Nu vreau să-i dau drumul, dar tata mă apucă strâns și-mi ține capul deasupra valurilor. Când privesc înapoi, mami nu mai e. Nu-i mai zăresc decât mâna, de parcă ar flutura de rămas bun. Tata dă s-o apuce, dar e prea târziu. A dispărut cu desăvârșire.

Lacrimile îmi cad în timp ce îmi termin povestea. Derk se mută de pe locul lui pe al meu și mă ia în brațe.

— Îmi pare rău, Anna. Îmi pare atât de rău.

Îl las să mă mângâie, cum mă mângâia mama în copilărie de fiecare dată când mă trezeam din coșmar. Când ne desprindem în sfârșit, Derk mă ia din nou de mâini și îmi zice:

— Nu vreau să te tulbur și mai tare, dar... e vreo șansă ca... Adică, crezi că se poate să nu fi fost doar un vis? E cu putință ca acest coșmar să se fi petrecut în realitate și să te fi aflat și tu la bordul vasului Ironsides? Detaliile sunt uluitor de asemănătoare.

— Nu știu. Am avut acest coșmar de când mă știu... Când s-a scufundat vasul?

— În septembrie 1877.

— Aveam trei ani pe atunci... Derk, coșmarul meu e întotdeauna același și e atât de real, că parcă simt cum îmi suflă vântul părul în ochi, ce rece e apa și cât de puternice

sunt mâinile tatălui meu când mă apucă.

Și groaza. Îmi amintesc de fiecare dată groaza cumplită.

— Crezi că e cu puțință să mi se fi întâmplat mie?

— Au fost câțiva supraviețuitori. Nu toată lumea s-a înecat. Poate părinții tăi nu ți-au vorbit niciodată despre asta, fiindcă au sperat să uiți în cele din urmă ce s-a întâmplat. Trebuie să fi fost cumplit și pentru ei.

— E logic ce spui... Și totuși... în coșmarul meu, o văd de fiecare dată pe mami scufundându-se sub valuri. Nu se întoarce niciodată. În visul meu, mama se îneacă.

— Cred că ar trebui să-i întrebi pe părinții tăi despre asta.

— Da, am s-o întreb pe mama de cum ne întoarcem. Vreau să știu adevărul.

— Îi ziceai mami când erai mică?

— Poftim? Ce vrei să spui?

— Când ai vorbit acum despre ea, i-ai zis „mama”. Dar când îți povesteai visul, ai folosit cuvântul „mami”. Și mai e ceva ce mi s-a părut ciudat. Ai spus că atunci când te-a dat tatălui tău, a zis: „Salvează-mi copila”, nu „salvează-ne copila”.

Încep din nou să tremur.

— Ce vrei să zici?

— Nu mi-ai spus tu că ai fost adoptată?

— Ba da, imediat după naștere.

— Știi cumva în ce împrejurări? Sau cine au fost părinții tăi adevărați?

— Doar că părinții mei m-au abandonat și că tata era într-o călătorie de afaceri când... Nu. Nu se poate. Doar nu crezi că...?

Nu reușesc să termin.

— Asta ar explica faptul că îți amintești câteva cuvinte într-o limbă străină. Dacă mama ta adevărată a fost olandeză și s-a înecat în ziua aceea... și dacă te-a dat tatălui tău să te salveze...

— Dar mi-au spus că m-au înfiat imediat după naștere.

Dacă era o minciună, dacă mă găsiseră când aveam trei ani, toate părțile puzzle-ului rezolvat de Derk se potriveau de minune. Totul avea sens. Ca și celălalt vis al meu, în care stăteam în iatacul familiar și plângeam după mami, în timp ce mama se afla chiar lângă mine. E cu puțință să se fi petrecut și asta în realitate?

— Trebuie să ne întoarcem la hotel. Trebuie să vorbesc cu mama. Derk privește în treacăt la pădurile și tufișurile încâlcite de pe țărm.

— Va trebui să mergem înapoi cu barca. Nu cred să ne putem întoarce pe jos de aici. Îmi pare rău.

— Putem merge înapoi cu barca. Nu mi se va întâmpla nimic.

Mă strânge ușor de mână înainte să-i dea drumul. Se ridică și coboară din barcă să ne facă vânt de pe țărm, apoi sare la loc înăuntru. Mintea mi-o ia razna, emoțiile mi se învolutează atât de sălbatic, că abia mai observ mișcarea legănată a bărcii. Derk coboară vâslele și taie apa cu toată puterea. Cât ai zice pește, ne pomenim la hotel. Mușchii îmi sunt înțepenți de încordare și spaimă când mă ajută să cobor pe uscat. Mă rog să nu mi se taie picioarele.

— Vreau să fii cu mine când stau de vorbă cu mama, îi spun lui Derk, care își aranjează la loc mânecile și pantalonii. Oftează din greu și se trânteste pe bancă să-și încălze pantofii și șosetele.

— Aș face-o cu plăcere, dar nu cred că-i o idee prea bună. Mama ta nu va fi încântată să mă vadă din nou sau să afle că am fost singuri împreună – iar William nici atât.

Are dreptate. Dar mă îndoiesc că voi putea înfrunta singură adevărul. Îl privesc cum își leagă șireturile și îi spun:

— Dar tu știi toate detaliile legate de Ironsides și cât de mult seamănă cu prietena ta olandeză și... și toate celelalte.

Se ridică și își atârână costumul pe umăr.

— Nu trebuie decât să-i ceri adevărul, Anna. Ori te-ai aflat la bordul navei, ori ba. Ori ai fost înfiată imediat după

naștere, ori la trei ani. Sunt sigur că nu le-a fost ușor nici părinților tăi să țină atâtea secrete de-a lungul anilor. Dar ai grijă să-i asiguri că adevărul nu va schimba cu nimic ceea ce simți pentru ei.

E un sfat bun. Și totuși nu vreau să plece.

— Unde să te găsesc dacă am nevoie de tine mai târziu?

— Păi, în următoarele ore voi fi la Biserica Stâlpilor din Holland, zice el cu un surâs. E o clădire mare, albă, de pe Strada a Noua, cu șase stâlpi în față. Nu poți să n-o observi.

Mă ia din nou de mâini și se apleacă să mă sărute pe obraz.

— N-ai nevoie de mine, Anna. Ești o supraviețuitoare. O să te descurci.

Îl urmăresc cu privirea cum se îndepărtează.

Capitolul 36

Anna

Hotel Ottawa
1897

Trag de timp pe drumul de întoarcere către hotel. În parte, fiindcă genunchii îmi sunt încă slăbiți. Dar și pentru că mi-e teamă să aflu adevărul și să constat că părinții mei m-au mințit în toți acești ani. Și nu suport gândul de a fi supraviețuit unui naufragiu dezastruos în care au pierit oameni nevinovați precum mama lui Derk și a mea. Bat la ușa mamei înainte să intru. E îmbrăcată deja pentru micul dejun și stă în fața oglinzii, aranjându-și părul.

— Aici erai, spune ea. Ai ieșit la plimbare?

— Am trecut printr-un naufragiu când eram mică?

Se întoarce spre mine cu gura căscată, cu ochii măriți de îngrijorare. Continui înainte să răspundă:

— Tocmai am aflat de un vapor pe nume Ironsides care s-a scufundat în Lacul Michigan pe când aveam trei ani. Detaliile naufragiului sunt identice cu cele din coșmarul meu.

Mama se prăbușește pe marginea patului. Mâinile și peria îi cad inerte în poală.

— O, Anna!

— Coșmarul meu e mai mult decât un vis, nu-i așa? E o amintire.

Străbat odaia și mă opresc în fața ei.

— Spune-mi adevărul, mamă, te rog. Ești datoare să-mi spui.

— Ar fi mai bine, cred, să-l așteptăm pe tata...

— Nu! Nu vreau să mai aștept. Vreau să aflu chiar acum! Am fost în acel naufragiu sau nu?

Își coboară capul, cu privirea ațintită în poală. Mă silesc să am răbdare și să aștept, știind cât de greu îi va fi să

recunoască că mi-a ascuns acest lucru. Pare să treacă o veșnicie până își ridică în sfârșit privirea.

— Da, spune ea. Ai fost la bordul vasului Ironsides înainte să se scufunde.

Vorbește în șoaptă, de parcă ar fi avut un bebeluș adormit în odaie.

— Erați și voi acolo cu mine?

Ea clatină din cap.

— Doar tata.

— Dar îmi apari și tu mereu în vis. Mă întinzi tatii și te scufunzi sub valuri.

Derk mi-a atras atenția asupra felului ciudat în care i-am relatat istorisirea: „Salvează-mi copila”. Aștept parcă o veșnicie până răspunde mama.

— Cea care s-a înecat în ziua aceea a fost mama ta adevărată.

Nu mai pot respira, gătită de emoții. Glasul îmi sună răgușit când reușesc în sfârșit să întreb:

— Tata o cunoștea?

— Nu. Nu s-au mai întâlnit niciodată. Tata te-a văzut agățându-te de ea în barca de salvare înainte să se răstoarne. Și, când a zărit-o din nou în apă, erai încă în brațele ei. Dar nu se mai putea ține la suprafață, așa că te-a dat pe mâna lui. A vrut să trăiești. Ca și tata, de altfel.

Acesta e momentul când mă trezesc de obicei din vis țipând îngrozită. Mă așez pe pat lângă mama, cu ochii arzându-mi de lacrimi, în timp ce îmi revin tot mai multe amintiri.

— Îmi amintesc un șir lung de oameni ce se țineau de mâini în apă. Ultimul din lanț l-a apucat pe tata de gulerul hainei și ne-a tras pe țarm... îmi amintesc un foc de tabără... Cineva a înfășurat o plapumă după umerii tatii, dar el mi-a dat-o mie. M-a înfășurat în ea fiindcă eram moartă de frig și udă learcă. Am plâns până n-am mai putut. Voiam la mami, dar ea a dispărut sub valuri.

Mama mă cuprinde cu brațele ca atunci când mă trezesc

din coșmar.

— Credem că s-a înecat, Anna. Îmi pare atât de rău. Poate s-a înecat și tatăl tău adevărat, deși niciunul din supraviețuitori nu ține minte să fi văzut vreun bărbat cu tine și cu mama ta.

— Nici eu nu-mi amintesc să fi fost vreun bărbat cu noi. Eram singure, doar eu și mami.

— Am înștiințat autoritățile și am dat anunțuri la toate ziarele – la Grand Haven, Grand Rapids și Milwaukee. Te-au lăsat în grija noastră în răstimpul ăsta, dar n-a venit nimeni după tine. Săptămânile treceau și ne-am simțit ușurați când nu s-a înfățișat nimeni. Te-am îndrăgit din prima clipă.

— Dar voi mi-ați spus că m-ați adoptat imediat după naștere. M-ați mințit.

— A fost ideea tatălui tău. Voia să uiți ce s-a întâmplat. Și să uite și el naufragiul. A fost o experiență cumplită și pentru el, Anna. N-ai fost singura care a avut coșmaruri după ziua aceea groaznică.

— N-am știut.

— A nădărduit că toate amintirile neplăcute se vor șterge dacă vei fi convinsă că ai venit la noi în casă ca nou-născută. N-am vrut decât să fii fericită. Și ai fost, dacă e să nu punem la socoteală coșmarurile. Am crezut că ai fost prea mică să-ți amintești de mama ta și de pierderea ei.

— Atunci cele câteva cuvinte olandeze pe care le știu trebuie să fie de la mami. A fost pesemne olandeză.

— Nu știu. De-abia puteai vorbi. De fapt, multă vreme n-ai scos nicio vorbă. Plângeai întruna după mami și ne-ai spus că te cheamă Anna.

— Nu... zic eu, amintindu-mi brusc. Anneke. Mă chema Anneke.

Și dacă celelalte vise erau și ele amintiri? Odaia cu pata de igrasie de pe tavan. Bărbații ce se încăierau în vecini. Mami făgăduindu-mi să mă scoată de acolo. Trenul spre doc. Vaporul uriaș. De câte ori visam că mă urc pe vapor, mă cuprindea groaza fiindcă știam dinainte ce se va

întâmpla. Dintr-odată sunt convinsă că toate întâmplările din vis s-au petrecut aieva.

— Și biserica de pe strada Lasalle, spun cu voce tare. De aceea mi s-a părut atât de cunoscută în prima zi când am intrat. Am fost acolo cu mami.

Sar în picioare.

— Trebuie să merg la Holland. Să vorbesc din nou cu Derk.

— Așa din senin? Dar de ce?

Vreau să-i spun că a avut dreptate. Să-i împărtășesc tot ce mi-a spus mama și să-i mulțumesc că m-a ajutat să pun lucrurile cap la cap. Să-i destăinui amintirile mele din acea zi, fiindcă și mama lui a fost acolo. Suntem legați profund de tragedia de pe Ironsides, căci amândoi ne-am pierdut mamele cu această ocazie. Dar nu-i pot spune mamei toate astea. Mă străduiesc să-mi adun gândurile.

— Păi... pentru... pentru că trebuie să fie undeva o listă cu toate localnicele olandeze care s-au înecat în acea zi. Oamenii ar ști și și-ar aduce aminte. Poate voi reuși să aflu cine e mama, cum o cheamă.

— Dar ți-am mai spus, Anna. Am dat anunțuri la toate ziarele. N-a venit nimeni după tine.

— Și în ziarele de la Holland? S-au tipărit anunțuri și în olandeză?

— Păi, nu. Nu ne-am gândit la Holland. N-am știut că mama îți vorbea în olandeză.

— Poate că n-a venit nimeni după mine pentru că n-au citit anunțurile. Derk spune că oamenii de aici încă vorbesc în limba olandeză și citesc ziare olandeze.

— Nu știu ce să zic, Anna... Mi-e greu să gândesc limpede.

Se ridică încet. Pare la fel de șocată ca mine.

— Să mergem jos să-l căutăm pe William. Parcă trebuia să ne întâlnim cu el, nu? Putem discuta despre toate astea la micul dejun și poate știe el ce-i de făcut.

Derk m-a sfătuit să-mi asigur părinții că nu se va

schimba nimic. O cuprind în brațe pe mama și o strâng la piept.

— Tu ești mama mea și vei fi întotdeauna. Te iubesc. Nimic nu va putea să schimbe asta. Viețile noastre vor fi la fel ca înainte, chiar și după ce voi ști adevărul. Ne vom întoarce la Chicago, mă voi mărita cu William și vom fi cu toții fericiți. Dar trebuie să aflu cine sunt.

Îi văd ochii în lacrimi când ne desprindem din îmbrățișare.

— Înțeleg, spune ea.

Dar nu văd cum ar putea înțelege.

— Ce-ar fi să cobori tu să-l cauți pe William? o întreb. Trebuie să mă schimb și să-mi aranjez părul. Ne întâlnim jos în câteva minute.

Pleacă, iar eu îmi schimb repede hainele șifonate și pline de fum. Sunt aceleași haine în care am privit hotelul arzând, am dormit și m-am plimbat cu barca pe lac.

Roasă de emoții, cum sunt, abia reușesc să-mi prind părul în coc, dar iată-mă în sfârșit prezentabilă. O găsesc pe mama stând la masă cu William în sufragerie. Acesta se ridică să mă întâmpine, luându-mă de mână și aplecându-se să mă sărute pe obraz. Cum a făcut și Derk când și-a luat rămas bun nu cu mult timp în urmă. Abia aștept să-l revăd și să-i dau vestea. M-am aflat pe același vapor cu mama lui. Și cu fiica mătușii lui, Geesje. Poate mătușa lui își va aminti de numele celorlalte femei care au pierit. Trebuie să stau de vorbă și cu ea. Luptându-mă să-mi țin în frâu înflăcărarea crescândă, mă așez la masă și îmi pun șervețelul în poală.

— Ți-a spus mama ce am aflat? îl întreb pe William.

— Da. E o poveste pe cinste.

Înainte să continui, vine chelnerul să ne preia comanda. Sunt prea agitată să mănânc, prea nerăbdătoare să aștept cu William și cu mama. Dar comand totuși pâine prăjită și ceai, conștientă că trebuie s-o las mai moale, să le dau timp să se dumirească de tot ce se întâmplă. Dacă eu sunt în

stare de șoc, cu atât mai mult mama, care a trăit cu acest secret vreme de douăzeci de ani. Reușesc cu greu să-mi țin gura și să mă concentrez la cele aflate de William despre incendiul de la hotelul Jenison Park.

— Din fericire, n-a murit nimeni, încheie el.

Până să sosească mâncarea, am pus deja la cale un plan.

— Știu că am avut de gând să mergem astăzi acasă, încep, dar trebuie să mai rămân câteva zile, să încerc să...

— Anna, mă întrerupe William. Acum înțeleg perfect de ce nu vrei să vii acasă cu vaporul...

— Nu, nu mă refer la faptul că mi-e frică să mă întorc azi...

Mă opresc; nu e tocmai adevărat. După rețrăirea amintirilor de la naufragiu, mi-e încă foarte frică.

— Doar că vreau să mai rămân puțin, să văd dacă pot afla mai multe despre mami. E important pentru mine, William. Trebuie să știu cine sunt.

— Eu unul nu pot să mai stau. Am treburi și întâlniri importante la Chicago.

Derk m-a povățuit să spun ce am pe inimă și să-i țin piept lui William. Îmi iau inima în dinți.

— Atunci ar fi mai bine să te duci acasă fără mine. Și tu la fel, mamă. Mă descurc singură. Mai rămân câteva zile, să văd ce pot să aflu.

Dacă nu se poate învoi sau se încăpățânează, e semn că mai trebuie să mă gândesc dacă trebuie să mă mărit cu el sau nu. Mă privește din cealaltă parte a mesei și preț de câteva secunde îi simt încordarea. E obișnuit să dea ordine și să fie ascultat fără crâcnire. În trecut, s-a supărat pe mine când nu l-am ascultat și m-am dus la biserică din castel. Asta a pus capăt relației noastre. Dar azi-noapte a mărturisit că nu vrea să mă piardă din nou și mi se pare că se străduiește să-și dea seama cât de mult poate întinde coarda pentru a obține ce-și dorește.

— Contează chiar atât de mult pentru tine? Erai doar un

copil, Anna. Nu-i mai importantă viața ta de acum și viitorul nostru împreună?

— Mami s-a înecat încercând să mă salveze, îi spun calmă. Nu m-a părăsit. Trebuie să aflu cine e. Apoi ne vom putea continua planurile.

Își mușcă buzele, chibzuind.

— E lucru știut că olandezii din Holland nu sunt prea prietenoși cu străinii. Religia lor e foarte strictă și rigidă moralicește. Se pot arăta intoleranți față de cei de alte religii. N-aș vrea să te văd suferind.

— Și totuși sunt familia mea. Trebuie să aflu cine sunt.

Capitolul 37

Geesje

*Holland, Michigan
1897*

Mă ridic din strană după ce se cântă ultimul imn și se rostește ultima rugăciune. Serviciul de închinare din dimineața asta a fost înălțător, și totuși simt o durere surdă în inimă, în timp ce mă îndrept singură spre ieșirea din biserică. S-au scurs douăzeci de ani de când stăteam aici în strană împreună cu Maarten.

Dar nu sunt singură, firește. Sunt înconjurată de familia bisericii, de bărbați și femei care au trăit alături de mine în toți acești ani, de copii pentru care m-am rugat și care au crescut sub ochii mei, căsătorindu-se și având copii la rândul lor. Deși îmi plac predicile pastorului, ceea ce mă încântă la diminețile de duminică e că pot să-i văd câteva minute după predică pe toți acești oameni pe care îi cunosc și îi iubesc. Uneori am impresia că acest timp petrecut împreună e la fel de valoros ca liturghia în sine.

Dar mi-e dor să mă întorc acasă la braț cu Maarten, discutând despre predică sau despre prietenii și cunoștințele care vor avea nevoie de rugăciuni în săptămâna ce urmează. Arie mai vine duminica la cină, când poate, dar cred că îi vine greu să stea la masă înconjurat de scaune goale – scaune pe care au șezut odată oameni dragi. Mă străduiesc ca, măcar o dată pe lună, să invit prieteni la cina de duminică și sunt adesea invitată în casele lor. Dar astăzi nu. Se pare că în duminica asta mă voi întoarce singură acasă.

Cineva mă strigă pe nume și văd cum o prietenă dragă îmi face semne. Mă îndrept spre ea prin mulțimea adunată, desfătându-mă la auzul forfotei de glasuri și a chicotitului copilașilor amestecați printre adulți. Îmi amintesc cum și

copiii mei debordau de energie la încheierea lungului serviciu religios, năpustindu-se pe ușa din față ca vițeii sloboziți din staule. Mai ales Christina. Ea pleca întotdeauna prima. Parcă o văd și acum cum în zilele frumoase de vară ca aceasta își arunca pantofii și șosetele după stâlpi și își ridica ușor fusta ca să alerge desculță prin iarba din fața bisericii.

Prietena mea tocmai îmi relatează ultimele vești, când îl zăresc pe Derk apropiindu-se încet. Îi e jenă să ne întrerupă, dar e limpede că vrea să-mi vorbească. Are pe chip o expresie ciudată. Să fie emoție? Sau poate îngrijorare? Nu-mi dau seama. Mă tem să nu fie vreo altă veste legată de prietena lui, Caroline, să nu se joace iarăși cu el ca pisica cu șoarecele. Îi fac semn că terminăm într-o clipă conversația. El dă din cap, arătând spre una din ușile spre sanctuar. Are să mă aștepte acolo.

Câteva minute mai târziu, prietena mea termină de vorbit și o îmbrățișez să-i împărtășesc bucuria. Se duce să stea la taifas cu o altă prietenă, în timp ce eu îl caut pe Derk din priviri. Nu-l zăresc nicăieri, dar rămân surprinsă când o văd pe nepoata mea, Elizabeth, stând singură și privind în jur. Mă apropii din spate și o cuprind cu brațul după mijloc.

— Elizabeth! Pentru Dumnezeu! De ce nu mi-ai spus că vii în dimineața asta?

Se întoarce și mă holbez la ea uluită.

— Nu ești Elizabeth!

— Nu, dar... Mi s-a mai spus că seamănă cu ea și...

Glasul i se stinge. Ne simțim amândouă stânjenite.

— Cauți pe cineva, draga mea?

— Da. Îl caut pe Derk... Pe Derk Vander Veen.

— Ciudat... Și eu la fel.

Îl zărim amândouă în același timp. Ne zărește și el. Se repede prin holul aglomerat cu atâta înflăcărare că mă tem să nu răstoarne pe cineva în cale.

— Anna! Ce ai aflat? Ți-a spus mama ta dacă e adevărat

sau nu?

— Da! Totul e adevărat. E întocmai cum ai spus. M-am aflat pe vapor, mama a fost probabil olandeză și părinții m-au adoptat pe când aveam trei ani, nu imediat după ce m-am născut!

Tânăra gâfâie cu răsuflarea întretăiată și pare la fel de entuziasmată ca Derk. Abia se pot stăpâni să nu se îmbrățișeze.

— Văd că ai întâlnit-o deja pe mătușa mea, Geesje de Jonge, spune el, arătând spre mine.

Tânăra pare uluită.

— O, doream atât de mult să vă cunosc. Derk mi-a povestit atât de multe despre dumneavoastră.

— Tante Geesje, ea e prietena mea, Anna Nicholson, din Chicago. Clienta de la hotelul Ottawa despre care ți-am povestit.

Mă dumiresc cum stau lucrurile și respir ușurată, dându-mi seama că nu e Caroline.

— Mă bucur de cunoștință, domnișoară Nicholson. Te rog să mă ierți că te-am confundat... Am crezut că-i Elizabeth, îi spun lui Derk.

Nu-mi pot lua ochii de la Anna, năucită de asemănarea izbitoare cu nepoata mea. Au aproape aceeași înălțime, aceeași siluetă zveltă și același păr auriu ondulat.

— Și eu am confundat-o cu Elizabeth când ne-am întâlnit prima oară, zice Derk. Asemănarea e izbitoare, nu-i așa?

— Vă rog să-mi spuneți Anna, mă îndeamnă ea. Încep să-mi doresc s-o cunosc pe această Elizabeth.

— E nepoata mea. Fiica lui Jakob, băiatul meu.

Anna se întoarce din nou spre Derk și cuvintele i se revarsă pe gură de parcă le-ar fi ținut încâtușate ore întregi.

— Putem merge undeva să stăm de vorbă? Afară poate? Mama și William mă așteaptă în față. Am închiriat o trăsură și n-avem prea mult timp la dispoziție, fiindcă trebuie să ne întoarcem azi la Chicago. Dar mai am atâtea întrebări.

Dau să mă scuz și să-i las singuri, dar Anna mă oprește.

— Nu, vă rog să veniți și dumneavoastră, doamnă de Jonge. Aș vrea să vorbim, dacă nu vă deranjează. Și dacă aveți timp.

Derk mă trage de braț.

— Da, te rog, tante Geesje. Trebuie să auzi și tu.

Emoția și nerăbdarea de pe chipul lui mă intrigă.

— Desigur. Ce-ar fi să mergem cu toții la mine acasă să stăm de vorbă? Nu-i departe de aici.

Coborând treptele din față, încerc să-mi amintesc tot ce mi-a povestit Derk despre Anna Nicholson. E limpede că ține foarte mult la ea, dar e dintr-o familie bogată din Chicago, în timp ce el nu-i decât un umil seminarist dintr-o familie simplă de muncitori. Derk mi-a spus că Anna vrea să mă cunoască, să-mi ceară sfaturi legate de dragoste și căsătorie și de Biblie. Din câte îmi aduc aminte, a fost logodită cu un bărbat bogat din Chicago și mă întreb dacă nu cumva e tânărul chipeș cu barbă care așteaptă în stradă lângă o trăsură închiriată de la hotel. O aristocrată cu nasul pe sus așteaptă și ea în trăsură - mama fetei, de bună seamă. Aceași mamă care n-a fost prea încântată să afle de prietenia fiicei ei cu un angajat al hotelului. Nu-mi dau seama ce i-a făcut să se răzgândească în privința lui Derk și să vină să-l caute în oraș, dar sunt tare curioasă.

Anna ne face cunoștință cu mama ei și cu William, după care ne înghesuim cu toții în trăsură să străbatem drumul scurt până la mine acasă. Mă frământ în sinea mea cum am să-i primesc, ca Marta, prietena lui Iisus din Biblie. Oare îmi ajunge cafeaua pentru toți sau poate preferă ceai? Oare am ceai în casă? Le vor plăcea prăjiturile mele? Și, vai de mine! Nu cumva mi-am lăsat vasele murdare în chiuvetă? N-am mai primit niciodată în casă oameni bogați.

Pornesc înainte, în timp ce Derk îi conduce pe oaspeți pe treptele din față și prin pridvor până la ușa mea.

— N-o țineți încuiată? mă întreabă uimit William când o deschid.

— N-am nimic de furat. Și îmi cunosc bine vecinii. Sunt

oameni de treabă, cu frică de Dumnezeu... Luați loc, vă rog.

Văd bine că nu se simt în largul lor în sufrageria mea, după cum nu m-aș simți nici eu în vilele lor luxoase, de bună seamă.

— Să vă fac o cafea sau un ceai? Întreb.

Derk mă ia de braț și mă conduce la unul din scaune.

— Într-o clipă, tante Geesje. Ard de nerăbdare să văd ce are de spus domnișoara Nicholson.

Ridic pisica vărgată care toarce pe scaunul meu preferat și mă așez cu ea în poală. Sunt cât se poate de surprinsă de toate aceste întâmplări neobișnuite.

Anna

Intuiesc nerăbdarea mamei în timp ce ne îngrămădim în casa lui Geesje de Jonge. E ordine și curățenie deplină, dar spațiul e atât de strâmt, că ar încăpea, probabil, în salonul și sufrageria noastră de acasă. Cu toate acestea, nu am senzația de claustrofobie pe care mi-o dă salonul nostru din Chicago, ticsit cum e de bibelouri, ornamente și curiozități. Geesje e o femeie atrăgătoare trecută bine de șaiszeci de ani, cu părul blond încărunțit și ochi albaștri, ca de porțelan. E scundă și mărunțică, iar în priviri pare să-i licărească o asemenea bucurie că mă duce cu gândul la zâna cea bună din cartea de povești din copilărie. M-am simțit în largul meu cu ea din clipa când m-a îmbrățișat din greșeală în holul bisericii.

Mama și William în schimb par stingheriți din cale-afară în căsuța ei umilă, cu mobilier simplu și uzat. Ne așezăm cu toții, în afară de William, care rămâne în picioare în spatele meu, ca o sentinelă, neputând parcă să se relaxeze. Îl surprind privindu-și în treacăt ceasul de buzunar și știu că își face griji să nu pierdem vaporul. Am rămas plăcut surprinsă când s-a învoit să tocmească o trăsură și să ne aducă în oraș, ca să-l căutăm pe Derk. I-am făgăduit să nu pierd vremea.

— Iată ce am aflat până acum, îi spune Derk lui Geesje. Coincidența uimitoare face ca domnișoara Nicholson și tatăl ei să se fi aflat și ei la bordul vasului Ironsides când s-a scufundat, la fel ca mama și fiica ta, Christina.

Geesje își ține ușor răsuflarea.

— Care vasăzică tu erai aceea? Țin minte că am văzut un tată cu un copil în brațe stând în picioare lângă foc. I-am oferit plapuma mea.

— Nu ți-am spus eu? izbucnesc, întorcându-mă spre mama. Nu ți-am spus că-mi aduc aminte?

Mă cutremur când îmi dau seama cât de aproape am fost de Geesje în ziua aceea, cum viețile noastre s-au intersectat preț de o clipă, în urmă cu douăzeci de ani.

— Doar că bărbatul acela nu era tatăl meu, spun, continuându-mi istorisirea. Cel puțin nu pe atunci. Mi-a salvat viața în ziua aceea, după ce s-a înecat mami. Mai târziu, el și mama m-au adoptat. Nimeni nu știe cine e mama mea adevărată. Familia mea n-a fost găsită niciodată.

— Îmi pare atât de rău, spune Geesje. A fost o zi cumplită și tragică pentru noi toți. Din câte îmi aduc aminte, majoritatea vapoarelor nu aveau liste cu pasageri pe vremea aceea. Soțului meu i-a revenit sarcina teribilă de a o identifica pe fiica noastră. Și tatăl lui Derk a trebuit să-și identifice soția. A fost o experiență groaznică pentru toate familiile.

— S-au identificat toate victimele? întrebă Derk.

— Habar n-am, răspunde Geesje. Bănuiesc că trebuie să fie înregistrate pe undeva.

— Am făcut tot ce-am putut să dăm de părinții Annei, adauga mama. Nici măcar autoritățile n-au reușit.

O văd pe Geesje dând din cap cu înțelegere, mângâindu-și pisica din poală.

— Îmi amintesc vag că se vorbea de un copil orfan, zice ea, și că autoritățile îi căutau familia. Dar eram atât de cufundată în jalea mea după Christina, că n-am băgat prea

mult de seamă.

— Sper să mă puteţi ajuta acum, doamnă de Jonge, zic eu.

— Cu mare bucurie, dar cum?

Mă frământ pe marginea scaunului plină de emoţie. Încerc să nu-mi fac prea mari speranţe, dar am văzut pe masa de lângă scaunul lui Geesje o cutiuţă de bomboane ca şi cea pe care o purta mami în poşetă şi nu îmi mai găsesc locul.

— Ştiu că mama mea adevărată a fost olandeză, fiindcă o țin minte vorbindu-mi într-o limbă străină. Şi Derk îmi spune că expresiile pe care le-am recunoscut sunt în olandeză. Numele meu adevărat a fost Anneke...

— E un nume olandez, mă întrerupe Derk.

— Aşa m-am gândit şi eu. Speranţa mea, doamnă de Jonge, e că veţi reuşi să vă aduceţi aminte de numele celorlalte olandeze care au pierit la scufundarea vasului Ironsides.

Geesje rămâne dusă pe gânduri, cu privirea aţintită în depărtare.

— Din zona oraşului Holland nu ştiu decât de două femei care au pierit în ziua aceea - mama lui Derk şi fiica mea Christina. Suntem o comunitate foarte strânsă, chiar şi în oraşele din vecini toată lumea pare să se înrudească. Membrii bisericii se reunesc să-şi ofere sprijin unii altora la tragedii şi în necazuri şi sunt sigură că aş fi auzit dacă ar mai fi fost vreo familie în doliu la vreo biserică olandeză din apropiere.

Mă rezem de spătarul scaunului, în timp ce lacrimi de dezamăgire îmi umplu ochii. William îmi pune mâna pe umăr, ca să mă liniştească. El şi mama îmi vor declara căutarea zadarnică şi mă vor sili să mă întorc cu ei la Chicago.

— Îmi pare rău că nu te pot ajuta mai mult, draga mea, zice Geesje. Dar... hm... mă mai bate un gând. Fiica mea a plecat de acasă după incendiul din Holland să-şi găsească

de lucru ca servitoare la Chicago. Asta s-a întâmplat la același sfârșit de săptămână când a avut loc Marele Foc din Chicago. Timp de aproape șapte ani n-am auzit nimic de ea și, dacă i s-ar fi întâmplat ceva în răstimpul ăsta, probabil n-am fi aflat niciodată. Poate și mama ta a făcut același lucru. Poate nu și-a anunțat familia că se întoarce pe Ironsides.

— Înțeleg... Are noimă ce spuneți, îi zic.

E atâta compasiune în ochii lui Geesje. Îmi înțelege dezamăgirea.

— Ascultă, fiul meu Jakob e pastorul unei biserici de pe aici, zice ea. Dacă vrei, pot să-l rog să verifice discret, la pastorii bisericilor învecinate, dacă mai lipsește vreo femeie din zonă. Poate așa vom mai afla vreun nume.

— Mulțumesc. Sunteți foarte amabilă.

William își scoate din nou ceasul de buzunar, verificând ora.

— Anna dragă, am răpit deja destul din timpul doamnei de Jonge. Sunt dispus să plătesc oricât ca s-o căutăm în continuare pe mama ta. Pot angaja și un detectiv din Pinkerton, dacă vrei. Am auzit că sunt buni. Dar bag seama că nu vei realiza mare lucru rămânând la Holland. Ne putem întoarce mai târziu, dacă specialiștii se apropie de adevăr în privința mamei tale.

Are dreptate. Și am încredere că își va ține cuvântul și mă va ajuta să îmi continui cercetările. Mă ridic și mă pregătesc să-i mulțumesc doamnei de Jonge pentru timpul acordat, când Derk sare brusc în picioare, întrerupându-mă.

— Stați puțin! mai e un gând trăsnit care-mi dă târcoale de când am stat de vorbă mai devreme la hotel.

Se întoarce spre mătușa lui.

— Tante Geesje, ești bună să-mi mai spui odată ce scrie în scrisoarea Christinei? În ultima pe care a trimis-o.

— Scrie că vine acasă. Că are ceva important să ne spună, dar că trebuie s-o facă personal. Că îi e teamă că n-o vom putea ierta...

Se oprește și-și duce mâinile la inimă. Culoarea i se

scurge atât de repede din obraji, încât mă tem să nu i se facă rău. Se holbează la mine de parcă m-ar fi văzut pentru prima oară, cu ochii măriți și plini de lacrimi.

— Doar nu crezi... E cu putință să...?

— Asta ar explica asemănarea uimitoare, spune Derk. Și de ce n-a venit nimeni să se intereseze de ea.

— O, Dumnezeuule mare... murmură Geesje. Da... da...

— Îmi dai voie să-i spun Annei de Christina? o întreabă Derk.

Geesje dă din cap. El străbate odaia, oprindu-se în fața mea.

— Fiica lui tante Geesje a fugit la Chicago cu iubitul ei. A fost plecată timp de șapte ani, în care n-a dat niciun semn de viață. S-a întors pe când tu aveai deja trei ani. S-ar putea ca...

Mă cuprinde amețeala când pun în sfârșit lucrurile cap la cap.

— Crezi că s-ar putea să fie Christina mama mea?

— Ar explica de ce n-a venit nimeni după tine, spune Derk. Familia Christinei nu știa că are o fetiță... Tante Geesje, pot să-i arăt o poză de-a Christinei?

Încuviințează din cap și își dă jos pisica din poală, ridicându-se de pe scaun. Îmi țin răsufierea în timp ce Geesje se îndreaptă spre măsuta de birou din colțul odăii și scoate o fotografie înrămată.

— Christina avea șaptesprezece ani în poza asta, zice ea. Am salvat-o din foc.

— Crezi că ai recunoaște-o pe mama ta? mă întreabă Derk. După tot acest timp?

— Păi... nu știu... dar mi-ar plăcea să încerc.

Nici nu mă pot clinti, încremenită de speranță și teamă. Zăresc o frântură de dor și în ochii lui Geesje când îmi întinde fotografia. Toți din odaie sunt cu ochii pe mine în timp ce o iau cu mâini tremurătoare. Nu vreau să-mi fac prea mari speranțe. Nici să-i dau doamnei de Jonge speranțe false. Vreau să fiu sigură - cât se poate de sigură

- Înainte să dau un răspuns.

În centrul fotografiei se află un bărbat simplu la înfățișare așezat pe un scaun. Are părul negru și fața rumenă. Femeia care stă în picioare lângă el, punându-i o mână pe umăr e Geesje, când era mai tânără. Doi flăcăi înalți stau și ei în picioare, în centrul fotografiei, în spatele scaunului tatălui lor. Tânăra din dreptul tatălui ei trebuie să fie Christina. E foarte drăguță. Și singura din poză care zâmbește, de parcă ar face haz de ceilalți, că sunt atât de serioși. Îmi dau seama chiar dacă poza e alb-negru că are părul foarte blond. Și cârlionțat. Ca al meu.

Aduc poza mai aproape și îi privesc atent fața. Zâmbetul pare să i se lărgască printre lacrimile ce îmi împăienjenesc privirea. Și parcă o aud zicându-mi cu glas blând: „Te iubesc, lieveling”. Îmi ridic privirea spre Geesje. Abia mai pot vorbi.

— Da... șoptesc. Christina e mămica mea.

Geesje

Holland, Michigan
1897

Bucuria mă inundă în timp ce o iau în brațe pe această tânără frumoasă. Fiica Christinei! Anneke. Nepoata mea. Nu-mi vine să cred. Plângem amândouă agățându-ne una de alta.

— Dumnezeule... Dumnezeule...

E tot ce pot să spun.

Într-un târziu ne desprindem din îmbrățișare, fiindcă simțim nevoia să ne așezăm. Simt trupul lui Anneke tremurând și propriii genunchi înmuindu-se. Ne așezăm una lângă alta pe canapea, ținându-ne strâns de mâini, cu poza de familie în poala ei. Am atâtea întrebări să-i pun, atâtea pete albe care lipsesc din viața Christinei pe care mi-ar plăcea să le umple cu ceva. Dar cer pesemne prea mult de la un copil care n-avea decât trei ani când i-a murit mama. L-am văzut pe logodnicul ei, William, uitându-se la ceasul de buzunar. Știu că Anneke are viața ei la Chicago și un cămin la care să se întoarcă, dar nu vreau să plece.

— Nu poți să mai rămâi puțin, Anneke? Te rog... o implor. Abia ne-am regăsit. Mi-ar plăcea să te cunosc mai bine și să-ți fac cunoștință cu restul familiei. El e fiul meu, Arie, îi spun, arătând spre fotografie. E veteran de război și administrează atelierul tipografic al familiei. Iar el e Jakob. E preot și are patru copii cu soția lui, Joanna, printre care și verișoara ta, Elizabeth. Trebuie să-i cunoști și pe ei! Iar acesta e soțul meu, Maarten, bunicul tău.

Nu se mai află printre noi, dar mi-ar plăcea să-ți povestesc totul despre el. A trăit cu credința nestrămutată că Dumnezeu ne-o va aduce înapoi pe Christina și iată-te în sfârșit aici! Fiica ei!

Îi cuprind fața între palme, sorbind-o din ochi. O sărut pe frunte. Apoi o strâng din nou la piept.

— Da! exclamă ea. Mi-ar plăcea tare mult să mai rămân!

Când ne desprindem din îmbrățișare, se uită la mama ei și la William. Doamna Nicholson își șterge discret o lacrimă, cu batista dantelată. William e mișcat și el, dar se încruntă și își mușcă buza de jos în încercarea de a-și păstra cumpătul.

— Știu că e timpul să plecați, le spune Anneke, dar nu vin cu voi.

— E binevenită să stea cu mine cât pofteste. Voi avea grijă de ea, îi asigur. De fapt, probabil că n-am s-o scap din ochi.

— Vom avea grijă să ajungă cu bine acasă, zice Derk. Vă dau cuvântul meu.

Are și el lacrimi în ochi, dar radiază de fericire pentru noi. Îl văd pe William studiindu-l cu un dram de gelozie.

— Ești și dumneata membru al familiei, domnule Vander Veen?

— Spune-mi Derk, te rog. Nu, nu sunt membru al familiei, dar tante Geesje mi-a fost ca o mamă de când s-a stins din viață mama mea. Locuiesc în casa de alături.

Anneke se ridică în picioare și se îndreaptă spre mama ei, punându-i mâinile pe umeri.

— Nimic nu se va schimba, mamă. Te iubesc. Și te rog să-i spui tatii că îl iubesc și pe el. E un erou. Mi-a salvat viața. Dar acum sunt femeie în toată firea. Spune-i că mă întorc într-o săptămână.

Se duce la William și se ridică pe vârfuri să-l sărute pe obraz.

— Îți mulțumesc pentru înțelegere, William. Dar cred că e timpul să te grăbești. Să nu cumva să pierzi vaporul. Ești bun să-i spui șoferului să-mi aducă înăuntru bagajele înainte de plecare?

Închid ochii de bucurie. Anneke va rămâne cu mine. Fiica Christinei! Cupa îmi dă pe deasupra de fericire.

Mă opresc cu ei pe stradă, în fața casei, în timp ce-și iau rămas bun. Văd că William ține la Anneke și că nu-i prea încântat de hotărârea ei de a rămâne. Bag seama că îi place să țină el frâiele, să ia în mâini orice situație, rezolvând repede lucrurile. Pesemne vrea o soție care să lase toate deciziile în seama lui. Dar dacă Anneke a moștenit încăpățânarea și spiritul independent al mamei sale, prevăd ape tulburi pentru ei.

Intuiesc și pierderea enormă pe care o resimte mama lui Anneke. Mă duc la ea înainte s-o ajute William să urce în trăsură și îi zic:

— Înțeleg cum trebuie să vă simțiți. Și noi i-am înfiat pe fiii noștri mai mari după moartea părinților lor. Cred că fiecare mamă adoptivă din lume se teme să nu-și piardă într-o zi copilul în fața familiei lui „adevărate”. Dar vă rog să nu vă faceți griji. Nu cred că se va întâmpla în cazul lui Anneke.

— Nu se va întâmpla, mamă, o asigură și Anneke.

— Doamnă Nicholson, am învățat de-a lungul anilor că fiii și fiicele noastre ne sunt împrumutați doar de Dumnezeu, continui eu. În realitate îi aparțin Lui, nu nouă. Fiul nostru Gerrit a pierit în război pe când avea doar nouăsprezece ani. Apoi am pierdut-o pe Christina la vârsta de douăzeci și patru de ani. Arie și Jakob sunt încă cu mine, dar sunt adulți, cu propria lor viață de trăit. A trebuit să învăț să le dau și lor drumul. Dar îi mulțumesc zilnic lui Dumnezeu pentru toți acești ani în care mi i-a dat cu împrumut.

Anneke mă ține de mână în timp ce privim trăsura depărtându-se. Mă bucur nespus că va mai sta cu mine câteva zile și că vom ajunge să ne cunoaștem mai bine.

— Vino înăuntru, îi spun. Să pregătesc ceva de mâncare.

— Cred că e timpul să merg acasă și să vă las să recuperați timpul pierdut, spune Derk.

— Nu! exclamăm eu și Anneke într-un glas. Ție îți datorăm această zi minunată, îi spun. Trebuie să rămâi să

iei masa cu noi.

Se așază amândoi la masa de bucătărie, privindu-mă în timp ce tai felii pâinea de casă, brânza și roșiile proaspete din grădina mea.

— Îmi pare rău că n-am mai multe să-ți ofer, dar nu mă așteptam la oaspeți și de obicei nu gătesc în Ziua Domnului.

— Arată minunat, spune Anneke. Nu-mi trebuie un prânz mare, doamnă de Jonge.

— Poți să-mi zici orna, dacă vrei. Așa le spun copiii olandezi bunicilor lor.

Zâmbetul îi înseninează fața.

— Mi-ar plăcea nespun de mult să-ți spun orna.

Torn cafeaua și mă așez la masă cu ei, dar suntem prea emoționați să mâncăm.

— De când mă țin minte am avut același coșmar legat de naufragiu, spune Anneke. N-am știut că s-a petrecut aieva până azi. Am mai avut și alte vise cu mami, care, din câte îmi dau seama acum, sunt și ele amintiri.

— M-ar bucura să-mi spui tot ce-ți amintești despre mămica ta, dacă nu-i prea dureros pentru tine. Vezi tu, noi n-am mai știut nici unde e, nici ce face Christina după ce ne-a părăsit. Nici măcar n-am avut șansa să ne luăm rămas bun. S-a îndrăgostit de un tânăr pe nume Jack Newell.

— Credeți că el e tatăl meu?

— Nu știu. Ne-a spus că se trage din Ohio și că a plecat de acasă dintr-o situație de familie dificilă, fără să aibă vreun ban. A venit la Holland să-și caute de lucru și așa a întâlnit-o pe Christina. A fugit cu el după ce focul a distrus cea mai mare parte a orașului, inclusiv tăbăcăria unde lucra Jack. Christina ne-a spus că are de gând să-și găsească de lucru la Chicago, ca servitoare la o familie bogată ca a ta.

— Desigur, Chicago a fost distrus în același timp cu Holland, adaugă Derk. N-aveau de unde să știe asta când au plecat, dar poate Jack și-a găsit de lucru la reconstruirea orașului.

Mă codesc să recunosc, dar adaug:

— Nu știu nici măcar dacă s-a căsătorit cu mama ta. Nu ne-a scris niciodată.

— Ar putea să-i instruiască William pe detectivii lui din Pinkerton să verifice registrul căsătoriilor din Chicago, spune Derk.

— Nu-mi amintesc să fi avut vreun tată înainte de naufragiu, spune Anneke. În visele mele, suntem doar eu și mami. Visez că locuim într-o odaie mică, cu un singur pat. E sărăcăcios și miroase groaznic și auzim bărbați încăierându-se în încăperea de alături. Apoi mami zice: „Am să te scot de aici, Anneke. Am să te duc acasă”. Dacă visul meu s-a petrecut în realitate, înseamnă că ne pregăteam să venim înapoi... Și mai am un vis în care călătoresc într-un tren plin cu oameni săraci, ca noi. Soarele apune în urma noastră când ajungem la doc și zăresc vaporul cel mare...

Se oprește o clipă și o văd oțelindu-se.

— În coșmarul pe care l-am avut de mică, sunt prinsă într-o furtună teribilă pe mare. Călătorilor de la bord li se face rău din pricina valurilor învolburate. Afară tună și fulgerele luminează cerul ca ziua, dar nu se vede decât apă cât cuprinde privirea. Mami mă ia în brațe și mă liniștește. Îmi cântă. Are un glas atât de dulce.

Ochii mi se umplu de lacrimi când o revăd în minte pe Christina stând lângă mine la biserică și cântând din Psaltire, cu vocea ei cristalină de soprană.

— Da, așa e... a avut o voce minunată.

— Când vaporul începe să se scufunde și ne pun să ne urcăm în bărcile de salvare, toată lumea e îngrozită! Un val uriaș ne aruncă brusc din barcă și ne scufundăm sub apă. Simt că mami se luptă din greu să răzbată din nou la suprafață, dar fusta îi îngreunează eforturile, trăgând-o la fund. Tata încearcă și el să se mențină pe linia de plutire, la câțiva metri de noi. Am fost în aceeași barcă de salvare. Mami mă pune la el în brațe zicând: „Salvează-mi copila, te rog! Te implor!” Apoi, după ce sunt în siguranță în brațele

lui, se scufundă sub valuri.

Anneke se oprește din nou, iar mie îmi vine să plâng de grozăvia ultimelor clipe din viața Christinei. Sper că privește acum din cer și știe că fiica pe care a iubit-o până la ultima suflare a supraviețuit. Ce mândră ar fi de această tânără frumoasă și sigură pe sine! Vreau să-l întâlnesc și pe tatăl ei adoptiv, să-i mulțumesc că mi-a salvat nepoata. Ar fi putut să-i pese doar de propria lui salvare.

— Tata a trebuit să se zbată să rămânem cu capul deasupra valurilor, continuă Anneke. Era sleit de puteri, respirând din greu. Apoi am văzut un om întinzându-ne mâna. Era ultimul dintr-un lanț lung de oameni ce se țineau cu toții de mâini. L-a apucat de guler pe tata și i-a zis: „Gata... te-am prins... Ține-te bine și veți fi amândoi în siguranță”.

— Bunicul tău a fost și el printre acei bărbați. Și unchiul tău Arie. Au ajutat să fiți trași la țarm împreună cu ceilalți supraviețuitori.

Aștept ca Anneke să-și recapete cumpătul. Trebuie să-i fie atât de greu, dar vreau să aud continuarea.

— Asta-i tot ce-mi amintesc despre mami, zice ea ridicând din umeri. Îmi pare rău.

— N-are de ce să-ți pară rău. Îți mulțumesc că mi-ai împărtășit aceste amintiri. Știu că trebuie să-ți fie tare greu să re trăiești ziua aceea.

— Mami m-a iubit din toată inima, spune ea, ștergându-și lacrimile. Știu asta. Nu m-am îndoit niciodată. M-am simțit întotdeauna ocrotită și fericită alături de ea... Și pierdută și singură când n-a mai fost. Chiar și acum, după ce am crescut, mă simt adesea singură și parcă nu-mi găsesc locul alături de ceilalți din cercul nostru social. Cred că acum înțeleg de ce.

Mă privește și spune:

— Abia aștept să știu mai multe despre mămica mea.

Un zâmbet îmi înseninează fața. Zâmbesc întotdeauna când îmi amintesc câtă bucurie a adus Christina în familia

noastră.

— A fost frumoasă, independentă și ambițioasă din ziua când a venit pe lume, mereu fericită, lipsită de griji și plină de viață. Avea trei frați mai mari și ținea morțiș să fie ca ei, imitându-i în toate. Dar când a mai crescut, a început să se plictisească de viața noastră monotonă de aici, de la Holland. Tânjea să exploreze lumea de dincolo de hotarele orașului. A fost crescută în biserică, la fel ca ceilalți copii ai noștri. Am învățat-o ce e bine și ce e rău și cum ne spune Biblia să trăim. Apoi, la șaptesprezece ani, l-a întâlnit pe Jack Newell, care i-a semănat în minte și în inimă îndoieli în privința credinței creștine. Christina a știut că e un păcat să fugă cu el dacă nu sunt căsătoriți, așa că a plecat fără să-și ia rămas bun. Ne-a frânt inima când s-a dus, dar durerea noastră a fost și mai mare la gândul că se îndepărtează de Dumnezeu. M-am bucurat nespus când ne-a scris că se întoarce acasă. Ce n-aș da să știu dacă s-a întors și acasă la Dumnezeu.

Anneke își ridică ochii și mă privește de parcă și-ar fi amintit brusc ceva.

— S-a întors la El, s-a întors la Dumnezeu!

Inima parcă îmi stă pe loc.

— Cum așa? De unde știi?

— Iarna trecută am dat peste o biserică de pe strada Lasalle, din Chicago. Aveau un eveniment special și clădirea mi s-a părut atât de familiară, că am coborât din trăsură și am intrat. Am știut de cum am trecut pragul ușii că am mai fost acolo. Muzica, luminile, felul în care erau aranjate stranele, totul părea atât de familiar. L-am ascultat câteva minute pe pastor și predica lui m-a fascinat. A spus că Dumnezeu mă iubește și că vrea să fiu copilul Lui. Începând din ziua aceea, m-am întors mereu. De parcă m-ar fi atras ceva acolo. Când a aflat William, s-a înfuriat foarte tare și mi-a interzis să mai merg, dar m-am dus oricum. Nu m-am putut abține. Apoi am început să visez biserica aceea și acum știu de ce. Fiindcă am mai fost acolo cu mami. Am

visat că stăteam cu ea în strană. În timp ce asculta predica, îmi dădea bomboane de mentă, ca cele de pe masa ta din sufragerie. Cuvintele predicatorului trebuie că i-au ajuns la suflet, căci și-a șters lacrimile într-o batistă simplă de bumbac, cu floricele albastre.

Îmi țin brusc răsuflarea.

— Christina avea una așa. I-am brodat-o chiar eu.

— În vis am întrebat-o pe mami dacă e tristă, dar ea mi-a răspuns că nu, că sunt lacrimi de bucurie. Când am fost la biserică iarna trecută, pastorul îi invita de fiecare dată pe cei dornici să se pocăiască de greșelile din trecut să vină la Iisus și să primească iertare. Îi îndemna să iasă în față, ca să se roage cu ei. Într-unul din vise, mami mă ia de mână și străbatem împreună culoarul acela lung. A îngenuncheat în față și s-a rugat, sunt sigură de asta.

Îmi îngrop fața în mâini și încep să plâng cu suspine, amintindu-mi cum îmi amintea mereu Maarten de făgăduința lui Iisus: „Oile Mele ascultă glasul Meu; Eu le cunosc și ele vin după Mine. Eu le dau viața veșnică, în veac nu vor pieri și nimeni nu le va smulge din mâna Mea”.

După douăzeci de ani de așteptări și întrebări, Dumnezeu mi-a ascultat în sfârșit rugăciunea. Acum știu sigur că într-o bună zi, când mă voi alătura lui Maarten și lui Gerrit în cer, Christina va fi și ea cu noi.

Capitolul 39

Anna

Holland, Michigan
1897

Mă aflu la orna Geesje de aproape o săptămână, și cu cât stau mai mult, cu atât mi-e mai groază să mă întorc la Chicago. Detest viața risipitoare de la vila noastră, unde avem mai multe dormitoare decât ne-am putea dori vreodată, dulapuri doldora de rochii pe care nu le port decât o dată sau de două ori și mese încărcate cu bucate cât să ne ajungă o viață. Traiul simplu al lui orna mi se potrivește mai bine. Aici fac totul singură, fără slujitori, până și patul. Mă simt mai ușoară și mai liberă fără jupoane și corsete, mănuși și ciorapi care să mă tragă în jos. În loc să iau parte la ceaiuri plicticoase, mergem cu orna să le ducem de mâncare bolnavilor și șosete calde tricotate cu mâna ei familiilor nevoiașе.

— Sunt pentru iarna friguroasă ce se apropie, le spune ea zâmbind și mângâindu-i pe creștet pe copii.

Am învățat să șterg vasele și să coc prăjiturile și, pentru prima oară în viață, am cules o roșie proaspătă de pe tulpină. L-am cunoscut pe uimitorul meu unchi, Arie, care și-a pierdut piciorul în război și a iubit-o nespus pe mama. El mi-a povestit cum a călătorit mama cu orna la spitalul militar și i-a salvat viața când era rănit și în durere și își dorea să moară. Acum administrează un atelier tipografic, așa cum au făcut-o tatăl și bunicul său înaintea lui. L-am cunoscut pe unchiul meu Jakob și pe mătușa Joanna cu familia lor, inclusiv pe Elizabeth, care ar fi putut cu ușurință să-mi fie soră, nu verișoară. Și am petrecut timp cu dragul meu prieten, Derk, care vine seara după serviciu să povestească cu orna și cu mine și să se înfrupte din prăjiturilele coapte de noi.

Ne aflăm în bucătăria lui orna, spălând vasele după prânz, când sosește la ușă un curier cu o telegramă pentru mine. E de la tata. Deschid plicul și arunc repede o privire, lăsând să-mi scape un geamăt.

— Nu-mi vine să cred! Tata a aranjat să mă întorc cu trenul la Chicago.

— Pe când? întreabă *orna*.

— Pe mâine.

E prea devreme, mult prea devreme. Dar indiferent dacă sunt gata sau nu, rezervările sunt deja făcute. Mâine mă duc acasă.

Orna se așază pe un scaun de la bucătărie, ștergându-și mâinile în șorț. Îmi dau seama după expresia de pe chipul ei că e tristă și dezamăgită. Dar apoi zâmbește și spune:

— Ei bine, am știut amândouă că va veni ziua asta, nu?

— Dar e prea devreme! Simt că mai avem atâtea să ne spunem. Și am atâtea întrebări să-ți pun despre dragoste și căsnicie, despre Biblie, despre familia noastră și...

— Știu, spune ea. Știu.

Mă cercetează o clipă și văd că se gândește la ceva. Se ridică și intră în sufragerie, făcându-mi semn s-o urmez. Scoate un caiet dintr-un sertar de la masa de birou și mi-l întinde.

— Poftim, vreau să-l citești. E povestea vieții mele, Anneke, și puțin din povestea mămicii tale. Oficialii orașului m-au rugat să-mi aștern pe hârtie amintirile cu prilejul celei de-a cincizecea aniversări a orașului Holland, dar cred că te-ar putea ajuta să găsești răspunsuri la unele întrebări legate de căsătorie, viață și credință. Poți să șezi afară, pe verandă, și s-o citești, dacă vrei. Termin eu dereticatul.

Răsfoiesc filele liniate în timp ce mă îndrept cu caietul spre un scaun de pe veranda umbroasă. Caietul conține pagini întregi de scris în creion. Povestea lui orna Geesje mă captivează de la prima pagină, care începe cu cuvintele: „În noaptea când am împlinit cincisprezece ani, o cărămidă uriașă a spulberat fereastra atelierului tipografic al lui tata

și mi-a pus capăt copilăriei”.

Habar n-am cât timp a trecut, dar, când termin de citit, mă simt copleșită de câte a îndurat bunica la viața ei. Văd într-o lumină cu totul nouă, orașul Holland și pe oamenii ce s-au mutat aici să-i înalțe casele, bisericile și școlile. Mai presus de toate, mă minunez de credința statornică în Dumnezeu a lui orna Geesje, prin toate aceste încercări. I-o spun când iese să stea cu mine în pridvor.

— E mai degrabă credincioșia lui Dumnezeu față de mine, răspunde ea.

— Dar ai făcut atâtea la viața ta, îi spun. Mă gândesc că Dumnezeu are probabil un scop și pentru mine, dar încă nu l-am aflat.

Ea zâmbește și îmi spune cu blândețea ei caracteristică:

— De multe ori Dumnezeu nu ne cere să facem un lucru mare și minunat, ci sute de lucruri mărunte în viața de zi cu zi. Dacă vrem să ne folosească, dacă suntem gata să fim folosiți de El și nu ne lăsăm prea mult prinși de propriile planuri și proiecte, El ne va arăta lucrarea pe care o are pentru noi. Dumnezeu îți cunoaște inima, Anneke. Te poți încrede în El, ca El să-ți îndrepte cărarea.

Mă gândesc la biletele de tren care mă așteaptă și simt o apăsare uriașă pe inimă.

— Nu sunt sigură că vreau să mă întorc la Chicago, orna. Uneori simt că nu am nimic în comun cu viața de acolo. Mă sperie gândul că mă voi lăsa prinsă din nou de petreceri, ceaiuri și viața aceea superficială. Vreau să rămân aici. Mama mă aducea înapoi la Holland, fiindcă voia să trăiesc aici. Cu tine.

Orna tace un lung răstimp și văd că se luptă cu vorbele pe care are să le spună. Când e pregătită în sfârșit, mă ia de mână.

— Poate că mama ta și-a dorit asta, Anneke, dar cred că Dumnezeu a vrut să trăiești la Chicago. Altminteri, dacă ar fi vrut să crești aici, lucrurile s-ar fi petrecut altfel. Maarten și cu mine am fi aflat că ești fiica Christinei și te-am fi adus

acasă la noi. Dar Dumnezeu te-a pus în brațele tatălui pe care a dorit să-l ai. Oricât de mult mi-ar plăcea să rămâi aici cu mine, cred că locul tău e la Chicago, în casa unde te-a pus Dumnezeu.

— Dar eu... dau să protestez, dar mă opresc când îmi aduc aminte că problemele bănești ale tatii sunt adevăratul motiv pentru care am primit să mă împac cu William. Tata mi-a salvat viața cu riscul propriei vieți. Poate am prilejul acum să-l răsplătesc. Iar când am stat de vorbă cu William în noaptea incendiului, mi s-a părut dispus să se schimbe. Dar mai e un motiv pentru care vreau să rămân aici, unul pe care mă codesc să i-l împărtășesc lui orna Geesje.

— Mai e și altceva, nu-i așa? Întreabă ea de parcă mi-ar fi citit gândurile. Faptul că ai sentimente față de Derk? E limpede că Țineți unul la altul.

Dau din cap, cu privirea ațintită în poală.

— Ne-am împrietenit și tânjeam atât de mult după un prieten, orna, în fața căruia să-mi pot deschide sufletul. Derk e primul prieten bun pe care l-am avut de foarte multă vreme. Voiam să știu mai multe despre Biblie și mi-a răspuns la atâtea întrebări în vara asta, iar acum...

Iar acum sentimentele pentru el îmi crescuseră cu fiecare zi petrecută împreună.

— Mă bucur că ai găsit un prieten în Derk. Văd că Ține și el foarte mult la tine.

Orna suspină înainte să adauge:

— Recunosc că m-am gândit și eu cât de minunat ar fi ca nepoata mea să se mărite cu nepotul lui Hendrik. Dar Ți-l poți închipui pe Derk locuind la Chicago și lucrând zi de zi pentru tatăl tău? Ți-l poți închipui adaptându-se în lumea ta, învățând bunele maniere, regulile de etichetă și așa mai departe?

— S-ar simți de bună seamă și mai nenorocit decât mă simt eu uneori.

— Nu mă îndoiesc că Derk e destul de inteligent să facă munca pe care o face tatăl tău... Dar nu la asta l-a chemat

Dumnezeu.

— Aș putea rămâne aici...

— Tu, draga mea drăguță, ai fi ca un pește pe uscat, dacă ai fi soția lui Derk. Mătușa ta Joanna îți poate spune că viața unei soții de pastor e o chemare foarte specială pentru o femeie. Derk nu va câștiga prea mult, așa că soția lui va trebui să facă de mâncare, să deretice prin casă și să crească copiii, având grijă să nu-și negligeze nici îndatoririle suplimentare de soție a pastorului. Nu, cred că Dumnezeu ți-a pregătit și te-a pregătit pentru un viitor cu totul diferit.

— Da, presupun... Și i-am dat cuvântul lui William că mă mărit cu el.

— Dar nu-i nicio grabă cu măritișul, nu? N-ai putea să-ți mai acorzi puțin timp? Să-l cunoști mai bine? Sfatul meu e să-L întrebi pe Dumnezeu dacă e asta voia Lui pentru tine înainte să vă spuneți jurămintele.

Dau din cap, amintindu-mi cum s-a pripit orna să se căsătorească cu Maarten, fără să-și acorde răgazul să se roage.

— În clipa asta mă simt mult mai apropiată de Derk decât de William, deși ne cunoaștem de puțină vreme. Cu el pot vorbi cum o fac cu un prieten și pot să-i spun tot ce am pe inimă. El mă ascultă. Totuși, am avut și cu William o discuție bună în noaptea cu incendiul și mi-a promis că va încerca să înțeleagă mai bine căutările mele spirituale. Țin foarte mult la William, dar nu-l iubesc cum l-ai iubit tu pe Hendrik.

Fac o pauză înainte s-o întreb:

— Crezi că aș putea învăța să-l iubesc cum ai învățat să-l iubești tu pe Maarten?

— Asta depinde de tine. Va trebui să iei zilnic decizia de a-l iubi, câte puțin cu fiecare gest de iubire. Dragostea e un sentiment foarte puternic, Anneke, dar e și o decizie, una pe care o poți lua tu însăși. Eu am avut avantajul că Maarten a fost un minunat om de credință care L-a iubit pe Dumnezeu, dar bag seama, din cele spuse de tine, că

William nu-i nici pe departe la fel de dedicat credinței ca el. Sau ca Derk.

— Nu. Nu e.

— Atunci poate n-ar strica să mai încerci puțin apele, înainte să vă căsătoriți. Vorbește-i despre credința ta să vezi cum reacționează. Cu timpul, poate vei avea aceeași influență binefăcătoare asupra lui pe care a avut-o Maarten asupra mea. Gândește-te cât de mult bine ar putea face un om bogat ca William dacă și-ar preda inima lui Dumnezeu. Deja îmi imaginez cât bine poate face o femeie în postura ta. Gândește-te la toate tinerele asemenea Christinei, prizoniere în Chicago, sărace și singure într-un oraș uriaș, care nu au o familie care să le ajute, care trăiesc într-o odaie ca cea pe care o ții tu minte, la cheremul bărbaților lipsiți de scrupule, gata să profite de ele.

— Înțeleg ce vrei să spui.

Și pentru prima oară simt o fărâmbă de entuziasm la gândul că mă întorc acasă.

— Dumnezeu te va călăuzi la fiecare pas, Anneke. El știe ce planuri are pentru tine, planuri de propășire, să îți dea un viitor și o nădejde. De aceea te-a salvat de la naufragiu acum douăzeci de ani și ți-a dat părinți atât de minunați să te crească.

Orna își întinde brațele să mă cuprindă. Cât de mult am ajuns să-i iubesc îmbrățișările! apoi zâmbește și zice:

— Trebuie să pregătesc cina.

— E deja atât de târziu?

— Derk se va întoarce în curând de la lucru și m-am gândit să-l invităm să ia masa cu noi în seara asta.

Orna pune caietul înapoi în sertar și mergem la bucătărie să pregătim cina împreună.

Tocmai pun pe masă farfuriile și tacâmurile o oră mai târziu, când sosește Derk. Inima începe să-mi bată mai tare când îl zăresc aplecându-și capul să intre pe poartă, cu fața și brațele bronzate de soarele de vară.

— Cum a fost la lucru, dragul meu? îl întreabă orna

Geesje.

— În zilele ca azi, nici nu simt că sunt la lucru, răspunde el, trecându-și degetele prin părul bălai. Mi-am dus clienții cu barca de două ori pe Lacul Negru – odată azi dimineață și după amiază iarăși. Apa a fost minunată și briza numai bună. A fost extraordinar!

— Vrei să rămâi cu noi la cină? Întreabă orna.

El mă privește și zâmbește cu gura până la urechi.

— Cu mare plăcere. Dau o fugă acasă să mă spăl și mă întorc.

Derk e vesel ca de obicei când ne așezăm mai târziu la masă, dar eu simt o tristețe stăruitoare după citirea povestirii lui orna și la gândul veștii dezamăgitoare pe care i-o voi împărtăși.

— Mă întorc mâine cu trenul la Chicago, îi spun. Tata mi-a trimis azi o telegramă cu toate detaliile.

— Ah. Înțeleg. Mi s-a părut mie că sunteți cam abătute în seara asta.

Iar acum e și el abătut, cu zâmbetul larg și frumos stins de pe față.

— Tatăl tău nu ți-a dat prea mult timp de gândire, nu-i așa?

— Nu... Dar adevărul e că m-am învoit să stau doar o săptămână.

Ne străduim să purtăm o conversație veselă în timp ce mâncăm, dar fără prea mult succes. Niciunul n-avem prea mare poftă de mâncare.

Când terminăm, orna îl roagă pe Derk să citească cu glas tare pasajul biblic de azi, ritual pe care-l urmează în fiecare zi. Apoi spune:

— Ce-ar fi să ieșiți afară, pe verandă? Strâng vasele și vin și eu imediat.

Mă așez alături de Derk pe treptele din față, cu privirea ațintită înainte. Cerul serii e luminos aici în lunile de vară, căci soarele nu apune mai devreme de ora nouă. Îmi dau seama că nu știm niciunul ce să ne spunem sau cu ce să

începem.

— Ei bine, zice Derk în cele din urmă cu un suspin enorm, nu-mi vine să cred că trebuie să ne luăm rămas bun.

— Ne vom mai revedea, sunt sigură. Mă voi întoarce s-o vizitez pe orna Geesje și...

Glasul mi se stinge și rămân fără cuvinte.

— Nutream speranța, cred, că am putea avea un viitor... împreună.

Ne privim și mă cuprinde o dorință copleșitoare să-l sărut, îmi întorc repede fața, simțind că tânjește și el să mă sărute.

— Anna, știu că nu ți-aș putea oferi niciodată traiul cu care ești obișnuită... că modul tău de viață e...

— Nu-i vorba deloc de asta! exclam, întorcându-mă din nou spre el. Mi-ar plăcea să am un viitor cu tine, Derk. Ești cel mai minunat, cel mai uimitor om pe care l-am întâlnit vreodată!

— Dar...? întreabă el cu un zâmbet strâmb.

Nu mă pripesc, vrând să-i explic totul așa cum mi-a explicat mie orna. Încă mă străduiesc și eu să mă dumiresc.

— Orna Geesje crede că am fost salvată și înfiată de părinții mei cu un scop anume. Că Dumnezeu are un plan pentru mine la Chicago. Spune că trebuie să mă întorc acasă și să mă încred în Dumnezeu, ca El să mi-l dezvăluie. Poate include căsătoria cu William ori poate nu. Dar deocamdată trebuie să mă întorc acasă.

Derk suspină din nou.

— Nu-mi place să recunosc, dar probabil are dreptate. Ca de obicei.

— M-a lăsat să-i citesc azi memoriile și trebuie să recunosc că ar fi uimitor ca tu și cu mine să fim împreună. Imaginează-ți: nepoata lui Geesje căsătorită cu nepotul lui Hendrik! Dar nu asta e direcția în care ne călăuzește Dumnezeu. Tu ai nevoie de o tovarășă pentru misiunea de pastor pe care ți-a încredințat-o și nu cred că ți-aș fi o soție

mai potrivită decât Caroline.

Mă ia în brațe și mă strânge la piept. Mă simt atât de bine acolo și, în timp ce îl îmbrățișez la rândul meu, tânjesc din toată inima ca lucrurile să stea altfel, dar nu se poate.

— Derk, sunt convinsă că Dumnezeu ne-a reunit în vara asta cu un scop anume – pe mine, pe tine și pe orna Geesje. Ne-a schimbat tuturor viețile. Iar acum... Acum îmi vine cumplit de greu să-mi iau rămas bun.

— Atunci nu ne vom lua, spune el, ținându-mă încă strâns. Ne vom spune doar: pe data viitoare!

Ne desprindem în sfârșit și ne ridicăm în același timp.

— Vei fi întotdeauna în rugăciunile mele, Anna. Și sper că și eu în ale tale.

Dau din cap, cu lacrimile stându-mi nod în gâtleej. Nu-i pot răspunde. Derk se apleacă să mă sărute pe obraz și îl privesc întorcându-se și pornind din loc. Cred că înțeleg acum cât de greu i-a fost lui orna Geesje să-și ia rămas bun de la Hendrik în ziua aceea îndepărtată, când l-a privit intrând în pădure și ieșind din viața ei pentru totdeauna.

Capitolul 40

Geesje

Holland, Michigan

1897

Arie vine cu trăsura să ne ducă la gară pe mine și pe Anneke. Are să-i fie și lui dor de ea aproape la fel de mult ca mie. E diferită de mama ei în nenumărate privințe, dar faptul că am avut-o în mijlocul nostru ne-a redeșteptat atâtea amintiri minunate legate de Christina.

Ajunși la gară, intrăm să ne adăpostim de soarele dogoritor și ne așezăm pe o bancă, așteptând sosirea trenului. Nu vreau ca Anneke să plece, dar știu că trebuie s-o facă. Ochii mă ustură de lacrimi la auzul fluieratului stins al trenului în depărtare. Câteva minute mai târziu, locomotiva se poticnește zgomotos în stație, oprindu-se cu un șuierat de aburi.

— Ne vom mai revedea, orna, nu-i așa? Întreabă Anneke în timp ce așteptăm cu toții pe peron.

— Cum să nu.

— Trebuie să vii la Chicago la nunta mea, dacă mă hotărâsc să mă mărit cu William. Și tu, unchiule Arie. Și unchiul Jakob, cu mătușa Joanna, Elizabeth și toți ceilalți.

— Mi-ar plăcea să sărbătorim împreună ziua nunții tale, îi răspund.

Deși îmi închipui deja ce stingheră m-aș simți. Am adus cu mine caietul cu povestea vieții mele, pe care-l scot acum din desagă și i-l întind.

— Aș vrea să-l păstrezi, draga mea. Acum știu de ce am simțit nevoia să aștern totul pe hârtie, cu bune și cu rele. Am făcut-o pentru tine, ca să știi cine ești și cine au fost oamenii care au trăit, au iubit și s-au încrezut în Dumnezeu înaintea ta.

— Ești sigură?

— O, da. Mai sigură nici că se poate.

Anneke ia caietul cu ambele mâini și îl strânge la piept, de parcă i-aș fi dăruit o comoară neprețuită, nu un caiet cumpărat cu câțiva bănuți de la magazin. Ochii i se umplu cu lacrimi, în timp ce trenul fluieră de plecare.

— Nicio lacrimă, îi spun, arătându-mă mai vitează decât mă simt. Știu fără doar și poate că ne vom revedea.

Privesc cum scumpa mea nepoată se urcă în tren. Apoi rămân pe peron, însoțind-o cu privirea până se stinge în zare ultimul vagon și nu se mai vede nimic.

Arie mă ia cu brațul după umăr și mă îmbrățișează.

— Hai acasă, mamă, zice el.

Dau din cap, știind deja ce goală mi se va părea casa fără ea.

Seara vine fiul meu Jakob. Își priponește trăsura de stâlp și se așază cu mine în pridvor câteva minute.

— Care vasăzică, Anneke s-a întors la Chicago azi dimineață.

— Da. A fost cumplit s-o văd plecând.

— Îmi închipui.

Rămânem tăcuți o bună bucată de vreme, după care Jakob zice:

— Cu câte s-au petrecut în vara asta, mă întrebam dacă ai reușit să-ți termini de scris memoriile despre istoria orașului Holland?

— Le-am terminat. Mă duc înăuntru să le aduc.

Versiunea finală a povestirii pe care i-o arăt lui Jakob are doar o duzină de pagini. O frunzărește și zice:

— Credeam că va fi mai lungă.

— Păi, am explicat de ce s-au hotărât mama și tata să plece din Olanda... am descris drumul înapoi și greutățile cu care ne-am confruntat la început... Ce altceva să mai spun? Întreb ridicând din umeri. Citește-o să vezi și tu.

În noua versiune nu pomenesc nimic de Hendrik și de numeroasele mele strădanii de a-mi păstra credința în Dumnezeu. Nu scriu nimic de Maarten, de eforturile noastre

de a ne consolida căsnicia sau de felul în care am descoperit, până la urmă, dragostea. Când termină de citit câteva minute mai târziu, Jakob își ridică privirea spre mine.

— E minunat, *Moeder*. Comitetul va fi mulțumit, cred, de relatarea ta.

— Mă bucur tare mult. Vrei să-l iei cu tine ca să-mi corectezi textul în engleză?

— O să-i spun Joannei să arunce o privire, dar nu-i prea mare lucru de corectat. Engleza ta e foarte bună.

— Ar fi și cazul, după cincizeci de ani de viață în America.

Văd că e gata de plecare, dar îi pun mâna pe braț să-l mai opresc o clipă.

— Știu că ți-am mai spus-o, fiule, dar sunt foarte mândră de tine și că ai devenit un pastor atât de deosebit. Tatăl tău a fost și el foarte mândru de tine.

— Sper să fiu măcar pe jumătate omul de credință care a fost tata.

— Da... Maarten a fost într-adevăr un om al lui Dumnezeu. Nu trece o zi să nu-mi fie dor de el.

Amurgul se preschimbă în noapte, în timp ce căruța lui Jakob se pierde în zare. Mă pomenesc din nou singură, dar nu sunt niciodată singură cu adevărat. Tatăl meu iubitor, care m-a însoțit prin nenumărate bucurii și necazuri de-a lungul vieții, mă ține încă strâns în palma Sa. Cu adevărat, nimic nu mă poate despărți de dragostea Lui.

Nota autoarei

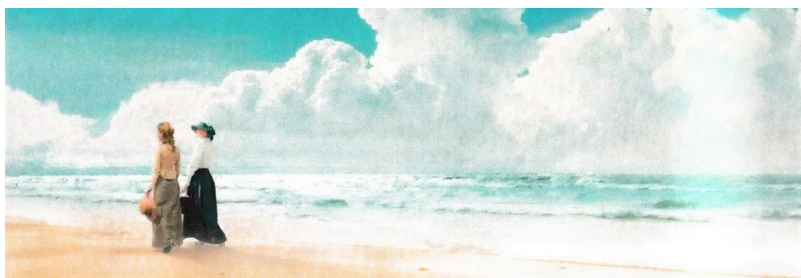
Țin să le mulțumesc bunilor mei prieteni, Paul și Jacki Kleinheksel, pentru tot sprijinul și încurajarea pe care mi le-au acordat în vederea scrierii cărții. Ei mi-au împărtășit dragostea lor pentru orașul Holland și Colegiul Speranța și mi-au pus la dispoziție minunata lor bibliotecă de cărți despre istoria acestui oraș. Le sunt îndatorată excelenților istorici locali precum Robert Swierenga și Randall Vande Water care mi-au înlesnit enorm munca de cercetare în vederea acestui roman. Îi mulțumesc lui Ted Vanderveen pentru că mi-a împrumutat neprețuitul său volum de amintiri din perioada imigrației olandeze, inspirându-mi ideea memoriilor lui Geesje.

Paul și Jacki Kleinheksel mi-au făcut, de asemenea, cunoscută activitatea fascinantă a Asociațiilor de Cercetare a Naufragiilor din Michigan. Cărțile cercetătorilor subacvatici Craig Rich și Valérie Van Heest m-au ajutat să readuc la viață istoria uneori zbuciumată a Lacului Michigan. Tragedia de pe vasul Phoenix, petrecută în 1847, se bazează pe o întâmplare reală. Ca de altfel și scufundarea vasului Ironsides; mi-am luat totuși libertatea de a muta data naufragiului cu patru ani mai târziu, pentru a se încadra mai bine în cronologia povestirii mele. În realitate, Ironsides s-a scufundat în largul coastei Grand Haven din Michigan pe data de 15 septembrie 1873.

Din grandiosul Hotel Ottawa n-a mai rămas decât un însemn memorial, în apropiere de țărmul Lacului Negru, cunoscut acum sub denumirea de Lacul Macatawa. Splendidul hotel a ars până în temelii într-un incendiu din 1923 și n-a mai fost reconstruit. Incendiul care a distrus hotelul Jenison Park, menționat în romanul meu, a avut și el loc în realitate. Hotelul a ars în noaptea de 24 iulie 1897. În mod tragic, tot un incendiu a distrus și cea mai mare parte a orașului Holland pe 7 octombrie 1871, în același sfârșit de săptămână ca Marele Incendiu din Chicago. Cea mai veche

clădire a Colegiului Speranța, sala Van Vleck, a rămas în picioare și a devenit căminul meu când am frecventat acest colegiu cu aproape o sută de ani mai târziu.

Lynn Austin este o autoare de succes. Peste un milion de cărți scrise de ea au fost vândute în întreaga lume. A obținut de opt ori Premiul Chrissy pentru romanele ei istorice și e o vorbitoare solicitată pentru tabere și conferințe. Lynn și soțul ei au crescut trei copii și locuiesc la Michigan. Pentru alte detalii, vizitați site-ul www.lynnaustin.org.

*Romanul de față este o carte despre naufragii,
călătorii primejdioase, destine frânte, iubiri imposibile,
conflicte lăuntrice și aspirații înalte. Este o carte
despre mugetul mării și despre susurul îndurării divine.*

Planurile temporale se întrepătrund cu măiestrie în povestea țesută de Lynn Austin. Întrebări despre sensul vieții în mijlocul durerilor, pierderilor și renunțărilor, frământări cu privire la identitatea personală și credința oarbă în planurile bune ale lui Dumnezeu capătă glas în destinele lui Geesje și Anna.

Geesje de Jonge este o doamnă căreia viața nu i-a oferit întotdeauna cele mai frumoase surprize. După 50 de ani de la o decizie capitală, Geesje scoate la lumină amintiri și emoții tănuite cu grijă până acum, inclusiv povestea iubirii vieții ei.

LYNN AUSTIN este autoarea a numeroase cărți de ficțiune pe teme biblice și istorice, vândute deja în peste 1,5 milioane de exemplare în lumea întreagă. Opt dintre romanele sale istorice au fost premiate cu premiul Christy, iar romanul *Tărâmurii ascunse* a fost ecranizat de Hallmark. Lynn locuiește, în prezent, în Michigan împreună cu soțul ei.

Editura Casa Cărții
ISBN: 978-606-732-145-6

CASA
CĂRȚII

www.ecasacartii.ro